BEITRÄGE ZUR UKRAINISCHEN ETHNOLOGIE
herausgegeben
von der Ethnographischen Kommission der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg.
Bd. XII.

МАТЕРІЯЛИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОЛЬОГІЇ.

ВИДАЄ ЕТНОҐРАФІЧНА КОМІСІЯ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.
ТОМ XII.

ГАЇВКИ.

Зібрав Володимир Гнатюк.

Мельодії схопив на фоноґраф О. Роздольський, списав Філ. Колесса.

У ЛЬВОВІ, 1909.

Накладом Наукового Товариства імени Шевченка

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Бедкарського.

В КНИГАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

у Львові, Ринок, ч. 10,

можна набути ось які видання, що доторкають ся етноґрафії:

Антонович В., Чари на Україні . . . . . 0·45 К.
Бодянський О., Українські казки . . . . . 0·50 „
Верхратський Іван, Знадоби для пізнання угро-руських говорів, т. 1—2 по 2·00 „
Вовк Хведір, Кавказ і Карпати. Деякі проби етнольоґічних зближень . 0·15 „
„ „ Українське рибальство у Добруджі . . . . . 0·40 „
„ „ Антропометричні досліди укр. населення Галичини, Буковини й Угорщини . . . . . 1·50 „
Гнатюк Володимир, Словацький опришок Яношік в народній поезії . 0·50 „
„ „ Русини Пряшівської епархії і їх говори . . 0·70 „
„ „ Hungaro-Rutheniса . . . . . 0·20 „
„ „ Хітарські леґенди . . . . . 0·35 „
„ „ Словаки чи Русини . . . . . 0·80 „
„ „ Пісенні новотвори в укр. руській нар. словесности . 0·50 „
„ „ Угроруські духовні вірші . . . . . 2·50 „
„ „ Народня пожива на Бойківщині . . . . 0·40 „
„ „ Весілє в Керестурі . . . . . 1·00 „
„ „ Бойківське весілє в Мшанци . . . . . 0·60 „
„ „ Віршована леґенда про рицаря і смерть . . . 0·40 „
Грушевський М., Історія України-Руси т. I (містить огляд староруського побуту . . . . . 7·50 „
„ „ Розвідки й матеріяли до історії України-Руси, т. II. містить між иньшим пісні з поч. XVIII в. . . 2·00 „
„ „ Етноґрафічні категорії й культурно-археольоґічні типи в сучасних студіях східньої Европи . . . . 0·30 „
„ „ Спірні питання староруської етноґрафії . . . . 0·50 „
Доманицький В., Піонер української етноґрафії (Зоріян Доленґа-Ходаковский) . . . . . 0·80 „
Еґан Е., Руські селяни на Угорщині . . . . . 0·25 „
Етноґрафічний Збірник, т. I. Містить:
М. Крамаренко, Різдвяні святки на Чорноморії.
О. Роздольський, Галицькі народні казки в Берлині лов. Бродського.
О. Шимченко, Українські людські вигадки.
Програма до збирання відомостей про українсько-руський край і нарід, уложена членами Наук. Тов. ім. Шевченка . . . . 3·00 „
Етноґрафічний Збірник, т. II. Містить:
В. Гнатюк, Лірники, лірницькі пісні, молитви, слова і т. и. з пов. Бучацького.
Ю. Жаткович, Замітки етноґрафічні з Угорської Руси.
Митрофан Дикарів, Чорноморські народні казки й анекдоти 3·00 К.
Етноґрафічний Збірник, т. III і IV. Містить:
В. Гнатюк, Етноґраф. матеріяли з Угорської Руси (Леґенди, Новелї, Казки, Байки, Оповідання про історичні особи, Анекдоти), том по 3·00 „
Етноґрафічний Збірник, т V. Містить:
М. Дикарів, Народня гутірка з поводу коронації. — М. Єндик, Із народньої памяти про панщину. Гуцульські примівки (ріжних записувачів). — Ф. Колесса, Людові вірування на Підгірю в с. Ходовичах, Стрийського пов. — І. Франко, Людові вірування на Підгірю (доповнене до попередньої статї). — Р. Кайндль, Фольклорні матеріяли і иньші дрібнійші статї . . . . . 4·00 К.
Етноґрафічний Збірник, т. VI. Містить:
В. Гнатюк, Галицько-руські анекдоти . . . . . 4·00 „

BEITRÄGE ZUR UKRAINISCHEN ETHNOLOGIE
herausgegeben
von der Ethnographischen Kommission der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg.
Bd. XII.

МАТЕРІЯЛИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОЛЬОГІЇ.

ВИДАЄ ЕТНОҐРАФІЧНА КОМІСІЯ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.
ТОМ XII.

ГАЇВКИ.

Зібрав Володимир Гнатюк.

Мельодії схонив на фоноґраф О. Роздольський, списав Філ. Колесса.

У ЛЬВОВІ, 1909.
Накладом Наукового Товариства імени Шевченка.
З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

ГАЇВКИ.

ЗІБРАВ

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК.

Гаївки — се окремий рід обрядових пісень, не численних що до скількости, але визначних своїм складом, змістом і мельодіями. Зміст їх се переважно всякі алюзії, жарти і дотинки дївчат до хлопцїв — деколи й навпаки — до старих та до людий із усякими уємними прикметами; не брак одначе в них також історичних та мітольоґічних останків, хоч через далеку віддаль від нас значно їх позатирано; найбільше ж відбиваєть ся в них радість ізза весни, молодости і житя, що бє повним живчиком, із усею силою з молодих, розбавлених лиць, що в хвилї забави забувають про все инше. Гаївки — се par excellence піснї молодїжи і з малими виїмками що до деяких околиць — майже все дївочі. Вони бувають двоякі: одні з окремими іграми: ті старші походженєм і менші числом; другі без ігор: ті молодші походженєм, за те значно численнїйші. Подекуди відповідають вони маршовим пісням хлопячим, бо співаєть ся їх усе в ходї, коли тілько сьому не стоять на перешкодї спеціяльні ігри. Звичайно співають їх дївчата йдучи в колесо, або криве колесо (дуже витягнена елїпса; і колесо і елїпса не стоять на однім місци, але пересувають ся; в елїпсї ходять далеко швидше, як у колесї) або кривий танець (форма кривої лїнїї, що зміняєть ся ненастанно). Хлопцї в часї гаївок бавлять ся звичайно окремо (їх ігри зібрані у Кольберґовім „Pokuciu“), або стоять і прислухують ся; лише спровоковані дотинками на свою адресу відповідають деколи співом або впадають гурмою між дївчата і переривають на хвилю забаву. Гаївки співають у нас виключно в часї великодних свят на цвинтари коло церкви. Чи співано їх також деінде, на те не маємо нїяких безпосередних доказів; за те переховали ся подекуди спомини, що співано їх також перед Великоднем і по Великодни. Дб. Гр. Ракочий пересилаючи менї свою збірку гаївок

із Настасова, Тернопіль. пов., писав у листі: „Завважу, що гаївки — бодай в моїм селі — дуже скоро забувають ся між народом. Взагалі цілий культ співання чи граня гаївок вигибає. Коли ще за моєї памяти, тому 8—10 літ, співано їх через цілу другу половину посту, загалом зараз із приходом весни, тепер грають гаївок лише в перший день Великодня. Длячого сей культ вигибає, не мені на се відповідати. В кождім разі причиняєть ся не мало до сього те, що нарід звертає свою поетичну творчість на инші поля, нових гаївок не творить, а старі перекручує, забуває і перестає співати. Не мало впливає тут і та обставина, що ще й тепер священники, особливо молодші, забороняють грати гаївок у великий піст, як от у моїм селі, бо — мовляв — тепер час смутити ся, а не веселити ся".

Назва „гаївка, гаївки" знана й уживана лише в Галичині. З того не виходить одначе, щоби в російській Україні певідомий був сей рід пісні. Вона відома там, але під назвою „веснянки". Зазначу одначе від разу, що не кожду веснянку можна зачислити до гаївок, хоч кожда гаївка є веснянкою. Термін „веснянка" обіймає ширший цикль пісень, „гаївка" вужший. Веснянку співають в російській Україні цілу весну, гаївку в нас — як уже зазначено — лише на Великдень. Инший цикль веснянок у нас незнаний, а як і заховали ся ще деякі пісні иншого циклю, то стратили обрядовий характер і привязане до часу. Як їх коли де співаєть ся, то не тому, що на них тоді пора, але тому, що вони чим небудь подобали ся співакови. Я подаю в своїй збірці самі гаївки, на скільки, розуміеть ся, можна їх видїлити від инших пісень.

„Гаївка" се не одинокий термін на означене сього роду пісень, побіч нього є й инші; на скільки вони народнього походженя, трудно про се що тепер сказати, бо ніхто не брав ся за їх справдженє. Я наведу їх тут, на скільки вони менї відомі: Гаївка і ягівка; гаїлка [1]), гагілка, ягілка [2]); магілка [3]); галалівка [4]); лаголойка [5]); в Крехові, Жовків. пов. називають гаївки „галями", „грати ся в галї" [6]); в Посічи знов не кажуть „співати гаївки", лише „грати жука". Деякі з сих назв завважав уже О. Кольберґ і зазначив їх: „W czasie świąt Wielkanocnych odbywają się zabawy kolo cerkwi, hajiłki, których nazwę przekręcają miejscami nad Zbruczem na Jehulki, Jawiłki" [7]). Назву „гаївка" виводять

---

[1]) Пор. Ж. Павлї: Pieśni ludu polskiego w Galicyi. [2]) Козівка, Терноп. пов. [3]) Глядки коло Глубічка Вел. [4]) Зоря галицкая яко альбумъ на годъ 1860, статя Й. Лозинського. [5]) Наконечне коло Яворова. [6]) Правда, 1893, ст. 374. [7]) Пор. Pieśni ludu z Podola rossyjskiego w latach 1858 i 1862 zebrał O. Kolberg. Zbiór wiadom., т. XII, 3, ст. 236. Се мабуть й одинокий патяк на те, що на росій. Поділю знане слово „гаївка".

від слова „гай“, мотивуючи, що сї пісні співано давнійше по гаях із приходом весни; О. Партицький застановляючись над сею справою [1]), наводить такі назви гаївок: гагівки, гагілки, ягілки, гагулки, галагівки, галагілки. — і заперечує мов би їх назва походила від слова „гай“, бо в такім разї народ розумів би її і не перекручував; шукаючи за нею по широкім світї, знаходить в Індії назви „голі“ або „гулі“ = весняне свято і виводить її звідти. Забуває одначе пояснити, якже зі слова „голі“ повстало слово „гаївка“, найбільше в нас розширене і ріжні його відміни; забуває, що й слово „гай“ не всюди в нас зрозуміле, бо в околиці, в яких гаїв не було ніколи, тому й термін не був для них потрібний; забуває, що народ любить нерав перекручувати навіть найпростійші слова (пор. говорити і вогорити) і що перекручене слова не вказує ще на його чуже походженє. Я не вдаю ся в етимольоґію слова, хоч схиляю ся до думки походженя його від терміну „гай“, а уживаю назви „гаївка“ тому, бо се найпопулярнійша назва і найбільше зрозуміла в Галичинї, коли инші мають лише вузке льокальне значінє.

На гаївки звернено в нас здавна увагу, бо вже в збірнику Вацлава Залеского надруковано їх пять (2 польські і 3 українські тексти); опісля ж не було жадного більшого збірника пісень, в якім би їх помінено, а проте надруковано їх дуже мало. Найліпше свідчить про се збірка Я. Головацького, в якій гаївок є 91 нумерів, вчисляючи в те всї передруки (приміром із І. Гальки 32 нумери) і друкованє варіянтів під окремими нумерами, прим. Воротар під трьома, Дуброва під трьома, Чорнушка під чотирма, Жінка на торзї під трьома, Мак під чотирма, Мости під трьома, Зельман під двома (всьо без гаївок Гальки) і т. д. При тім передруковувано звичайно найпопулярнійші гаївки, знані майже всюди, а не випитувано за повними їх репертуаром. Се й видно з бібліоґрафії у моїй збірцї, в якій вона наведена при значній меншости пісень, значить инші не були ще нїде друковані, тому й не було менї на що при них покликувати ся. З тих, що були вже друковані, багато друковано в відривках або в неповних і неясних текстах. Я старав ся у сій збірцї подати як найповнійші тексти, тому друкуючи побіч себе варіянти, я вибирав їх так, щоб вони себе взаїмно доповняли і все незрозуміле вияснили. Що до комплєту, то отся збірка доси найбільша, хоч не можна сказати, щоби нею був вичерпаний уже ввесь репертуар гаївок у Галичинї і їх більше не знайдеть ся. Навпаки, я думаю, що аж тепер можна буде докомплєтовувати сей репертуар, наскільки пісні ще не позабувають ся, хоч із другого боку не припускаю, щоби їх назбирано ще на другу таку збірку, як отся.

---

[1]) Правда, 1868, ст. 244.

Я подам отут бібліографічний перегляд усіх друкованих гаївок, бо се може придати ся кождому, хто схоче їх студіювати. Беру на увагу при тім усі важнійші їх збірки, поминаючи популярні передруки. Обмежую ся очевидно лише на Галичину, бо як я вже зазначив, українські веснянки мають ширший репертуар і їх використовую лише при паралелях.

Як сказано вище, перші гаївки надруковано в нас 1833 року у збірнику:

„Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego". На ст. 49—53 поміщено тут 5 гаївок (названих: hailki, mogiłki; побіч того примітка: hailki, może haiwki od haj, gaj, gajówki), а саме: 1) Зельман (поль. текст). 2) Галя (поль.). 3) Дівоча краса (А вже весна воскресла). 4) Льон (Ой на горі льон). 5) А ми просо сіяли.

В „Русалці Дністровій", що вийшла 1837 р., надруковано на ст. 42—44 отсї гаївки, записані в Золочівщині: 1) Воротаре, воротаре. 2) Ой Данчику, Білоданчику. 3) Ой ніхто там не бував, || Де ся явір розвивав. Понадто на ст. 28—30 надруковано пісню: „Чудесний корінь", яка там має початок: Ой є в поли два дуби, || Схилили ся докупи, — а яку в инших збірках зачислювано до гаївок.

В 1839 р. вийшов I т. збірки Ж. Павлього „Pieśni ludu ruskiego w Galicyi", в якій надруковано на ст. 16—29 разом отсих 16 гаївок: 1) Козел. 2) Воротар. 3) Терени. 4) Барвінок. 5) Жінка на торзї. 6) Білоданчик. 7) Коструб. 8) Чорнушка. 9) Кривий танець. 10) Три парубки і три дівчинї. 11) Ремез. 12) Мак. 13) Слабий дїдусь. 14) Галя. 15) Свахи. 16) Хлопець не має охоти йти до дівчини.

В 1860 р. вийшла: „Зоря галицкая яко альбумъ на годъ 1860". Тут поміщена статя Й. Лозинського п. з. Галагивка (ст. 506—515). Автор подає на вступі кілька уваг про великодні звичаї, а потім описує ігри: 1) Звонене. 2) Мала купа. 3) Вежа. 4) Пріба писанок. 5) Млинок. 6) Качало. 7) Пріба ланьцуха. 8) Гусак. 9) Кручок. Дальше наводить тексти отсих гаївок: 1) Воробчик. 2) Мак. 3) Мишка. 4) Колесо. 5) Дїд. 6) Чадо. 7) Мости (Впуст до раю). 8) Галя. Крім того наводить тексти отсих „співанок": 9) Коструб. 10) Грушка. 11) Терени. 12) Викуп. 13) Чорнушка. Дальше йде статя І. Гальки п. з. Гаївки въ околиць надъ Збручемъ (ст. 516—525). Ся статя в побільшенім обсязі надрукована і видана також окремо під назвою:

„Народныи звычаи и обряды въ околицъ надъ Збручемъ описаны Игн. Гальковъ". Львів, 1860. Ст. 95—144: Гаївки. Автор у короткім вступі поясняє слово гаївка, яке виводить від гаю, а потім подає тексти гаївок, які дїлить на дві ґрупи: а) Гаївки

въ тѣснѣйшомъ смыслѣ (без окремих ігор, при яких усї ходять): 1) Привіт весні. 2) Вдова і три доньки. 3) Чудесний корінь. 4) Дівчина топить ся в морі. 5) Нелюб. 6) У чужої матери. 7) Теремн. 8) У містї. 9) Комар. 10) Три парубки і три дівчинї. 11) Музика. 12) Бабська доля. 13) Здохлі свинї. 14) Вербовая дощечка (а до неї прилучена: Каша). 15) Іван під небесами. 16) Квочка. б) Гаївки въ обширнѣйшомъ смыслѣ (з іграми): 17) Чорнушка. 18) Лен. 19) Качурик. 20) Зайчик. 21) Побут у Львові. 22) Чому дїдусь не женить ся. 23) Галя. 24) Женних. З нею злучена: 25) Жінка на торзї. 26) Мак. 27) Огирочки; з сею гаївкою злучені ще три дальші: 28) Білоданчик. 29) Воротар. 30) Жучок. 31) Костуб. 32) Зельман. Дальше йдуть забави великодні: 1) Риночок. 2) Трояк. 3) Коромисло. 4) Бскло. 5) Сорока. 6) Пилка. 7) Звінниця. 8) Шапория. 9) Віл. 10) Цигани. У другім випуску „Народ. звыч. и обряды“ приходить між колядками: 33) Ренеза; сю пісню я зачисляю до гаївок. Разом отже всїх гаївок 33.

У „Правдї“ в 1868 р. надруковані отсї гаївки, записані ріжними збирачами: 1) Лихий муж (180). 2) Сука (199). 3) Козел (204). 4) Дуброва (204). 5) Дївоча краса (215). 6) Роман (не гаївка) (228). 7) Каша (228). 8) Воротар (228). 9) Про панщину (228). 10) Женних (240). 11) Білоданчик (240). 12) Зельман (257). 13) Барвінок (258).

В 1878 р. вийшли „Народныя пѣсни Галицкой и Угорской Руси, собранныя Я. Ѳ. Головацкимъ. Москва. Т. II, ст. 177—194: Гаилки: 1) і 2) Весняний дар. 3) У чужої матери (до неї прилучена: Дуброва). 4) Пан Городецький. 5) Козел. 6) Самітний. 7) Дуброва. 8) Женних. 9) Костуб. 10) Жінка на торзї. 11) Галя. 12) Бильце. 13) Білоданчик. 14) Перепілка. 15) Вербовая дощечка. 16) Мости. 17) Огирочки. 18) Жучок. 19) Мак. 20) Зельман.

В тім самім томі на ст. 677—698 передруковані всї гаївки зі збірки І. Гальки (без: Ренеза), разом 32, отже ч. 21—52.

Т. III, ст. 152—187: 53) Жінка на торзї. 54) Самітний. 55) Огірочки. 56) Білоданчик. 57) Жучок. 58) Мости. 59) Вербова дощечка. 60) Мак. 61) Козел. 62) Теремн. 63) Воротар. 64) Жінка на торзї. 65) Білоданчик. 66) Барвінок. 67) Костуб. 68) Чорнушка. 69) Кривий танець. 70) Три парубки і три дівчинї. 71) Ренеза. 72) Мак. 73) Слабий дїдусь. 74) Галя. 75) Свахи. 76) Хлопець не хоче дївчини. 77) Воротар. 78) Білоданчик. 79) Три парубки і три дівчинї. 80) Воротар. 81) У чужої матери. 82) Мости. 83) Чорнушка. По сїм іде пісня: Гостї, якої я не даю між гаївки. 84) У чужої матери. 85) Мак. 86) Перепілка. 87) Чорнушка. 88) Зельман. 89) Чорнушка. 90) Зайчик. 91) Дуброва.

В „Зорі“ в 1880 р. надруковано 6 гаївок; три в них (ст. 99—100) записав Ст. Сапрун у Наконечнім, Яворів. пов. 1877 р., а другі

три (ст. 121—122) М. Цар у Підберіцях, Львівського пов. Ось вони: 1) Сирітка. 2) Дівоча краса. 3) Бура сосна. 4) Коструб. 5) Роман (ігаївка). 6) Три парубки і три дівчині. Збірки обох сих збирачів попали ся й мені в руки і я покористував ся ними у значній мірі отут тим більше, що їх варіянти звичайно були дуже гарні.

В 1882 р. вийшло: „Pokucie. Obraz etnograficzny. Skreślił Osk. Kolberg. T. I. Краків. Кольберґ ділить великодні забави на дівочі (гаївки) і хлопячі (без пісень), (ст. 153—198). — Гаївки — варіянтів не повтаряю — подає отсї: 1) Дуброва. 2) Самітний. 3) Огірочки. 4) Плетуни. 5) Вербовая дощечка. 6) Жучок. 7) Жінка на торзі. 8) Коструб. 9) У чужої матери. 10) Перепілка. 11) Мости. 12) Зельман. 13) Свати. 14) Воротар. 15) Кривий танець. 16) Грушка. 17) Чорнушка. 18) Биньце. 19) Білоданчик. 20) Дід і баба. 21) Журило. 22) Сосонка.

Хлопячі забави пропускаю тим більше, що сам Кольберґ констатує, що їх бавлять ся і в инших порах року.

В „Zbiorze wiadomości do antropol. kraj." т. VII, 1883, надруковано в статї Северини Шаблєвскої „Wesele i Krzywy taniec u ludu ruskiego w okolicy Zbarażu" отсї гаївки: 1) У чужої матери. 2) Каша. 3) Хлопець не має охоти йти до дівчини. 4) Цінність дівчат. 5) Ksienia (польська). 6) Зельман. 7) Білоданчик. 8) Побут у Львові. 9) Воротар (2 вар.).

В тім самім виданю надруковано: „Hałahiwki. Zabawy Wielkanocne ludu ruskiego we wsi Gorczycach koło Sieniawy w powiecie Przemyskim opisała Anna Wanke. Ст. 38—53. (Zbiór wiadomości do antropologii krajowej. Краків, 1889, т. XIII). Тут є коротенький вступ, ігри хлопців (разом 7) і гаївки (14+6+4, разом 24); всї відписані з „Зорі галицької" і привязані фальшиво до села Гірчиць у Перем. пов. Як плятіяту не повинен їх ніхто брати під розвагу.

В „Правдї" з 1893 р. надрукував д. В. Герасимович статю п. з. „Народні звичаї, обряди та пісні в селї Крехові, Жовків. пов.", в якій помістив отсї гаївки: 1) Зельман. 2) Галя. 3) Чорнушка. 4) Три парубки і три дівчині. 5) Фіялки. 6) Дівчина з дитиною. 7) Виноград. 8) Мости. 9) Мак. 10) Мак (відміна). 11) Жучок.

У тійже „Правдї" з 1895 р. надрукував д. О. Маковей збірку гаївок (він подає їх назву „яголойки"), до якої увійшли: 1) Галя (друга редакція). 2) Три парубки і три дівчині. 3) Фіялки. 4) Сирітка. 5) Чорнушка. 6) Галя (перша редакція). 7) Коструб. 8) Ярмарок. 9) Пять синів. 10) Дівчина з дитиною. 11) Битий муж. 12) Мак. 13) Слабий дїдусь. 14) Зельман. 15) Чому дїдусь не женить ся. 16) Дівоча краса.

17) Милий при плузї. 18) Вербовая дощечка. 19) Барвінок. 20) Тулубець. 21) Вербовая дощечка (відривок). 22) Жінка на торзї. 23) Свахи. 24) Воротар. 25) Викуп (друга редакція).

В книжці Б. Сокальського: „Powiat Sokalski pod względem geograficznym, etnograficznym, historycznym i ekonomicznym“ (Львів, 1899) надруковані такі гаївки: 1) Барвінок 2) Воротар. 3) Зельман. 4) Коструб. 5) Жінка на торзї. 6) Три парубки і три дівчинї. 7) Дуброва (а при ній відривки ще кількох инших). Під ч. 8 „Дівочий празник“ надрукована не гаївка з виїмкою кількох стрічок при кінци, вийнятих із гаївки). 8) Свахи. 9) Молодиця вививаєть ся. 10) Грушка. 11) Сирітка. 12) Дуброва (відміна). 13) Чорнушка. 14) Мости (по польськи). 15) Свахи (відміна). 16) Терени (відміна). 17) Схований Христос.

Б. Кричинський надрукував 1900 р. у часописи „Lud“ (ст. 161—172) збірку гаївок в українській і польській мові п. з. „Spiewy hailkowe z Podhorzec“. При тім подає він ось яку увагу: „Spiewy, jak widać poniżej, są polskie i ruskie, a nawet więcej jest ruskich, ale Rusinki nie biorą udziału w hailkach w czasie świąt polskich, a tylko na swoje święta spiewają te same pieśni, prócz naturalnie polskich. Polskie więc dziewczęta zbierają się razem w gromadę i spiewają następujące pieśni“: 1) Зайчик. 2) Вербова дощечка. 3) Качурик. 4) Білоданчик. 5) Ярмарок. 6) Під сим числом подано аж чотири окремі гаївки: а) Барвінок. б) Дуброва. в) Диво. г) Пшениця і мітлиця. 7) Перебірчива. 8) Хлопець не має охоти йти до дівчини. 9) Галя. 10) Мак. 11) Жінка на торзї. 12) Oj ziele, ziele rumianek. 13) Oj Sieniu, Sieniu. 14) Цінність дівчат. 15) Stoi różyczka w mirtowym wieńcu. 16) Latała sroczka po zielonej trawce. 17) Савітний. 18) Слабий дїдусь. 19) Najechali stronne ludzie. 20) Зельман. 21) Коструб.

Наресті у збірнику „Галицько-руських народ. пісень із мельодіями“, зібраних у Ходовичах дром Ів. Колессою (Етноґраф. Збірник, XI, Львів, 1902) поміщено під 11 числами отсї гаївки (ст. 23—31): 1) Коструб. 2) Воротар. 3) Свашки. 4) Козел. 5) Бильце. 6) Галя. 7) Привіт весні. 8) Вербова дощечка. 9) Жучок. 10) Білоданчик. 11) Огирочки. 12) Чорнушка. 13) Зельман[1]).

Отсе й усе, що доси в нас надруковано. Як видно, то не дуже того багато, особливо коли возьмемо на увагу часте повторюване варіянтів тих самих пісень.

---

[1]) У „Галицько-руських народніх мельодіях“ О. Роздольського і С. Людкевича (Етн. Збірник, XXI, ст. 48—62, ч. 167—216) надруковані лише перші строфки текстів гаївок, тому не вичисляю їх тут.

Окрему увагу треба присвятити IV розділови отсеї збірки, що містить „риндзівки“. Слово „риндзівка“ доси невідоме в нас із друку, а так само невідомі були й ті пісні, які воно означає. Збираючи гаївки, я попав на невеличку збірку Ст. Сапруна, записану при кінци 70-их років минулого століття в Наконечнім, Яворів. повіта. Поміж гаївками знайшов я там і „риндзівки“ з поясненєм назви, яке й надруковане дальше в відповіднім місци. Приглядаючись тим „риндзівкам“, я сконстатував, що їх склад і зміст має характер зовсім колядковий і що вони ріжнять ся від колядок лише тим, що мають звичайно окремий рефрен: „Же Христос, же воскрес, же воістину воскрес!“ та що співають ся на Великдень. Зрештою співають їх так само попід вікнами, як колядки, а не на цвинтарі, з музикою, співають хлопці і дістають за те нагороду, як і за колядки.

Доси відомий був у нас лише звичай, що на Великдень збирали ся хлопці, ходили по домах, проголошували так звані „великодні вірші“ (не народного, але книжного походженя) і діставали за те нагороду (а не чувано про співане пісень попід вікна). Звичай сей у Галичині не знаний, лише в російській Україні. Зазначив його вже один із найстарших російських етнографів, А. Терещенко, словами: „Въ нѣкоторыхъ мѣстахъ Малороссіи сохранился обычай, что дѣти, и даже парни, ходятъ по домамъ первые два или три дни Свѣтлаго Воскресенья, и поздравляютъ виршами“ [1]).

Подібний звичай переховав ся також у наших найближших сусідів: Поляків, Біло- і Великорусів. У Поляків має він назву „dyngus“, а як виглядав, бачимо з отсього опису:

В Великопольщи ходили „po Dyngusie“ в великодний понеділок; один хлопець був перебраний за бузька, другий носив живого когута, третій торбу, а четвертий довгий рожен на рамени. За ними бігла все громадка цікавих, які всюди знайдуть ся. Коли ввійшли до якого дому, подавав один із них руку господині, або господареви, здоровкав ся, а потому зачинав ся спів:

Przyśliśmy tu po Dyngusie,
Zaśpiewamy wo Jezusie:
W wielki czwartek, w wielki piątek,
Cierpiał pan Bóg za nas smutek,
Za nas rany, chrześcijany,
Najświętsza Panienko, racz być z nami.
A pójdziemy do młynarza,
Da nam chleba wo sucharza.

[1]) А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VI, ст. 112.

A pójdziemy do rataja,
Dadzą nam tu cztery jaja.
A pójdziemy do szynkarki,
Da nam piwa i gorzałki.
A pójdziemy do woracza,
Da nam chleba i kołacza.
A dajcie nam, co macie dać,
Nie dajcie nam długo czekać,
Bo się pobijemy szabelkami, berdyszkami,
Najświętsza Panienko racz być z nami.

Господиня гостила всю ту дружину; в торбу вкидала хліб, на рожен натикала кусник ковбаси і т. д. Як господиня не давала нічого, тоді бувько порував, що міг своєю довжелезною ключкою. Нині занехано вже сей звичай [1]).

Також у російській Польщи відомий сей звичай, як се видно з опису А. Петрова: „Na drugi dzień wielkanocy chłopcy i dorośli mężczyźni chodzą za śmigusem po dyngusie. Oblewają wodą, biją rózgami po nogach i ręku, i mówią przytem przemówki czyli oracyje, które niżej podaję“ [2]).

Одна така орація кінчить ся так:

A ja tę oracyę głoszę
I włóczebnego proszę.
Włóczebne przyjmuję
I państwu dziękuję [3]).

Замітне в отсій орації слово „włóczebne“, яке головне право горожанства має у Біло- і Великорусів і можливо звідти завандрувало до Поляків. Його зазначує вже А. Терещенко (він називає Білорусів Литовцями): „На другой день (Великодня) обливаютъ другъ друга холодною водою, — мальчики же ходятъ по домамъ и поютъ орации (стихи), за что получаютъ по яйцу. Такой обрядъ называется волочебникомъ, ибо онъ означаетъ хожденіе по домамъ съ поздравленіемъ и это соблюдается въ смоленской губерніи. Влочебникъ означаетъ у Литовцевъ воскресную награду“ [4]).

---

[1]) Zwyczaje i pieśni ludu wielkopolskiego. Z rękopisu pozostałego po ś. p. Józ. Lipińskim (Zbiór wiadom., т. VIII), ст. 70—71: Dyngus.

[2]) A. Petrow, Lud ziemi Dobrzyńskiej (Zb. wiad., т. II, ст. 17).

[3]) Про „dyngus“ пор. також: O. Kolberg, Lud, S. IX, ст. 132; S. X, ст. 66 і 200; S. XI, ст. 42. Пор. також: Ż. Pauli, Pieśni ludu polskiego, ст. 29—31, Smigus.

[4]) А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VI, ст. 106.

Далеко складнійше і красше відбуваєть ся сей звичай в иншій околиці, як се видно з опису А. Гуриновича. Замітне при тім, що „волочебники“ співають пісні господарям, парубкам і дівчатам у кождій хаті, до якої прийдуть, коли в нас співають звичайно конусь однону лише одну пісню.

А. Гуринович оповідає, що молодіж збираєть ся в громади, запрошує музиків і вибирає співаків, бо як прийдуть свята, треба буде ходити по селах і дворах, Бога хвалити, а людям складати бажання з нагоди свят. Такі гуртки називають ся „Алаловники“ (від алилуя); вони складають ся з музикантів, кількох співаків і провідника та ходять звичайно лише першого і другого дня Великодня. Така компанія підходить під вікна, здіймає шапки, поздоровляє господарів словами: „Христос воскрес“, музика зачинає грати „алилуя“, а компанія співає; опісля виходить наперед провідник і виголошує отсе повіншоване:

Барапку нявінни,
Син Божи ядини,
Да ґробу влажони,
За нас умінчони.
Тераз з ґробу встає,
Нам радасьць дає,
А з гетай радосьці,
Віншуя їхносьці,
Вам злоте карони,
Нам яйкі чирвони;
Проша дації, нежаловації,
Каб било за што подзенькавації.

Потім музика зачинає знов грати пісню (господареви, господині, парубкови, дівчині), а решта співає; по виспіваню провідник віншує знов, одержує дар і відходить. Пісень таких нема багато [1]).

У Великорусів знані також „пѣсни волочебниковъ“, але набуть не багато їх, коли приміром П. Шейн наводить їх у своїй збірці „Великоруссъ“ ледви чотири (ст. 341—342, ч. 1191—1194). З тих пісень цікава для нас друга (ч. 1192) тим, що в ній приходить слово „рыня“, якого значіня я не міг дошукати ся в словниках; чи не знане і в нас де те слово та чи не стоїть воно у звязи з назвою наших пісень „риндзівка“, бо в чуже походженє слова (з литовщини) не дуже хочеть ся мені вірити, коли подібні пісні білоруські, ближші до Литви, не мають такої ані подібної назви; скорше можна би звязувати сю назву зі словами „рядя, рядавий“ = лахи, обдертюх, бо хоч тепер співають „риндзівки“ не обдертюхи, але „господарські дїти“, то колись могло бути інакше і стара назва могла лишити ся також серед нових відносин. Великоруська пісня має також характер колядки, як се вже видно зараз із її початку:

---

[1]) A. Hurynowicz, Zbiór rzeczy białoruskich (Zbiór wiad. t. XVII, ст. 186 - 187).

Стояла рыня тонка, высока,
Христосъ воскресъ на весь свѣтъ!
Тонка, высока, широмъ широка;
У той рыни два столика,
Два столика дубовые,
Дубовые, тесовые.
На тыхъ столикахъ все скатерти і т. д.

З наведеного показуєть ся, що наші „вірші“ відповідають польським динґусовим, а „риндзівки“ відповідають вповнї „волочебним“ пісням та може й стоять із ними у звязи, яку одначе треба ще вишукувати так само, як треба ще розглянути ся за теріторією риндзівок і дослїдити її та зібрати їх репертуар. Доси можна сконстатувати сю назву лише в Яворові, його присїлках чи передмістях (між тим у Наконечнім) та в селї Бунові. Вправдї я завів у свою збірку риндзівки ще й з инших місцевостий, але вони не фіґурували там під тою назвою і я втягнув їх лише задля змісту; одна лише „риндзівка“, передрукована з книжки Б. Сокальського фіґурувала у нього між гаївками (назви риндзівка він не знає). Булоб дуже бажаним, щоб сконстатовано, чи є риндзівки і поза яворівським повітом та де саме, чи їх співають лише на Великдень попід вікна і чи мають вони ще инші назви.

Гаївки починають помалу забувати ся і се можна сконстатувати на ріжних записах, які представляють собою лише відривки або побаламучені тексти з повириваними і поперекручуваними фразами, постяганими строфами і т. д., яких я очевидно не втягав до сеї збірки. Але потреба співаня не зменшуєть ся, через те замість гаївок починають співати першу-лїпшу пісню з краю, яка трафить ся. В Задарові прим. (Бучаць. пов.) 1908 р. співали як гаївки: Нуже, нуже встань Русине; На улици сурма грає (сїчова пісня, хоч „Сїчи“ тодї не було там) і инші радикальні піснї, друковані по радикальних виданях. Розумієть ся, що нїякий етноґраф не буде втягати ті піснї до гаївок. Так само вилучив і я з записів, що були в мене, піснї, які трудно вважати за гаївки і які повинні бути деінде надруковані. Подаю одначе тут їх спис і місцевости, в яких їх співають як „гаївки“:

1) Пісня про піяка, що зачав пити в понедїлок, а скінчив у недїлю. Початок: З тобою Оленкою, || З тобою миленькою... Зап. 1900 р. Ів. Чупрей у Печенїжинї.

2) Несуцїльна пісня (постягана) про дївчину і її милого. Поч. Коло млина, коло броду, || Там дївчина брала воду. Зап. Н. Вовчук у Ляшках Гор., Бобрець. пов.

3) Пісня про вдову, що виходить за одного сина заміж, а за другого віддає доньку. Поч. Там на горі високій || Росте терен широкий. Зап. 1908 р. Гр. Ракочий в Настасові, Терноп. пов. і Ст. Підручний в Задарові, Буч. пов.

4) Воянська пісня про померлого вояка. Поч. Терном, терном, там доріжка була, || Не доріжка, ино битий шляшок. Зап. 1908 р. Гр. Ракочий в Настасові, Терноп. пов. і М. Підгірний в Охримівцях, Збараж. пов.

5) Пісня про перебірчиву дівчину, яка не могла дібрати собі жениха і кождому причіплювала якусь латку. Поч. Хтіла мене мати || За першого дати. Зап. Гр. Ракочий в Настасові, Терноп. пов.; О. Роздольський, 1909 р., в Присівцях, Зборів. пов.; С. Малецький, 1908 р., в Стрільбичах, Старосамбір. пов.; А. Коблюк у Скориках, Збараж. пов. і М. Підгірний в Охримівцях, Збараж. пов.

6) Пісня про викрадену дівчину, яку доганяють її брати і вбивають свого „шваґра“ в погоні. Початок пришпилений тут з иншої пісні: Ой на горі жита много, || Половина зеленого. Зап. С. Підручний в Красієві, Бучаць. пов.

7) Пісня, перероблена в козачка. Поч. Ой пішов я на ярмарок, || А там стоїть дівок сорок. Зап. С. Підручний в Задарові, Бучаць. пов.

8) Пісня про парубка, що застає в своєї дівчини конкурентів. Поч. Ой пішов я до дівчини || Зоря не сходила. Зап. С. Підручний в Задарові, Бучаць. пов.

9) Пісня про Настю, яку пані вбиває з заздрости. Поч. Ой служила Насті в пана штири роки не віддана. Зап. С. Підручний в Задарові, Бучаць. пов.

10) Хлопець скаче в море по вінок дівчині і топить ся. Поч. Ой шла дівчина рано до млина. Зап. Мих. Боднар у Вовкові, Перемишлян. повіта.

11) Свекруха отроює невістку, а за нею гине й син. Поч. Ой була в селі їдная вдова, || Ой мала вона їдного сина. Зап. Мих. Боднар у Вовкові, Перемишлян. пов.

12) Козачок про батька-косаря і сина їдуна. Поч. Косив тато, косив я, || Косилисьмо обидва. Зап. М. Підгірний в Охримівцях, Збараж. пов.

13) Козачок. Поч. Там на горі два дуби || Стулили ся до купи. Зап. М. Підгірний в Охримівцях, Збараж. пов.

14) Пісня про дешевість женщин і дороговизну мущин наслідком войни. Поч. Де ти їдеш, Романоньку? || На торг до міста, мій пановіньку. Зап. М. Підгірний в Охримівцях, Збараж. пов.; Гр. Ракочий в Наста-

сові, Тернопіль. пов.; О. Роздольський, 1909 р., в Ярчівцях, Зборів. пов.; П. Стадник у Текліївці, Скалат. пов.; О. Роздольський, 1908 р., в Волі Великій, Жидачів. пов.

15) Гості у доньки. Поч. Донцю моя, звідки гості твої. Зап. Ф. Хомяк у Кудобинцях, Зборів. пов. Ся сама пісня фіґурує і в Я. Головацького (т. III, 2, ст. 179—181, ч. 5) як гаївка, має лише инший початок: Гандзюненько серденько, || Скажи менї правдоньку.

16) Дівчина воячка. Почат. Сидів цісар тай думав || З ким він буде воював. Зап. А. Свергун у Сухоставі, Гусятин. пов.

17) Вдовина донька воячка. Поч. Я всім вдовонькам тай заказапо, || Щоб всї вдовоньки нали синоньки. Зап. А. Коблюк у Скориках, Збараж. пов.

18) Парубок і дівчина. Поч. Там за дворон, за дворонькамн || Стоїт посьтїлка з подушичкамн. Зап. А. Коблюк у Скориках, Збараж. повіта.

19) Пісня з коломийок, в якій парубок пересварюєть ся з дівчиною. Поч. Лугом іду, коня веду: || Розвивай ся луже! Зап. А. Свергун у Сухоставі, Гусятин. пов.

20) Пісня про муляря. Поч. Де ти був, мій товаришу? || В Кракові, серце Марисю. Зап. О. Роздольський, 1909 р., в Присівцях, Зборів. пов.

21) Мати пропиває дочку на неду. Поч. Пила, пила стара мати на неду. Зап. О. Роздольський, 1909 р., у Присівцях, Зборів. пов.

Крім того були між річними записами ще польські гаївки і пісні, з більшою або меншою примішкою українізмів. Розуміють ся, що й їх виключив я з отсеї збірки. Ось вони:

22) У поли лоза, під нею вода: || Постуй, постуй, сьлїчна дама, дай коню води. Зап. у Дрогобичи.

23) Ponagabóg, Kseniu, masz ty córek wiele? Зап. 1884 р. Гладун у Жуличах, Золочів. пов. Варіянт зап. Нат. Левицька в Іванівцях, Жидачів. пов.

24) А мій милий кобле, || Сховай же ся добре. || Od niedzieli do niedzieli. Зап. М. Підгірний в Охримівцях, Збараж. пов.

25) Ojciec umarł, syn si został, || Syn po ojcu pajki dostał. Зап. М. Будка в Товстенькім, Гусятин. пов.

26) Chodział bocian ponad wody || Taj narobił ludziom szkody. Зап. М. Будка в Товстенькім, Гусятин. пов.

27) Moje państwo, gdzie idziecie? Зап. 1908 р. Гр. Ракочий в Настасові, Тернопіль. пов.

28) Leci ptaszek po ulicy || Taj zaleciał do piwnicy. Зап. в Козівці, Тернопіль. пов. Микола Бунт.

29) Галя (по польськи). Czemu, Halu, nie tańcujesz, Halu, Halu? Зап. М. Підгірний в Охримівцях, Збараж. пов.

30) Зельман (по польськи). Jedzie, jedzie Zelman. Зап. М. Підгірний в Охримівцях, Збараж. пов.

До моєї збірки гаївок увійшли записи ріжних людий, в ріжних часів і в ріжних околиць. До старших записів належать тексти отсих збирачів:

1) Іван Ляторовський, записував у Городниці, Гусятин. пов. в рр. 1856—1860.

2) Михайло Цар, записував головно в Підберізцях, Львівського пов. 1871 р.

3) Стефан Сапрун, записував у Накопечній, Яворів. пов. 1878 р.

До новійших:

4) Я записував пісні — між ними й гаївки — 1889—1890 р. у Григорові, Бучацького пов.

5) М. Будка записував у Товстенькім, Гусятин. пов. 1898 р.

6) Іван Боднар записував у Вовкові, Перемишлян. пов. 1898 р. Також робив записи і дав гарну збірку гаївок Михайло Боднар, 1908 р.

7) М. Підгірний записував в Охримівцях, Збараж. пов.

8) Микола Бунт записував у Козівці, Тернопіль. пов.

9) Василь Равлюк записував у Видинові, Снятин. пов.

10) Модест Левицький записував у Скалї, Борщів. пов.

11) Петро Рондяк записував у Розділовичах, Рудець. пов.

12) Філярет Колесса записував головно в Ваньовичах, Самбір. пов.

13) Наталка Левицька записувала в Іванівцях, Жидачів. пов.

14) Стефан Підручний записував у Задарові і Красієві, Бучаць. пов.

15) Мирослав Капій записував у Костільниках, Бучаць. пов.

16) Стефан Малецький записував у Стрільбичах і Більчу Горіш. та Долїш. Старосамбір. пов.

17) С. Кретів записував у Підгайцях, Перемишл. пов.

18) Гриць Ракочий, записував у Настасові, Тернопіль. пов.

19) Павло Стадник записував у Текгівці, Скалат. пов.

20) Ст. Мішко записував у Слобідці Мушкат., Борщів. пов.

21) А. Свергун записував у Сухоставі, Гусятин. пов.

22) А. Коблюк записував у Скорицях, Збараж. пов.

23) Ф. Хомяк записував у Кудобинцях, Зборів. пов.

24) О. Стечишин записував у Глещаві, Теребов. пов.

25) В. Костів записував у Буцневі, Тернопіль. пов.

Найбільшу збірку гаївок зібрав одначе:

26) Осип Роздольський, разом із мельодіями на фоноґраф, у селах: Озірна, Присівці, Ярчівці — Зборів. пов.; Воля Велика — Жидачів. пов. і: Ляхівці, Грабовець, Раковець, Саджава — Богородчан. пов.

Збірка д. О. Роздольського виносила 108 гаївок (розуміють ся, деякі гаївки в кількох варіянтах). На жаль не могла вона лягти в основу отсього видання тому, що я дістав її за пізно. Всеж я використав її чи то подаючи відміни її варіянтів, чи друкуючи й деякі варіянти в цілости.

Отсї записи зложили ся на се видане в головній мірі, хоч побіч них є ще й инші, дрібнійші, як П. Білінського, І. Коцика, С. Авдиковича і ин., що зазначено всюди на своїм місци. Пару пісень, до яких не було нових варіянтів, передрукував я з давнійших видань, але їх дуже мало. Таким чином увійшли до збірки гаївки з понадвиж 25 повітів Галичини. Коли зважимо, що в богатьох повітах (головно гірських) гаївки незнані, то будемо мати тут переважно заступлену територію їх розширення. До будучности належить її вичерпане з повним репертуаром.

Криворівня, 15. VIII. 1909.

I. Двохорові гаївки.

1. Просо.

1. А ми просо сіяли, сіяли,
   Ой Див, Ладо, сіяли, сіяли.
2. А ми просо видопчем, видопчем,
   Ой Див, Ладо, видопчем, видопчем.
1. Та якже ви вдопчете, вдопчете?
   Ой Див, Ладо, вдопчете, вдопчете.
2. А ми коні випустим, випустим,
   Ой Див, Ладо, випустим, випустим.
1. А ми коні злапаєм, злапаєм,
   Ой Див, Ладо, злапаєм, злапаєм.
2. Та чим же вам лапати, лапати?
   Ой Див, Ладо, лапати, лапати?
1. Ой шовковим неводом, неводом,
   Ой Див, Ладо, неводом, неводом.
2. А ми коні викупим, викупим,
   Ой Див, Ладо, викупим, викупим.
1. А за що вам викупляти, викупляти,
   Ой Див, Ладо, викупляти, викупляти?
2. А ми дамо сто срібних, сто срібних,
   Ой Див, Ладо, сто срібних, сто срібних.
1. Не возьмемо й тисячі, тисячі,
   Ой Див, Ладо, тисячі, тисячі.
2. А ми дамо дівчину, дівчину,
   Ой Див, Ладо, дівчину, дівчину.
1. А дівчину возьмемо, возьмемо,
   Ой Див, Ладо, возьмемо, возьмемо.

Зап. в Коропци, Бучацького пов., 1891 р. В. Гнатюк.

Паралелї: Подібний варіянт пор. Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 53, ч. 5. Крім того: П. Чубинскій, Труды, III, ст. 66—67 і Маркевичъ, Обычаи и повѣр. малор., ст. 74—75. Понадто в Чубинського трошки відмінний варіянт (ст. 66—68) і забава під тою самою назвою, зложена з питань і відповідий прозою (ст. 65—66). Окрему студійку про сю пісню пор. А. Потебня, Объясненія малор. и сродныхъ народ. пѣсень, ст. 39—45. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, ст. 303—308. — П. Шейнъ, Великоруссъ, ст. 78—80, ч. 382—385. — П. Якушкинъ, Рус. пѣсни, ст. 286.

2. Суперечка.

А.

А ми поле виорем — виорем,
Галилейом [1]) виорем — виорем.
Ми пшеницю засїєм — засїєм,
Галилейом засїєм — засїєм.
А ми стадо заженем — заженем,
Галилейом заженем — заженем.
А ми стадо займемо — займемо,
Галилейом займемо — займемо.
А ми стадо викупим — викупим,
Галилейом викупим — викупим.
Червоного [2]) не стане — не стане,
Нам ся панна [3]) зістане — зістане.

По відспіваню сеї частини зачинають пісню на ново, вставляючи зам. слова „пшениця“: жито, ячмінь, овес, гречка.

Плїсняни.

У варіянтї, записанім д. Мик. Бунтом у Козівцї, Тернопіль. пов. 1907 р., є такі відміни: [1]) Ой лед ледом — і так постійно до кінця. І сей вираз і „галилейом“ стоїть тут мабуть зам. забутого вже: Див — Ладо (Дїд — Ладо), уживаного ще в инших околицях. [2]) Вам червінців. [3]) Стадо.

Б.

А ми поле виворем,
Ой лед-ледом виворем.

А ми жито засыйем,
Ой лед-ледом засыйем.

А ми коньі займемо,
Ой лед-ледом займемо.

А ми коньі викупим,
Ой лед-ледом викупим.

А ми просо засыйем,
Ой лед-ледом засыйем.

Ми голуби заженем, і т. д.

Ми голуби займемо, і т. д.

А ми поле виворем і т. д.

Ми пшеницьу засьійем і т. д.

А ми товар заженем і т. д.

Так само дальше: ячмінь — віўцьі, гречка — воли і т. д.

Зап. в Озірні, Зборів. пов. О. Роздольський.

Той сам записав варіянт сеї гаївки в Ярчівцях, Зборів. пов., який кінчить ся так:

А вам леду не стане,
Нам сї панна зостане.

Паралелї: Б. Гринченко, Этнограф. Матеріалы, т. III, ст. 95—96, ч. 186 (3 вар.). — Харьк. Сборникъ, т. VIII, ст. 81; т. IX, ст. 466—467. — Сборникъ Харьк. И. Фил. Общ. т. II, ст. 78, ч. 95. — А. Метлинскій, Народ. южнр. пѣсни, ст. 296.

3. Мости.

A.

По однім боцї стають побіч себе дві дівчинї, а насупротив них більше число дівчат в ряді, держучи ся руками за плечі; відтак зачинають співати:

Дві: Пустїте нас до гір воювати!
Всї: Не пустимо, мости поломите.
Дві: Хоть ми мости поломимо,
Ой то ми вам заплатимо
Самими талярами.
Всї: Не хочемо вашої заплати,
Не впустимо до гір воювати.

Дальше співають „дві", що заплатять „самими рублями", „самими сороківцями", „самими по-дукатови", „самими по-ґрейцару", а коли „всї" за кождим разом однако відповідають, співають „дві":

Хоть ми вам не заплатимо,
Собі дівоньку возьмемо,
Хотьби найкрашшую.

І вхопивши одну дівчину з помежи всїх, перетягають її силоміць на свій бік. Так повтаряєть ся ціла забава доти, доки „дві" дівчинї не перетягнуть на свій бік усїх дівчат.

Зап. у Підберізцях, Львівського пов. 1871 р. Мих. Цар.

Б.

1 ключ: Пустіте нас (2) до гір воювати!
2 „ Не впустимо (2), мости поломите.
1 „ Хоть ми мости поломимо,
Ой то ми вам заплатимо,
Самими талярами (2).
2 „ Не хочемо (2) вашої заплати,
Не впустимо (2) до гір воювати.

1 „ Пустіте нас (2) до гір воювати!
2 „ Не впустимо (2), мости поломите.
1 „ Хоть ми мости поломимо,
Ой то ми вам заплатимо
Самими сороківцями (2).
2 „ Не хочемо (2) вашої заплати,
Не впустимо (2) до гір воювати.

1 „ Пустіте нас (2) до гір воювати!
2 „ Не впустимо (2), мости поломите.
1 „ Хоть ми мости поломимо,
Ой то ми вам заплатимо
Самими рублями (2).
2 „ Не хочемо (2) вашої заплати,
Не впустимо (2) до гір воювати.

1 „ Пустіте нас (2) до гір воювати!
2 „ Не впустимо (2) мости поломите
1 „ Хоть ми мости поломимо,
Собі дівоньку возьмемо,
Хотьби найскрутнійшу.

Пустіте нас (2) до горської землі!
Не впустимо, (2) поломите мости.
Заплатимо (2) золотим зернятком.
Не хочемо (2) золотого зернятка.

Пустіте нас (2) до горської землі!
Не пустимо, (2) поломите мости.
Заплатимо (2) тим крайним дитятком.
Не хочемо (2) крайного дитятка.

Зап. в Вербиці, Жовків. пов. 1871 р

B.

Два парубки беруть ся за руки, а дівчата постають за ними і співають:

Дівки: 1. Пустіте нас, пустіте нас,
2. На двір воювати!

Парубки: 3. Не пустим вас, не пустим вас
4. Мости поламати.

Дівки: 5. Як ми мости поламаєм,
6. Талярами закладаєм,
Пустіте нас!

Тогди парубки підносять руки, дівчата переходять, а перед остатною спускають руки і питають ся, кого вона любить, і аж як покаже кого, тогди підносять руки і пускають її. Рибно.

В варіянті, записанім Львом Кузьмою в Ушні коло Сасова є таві відміни: Стр. 2: До винної варти (очевидно, сей текст зіпсований). — Стр. 4: Мости поломані. — Стр. 5—7:

А ми мости направимо,
Вам дівчину зіставимо,
Сами поїдемо.

У варіянті, зап. Богд. Заклинським у Посічи: Стр. 2: Я в вир вирувати (також первісний текст забутий). — Стр. 6—7:

Піньондзами посиплемо,
Пред поїдем.

У варіянті, записанім дром П. Рондяком у Роздільовичах, Рудецького пов.: Стр. 2: Без липові мости. — Стр. 4: Мости поломані. — Дальші стрічки такі:

1. А ми мости поправимо,
Самі перейдемо.
2. Ой щож ви нам за заплату дасьте?
1. Дамо ми вам гуску з гусітами.

Опісля зачинають на ново співати, тілько зам. „гуски з гусітами“ дають: качку з качатами, курку з курятами і инше, до вподоби.

Варіянт із Утішкова, Золочів. пов., зап. Гр. К. Трильовським, має такий початок:

Заяцю, заяченьку,
Не допчи петрушечки,
Парубкам до юшечки,
Бо то парубки їдять.

Далі, як у Рибні.

У варіянті, що записав д. О. Роздольський в Озірні, Зборів. пов., конець такий:

А ми мости поломимо
І піньондзи положимо,
Таки поїдемо.

Варіянт д. О. Роздольського з Грабівця, Богородчанського пов., не визначний нічим. У його ж варіянті з Волі Великої, Жидачів. пов., ось як торгують ся:

Щож нам дасьте
За зелїзні мости?
Дамо ми вам
Хоць по пів ґрейцара!

Ми не хочем, ми не берем
Вашої заплати!
А ми будем
Дармо воювати!

Торг іде по крейцару аж до десятьох, по чім від разу підскакують на червоного і ломлять мости.

Г.

Пустїте нас, прийміте нас
На горську землю!
Ни пустемо, ни приймемо,
Мости поломлемо.
Ой хоч ви їх поломлете,
Ми їх поплатемо.

Ой щож ви нам, ой щож ви нам
За дар дарусте?
Дарусмо, дарусмо
Корову з тилятом!
Ни хочемо, ни приймемо,
Мости поломлемо, і т. д.

Дарусмо, дарусмо
Кобилу з лошатом!
Дарусмо, дарусмо
Вівцю із ягнятом!
Дарусмо, дарусмо
Гуску з гусятами!
Дарусмо, дарусмо
Курку з курятами!
Дарусмо, дарусмо
Повне боча клоча!
Днесь літейко, днесь літейко
Клочище крутити,
Днесь веснойка, днесь веснойка,
Йти в поле робити,
Ой ни дома, ой ни дома
Клочище крутити!

Зап. у Стрільбичах, Старосамб. пов. 1908, С. Малецький.

Паралелї: І. Лозиньскій, Галагивка (Зоря гал. яко альбумъ). Ст. 513. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 44, ч. 6. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 191, ч. 16. — Также, т. III, 2, ст. 178—179, ч. 3. — Z. Rokossowska, Przyczynek do etnogr. ludu rus. na Wołyniu (Zbiór wiad., XI, 3), ст. 170, ч. 5. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 166, ч. 17. — Также. ст. 175, ч. 75. — Правда, 1875, ст. 69 (два варіянти). — Правда, 1893, ст. 379, ч. 8. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 231. — А. Потебня, Объясненія малор. и сродныхъ народ. пѣсень, ст. 127—151 подав окрему студію про сю

пісню. — Сю нашу гаївку нагадує також по трохи знаний на Україні „Король“, пор. П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 42—45, ч. 3. — А. Метлинскій, Нар. южнор. пѣсни, ст. 296—297 (2 вар.).

При гаївках: Просо, Суперечка і Мости — уставляють ся дівчата одна напроти другої і подають собі руки. В руках держать хустинки або прути, одна за один конець, друга за другий. Ділять ся все на дві ґрупи (хори), по кілька пар (двійок) у кождій ґрупі. Пісню зачинає перший хор, а йому відповідає другий. Коли пісня скінчить ся, тоді другий хор підносить у гору руки і перепускає попід них перший. Тепер ролї заміняють ся: Перший хор стає другим, другий першим і пісня зачинаєть ся на ново.

Всї три гаївки стоять із собою в звязи, тому можна подати їх під спільною назвою, але з підтитулами.

4. Чадо.

Дівчата беруть ся за руки і творять колесо; в середині колеса і поза ним ходять по дві дівчині і співають, а колесо помагає їм. Вся гаївка складаєть ся з питань і відповідий.

1. Десь ту моє чадо було!
2. А ми єго не видїли.
1. Може чадо коні (корови, вівцї, [гуси) пасе?
2. Може тото щастє бути.
1. А я ковбас наварю,
   Своє чадо викуплю.
2. Ми ковбаси роз'їмо,
   Тобі чада не дамо.
1. Я капусти наварю,
   Своє чадо заберу.
2. Ми капусту псам дамо,
   Тобі чада не дамо.
1. Я пирогів наварю,
   Своє чадо відберу.
2. Ми пироги роз'їмо,
   Тобі чада не дамо.
1. А я квасу наварю,
   Своє чадо викуплю.
2. А ми ввесь квас псам дамо,
   Тобі чада не дамо.
1. Я з костуром зайду,
   Своє чадо займу.
2. А ми костур спалимо,
   Тобі чада не дамо.
1. А я візком під'їду,
   Своє чадо виведу.
2. А ми возик зломимо,
   Тобі чада не дамо.
1. А я ябком підточу,
   Своє чадо виточу.
2. А ми ти ябко зїмо,
   Тобі чада не дамо.
1. А я пасок напечу (каші, кишок [наварю),
   Своє чадо викуплю.
2. А ми паски (кашу, кишки) поїмо,
   Тобі чада не дамо.
1. А що тото дитя їдат?
2. В недїлейку ковбасойку,
   В будний день суху рибойку.
1. А що тото дитя пиват?

2. В неділейку мед, винойко,
А в будний день горілойку.
1. А в чім тото дитя ходит?
2. В золотї, срібрі, атласї
І в окованім поясї.
1. А що тото дитя робит?
2. В неділейку гуси пасе,
А в будний день кужіль пряде.

І. Лозиньскій, Галагивка (Зоря гал. яко альбумъ на 1860 г.). Ст. 512—513.

Паралелї: A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 43—44, ч. 5.

5. Ціннїсть дівчат.

А.

Дівчата (часом і хлопцї) стають у колесо і всї співають:

Ой на горі лен, лен,
На долинї мак, мак;
Мої милі ластівочки,[1])
Просили вас соколочки,
Станьте о так![2])

При тім показує одна дівчина всякі рухи, котрі ціле колесо виконує: напр. руки до гори, сплеснути руками, уклонити ся, присїсти і т. д.

Зап. у Сапогові, Борщів. пов. Д. Шимчук.

У варіянтї, запис. Ів. Савицьким, в Ушнї, Золочівського пов., 1904 р., є такі відміни: [1]) Паняночки. [2]) Поставайте враз.

Б.

Молодїж стає в коло і співає:

1. Он! хлопцї, он!
2. На горі льон!
3. На долинї зилинец;
4. По шагови молодец,
5. По три гроші жінка,
6. Сто золотих дівка.
7. Мої любі панянночки,
8. Просили вас матїночки:
9. Посїдаймо враз.

Потім: поклякаймо враз, полягаймо враз і т. д.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

У варіянтї, зап. М. Підгірним в Охримівцях, Збаразького пов., є такі відміни: Стр. 3: Романець, зам. зеленець. — Стр. 4: Ошалював — перекручене і незрозуміле: по шелюгу (молодец), як повинно бути. — Стр. 5—6: Сто золотих жінка, | А сто два дівка.

У варіянті, зап. М. Будкою в Товстенькім, Гусятин. пов., 1898 р.: Стр. 1: Бракує. — Стр. 6: По таляру. — Стр. 7—10:

Просили нас ластівоньки,
Посходім ся до купоньки,
Посходім ся тут,
Ноженьками туп!

У варіянті, зап. Мир. Капіем у Костільниках, Бучацького пов., 1904 р.: Стр. 4: По шельову (зіпсоване: шелюгу). Стр. 6: По таляру. Стр. 9—10:

Повклякайно враз,
Поплещімо враз.

У варіянті, зап. М. Левицьким, 1892 р. в Борщів. пов.: Стр. 1—2 — нема. — Стр. 3: Ой на горі. — Стр. 4: По таляру. — Стр. 8—10:

Просимо вас на віночки,
Поставайте враз
І в долоні трас.

У варіянті, зап. М. Бунтом у Козівці, Тернопіль. пов., 1907 р.: Стр. 4: По чотири. — Стр. 8—9:

Просили вас фіялочки,
Посїдайте враз.

У варіянті, зап. Гр. Ракочим у Настасові, Терноп. пов., 1908 р.: Стр. 1 — нема. — Стр. 2: Там на горі нец (слово, що не значить нїчого і стоїть тілько для риму в: дзеленец). — Стр. 4: Пошалюґа (зіпс. по шелюгу). — Стр. 9: Заплещімо враз.

У варіянті, який записав О. Роздольський в Озїрні, Зборів. пов., першої стрічки нема; стр. 2 зачинаєть ся словом: там; стр. 3 зам. зилинец в: мак = маковец; стр. 4: по ґрейцару; стр. 5: по таляру; стр. 6: по сто рублїв; стр. 7 зам. паняночки в: соколоньки; стр. 8 зам. матїночки в: макївоньки (нонсенс); стр. 9: посїдайти.

Варіянт О. Роздольського з Присовець, Зборів. пов., близький до озірнянського. В його ж варіянті з Волї Великої, Жидачів. пов., просять парубки дівчат: Поплещіт си враз, а далї: помруґайте, потупайте, посїдайте, поставайте і заспівайте враз!

Паралелї: Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu gal. Ст. 52, ч. 4. — И Галька, Народ. звычаи и обряды, ст. 112—113, ч. 2. — Anna Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 45, ч. 8. — И. Галька, Гаївки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 517—518, ч. 2. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 688—689, ч. 2. — Zbiór

wiadom. do antrop. kraj., т. VII, 3, ст. 132, ч. 4. — Lud, VI, ст. 167, ч. 14. — Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 92, ч. 179.

6. Мак.

А.

Дівки стають у колесо і беруть ся за руки, а дві ломлять собі патички та сідають між них. Ті, що сидять, звуть ся „маківночки". Дівки стоять докола тих двох і співають:

Ой по горі лен, лен,
По долині мак, мак;
Любі наші маківночки,
Просили вас соколочки
Оріт же го так, так!

Тай показують їм, як мають робити; ті так роблять, а всі дальше:

Сійте ой по горі лен, лен,
По долині мак, мак;
Любі наші маківночки,
Просили вас соколочки
Сійте же го так, так і т. д.

Дальше: політь, сапайте, жніть, вяжіть, складайте, возіть, моло тіть, війте, продайте, а за кождим словом „Ой по горі лен, лен" і т. д. тай усі „маківночки" показують, як сіяти, волочити, полоти, сапати, жати, вязати і т. д., а ті те роблять. Як уже „продадуть", тогди так співають:

Горобелю, горобелю,
Дес бував, дес бував?
А в садочку на листочку.
Шьос чував, шьос чував?
Чис не видів, горобелю,
Як мак трут, як мак трут?
Ой я видів, ой я бачив,
Шьо в долоні бют, шьо в долоні бют.

Тогди всі дівки бють у долоні тай розбігають ся.

Ся гаївка має елєменти з попередної: „Цінність дівчат".

Б.

Всї дівчата стають у колесо, одна йде до середини.

Всї: Соловію пташку, пташку,
Ци бував ти в садку, в садку,
Ци видїв ти як, як
Копают на мак?

Одна: Ой бував жи я, бував,
Ой видав жи я, видав,
Ой вось так, так
Копают на мак. (Співаючи, показує, як копав ся).

Дальше повтаряють ся строфки, при чім середної питають: чи видїв, як сїють мак, як скородять, як сходить, як росте, як цвите, як труть і як їдять мак. Та, що у середині, відповідає, що: „бував і видав", а при тім показує, як сїють ся, скородить ся і т. д.

Іванівці, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

В.

Горобчику — шпачку, шпачку,
Ци буваў жи ти ў сатку, ў сатку,
Ци видаў жи ти, як мак сьіют?
Ош то так сьіют мак (2).

Ти горобчику — шпачку, і т. д.
Ци видаў жи ти, як мак цвите?
Ош то так цвите мак!

Далї: та рвут мак, мак трисут, трут . . . . .

Зап. в Овїрнї, Зборів. пов. 1909 р. О. Роздольський.

Варіянти сеї гаївки, які зрештою майже нї в чім не рїжнять ся, записано ще: М. Цар, 1871 р. в Підберізцях, Львів. пов.; В. Гнатюк, 1890 р., в Григорові, Бучацького пов.; М. Левицький, 1892 р. в Борщів. пов.; М. Капій, 1904 р., в Костїльниках, Бучаць. пов.; М. Підгірний в Охримівцях, Збаразького пов.; Мих. Боднар, 1908 р., у Вовкові, Перемишл. пов. — У варіянтї, записаним Д. Шимчуком у Сапогові, Борщ. пов., називають ся отся гаївка „Воробчиком" і співають ся так:

Воробчику спадку, спадку,
Чи бував же ти в садку, в садку?
Чи бував же ти, чи видав же ти,
Ой як, як, орют на мак?

Потім зам. „орют", вставляють: волочат, сїют і т. д.

Із сим варіянтом зовсім ідентичний варіянт О. Роздольського з Саджави, Богородч. пов., з виїмком слова: „шпачку“, що стоїть зам. „спадку“. В його ж варіянті з Волї Великої, Жидачів. пов. початок звучить: Соловію пташку, пташку і т. д.

Зовсім відмінна редакція надрукована в „Правдї“ 1893, ст. 379, ч. 9. Вона виглядає ось як:

I хор. За річкою ген, ген,
Посію я лен, лен.
II хор. Приїдь, приїдь, козачейку,
На воронім коничейку!
Всї. Будеш сіяв лен.

Далї замість „сіяв“ стоять слова: волочив, орав, збирав, мочив, тер, пряв.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rus., т. I, ст. 25—26, ч. 12. — И. Галька, Гаєвки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 522, ч. 9. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 193, ч. 19. — Тамже, ст. 694, ч. 9. — Тамже, т. III, 2, ст. 161—162, ч. 8. — Тамже, ст. 171, ч. 12. — Тамже, ст. 181—182, ч. 7. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 123—124, ч. 9. — Z. Rokossowska, Przyczynek do etnogr. ludu rus. na Wołyniu (Zbiór wiad., XI, 3), ст. 191. — Правда, 1895, ст. 214, ч. 12. — Правда, 1893, ст. 379—380, ч. 10. — Маркевичъ, Обычаи Малороссіянъ, ст. 75—76. — Zbiór. wiad, т. V, 3, ст. 50—51. ч. 4 і ст. 54—55. — Lud, VI, ст. 166, ч. 10. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, I, 14. — Кіев. Старина, 1892, VI, ст. 447. — Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 107, ч. 205—206. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 47—50, ч. 5. — А. Терѣщенко, Бытъ рус. народа, IV, ст. 13—15. — Тамже, ст. 298—303.

7. Воробчик.

Дївчата стають у колесо і беруть ся за руки, а в середину саджають малу дитину, котру звуть воробчиком; наоколо дитини крутять ся і співають:

Воробчику, маленький пташку,
Не виїтай із зеленого лїску.

Потому стають і одна дївка питаєть ся тої дитини:

— А вжес гніздо звив?
— Вже!

По сім співають знов перші дві стрічки і задають дальші питання:

А вжес ся наніс?
А вже сидиш?
А вже ти ся яйця наклюли?
А вже вилїзли (молоді)?

Дитина все відповідає: Вже.
Остатне питанє: А вже писклята вилетїли?
Вже!

Тодї підносять ту дитину, підкидають до гори і викрикують: Гесюге, гесюге!

На тім кінчить ся забава.

І. Лозиньскій, Галагивка (Зоря галицкая яко альбумъ на г. 1860). Ст. 510, а.

Паралелї: A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 41, ч. 1.

8. Козел.

А.

Ой Див, Див та Ладо,
Та повідай, ково, правду,
Та як парубочки скачуть?

Ой Див, Див, та Ладо,
Що вам маю повідати?

Ой Див, Див, та Ладо
Ой то в гору, то в долину,
Ой то в терню, то в кропиву.

Ой Див, Див, та Ладо,
Та повідай, ково, правду?

Ой Див, Див, та Ладо,
Що вам маю повідати?

Ой Див, Див, та Ладо,
Та як паняночки скачуть?

Ой то в гору, то в долину,
Ой то в рожу, то в калину.

Далї співають, як скачуть дїди, баби, старі дївки, а одна дївчина все те показує.

Зап. в Пасїчній, Станїслав. пов.

Ідентичну гаївку зап. у Богородчанщинї Б. Заклинський 1906 р. У Й. Лозинського називаєть ся отся гаївка „Воробчик". Її співають так:

Ой мій малий вороблейку,
Чи бував ти в городейку?
Чи видав ти, як Цигани скачуть?

Ой так і так Цигани скачуть!

Потім показують, як скачуть панове, хлопи, жінки, дївки і т. д.

Б.

Всї роблять колесо, одна йде до середини.

Всї: Ой Див, Див, тай Ладо, повідай панно правду, повідай панно [правду.

Одна: Що вам маю казати, що маю повідати?

Всї: Як у вас ґосподарі скачут, як вони підскакують?

Одна (штигулькає і співає): Ой вось так вони скачут, ой вось так під- [скакують.

Всї: Ой Див, Див, тай Ладо, повідай панно правду, повідай панно [правду.

Одна: Що вам маю казати, що маю повідати?

Всї: Як у вас ґосподині скачут, як вони підскакують?

Одна (скаче і співає): Ой вось так вони скачут, ой вось так підскакують.

Всї: Ой Див, Див, тай Ладо, повідай панно правду, повідай панно [правду.

Одна: Що вам маю казати, що маю повідати?

Всї: Як у вас парубки скачут, як вони підскакують?

Одна (танцює присюди і співає): Ой вось так вони скачут, ой вось так [підскакують,

То в гору, то в долину, то в терне, то в кропиву.

Всї: Ой Див, Див, тай Ладо, повідай панно правду, повідай панно [правду.

Одна: Що вам маю казати, що маю повідати?

Всї: Як у вас панєнки скачут, як вони підскакують?

Одна (бере ся по під боки і танцює дрібушки): Ой вось так вони ска- [чут, ой вось так підскакують,

То в гору, то в долину, то в рожу, то в калину.

Іванівці, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

Варіянт Ж. Павлього відмінний від сих обох; він зачинаєть ся так:

Дїд і Дїд Ладо! Ой Дїд, Дїд і Ладо!
Жона мужа била, Повідж, мужу, правду:
На добре учила. Як старі дїди скачуть?

Дальше так само, тілько зам. „старі дїди“ вставляєть ся: старі баби, парубки, дівоньки.

У варіянті О. Роздольського з Грабівця, Богородч. пов., перший запит такий самий:

Та як старі дїди скачут?

(потому старі баби, парубочки, папїночки).

У його ж варіянті в Саїжави, Богородч. пов. лише один запит:

Та як парубочки скачут?

(і відповідь на нього).

В.

Ой див, див, Білодан,
Повідайте (нам) правду,
Повідайте нам правду.
Ой див, див, Білодан,
Щож ми будем повідати?
Щож ми будем повідати?

Ой див, див, Білодан,
Ой як Жиди бють ся,
Ой як Жиди бють ся.
Ой див, див, Білодан
Ой так вони бють ся,
Ой так вони бють ся.

Зап. в Оглядові, Камінец. пов. Ф. Колесса.

Г.

Ти мій любий воробелейку,
Ци бив жи ти в городелейку?
Ци видав, ци слихав,
Як шляхтянки скачут?
Ой вотак і вотак,
Так паскудно скачут.

В дальшім ході пісні вставляють замість слова „шляхтянки", Циганки, міщанки і ин., а при кінци, коли сю гаївку співають „хлопянки", вставляють се слово, тай притуптуючи як найґраціознійше, додають що ось то вони:

„Вой так ладно скачут', — наколи всї инші
„Так паскудно скачут".

Зап. 1908 р. в Біличи Горіш., Старосамбір. пов. С. Малецький.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rus., I, ст. 16—18, ч. 1. — І. Лозиньскій, Галагивка (Зоря галицкая яко альбумъ на 1860 р.), ст. 510, б. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiad., т. XIII, 3), ст. 41, ч. 1. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 181—182, ч. 5. — Тамже, т. III, 2, ст. 163, ч. 1. — Ів. Колесса, Гал. руські народ. пісні (Етногр. Збірник, т. XI), ст. 26, ч. 4. — Правда, 1868, ст. 204, ч. 1. — Зоря Галицкая, 1852, ст. 126—127. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 89—90, ч. 32.

9. Білоданчик.

А.

Дівки стають наокола, а одна сідає в середині і їй співають:

Ой Іване Білодане,
Білоданчику, Білоданчику,
Ой попливи, Білодане,
По Дунайчику.

Пригладь собі, Білодане,
Головиченьку, головиченьку,
Умий собі, Білодане,
Біле личенько, біле личенько.

Насунь собі, Білодане,
Черевиченько, черевиченько.
Їми себе, Білодане,
За підбоченько, за підбоченько,
Шукай собі, Білодане,
Посестриченьки, посестриченьки.

В часі сього співу та дівчина, що сидить, робить усе так, як усі співають; удає, що пливе по Дунайчику, пригладжує голову, миє собі лице, натягає черевики, ловить ся попід боки, а як заспівають: „Шукай собі посестриченьки", тоді встає, а друга сідає на її місци, вона ж іде на місце тамтої. Так співають доти, доки всї не перейдуть.

Зап. у Видинові, Снятин. пов. 1889 р., Василь Равлюк.

В варіянтї, який записав С. Малецький 1908 р. в Біличи Долїш., Старосамб. пов., по стрічці: „І вний собі біле личейко", йдуть дальші:

Я втри собі чоловічейко (= зїницю).
Що хлоп, то хлоп, світ провандрує,
Черевички зґує.
Я ти дївча ізбери ся,
Шукай собі товариша:
З ким схоч, з ким схоч, побери ся.

По сїм дївчина вибирає собі одного хлопця.

Б.

Ти заячику, Білобранчику,
Поплинь, поплинь по Дунайчику.
Ож то зайку скоком, скоком,
Переверни ся до гори боком,
Та возьми ся за підбоки,
Та покажи свої скоки.
Та возьми ся за під плечі,
Та покажи свої речі.
Та возьми ся за коліно,
Щоби тебе не болїло.
Зазуй, зазуй черевички,
Гляди собі молодички.
Та возьми си гребінчика,
Розчеши собі русу косу,
І чорненькі брівця,
Щоби були, як маківця.

Зап. у Чернихові, 1866 р. Петро Білїнський.

В.

Ой Данчику, Білоданчику,
Поплинь, поплинь по Дунайчику.
Умий си біле личенько,
Завежи си кораличеньки,
Рошчеши си жовті косоньки,
Назуй си черевиченьки.
Возьми сї за лїдвиченьки,
Шукай си посестриченьки.

Зап. в Завою Ант. Глодинський.

До варіянта А. Глодинського дуже близькі аж три варіянти О. Роздольського: З Саджави і Грабівця, Богородчан. пов. та з Волї Великої, Жидачів. пов. В них лише попереставлювані деякі слова або стрічки, які одначе не зміняють змісту пісні.

Г.

Став колесо дівчат або й хлопців, а в середину входить одна дівчина, звана Білодарчиком. Цїлий круг співає:

1. Ой ній милий Білодарчику,
2. Поплинь, поплинь по Дунайчику,
3. А вний, а вний біле личко,
4. Вбери, вбери сорочечку,
5. Пригладь, пригладь головочку,
6. Зазуй, зазуй черевички,
7. Возьми себе попід лядочки,
8. Шукай собі челядочки.

Дівчина Білодарчик показує рухи такі, ніби вона плине по воді, вимває ся, вбирає сорочку, чеше ся, взуває черевики, бере ся попід боки. Білодарчик вибирає хлопця або дівчину і став в колесї коло вибраної. Потому вибрана став в серединї, а колесо співає пісню на ново.

Зап. у Сапогові, Борщів. пов. Д. Шимчук.

До сього варіянту найбільше зближений записаний М. Капієм у Костїльниках, Бучац. пов. 1904 р. з такими відмінами: Стр. 1: Біло-Біло-Білоданчику. — Стр. 3: Личенько. — Стр. 5: Розчеши собі русу косочку; при тім стр. 4 і 5 переставлені. — Стр. 7 і 8:

Возьми се за лядоньки (литки),
Покажи свої каченятоньки.

До варіянту М. Капія подібний варіянт Б. Заклинського зі Станїславівщини. В ньому 7 і 8 стр. звучать:

Тай озьми сї за лїдвиченьки,
Шукай собі посестриченьки.

Д.

1. Ти Танчику, Білобранчику,
2. Поплинь, поплинь по Дунайчику,

3. Розчеши косу росу
4. І чорненькії брівця,
5. Щоби були, як маківця;
6. Та возьми ся за підбоки,
7. Та покажи свої скоки;
8. З під зеленого лугу,
9. Вибирай собі другу.

Зап. Гладун, село Жуличі, пов. Золочів, 1884 р.

У варіянті, записанім Ів. Ляторовським у Городниці, Гусятин. пов. в рр. 1856—1860, є такі відміни: Стр. 1: Ой Данчику, Білоданчику. — Стр. 5: Нема. — По стр. 7:

Возьми ся за підвиски, Вибери собі друга
Шукай собі товаришки. З калинового луга.

У варіянті, записанім Г. К. Трильовським в Утішкові: Стр. 1: А Іванчику Балабанчику. — Стр. 4: Брівки. — Стр. 5: Нема. — Стр. 6–7: Бочки — скочки. — Стр. 8 і 9 переставлені, при чім в 8-ій: З калинового лугу.

Варіянт того самого записувача, з Ожидова, має по 7 стр. ще отсї дві:

Та возьми сї за підвишки,
Шукай собі товаришки.

Варіянт І. Коцика, записаний у Батятичах, 1884 р.: Стр. 1: Іванчику Білоданчику. — Стр. 4: Пригладь си чорнобривцї. — Ст. 5: Нема. Дальше, як у варіянті І. Ляторовського.

Е.

1. Ой ти, ой ти, Білодайчику,
2 Поплинь, поплинь по Дунайчику;
3. Розчеши косу росу
4. І чорненькії брівці,
5. Возьми си за підбочки,
6. Шукай си товаришки;
7. Вибирай си першу
8. З калинового цьвіту;
9. Вибирай си другу
10. З калинового лугу;
11. Вибирай си трету,
12. Що найгіршую вперту.

Зап. у Вовкові, Перемишл. пов. 1898, Ів. Боднар.

Сей самий варіянт і в тім самім селї, лише без стр. 7—8 записав 1908 р. Мих. Боднар.

Ж.

1. Ой Данчику, Білоданчику,
2. Поплинь, поплинь по Дунайчику;
3. Розчеши косу росу,
4. Пригладь си чорні брови.
5. Возьми ся за під боки,
6. Покажи свої скоки.
7. Возьми сї за підвижки,
8. Шукай собі товаришки.
9. Вибирай собі другу,
10. З калинового лугу.

Зап. С. Кретів у Підгайчиках.

Варіянт із Котузова, Підгаєцького пов., має такі відміни: Стр. 4: Примускай. — Стр. 11 і 12:

А з солодкого меду,
Вибери собі трету.

Ідентичний варіянт із Котузівськии зап. у Григорові, Бучацького пов. 1890 р., В. Гнатюк.

Коротенький варіянт Ів. Кузева з Денисова, Терноп. пов. має такі відміни: Стр. 4: Та прітри си білі очка. — Стр. 5: Під бочки. — Стр. 6: Шукай собі паняночки. Тут кінчить ся.

У Настасові, Терноп. пов., зап. Гр. Ракочий 1908 р. такий варіянт: Стр. 1: Іванчику Подолянчику. — Стр. 4: як у варіянті денисівськім. — Стр. 7—8:

А з панїйского роду,
Вибирай си павю дроґу.

У варіянті, записанім Нат. Левицькою в Іванівцях, Жидачівського пов., нема стрічок: 5—8.

З.

Ой мій милий молоденчик,
Поплинь, поплинь по Дунайчик;
Та розчеши косу росу
Та вний же си біле личко
Та впережи колен пояс
Та вбуй же си в черевички,
Шукай собі товаришки!

Зап. Ілляр. Карбулицький в Маиаївцях Старих, 1903 р.

Паралелї: Русалка Днѣстровая, ст. 43, ч. 2. — Ż. Pauli, Pieśni ludu rus., т. I, ст. 21, ч. 6 (дуже неповний варіянт та ще до того злучений з иншою гаївкою, зв. „Кіт і миш"). — И. Галька, Гаѣвки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 523, ч. 10. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 48, ч. 12. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 189, ч. 13. — Тамже, ст. 695, ч. 10. — Тамже, т. III, 2, ст. 156—157, ч. 4. — Тамже, ст. 166, ч. 5. — Тамже, ст. 175—176, ч. 18. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 126, ч. 10. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 184—185, ч. 91. - Ів. Колесса, Гал. руські нар. піснї (Етн. Збірник, XI), ст. 29, ч. 8. — Правда, 1868, ст. 240, ч. 2. — Zbiór wiadom. do antr. kraj., т. VII, 3, ст. 134, ч. 9. — Lud, VI, ст. 162, ч. 4. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 20. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 63, ч. IV.

10. Воротар.

А.

Дві дївчинї стають проти себе і тримають хустину за два кінцї; перед ними стають инші дївчата гусаком і співають:

Всї: Воротарі, воротарі, втворіт нам воротонька.
Дві: Ми воріт не втворимо, замки ся поломимо.
Всї: Ми замки направимо, скоро сї спровадимо.
Дві: Чим жи ви направите, чим жи ви направите?
Всї: Золотими ключиками, срібними шилюстками.
Дві: А якого-ж ви пана, а якого ж ви пана?
Всї: Ми пана Цитнарского, їдем до Боярского.
Дві: А з чим-жи ви їдете, що нам за дар везете?
Всї: З ярими пчолоньками, з красними панєнками.
Дві: Ми того не беремо тай за дар не приймемо.
Всї: А щож ви беретоньки тай за дар прийметоньки?
Дві: Макови зернятонько, крайноє дитятонько.

Тепер ті, що тримають хустку, підносять руки до гори і дївчата переходять гусаком вільно, аж остатну з ряду задержують і не пускають доти, поки не скаже, котрого хлопця любить.

Івапівцї, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

Б.

Ой городе, городаю![1])
А чегож ви волаєцє?
Женка Йванка кріливицї[2]).
А деж бо він тай поїхав?

---

[1]) Воротаре, воротарю. [2]) Жінка Йвана крілевича.

В Волощину на війоньку.
Коли ж бо він тай приїде?
У неділю с пораненька,
Втворіт же му воротенька.
Що нам дасьте воротного?

Дрогобич.

Виберіт си сами другу,
Із калинового лугу;
Я котрую найкрасшую,
Як калину червоную.

В.

Воротарю, воротарю,
Отвори, отвори ворота.
А хто в воріт кличе?
А хто в воріт кличе?
Паньскії служеньки,
Красніі дівоньки.
А що за дар везуть,
А що за дар везуть?
Ярії пчілоньки,

Ярії пчілоньки.
Нам бо того мало,
Нам бо того мало!
Ми бо вам додамо,
Ми бо вам додамо.
Щож ви нам додасте,
Щож ви нам додасте?
Красную дівоньку,
Красную дівоньку.

Потім переходять по під руки других і співають:

Плетем, плетем лїс, лїс,
На парубки біс, біс,
А на дівоньки,
Рутянні віноньки.

Зап. Лев Кузьма, в селї Ушнї к. Сасова.

Г.

Воротаре, воротарчику,
Відчини воротонька!
А хто то в воріт кличе?
Князеві та служоньки!
А що то за дар везут?

Ярії та пчолоньки.
А щеж бо нам мало!
А ми вам ще додамо
Молодую дівоньку
У рутяній віноньку.

Зап. Ів. Латоровський у Городниці, Гусятин. пов., в рр. 1856—60.

Варіянт із Вовкова, Перемишлян. пов., зап. М. Боднарем, 1908 р., має такі відміни: Стр. 2: Отвориж. — Стр. 4: Ксєнжая челядонька. — Стр. 5: Щож то нам. — Стр. 6—7:

Ярую пшениченьку,
Крайную дівчиноньку. — Далї нема.

Д.

Ключ дівчат стає у ряд, а перед ключем стає дві дівчині (малий ключ). Великий ключ співає:

Воротарю, воротарчику [1]), отвори вороточка!

Дві дівчині, що роблять ворота, відповідають:

Щож то ми за пан їде,
Щож то ми за дар везе?

Великий ключ: Сивими волоньками,
З ярими пчоловьками [2]).

Малий ключ: Ми того не берем,
Ми за то дякуєм [3]).

Великий ключ: А щож ви берете,
За щож ви дякуєте? [4])

Малий ключ: Золоте зерняточко,
Крайнє дитяточко!

Потім великий ключ біжить попід руки малому ключеви; малий ключ затримує одну дівчину (крайну) з великого ключа і та пристає до малого. І знов великий ключ співає так, як перше: Воротарю, воротарчику і т. д. І знов біжить ключ великий попід руки малого ключа, а крайна дівчина з нього лишає ся в малім ключи. Через те ключ великий зменшає ся, а малий росте; в кінци дві остатні дівчині ключа великого стають воротами (замінюють ся в ключ малий), а малий ключ стає великим і знов співає: Воротарю і т. д. і гра іде дальше.

Зап. у Сапогові, Борщ. пов. Д. Шимчук.

У варіянті, який записав О. Роздольський, 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов., є такі важнійші відміни: [1]) Ворітнику. [2]) Сивії волятонька, ярії пчолятонька. [3]) За дари не прийнем. [4]) Золото ви берете, за дари приймаєте.

Е.

1. Воротарю, воротареньку,
2. Вітвори нам воротонька!
3. Щож то нам за пан їде,
4. Щож то нам за дар везе?
5. Золоте зерняточко,
6. Крайнє дитяточко.
7. Ми зерняток не берем,
8. За дитятко дякуєм.
9. За щож ви нам дякуєте,
10. Коли нїчо не берете?

Зап. у Григорові, Бучац. пов. 1890 р. В. Гнатюк.

У варіянті, запис. у Видинові, Снятин. пов., 1889, Вас. Равлюком, є такі відміни: Стр. 1: Воротарчику. — Стр. 2: Воротечка. — Стр. 7—10: Нема.

Варіянт із Товстенького, Гусят. пов., зап. 1898 М. Будкою: Має лише стр. 1—6.

Варіянт із Роздільович, Рудецького пов., зап. дром П. Рондяком 1908 р.: Стр. 1: Вородаю, вородаю. — Стр. 5 і 6: Зирнетонька, дитетонька. — Стр. 8 і 9: Дзінькуємо, дзінькуєте.

Варіянт зі Станіславівщини, зап. Б. Заклинським, 1906 р.: По стр. 2: З щирого золотонька. — Стр. 6: Найкраще дитяточко. — Далі нема.

О. Роздольський записав три варіянти сеї пісні: в Ляхівцях і Грабівці, Богородч. пов., та в Волі Великій, Жидачів. пов. Вони всі три мають лише по шість стрічок (від 1—6), а головні зміни приходять у 5—6 стрічці, які ось як виглядають:

Воля Велика: Яровє пчолетонько,
На вибір крайнов дівчитонько.

Грабовець: Золотев дзвернятонько,
Найкрасше дитятонько.

Ляхівці: Пшеничнії зернятонька
Тай найкращі дівчатонька.

Ж

Ой городе, городейку,
А чиї то воротойка?
То нашого пана крілї,
Що поїхав на Подїлї.
А знать ви нас не любите,
Що ви до нас не вийдете?
А що ви нам даруєте?
Крайнов дитяточко,
Золотов зерняточко.
А в чім тов дитє ходит?
В золотій сороччинї
І в червоній запащинї.

Зап. у Корчминї коло Угнова.

У варіянті з Вербиці, Жовків. пов. є такі відміни: Стр. 5: Ой чож же нас не пустите? — Стр. 6: Нема. — Стр. 7: А чим же нас даруєте. Стр. 8: Вось тим крайнім дитетонько. — Стр. 9: Нема. — Стр. 10: А в чім же те дитетонько? — Стр. 11—12:

В біленькі плахтинонцї,
З берегами хустинонцї.

У варіянті записаній 1871 р. у Підберізцях, Львів. пов. М. Царем: Стр. 3—4:

Панові тай крільові,
Преціньс нас припустите!

Стр. 5—6: Нена. — Стр. 7—8: Як у Вербиці. — Стр. 9—12:

Чиєж то дитятонько?
Панове і крільове.
В чім тее дитє ходит?
В сріблї тай в злотї горит.

Варіянт із Батятич, зап. 1884 р. І. Коциком: Стр. 3—4: Панські і крулевські (2 рази). — Стр. 5: Преціньнас припустите. — Стр. 6: Нена. — Стр. 7: Що нам за дар везете? — Стр. 9: Нена. — Стр. 11—13:

В золотих сукнях ходи.
Їдьте, поїдьте,
А нам єго оставте.

3.

Воротарі, воротарі,
Вічиніт ворота.
— А хто в воріт кличе?
Гетьманьскії слуги.
— А що за пан їде,
А що за дар визе?
Ярев пчолєтко,
Малев дитєтко.
— На чім воно сидит?
На золотім кріслї.
— А в чім воно вбране?
В сріблї і злотї,
В чирвонї капотї.
— Чим воно сї бавит?
Біленьким явчком,
Чирвонним яблучком.
— Чим воно го крає?
Золотим ножик має.

Пустїте, нас, пустїте нас[1])
Явір воювати.
— Не пустимо, не пустимо
Замки полонати.
А ми замки полоннмо,
Сто чирвоних положимо,
Таки поїдемо.

Скорики, пов. Збараж, зап. А. Коблюк.

І.

Молодїж біжить селом і співає:

Воротари, гей воротарчику,
Вітвори, вітвори воротонька.
— Щож то ми, щож то ми за пан їди,
Щож то ми, щож то ми за дар везе?
Чи в сріблї, чи в злотї, чи в гарасї,
Гей чи в чирвонім я поясї?

---

[1]) Звідси починаєть ся друга пісня (пор. „Мости), яка тут злучена разом із сею.

Нї в сріблї, нї в злотї, нї в гарасї,
Но тілько в чирвонім я поясї.
Визе він з воріха зирняточко,
Гей, гей, маленьки я дитяточко.

Теклївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

К.

1. Воротаре, воротаре,
2. Вотвори нам воротонька.
3. Щось то нам за пан їде,
4. Щось то нам за дар везе?
5. Золотое зернятонько,
6. Крайное дитятонько.
7. В чім тое дитє ходит,
8. Чи в сріблї, чи в золотї?
9. Нї в сріблї, нї в золотї,
10. Но в червонім чоботї.

---

11. Не пустимо, не пустимо,
12. Бо нам мости заломите.
13. Як вам мости заломимо,
14. Талярами заложимо.
15. Ми тялярів не приймаєм,
16. Ми тяляри свої маєм.

Зап. Гриць Ракочий, в Настасові, Тернопіль. пов. 1908 р.

Варіянт, записаний у Козівцї, Терноп. пов. Мик. Бунтом, 1907 р., дуже близький до настасівського, має такі відміни: Стр. 5: Везе, везе дароньки. — Стр. 8: В чім тое дитя бродит. — Стр. 9: Я в . . . — Стр. 10: Я в червонім чоботї. — Дальших стрічок нема.

Варіянт із Борщівщини, зап. М. Левицьким, 1892, має лише 6 стрічок. Із того 5—6 такі:

Везуть, везуть срібло, злото,
Втвори, втвори я ворота.

Л.

Воротару, воротареньку,
Та вітвори воротонька!

Та вітвори воротонька
До самого городонька!

А ми пана турецкого,
А ми пана шльахецкого.

А хто то нас з воріт кличе,
А щож то нам за пан єдзьи?

Ой щож то нам за пан єдзьи,
Жи так сьльічни панни вйизьи?

(„Ни знаю, як то сьі кінчає“).

Зап. 1909 р. в Озїрнї, Зборів. пов. О. Роздольський.

М.

Гей вородай волає, вородай волає!
Гей на когож він волає, на кого волає?

Гей на князя витязя, на князя витязя.
Гей нимаж єго дома, нимаж єго дома.
Гей деж він поїхав, деж він поїхав?
Гей я в доли по воли, я в доли по воли.
Гей колиж він приїде, колиж він приїде?
Гей в недїлю ранейко, в недїлю ранейко,
Гей як зійде сонїйко, як зійде сонїйко.

Зап. 1908 р. в Біличи Горішнім, Старосамб. пов. С. Малецький.

Паралелї: Русалка Днѣстровая, ст. 42—43, ч. 1. — Ż. Pauli, Pieśni ludu rus., т. I, ст. 18—19, ч. 2. — И. Галька, Гаѣвки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 523, ч. 10. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom, т. XIII, 3), ст. 49, ч. 12. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 695, ч. 10. — Тамже, т. III, 2, ст. 159—160, ч. 6. — Тамже, ст. 165, ч. 3. — Тамже, ст. 175, ч. 17. — Тамже, ст. 178, ч. 1. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 127, ч. 10. — Z. Rokossowska, Przyczynek do etnogr. ludu rus. na Wołyniu (Zbiór wiad., XI, 3), ст. 169, ч. 2. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 173, ч. 22. — Тамже, ст, 178, ч. 81. — Тамже, ст. 181, ч. 34 (81). — Тамже, ст. 186, ч. 42 (94). — Ів. Колесса, Гал. руські нар. піснї (Етн. Збірник, XI), ст. 24—25, ч. 2. — Правда, 1875, ст. 67—68 (три варіянти). — Правда, 1895, ст. 288, ч. 25. — Правда, 1868, ст. 228, ч. 3. — Zbiór wiadom. do antrop. kraj.. т. VII, 3, ст. 134, ч. 11—12. — Zbiór. wiadom., т. V, 3,, ст. 48—50, ч. 1—2. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 220—221. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, I, ст. 27. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 38—41, ч. 2 (8 вар.).

Ся пісня має вже й свою наукову лїтературу. Поясняли її: Антоновичъ и Драгомановъ, Историч. пѣсни малор. народа, т. I, ст. 38—42, де заразом надрукували сїм її варіянтів. — Найбільше місця присвятив їй О. Потебня, Объясненія малор. и сродныхъ народ. пѣсень, ст. 55—127, приписуючи їй наскрізь мітольоґічне значінє. — Пор. також Лопаревъ, Слово о погибели Рускыя земли. — Всї висновка сих дослїдників подає коротенько И. Ждановъ, Русскій былевой эпосъ, ст. 453—462. — Окрему статю про сю пісню написав И. И. Коробка, Весенная игра-пѣсня „Воротаръ" и пѣсни о князѣ Романѣ (Извѣстія отдѣленія рус. языка и словесности, 1899, кн. 2, ст. 589—640).

II. Коструб.

А.

Одна дївчина входить у середину колеса і говорить: „Христос воскрес". — Инша відповідає: „Воістину воскрес". — Перша: „Чи не видїлисте де мого Коструба?" — Друга: „Пішов в старости".

1. Всї: Бідна моя головонько,
2. Нещаслива годинонько!
3. Що я собі наробила,
4. Щои Коструба не злюбила?
5. Приїдь, приїдь, Кострубоньку,
6. Станем рано до слюбоньку.
7. Рано, рано, по ранейку,
8. На білому камінейку.

„Христос воскрес!“
„Воістину воскрес!“
„Чи не видїлисте де мого Коструба“
„Поїхав по квітку“.
Всї: Бідна моя годинонько і т. д.

„Христос воскрес“.
„Воістину воскрес“.
„Чи не видїлисте де мого Коструба“.
„Поїхав по напій“.
Всї: Бідна моя головонько і т. д.

„Христос воскрес“.
„Воістину воскрес“.
„Чи не видїлисте де мого Коструба?“
„Слабий“.
Всї: Бідна моя головонько і т. д.

„Христос воскрес“.
„Воістину воскрес“.
„Чи не видїлисте де мого Коструба?“
„Вже вмер“.
Всї: Біднаж моя головонько і т. д.

„Христос воскрес“.
„Воістину воскрес“.
„Чи не видїлисте де мого Коструба?“
„Вже повезли на цвинтар“.

Всї: 9. Слава тобі божий цару,
10. Що мій Коструб на цвинтару!

11. Лежи, лежи, як колода,
12. Я молода, як ягода.
13. Я молода, як ягода,
14. Ай мене для тебе шкода!

15. Лежи, лежи, щобис не встав,
16. Бо до мене єнчий пристав.
17. Ноженьками задоптала,
18. Рученьками заплескала!

Зап. у Батятичах, 1884 р. І. Коцик.

Варіянт із Підберізець, Львів. пов., зап. М. Царем, 1871 р., є лише відривком. Стр. 1—2: Нема. — Стр. 3: Буде мене мати била. Опісля йдуть від разу стрічки: 9—10 і 17—18. — Такий самий також варіянт із Плїснян. — У варіянтї, зап. Б. Заклинським у Пасїчній по стр. 6 є ще такі дві:

Приїдь, приїдь серце моє,
Станимо си обидвоє.

Стр. 7—8: У недїлю пораненьку,
На тім білім камененьку.

Більше не співають нїчого.

Б.

Крутять ся всї в колесї, а одна стоїть у серединї і співає разом зі всїма:

1. Ой та щож я учинила,
2. Щом Коструба не злюбила?
3. Приїдь, приїдь, Кострубойку,
4. Стану з тобов до слюбойку,
5. В недїлейку поранейку
6. На білейкім каменейку;
7. На білейкім каменейку,
8. На воронім коничейку.

По сїм та, що в серединї, говорить: „Христос воскрес". — Всї: „Воістину воскрес". — Сама: „Ци не видїлисьте Коструба-голуба?" — Всї: „О, ю старости посилає". — І співають знов усї:

9. Біднаж моя головойко,
10. Нещаслива годинойко;
11. Ой та щож я учинила,
12. Щом Коструба не злюбила.
13. Приїдь, приїдь, Кострубойку,
14. Стану з тобов до шлюбойку,
15. В недїлейку поранейку,
16. На білейкім каменейку,
17. На воронім коничейку.

Знов питає ся одна: „Ци не видїлисте Коструба-голуба?" — Всї: „Ю заручений!" або „Та ю весїля буде!" „Та ю по весїлю". „Пішли на вивід". „Ю по виводинах". Жінка хора". „Жінка вмерла". Аж коли відповідають, що жінка вмерла, тогди та, що в серединї, плескає в руки з радости і співає враз із усїма:

18. Славаж тобі, милий Боже,
19. Тепер мене Коструб возьме;
20. Слава тобі Христе Царю,

21. Кострубиха на цвинтарю!
22. А я її поховала,
23. Черевичком придоптала.

При остатних словах тупають усі ногою і кінчать.

Зап. у Наконечнім, Яворівського пов. Ст. Сапрун.

Варіянт із Вовкова, Перемишлян. пов., зап. М. Боднарем, 1908 р., має такі відміни: Стр. 1—2: Нема. — Стр. 6: Щось Коструба не видненько. — Стр. 7—8: Нема. Далі йде дальше, а потім стр. 9—12. — Стр. 13—16 такі:

Буде мене мати бити,
Нема кому боронити;
А щіткою, гребінкою,
Веретеном, кужівкою.

По сім починається пісня від початку з такими змінами:

Вже твій Коструб поніс на заповіди.
Вже твій Коструб поїхав по дохтора,
бо Кострубиха хора.
Вже твій Коструб пішов до ксендза,
бо Кострубиха вмерла.
Вже твій Коструб повіз жінку на цвинтар.

Стр. 18—19: Нема. — Стр. 22—23 такі:

Слава тобі, сьвятий Боже,
Тепер мене Коструб возьме.

Сей самий варіянт записав також 1898 р. Ів. Боднар.

B.

Чотири дівчини стають у середину, а решта в колесо і починають співати:

Чотири: Христос воскрес, кумонько!
Чисте не виділи Кострубонька?
Всі: Виділивсмо в Станіславі,
Що купував спідничину
Другій, не тобі.
Чотири: Біднаж моя головонько,
Нищіслива годинонько!
Що я собі наробила,
Щом Коструба не злюбила!

Приїдь, приїдь, Кострубоньку,
Стану з тобов до слюбоньку.
Христос воскрес, кумонько!
Ци не видїлисте мого Кострубонька?

Хор відповідає, що видїв, як купував: фартушину, сорочину, кораликн, хусточки, чобітки, кафтаники, а нарешті:

Всї: Видїлисмо, що вже вмер.
Чотири: Поховали під давінницю,
Прилискали маґлївницев;
Лежи, лежи, абис не встав,
Бо до мене вичий пристав.
Лежи, най ти вітер душев гонит.

Зап. у Григорові, Бучань. пов. 1890 р. В. Гнатюк.

Варіянт із Охримовець, Збаразького пов., зап. Мик. Підгірянн, зачинаєть ся так:

Приїдь, приїдь Кострубоньку,
Стану з тобов до слюбоньку.
А в неділю я ранепько,
В щасливую годинонъку.
Христос воскрес!
Воістину воскрес!
Де Кострув?
Поїхав до міста по сорочку.

По сім зачинаєть ся пісня на ново, лише в останню стрічку вкладають слова: по спідницю, хустину, фартушок, камізельку, кафтан, застїжку, коралї, чоботи. В кінци відповідають: Кострув вмер! Тодї всї співають:

Славаж тобі, Христе царю,
Вже наш Кострув на цвинтарю.
Ноженьками придоптали (топчуть),
Рученьками приплескали (плещуть).

Варіянт із Озірни, Зборів. пов., який записав 1909 р. О. Роздольський, має лише шість стрічок і не творить ніякої цїлости.

Г.

Кружок дівчат; одна в середині поздоровляє:

Христос воскрес!
Всї: Воістину воскрес!

Одна: Не видїли ви мого Коструб онька?
Всї: Поїхав ді Львова.
Спів, всї: Головонько моя бідна,
Журбож моя непотрібна!
А щож бо я учинила,
Що Коструба-м не злюбила!
Приїдь, приїдь, Коструб оньку,
Стану з тобом до слюбоньку,
А в неділю порань еньку,
Та на білім каміньку.

Тепер розпочинає ся знов з початку. Коло відповідає, що милий поїхав до Кракова та инших місцевостий, а потім співають усї: Головонько моя бідна і т. д.

Зап. Микола Бунт, Козівка, пов. Тернопіль, 1907 р.

Зовсїм ідентичний варіянт зап. Гриць Ракочий в Настасові, Тернопіль. пов., 1908 р.

Варіянт із Теклівки, Скалат. пов., зап. П. Стадником, майже такий самий, лише при місцевости подаєть ся причину, чого Коструб там поїхав: Сорочку набирати; хустку, чоботи; спідницю. На кінци відповідає запитана дівчина: Твій Коструб онько вже в могилї!

Тодї хор співає стрічки: 9—10 і 17—18 батятицького варіянта (або конець охримовецького).

Д.

Ой, ой, йой! А щож бо я наробила,
Коструб онька не злюбила!
Ой приїдь, приїдь, Коструб оньку,
Прийди серце мо́є,
Станемо обидвоє!

Тепер наступає діяльоґ:

Чи булисте на торзї?
Чи не видїлисте мого Коструб онька?

Булисмо на торзї,
Купував чоботи еншій, не тобі!

Потому повторяє ся всьо, лише заміть „чоботи“, каже ся в другій строфцї: спідницю, в третій: фартушок, в четвертій: станик, в пятій: кафтаник, в шестій: коралї, в семій: вінок; при тім повторяє ся спів: Ох йой, йой! А щож бо я наробила і т. д.

В кінци приходить його мама до неї і ніби то пють горівку, по чім мама дівчини виводить її на середину, а він питає: чи може крива, може сліпа і т. д. Всі співають, як на початку: Ой йой йой... Нарешті дівчина втікає, а Коструб лапає її, на чім забава кінчить ся.

Зап. М. Левицький у Скалї, Борщів. пов., 1892 р.

Е.

Приїдь, приїдь, Кострубоньку,
Стану с тобов до шлюбоньку.
Приїдь, приїдь, серце мов,
Станемо си враз вобов.
Я в неділю по раночку,
Тай на білім каміночку.

Тай перепоюнько ти біла воронько,
Твій миленький йде,
Тай перепоюнці тай білій воронці
Сорочиноньку несе.
Тут була, тут нема
Перепелонька, біла воронька.

„Чи не видїлисьте мого Коструболька?“

Видїлисьмо на торзї
На сивій козї,
Купував сорочину
Инчій, не тобі!

Біднаж моя головонько,
Нещаслива годиноньо!
Тай щож бо я я зробила,
Щом Коструба не злюбила!

По сїм зачинаєть ся пісня на ново, лише Коструб купує далї: кафтан, черевики, застїжки, кульчики. Нарешті вбирає. Тодї співають:

Слава тобі, Христе царю,
Вже мій Коструб на цвинтару.

Зап. у Товстенькім, Гусятин. пов., М. Булка, 1898 р.

Ж.

На горі росте чіча;
Нема мого Маркевича.
Нема, нема тай не буде,
Він за мене не забуде.

Ой верни ся, Коструболька,
Стану з тобов до слюбонька,
Бо з тобою лиш ми жити,
Або тяжко, вічно тужити.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rus., т. I, ст. 21—22, ч. 7. — І. Лозиньскій, Галагивка (Зоря галиц. яко альбумъ), ст. 514, ч. 1. — И. Галька, Гаївки (Зоря галиц. яко альбумъ), ст. 523—524, ч. 11. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom. т. XIII, 3), ст. 49—50, ч. 13. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 185—187, ч. 9. — Таиже, ст. 696—697, ч. 11. — Таиже, т. III, 2, ст. 167, ч. 2. — Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 128—131, ч. 11. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 158—159, ч. 7 (59). — Ів. Колесса, Гал. руські нар. пісні (Етн. Збірник, XI), ст. 23—24, ч. 1. — Правда, 1895, ст. 211—212, ч. 7. —

Зоря, 1880, ст. 121—122, ч. 1. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 222—223. — А. Свидницкій, Великдень у Подолянъ (Основа, 1861, XI—XII), ст. 50—51. — Lud, VI, ст. 171—172, ч. 21. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, I, ст. 23. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 77—78, ч. 16.

12. Зельман.

А.

При сій гаївці ділять ся дівчата на дві ґрупі; звичайно одна сидить (в деяких околицях стоїть), а друга співаючи, підходить до неї. Та, що сидить, починає перша співати:

1 хор. Їде, їде Зельман,
Їде, їде єго брат,
Їде, їде Зельманова
І вся родина.

2 хор. Помагай Біг, Зельман,
Помагай Біг, єго брат,
Помагай Біг, Зельманова
І вся родина.

1 хор. Бодай здоров, Зельман,
Бодай здоров, єго брат,
Бодай здоров, Зельманова
І вся родина.

За чим приїшов, Зельман,
За чим приїшов єго брат,
За чим приїшов Зельманова
І вся родина.

2 хор. Ой за паннов, Зельман,
Ой за паннов єго брат,
Ой за паннов Зельманова
І вся родина.

1 хор. На який ґрунт, Зельман,
На який ґрунт єго брат,
На який ґрунт Зельманова
І вся родина.

2 хор. На жидівский, Зельман,
На жидівский єго брат,

На жидівский Зельманова
І вся родина.

1 хор. А ми панни не маємо,
На такий ґрунт не даємо,
Йдіт собі гет!

Дальше йде инший ґрунт: хлопский, дяківский, попівский, панский. Остаточно 1-ий хор годить ся на пропозицію і співає:

А ми панну маємо,
На такий ґрунт даємо.

Зап. 1890 р. у Григорові, Бучацького пов., В. Гнатюк.

Б.

Дівчата ділять ся на два хори (в рядах): хор, що співає, кланяєть ся другому хорови против себе:

1 хор. Помагай Біг, Жельман!
Помагай Біг, єго брат!
Жельман, Жельманова
І панова родина!

2 хор. Чеґо шукаш, Жельман!
Чеґо шукаш, єго брат!
Жельман, Жельманова
І панова родина.

1 хор. Панни шукам, Жельман,
Панни шука єго брат!
Жельман, Жельманова,
І панова родина!

2 хор. На який ґрунт, Жельман,
На який ґрунт, єго брат,
Жельман, Жельманова,
І панова родина.

1 хор. На хлопский ґрунт, Жельман!
На хлопский ґрунт, єго брат!
Жельман, Жельманова,
І панова родина.

2 хор. А ми панни не маємо,
На такий ґрунт не даємо,
Жельман, Жельманова
І панова родина.

Ціла сцена повтаряєть ся кілька раз на ново, з тою ріжницею, що вже тепер 1-ий хор сватає панну то на „столярский“ ґрунт, то на „мельницкий“, то на „мазерский, дяківский“ і т. д., а 2-ий хор відправляє його, як висше, аж на „панский ґрунт“ відповідає:

2 хор. А ми панну маємо,
На такий ґрунт даємо.
Жельман, Жельманова,
І панова родина!

По сім 1-ий хор бере одну дівчину з другого хору.

Зап. у Добростанах, Городецького пов. 1871, Мих. Цар.

B.

Дівчата стоять разом і співають стоячи, а инші дві або три відходять на кілька кроків від тамтих, і повертають назад співаючи. Ті дві або три дівчини співають: „Чого хоче Жельман“, „На який ґрунт?“ „Чи на попівський, дяківський, чи на циганський?“

Понадґабук [1]), Жельман,
Понадґабук его брат!

Чеґо шука, Жельман
Чеґо шука его брат?

Панни шука Жельман,
Панни шука его брат.

На які ґрунт, Жельман,
На які ґрунт его брат?

На попівскі ґрунт Жельман,
На попівскі ґрунт его брат.

Ми панну маємо,
На такий ґрунт не даємо.
Куди носги мостити,
Туди панни водити.

Друга строфка так само співаєть ся, лише „на дяківський ґрунт“ шукають панни, в третій „на столярський ґрунт“, в четвертій, на котрій звичайно кінчать, співають:

На циганьский ґрунт Жельман,
На циганьский ґрунт его брат.

А ми панни не маєм,
На такий ґрунт не даєм;
Ще панна не зросла,
І сукенка не справна.

Зап. у Речищанах, Городецького пов., Іван Максимович.

[1]) Понадґабук — се перекручене: Pomagaj Bóg.

Г.

1. Їде, їде Зельман, їде, їде єго брат!
Їде, їде Зельманова, і братова.
Вшицка єго родзїна!

2. Щось питає Зельман, щось питає єго брат,
Щось питає Зельманова, і братова
Вшицка єго родзїна!

3. Ґречной панни Зельман, ґречной панни єго брат,
Ґречной панни Зельманова, і братова
Вшицка єго родзїна!

4. На який хлїб Зельман, на який хлїб єго брат?
На який хлїб Зельманова, і братова
Вшицка єго родзїна!

5. На такий хлїб Зельман, на такий хлїб єго брат,
На такий хлїб Зельманова, і братова
Вшицка єго родзїна!

6. А ми панну маємо
На той хлїб не даємо!
Тай нїкому, преч зі двору!

Зап. Ів. Ляторовський у Городниці, Гусятин. пов. в рр. 1856 - 60.

Як один хор співає: Преч зі двору — другий відступає назад на кілька кроків, опісля надходить знов і пропонує инший хлїб: кукільовий, фасоляний, гороховий, вівсяний, ячмінний, житний, пшеничний. Потім забава кінчить ся.

У варіянті, зап. в Іванівцях, Жидачів. пов. Нат. Левицькою, перша строфка така:

Їди, їди Жельман,
Їди, їди, яко брат,
Жельманова, як панова,
Вшистко родзона.

Опісля йде від разу 4 та строфка. Шеста строфка звучить:

А ми панни ни маємо, Будь преч, яко брат,
На такий хлїб ни даємо, Жельманова, як панова,
Будь преч, Жельман, Вшистко родзона.

У варіянті, що записав Гр. Ракочий у Настасові, Терпопіль. пов. 1908 р., початок такий:

Понадґабу (= Pomagaj Bóg) Ксеню, маєш сорок літ,
Чи не можеш бути в нас за любі гості?

Потім: Їде, їде Зельман і т. д.

Варіянт І. Коцика, зап. у Батятичах, 1884 р. і М. Капія, зап. у Костільниках, Бучацького пов., більше спольщені і побалямучені, а деякі строфки попропускані і попереставлювані. У варіянті Коцика такий конець:

1-ий хор. А ми цуркі мами,
На такий хліб дами:
Ходзь, сваню, ходзь (2)!

2-ий хор. Гей не піду, гей не хочу;
Свеї дочки не навчила,
Мого сина зволочила,
Гей не піду, гей не хочу.

Варіянт М. Будки, записаний 1898 р. в Товстенькім, Гусятин. пов. і М. Боднара, зап. у Вовкові, Перемишлянського пов., уже майже в цілости польські і оба мають причеплену другу гаївку, надруковану п. з. Свахи (нижше). Вони трохи відмінні від поданих тут текстів, але не стілько, щоби вважати їх окремою редакцією. — Варіянт, який записав М. Підгірний в Охримівцях, Збаразького пов., цілий польський, лиш одна строфка українська:

Ми панянок не маємо,
На такий хліб не даємо,
Тупаїм си враз! (тупають).

Два варіянти гаївки про Зельмана записав також д. О. Роздольський, 1909 р. в Озірні і Ярчівцях, Зборів. пов., які не мають одначе нових відмін, супроти поданих. Те саме треба сказати про два його варіянти в Ляховець і Грабівця, Богородч. пов. та Присовець, Зборів пов. За те досить гарний його варіянт із Волї Великої, Жидачів. пов., в якім просять панну на вівсяний, ячмінний, бобовий, вотрубєний, житний хліб і дістають відповідь:

А ми панни не маємо,
На такий хліб не даємо:
Ідзь собі преч!

Аж як петенти скажуть, що просять панну на пшеничний хліб, дістають відповідь:

А ми панну маєм,
На такий хліб даєм,
Ідзь в Боґим, в Боґим!

Паралелї: Wacław z Oleska, Pieśni pol. i rus. ludu gal., ст. 49—51, ч. 1 (з мельодією). — И. Ґалька, Ґаївки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 524—525, ч. 12. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 50—51, ч. 14. — Я. Ґоловацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 193—194, ч. 20. — Таиже, ст. 697—698, ч. 12. — Таиже, т. III, 2, ст. 183—184, ч. 10. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 131—134, ч. 12. — O. Kolberg, Pokucie, I. ст. 166—168, ч. 18. — Таиже, ст. 177, ч. 78. — Таиже, ст. 183—184, ч. 89. — Ів. Колесса, Гал. руські народ. пісні (Етн. Збірник, XI), ст. 30—31, ч. 11. — Materyały etnogr. z okolic Pliskowa (Zbiór wiadom. т. VIII), ст. 147—148, ч. 82. — Правда, 1895, ст. 214—215, ч. 14. — Правда, 1893, ст. 374—375, ч. 1. — Zbiór wiadom. do antrop. kraj., т. VII, 3, ст. 133, ч. 8. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 221—222. — А. Свидницкій, Великдень у Подолянъ (Основа, 1861, XI - XII, ст. 47—49). — Lud, VI, ст. 170—171, ч. 20. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 35—38. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 53—56, ч. 7. — J. Erben, Písné a řikadla, ст. 68—69.

Про пісню „Зельман“ писав у „Правдї“, 1868 р., ст. 256—258 Ом. Партицький, ставляючи її зовсїм на міфольоґічний ґрунт[1]) і заперечаючи (зовсїм справедливо), щоби імя „Зельман“ належало до Жида, що за польських часів арендував у нас церкви. Сю статю передрукував опісля автор в „Газетѣ школьной“, 1876, ч. 8—9. — Др. Р. Ф. Кайндль написав натомість статю на підставі дрогобицьких міських актів в „Leipziger Zeitung“ 1892, ч. 226 (перекладену в „Буковинї“, 1896, ч. 67 п. з. Жид Зельман), в якій звязує дрогобицького арендаря церков Зельмана Вольфовича з Зельманом ґаївки, очевидно безпідставно. Про сього самого Зельмана і на підставі тих самих дрогобицьких актів написав також статю теперішнїй директор бучацької ґімназії Зих у „Gazecie Narodowej“ і випустив її окремою відбиткою, звязуючи також Зельмана пісні з дрогобицьким арендарем та др. М. Балябан (у „Dzienniku Polskim“ і окремо). Оповідане про арендаря Зельмана відоме і між народом. Ось одно, що записав у Настасові, Терноп. пов. Гр. Ракочий:

„В давних часах ми Русини були дуже нещасливі. Пани і Жиди цїлком над нами запанували, навіть ключі від церкви тримав Жид. В однім селї такий ключ від церкви тримав Жид Жельман. Отже на

[1]) О. Партицький у статї „Рахманський великдень“ (Правда, 1867, ст. 87) виводячи Рахманів від індійських Брахманів і пересуваючи початок відомого звичаю до передевропейських часів, додає таку увагу: „Хто знає, чи пісня за Жельмана не відносить ся також до сих давних часів. Многі держать Жельмана за Жида, що забирав церкви в аренди. Но вже ся обстановка, що пісні за Жельмана співають ся на Мазурах і в Моравії, каже нам чого иншого догадувати ся. Чи не є Жельман те, що у Індійців Сома, живитель і отець богів? В Жельманських піснях споминаєть ся також про Жельманову родину...“

Великдень люди того села поприносили до церкви паски і всьо сьвячене і чекають на Жельмана з ключом. Чекають бідні, вже їдні з голоду, другі з жалю плачуть, а Жельмана як нема, так нема. Або він від одного села ключі від церкви тримав в себе: десь поїхав на друге село. Вже коло полудня, вже люди добре посплакували ся, аж ту їден парубок як не крикне: їде, їде Жельман, їде, їде і єго брат, їде, їде ціла Жельманова родина! І з тої радости зложили сю гаївку".

Про Зельмана пор. ще: Pokucie, I, 166, увага.

13. Качурик.

A.

Дівчата стають у ряді, а дві на боці; ряд співає:

Ой не ходи, качурино,
В горохленім вінку,
Вибирай си, качурино,
Що найкрашшу дівку.

Обі на боці відповідають:

Не казала стара мати
Дівок вибирати,
Но казала стара мати
Сиротоньку взяти.

Відтак ловлять ті дві дівчині одну з ряду і силкують ся перетягнути її на свій бік; ряд не дає її зразу, але по короткім спорі пускає. Так повтаряють ся забава кілька разів.

Зап. у Підберізцях, Львів. пов., 1871 р. М. Цар.

Варіянт із Вовкова, Перемишл. пов., зап. Мих. Боднарем, 1908 р., має ще отсї дальші два куплети:

Бо бідная сиротонька
То буде робити,
А богацка роскішниця
Но схоче лежити.

В богацкої дівчиноньки
Воли тай корови,
А в бідної дівчиноньки
Но чорнії брови.

У варіянті з Настасова, Тернопіль. пов., зап. Гр. Ракочим, 1908 р. по перших двох куплетах (із Підберезець) ідуть дальші отсї:

Бо богацька рано встане, не хоче робити,
Навішує кораликів, щоби ї любити.
А коби го коралики, а то біла глина,

Вона хтїла стуманити богацького сина.
А бідная рано встане тай розчеше косу,
Ніч зажене, ніч прижене сиротоньку босу.

У варіянтї з Роздїлович, Рудецького пов., зап. дром П. Рондяком, по першім куплетї (з Підберезець) йдуть отсї:

Тамта ладна, тамта ладна, тота ни погана,
Чирньовского Євцунуні як намалювана.
Порадь жи ни, пани брати, де дївчину взяти?
Вибирай си, качуроньку, в горішного віта,
Хорошая, прибраная, їно ни робігна.
Бери її дїтьча матїр із її красою,
Як ни возьме серпа в руки, ни буде за иною.

Всї оті додаткові куплети не належать до гаївки і причіпляють ся до неї набуть лише тому, аби її продовжити; вони співають ся окремо, як коломийки. Пор. до того: В. Гнатюк, Коломийки. Т. II. Ч. 4810—4812.

Варіянт, який записав 1909 р. д. О. Роздольський в Озірнї, Зборів. пов. має лише два куплети такі самі, як оба перші роздїловецькі.

У варіянтї із Стрільбич, Старосамб. пов., що записав С. Малецький 1908 р. до перших двох куплетів, ідентичних із роздїловецькими (за виїнком імен власних), дочіплені отсї коломийкові куплети:

Вой ци тебе, Ганцунейко, маляр вимальовав,
Шо на твоє біле личко фарби не жаловав?
Мене маляр не мальовав, но янгели з неба,
Я молода дївчинойка, менї краси треба.

Пор. В. Гнатюк, Коломийки. Т. III. Ч. 8536.

Б.

Коло, коло ящури,
Сїди, сїди, качури.
Гороховий вінойку,
Вибирай си дївойку.

Та котрою сам схочеш,
То си з нею підскочиш.
Гороховий вінойку,
Вибирай си дївойку.

Сїдит ящур, сїдит качур
В гороховім вінку:
Вибирай си, качурейку,
Чим найкрасшу дївку.

При сій гаївцї стоять усї спокійно в колесї, тілько одна дївчина стоїть у серединї і при кінци пісні вибирає собі одну дївчину з кола, обкручує ся раз із нею і стає на її місци, а та робить так само. Забава повторяєть ся доти, доки не обкрутять ся всї дївчата з колеса.

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов., Ст. Сапрун.

В.

Всї уставляють ся в колесо, а один хлопець ходить по середині. Всї співають:

Гуляй, гуляй, качурику,
Горохляний вінку,
Вибирай си, качурику,
Що найкращу жінку.

Хлопець вибирає собі дівчину і стає в нею в колесї. Виходить знов другий хлопець і всї знов співають так само.

Текліка, пов. Скалат, зап. П. Стадник

Сей варіянт записав також М. Левицький у Борщів. пов., 1899 р.

Г.

Та сидить качур, та сидить качур
Та в гороховянім вінку,
Вибирай собі, качуреньку,
Що найкращу дівку.
З під зеленого лугу,
Вибирай собі другу.

Зап. Гладун, село Жуличі, пов. Золочів, 1884 р.

Паралєлї: И. Галька, Гаєвки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 518, ч. 3. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 46, ч. 10. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 689, ч. 3. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 113, ч. 3. — Lud, VI, ст. 162, ч. 3.

14. Побут у Львові.

А.

Всї стають у колесо, одна йде до середини:

Всї: Вінку мій ружовий,
Ци бував ти у Львові?
Що за теби давали?

Одна: Сто золотих червоних,
Пару коний вороних.

Всї: Наш милий Тинку,
Бири си панєнку,
Куда хоч, перескоч,
А все в серединку.

Тепер та, що в середині, вибирає одну з колеса до середини, а сама стає на її місци.

Іванівці, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

Варіянти сеї гаївки записали ще: М. Підгірний в Охримівцях, Збаразького пов.; Ф. Хомяк у Кудобинцях, Зборів. пов.; М. Боднар у Вовкові, Перемишлян. пов.; Гр. Ракочий у Настасові, Тернопіль. пов.; М. Будка в Товстеньжім, Гусятин. пов.; М. Левицький в Борщів. пов.; В. Навроцький в Котузові, Підгаєцького пов. Всі ті варіянти не мають одначе річевих відмін, тому пропускаємо їх.

Б.

Вінку мій рожовий,
Десь бував ві Львові?
Щось видав на торзі?
Камінців купку,
Гроший ступку,
Цукир брень по столі!
А мій милий, Тимку,
Вибири си Химку,
С котрои хоч,
С том підскоч!

Сей, що в колесі, вибирає другу дівчину до пари, дівчина вибирає знов кого иншого і т. д., а спів усе той сам.

Зап. Микола Бунт у Ковівці, Тернопіль. пов. 1907 р.

В.

Стає колесо дівчат, а в середину входить хлопець. Ціле колесо співає:

Вінку мій ружовий,
Десь бував? У Львові.
Що за тя давали?
Сто левів червоних.
А по столу сокіл брень, сокіл брень!
А мій милий Тимку,
Вибирай си дівку,
Котру хоч,
Ще підскоч!

При сих словах хлопець вибирає собі з середини колеса дівчину, котра йде до середини, а він в колесо там, де вона вперед стояла і тоді співають знов: Вінку мій ружовий і т. д.

Вибрана дівчина вибирає собі до середини уже не того, кого хоче, лиш хто наступає (за порядком) по тій, що був перший раз у середині. Так продовжують забаву, кілько хотять.

Зап. у Сапогові, Борщів. пов., Д. Шимчук.

Паралелі: И. Галька, Гаївки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 518, ч. 5. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 46, ч. 10. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 690, ч. 5. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 114—115, ч. 5. — Zbiór wiad. do antr. kr., т. VII, 3, ст. 134, ч. 10.

15. Галя. I.

A.

Дівчата стають у колесо, а одна (декуди дві) йде до середини. Хор зачинає:

1. Чому, Галю, ни таньцюєш, Галю, Галю?
2. Одна: Бо ни маю сорочини, кавалєру.
3. Хор: А я тобі сорочину в краму куплю!
4. Одна: Тогди я си потаньцюю,
5. Тай красненько подякую, кавалєру.

Далї питають знов дівчину, чому не танцює, а вона відповідає, що не має спідничини, запасчини, ґорсетини, спенцирини, хустини, стонжини, коралїв, у кінци віночка. Коли кавалєр приобіцяє їй уже те справити, тоді ґаївка кінчить ся.

Зап. 1889 р. у Ґригорові, Бучаць. пов. В. Гнатюк.

Ідентичні варіянти сеї ґаївки записали ще: у Молодятині, Коломийського пов., 1888 р., Т. Заборський; у Батятичах, 1884 р., І. Коцик; в Іванівцях, Жидачів. пов., 1906 р., Нат. Левицька; в Роздїловичах, Рудецького пов., 1906 р., др. П. Рондяк. У варіянтї, записанім у 80-рр. у Наконечнім, Яворів. пов. є такі відміни: Стр. 3:

Справлю я ти сорочину, Галю, Галю!

Стр. 4—5: (В колесї дві дівчинї, співають):

Я вашеці подзїньвую,
Сама собі потанцюю, кавалєру!

У варіянтї, записанім невідомим у Пасїчній, слово „Галю“ очевидно не зрозуміле, тому зам. нього стоїть: „ґаю“ (все инше ідентичне). У варіянтї, зап. Богд. Заклинським у Станїславівщинї зам. „Галю“ стоїть „Ганю“. Варіянт, зап. Мик. Бунтом у Козівцї, Терноп. пов., 1907 р., подібний до варіянту з Наконечного.

Стр. 3: Куплю я ти сорочину, Галю, Галю!
Стр. 4—5: Тепер я си потанцюю,
Ще й вашеці подзїнькую, кавалєру.

Варіянт, записаний невідомим у Дрогобичи, має такі відміни:

Стр. 3: А я тобі сорочину подарую!
Стр. 4: А я з тобов, кавалєру, повандрую.

Врешті завначу, що д. М. Підгірний записав в Охримівцях, Збаразького пов. польський текст сеї ґаївки, ідентичний з варіянтом Вацлава з Олеська.

У варіянті, який записав О. Роздольский в Озірній, Зборів. пов. перші дві стрічки ідентичні; третя стрічка звучить: Справлю я ти сорочину Галю, Галю. Стр. 4—5 нема; замість них Галя заявляє далі що не має спідничини, кафтанини..., а кавалєр обіцяє всьо справити. Аж на самім кінци заявляє:

А я собі потаньцюю,
Кавалєру подзенькую.

Варіянт, що записав у Стрільбичах, Старосамб. пов. С. Малецький не ріжнить ся від григорівського.

У варіянті О. Роздольського в Саджави, Богородч. пов. є лише один куплет, в якім говорить ся про купно „чоботєт".

Б.

Ой чому ти не танцюєш Галю, Галю?
— Бо не маю черевичків, кавалєру.
А деж тії черевички, що я ти дав?
— Повісилам на кілочку, тай злодій вкрав.

Ой чому ти не танцюєш Галю, Галю?
— Бо не маю кораленьків, кавалєру.
А деж тії кораленьки, щом ти купив?
— Положилам в прискриночку, злодій вхопив.

Ой чому ти не танцюєш Галю, Галю?
— Бо не маю спідничини, кавалєру.
А я тобі куплю, куплю, Галю, Галю.
— А я тобі подзенькую, кавалєру.

Зап. у Підберізцях, Львівського пов. 1871 р. Мих. Цар.

Паралєлї: Wacław z Oleska, Pieśni pol. i rus. ludu gal., ст. 51—52, ч. 2 (з мельодією). — Ż. Pauli, Pieśni ludu rusk., т. I, ст. 27, ч. 14. — И. Лозиньскій, Галагівка (Зоря галиц. яко альбумъ), ст. 513. — И. Галька, Гаївки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 519—520, ч. 7. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 44—45, ч. 7. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 188—189, ч. 11. — Таиже, ст. 691, ч. 7. — Таиже, т. III, 2, ст. 172—173, ч. 14. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I. ст. 116-118, ч. 7. — Ів. Колесса, Гал. руські нар. пісні (Етн. Збірник, XI), ст. 27—28, ч. 6. — Правда, 1895, ст. 211, ч. 6. — Правда, 1893, ст. 375, ч. 2. — Lud, VI, ст. 165, ч. 9. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 150—151, ч. 57.

16. Галя. II.

Друга гаївка про Галю має лише спільне ім'я з попередньою, але зовсім инший зміст, тому даю її під окремим числом.

А.

А я тобі, Галю, до лїса поїду.
Ой поїдь же, серце моє, я мужа не маю.
А я тобі, Галю, і дров нарубаю.
Ой нарубай, серце моє, я мужа не маю.
А я тобі, Галю, і в пєцу запалю.
Ой запали, серце моє, я мужа не маю.
А я тобі, Галю, і проса насушу.
Ой насуши, серце моє, я мужа не маю.
А я тобі, Галю, проса вопихаю.
Ой вопихай, серце моє, я мужа не маю.
А я тобі, Галю, і каші наварю.
Ой навари, серце моє, я мужа не маю.
А я тобі, Галю, дїти нагодую.
Ой нагодуй, серце моє, я мужа не маю.
А я тобі, Галю, і ліжко постелю.
Ой постели, серце моє, я мужа не маю.
А я с тобов, Галю, і спати лїгаю.
Ой не лїгай, серце моє, я ю мужа маю.

Правда, 1895, ст. 54. Зап. О. Маковей в Яворові.

Б.

Всї стають у колесо, одна йде до середини.

Всї: Надїхав жовнєр з зеленого гаю,
Та питав сї по всїм силї я за свойов Галев.
Я тобі, Галю, поли вопору.

Одна: Ой вопори, жовняроньку, я мужа ни маю.

Всї, співають як висше і кажуть: Я тобі, Галю, поли засїю, заволочу, вижну, копи поскладаю, збіжи повожу, в стирти поскладаю, збіжи помолочу, вимлинкую, змелю, в пєцу розпалю, хлїба напичу, хату замиту, лїжко постелю.

Та, що в серединї, відповідає як висше:

Ой засїй, заволочи, вижни і т. д. — я мужа ни маю.

В кінци всї співають:

Надїхав жовнєр з зеленого гаю,
Та питав сї по всїм силї я за свойов Галев.
Я в тобов, Галю, спати лягаю.

Одна: Ой ни лягай, жовнєроньку, бо я мужа маю.

Всї: На щос ми водила, на щос ми дурила,
Та чомус ми ни сказала, що ти мужа маєш?

Іванівцї, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

17. Чорнушка.

А.

Підеш замуж, донько,
Підеш замуж, любко,
Підеш замуж, чорнушенько,
Сивенька голубко.

Та за кого, манко,
Та за кого, любко?
Та за кого, чорнушенько,
Сивенька голубко?

За дротарє, до́нько,
За дротарє, любко,
За дротарє, чорнушенько,
Сивенька голубко.

За дротарє не піду, не піду,
За дротарем не буду, не буду.
Ой за ним би рано встати,
Треба дроти натєгати,
Я молода хочу спати.

Підеш замуж, донько,
Підеш замуж, любко... і т. д.

Та за кого, манко,
Та за кого, любко... і т. д.

За свинарє, донько,
За свинарє, любко... і т. д.

За свинарє не піду, не піду,
За свинарем не буду, не буду;
Бо за ним би рано встати,
Треба свині віправляти,
Я молода хочу спати.

Підеш замуж, донько,
Підеш замуж, любко... і т. д.

Та за кого, манко,
Та за кого, любко? і т. д.

Та за майстра, донько,
Та за майстра, любко... і т. д.

Я за майстра не піду́, не піду́,
Я за майстром не буду́, не буду́;
Ой за ним би рано встати,
Треба тріски замітати,
Я молода хочу спати.

Підеш замуж, донько,
Підеш замуж, любко, і т. д.

Та за кого, манко,
Та за кого, любко? і т. д.

Та за шевцє, донько,
Та за шевцє, любко, і т. д.

Я за шевцє не піду, не піду,

Я за шевцем не буду, не буду;
За шевцем би рано встати,
Треба шкіру натягати,
Я молода хочу спати.

Підеш замуж, донько,
Підеш замуж, любко... і т. д.

Та за кого, мамко,
Та за кого, любко,
Та за кого, чорнушенько,
Сивенька голубко!

За музику, донько,
За музику, любко,
За музику, чорнушенько,
Сивенька голубко!

За музику я піду, я піду,
За музиков я буду, я буду;
Бо музика буде грати,
А я буду танцювати.

Зап. у Жураках, Богородчан. пов. 1904 р. Богд. Заклинський.

Б.

Одні дівчата побравшись за руки творять кочило (колесо). В кочилі стоїть 3 до 5 дівчат. Співають стоячи на місці на переміну.

Колесо: Ой ти́ чи́рнушко душко
Вста́ньже на́м ране́сенько,
Вста́ньже на́м ране́сенько,
Вийй ли́чко біле́сенько.
Прийшли́-ж ті люди брати,
Хотьи́т ті́ заму́ж дати́.

Дівч. в сер.: За ко́го, матіночко?
За ко́го, ластівочко?

Колесо: За то́го й Цига́нина,
За ци́ганського сина.
Там би, си́нку, робити
Тай чо́рненько ходити,
Тай чо́рненько ходити,
В село́ се́рпи носити.

В середині: Не піду́, матіночко,
Не піду́, ластівочко.

Колесо: Ой ти́ чи́рнушко-душко,
Вста́нь-же на́м ране́сенько,
Вста́нь-же на́м ране́сенько,
Вийй ли́чко біле́сенько.
Прийшли́ ж ті люди брати,
Хотьи́т ті́ заму́ж дати́.

В середині: За кого-й, матіночко?
За ко́го-й, ластівочко?

Колесо: За то́го-й Поля́чина,
Та за по́льського сина.
Не ме́ш, си́нку, робити,
Лиш біленько ходити,
Лиш біленько ходити,
Пара́сольку носити.

В серед.: Не піду́ й матіночко,
Не піду́ й ластівочко.

Колесо: Ой ти чо́рнушко-душко,
Вста́нь-же нам ране́сенько,
Вста́нь-же нам ране́сенько,
Вийй ли́чко біле́сенько.
Прийшли́-ж ті люди брати,
Хотьи́т ті заму́ж дати́.

В серед.: За ко́го й матіночко?
За ко́го й ластівочко́?

Колесо: За то́го й Жидо́вина,
За жи́дівського сина.
Не ме́ш, си́нку, робити,
Лиш чо́рненько ходити.

Лиш чо́рненько ходити,
В горшку́ ва́тру носити.
або: Лиш в перинах лежьити.

В серед.: Не піду́, матіночко,
Не піду́ ластівочко.

Колесо: Ой ти чирнушко́-душко,
Вста́нь-же нам ране́сенько,
Вста́нь-же нам ране́сенько,
Вийй ли́чко біле́сенько.
Прийшли́-ж ті́ люди брати,
Хотьйт ті́ замуж дати.

В серед.: За ко́го-й матіночко?
За ко́го-й ластівочко?

Колесо: За то́го Руса́лина,
Та за ру́ського сина.
Там-бй, сйнку, робити,
Тай біле́нько ходити.
Тай біле́нько ходити,
В поле́ їсти носити,
В поле́ їсти носити,
З грабе́льками ходити.

В серед.: Ой піду́, матіночко,
Ой піду́, ластівочко.

Зап. у Печеніжині, Ів. Чупрей, 1900 р.

В.

Чернушко, душко,
Вставай раненько,
Вмивай личенько.
Хотят ті люде взяти,
Хотят ті замуж дати.
За кого, матусенько,
За кого, ластівойко?
Ой за шевчика,
Моя доненько.
Ой не піду, матусенько,
Не піду, ластівойко.
Бо за шевченьком пізно лїгати,
Рано вставати,
Дратву сукати.
Не піду, матусенько,
Не піду, ластівойко.

Чернушко, душко,
Вставай раненько,
Вмивай личенько,
Хотят ті люде взяти,
Хотят ті замуж дати.

За кого, матусенько,
За кого, ластівойко?
Ой за Жидина, моя доненько.
Не піду, матусенько,
Не піду, ластівойко.
Бо за Жидиком пізно лїгати,
Рано вставати,
Сабашувати.
Не піду, матусенько,
Не піду, ластівойко.

Чернушко, душко,
Вставай раненько,
Вмивай личенько.
Хотят ті люде взяти,
Хотят ті замуж дати.

За кого, матусейко,
За кого, ластівойко?
За паниче, моя донейко.
Ой піду, матусенько,
Ой піду, ластівойко.
З панниченьком панувати,
Спацерувати.
Ой піду, матусенько,
Ой піду, ластівойко.

Зап, у Батятичах, 1884 р. І. Коцик.

Г.

Душко чернушко,
Ставай раненько,
Мий ся, чеши ся,
Гарно вбери ся,
Хочуть ті люде взяти,
А ми ті хочем дати.
За кого, маицю,
За кого, мамусенько,
Сивая зазуленько?
За дїда, любцю,
За дїда, доньцю,
За дїда, донусенько,
Сивая зазуленько.
Не піду, маицю,
Не піду, любцю,
Не піду, мамусенько,
Сивая зазуленько.
За дїдом треба рано вставати,
Торби латати
І в село вандрувати.
Я сї того не вчила,
Щобим тото робила.

Далї сватають її за хлопа, але вона не йде, бо:

За хлопом треба рано вставати,
Обід варити
І серпи рихтувати,
В поле сї забирати.
Я сї того не вчила,
Щобим тото робила.

За дїхтяра, бо:

За дїхтяра треба рано вставати,
Бочки вмивати,
Деготь зливати
І в село вандрувати.

За горшкодрая, бо:

За горшкодрайом
Треба рано вставати,
Решета збирати,
Ще й дріт звивати
І з дому виправляти,
Най йде горшки латати.

За Цигана, бо:

За Циганом треба
Рано вставати,
Дрова рубати
І вугля палити
І вошї бити.

За попа:

Ой піду, маицю,
Ой піду, любцю,
Ой піду, мамусенько,
Сивая зазуленько.
За попом треба
Пізно вставати,
Каву рихтувати,
До церкви виправляти.
Я сї того навчила,
Буду тото робила.

Зап. у Товстенькім, Гусятин. пов. 1898 р., М. Будка.

Д.

Всї стають у колесо, тримаючи ся за руки, одна йде до середини. Всї співають:

Чернушко, душко,
Вставай раненько,
Мий сї біленько,
Втри сї сїренько,
Хотят те люди брати,
Ми те хочемо дати.

Одна: За кого, матусенько,
За кого, голубонько?

Всі: За коміняра,
З такого села,
Чи підеш, голубонько,
Чи підеш, ластівонько?

Одна: Не піду, матусенько,
Не піду, голубонько,
Бо за коміняром
Тра рано встати,
Вінники вязати.
Не піду, матусенько,
Не піду, голубонько.

Далі співають, як висше, тілько питають, чи піде за лупія, мазяра, онучара; а вона все відповідає, що не піде, бо за лупієм тра рано встати, шкіри сушити, за мазяром мазь зливати, за онучаром онучі складати. Аж як запитають, чи піде за злодія, то вона відповідає:

Ой піду, матусенько,
Ой піду, голубонько.
Бо злодій піде,
Гроші украде,
Мені принесе.
Ой піду, матусенько,
Ой піду, ластівонько.

Іванівці, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

Е.

Ходять усі в колесі і разом співають:

Чорнушко душко,
Встань си ранейко,
Вмий ся краснейко;
Хотят тя люди взяти,
Ми тя маємо дати.

За кого, мамунейку,
За кого, завулейку?

Присилав ти ся,
Я боднарський син.

Не піду, мамунейку,
Не піду, завулейку.
За боднарским сином тяжко робити,
Бо він ни скаже обручі бити.
Не пійду, мамунейку,
Не пійду, завулейку.

І знов зачинають від „Чорнушко... до „прислав ти ся столярский, шевский, кравецкий, решітницкий, а в кінци „злодійский син". На те відповідають: „За столярским сином тяжко робити, бо він ни скаже дошки носити"; „за шевским сином дратву сукати"; „за решітницким ґрейти[1]) носити"; за ксьондзівским — ключі носити; за дідівским — торби носити; аж виходить за злодійського сина:

[1]) Ґрейт — се кусень дерева соснового, з відзомка, з якого друть лубы, стружуть, щоби були тонші, загинають у затоку і зшивають кінці; на такім лубі плетуть з клинових або яворових лик дно решета.

Бо за злодійским сином
Легко робити,
Бо я си буду в дома сидіти;
Комору вилупит,
Коралї купит.
Ой пійду я, мамунейку,
Ой пійду я, вазулейку.

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. Ст. Сапрун.

Ж.

Чорнушко, душко,
Ставай раненько,
Мий си личенько,
І розчеши ся,
Красно вбери ся,
Хотять тї люди взяти,
Хотять тї замуж дати.

За кого, мамуненько,
За кого, матусенько?

Ой за господара,
За його сина.

Не піду, мамуненько,
Не піду, матусенько,
Бо господар скаже
Менї рано встати,
Обід зварити,
Йти в поле жати.
Не піду, мамуненько,
Не піду, матусенько.

Чорнушко, душко,
Ставай раненько,
Мий си личенько,
І розчеши ся,
Красно вбери ся,
Хотять тї люди взяти,
Хотять тї замуж дати.

За кого, мамуненько,
За кого, матусенько?

За шевчика,
За молодого,
За хорошого.

Не піду, мамуненько,
Не піду, матусенько.
Бо шевчик скаже
Раненько встати,
Обід зварити,
Дратву сукати.
Не піду, мамуненько,
Не піду, матусенько.

Чорнушко, душко,
Ставай раненько,
Мий си личенько,
І розчеши ся,
Красно вбери ся,
Хотять тї люди взяти,
Хотять тї замуж дати [1]).

За кого, мамуненько,
За кого, матусенько?

Ой за ткачика,
За молодого,
За хорошого.

Не піду, мамуненько,
Не піду, матусенько.
Бо ткачик скаже
Раненько встати,
Обід зварити,
Цївки сукати.
Не піду, мамуненько,
Не піду, матусенько.

Чорнушко, душко і т. д.

[1]) Сей рефрен повтаряє ся.

За кого, мамуненько,
За кого, матусенько?

Ой за дєка,
За молодого,
За хорошого.

Не піду, мамуненько,
Не піду, матусенько.
Бо дячок скаже
Раненько встати,
Обід зварити,
Книжки читати.
Не піду, мамуненько,
Не піду, матусенько.

Чорнушко, душко і т. д.

За кого, мамуненько,
За кого, матусенько?

Ой за мельника,
За молодого,
За хорошого.

Ой піду, мамуненько,
Ой піду, матусенько.
За сонцє лєжу,
За сонцє встану,
Прийду до млина,
Мнєрку застану.
Ой піду, мамуненько,
Ой піду, матусенько.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

3.

Моя доненько,
Вставай раненько,
Мий ся, чеши ся,
Замуж бери ся.

За кого, за кого, матїночко,
За кого, за кого, ластївочко?

За боднара, донечко моя.

Не піду, не піду, матїночко,
Не піду, не піду, ластївочко;
Бо боднар теше,
За люди бреше.

Дальше повтаряєть ся те саме, тілько зміняють ся назви ремісників:

За ткача, донечко моя.

Бо ткач ткає, та нїчо не дбає.

За коваля, донечко моя.

Бо коваль кує, чоботи псує.

За кушнєра, донечко моя.

Бо кушнїр часом та смердит квасом.

За шевця, донечко моя.

Бо швець за стїнов та смердит смолов.

За хлїбороба, донечко моя.

Бо хлїбороб оре, сїє, та чогось ся сподїє.

Зап. М. Левицький, 1892 р. в Борщів. пов.

І.

Чорнушко, душко, вставай раненько,
Мий сї, чеши сї, плети сї дрібненько.
Схочемо тї замуж дати,
Хотє тебе люди взяти.

Та за кого, матїнонько,
Та за кого, ластївонько?

За Жидовище, за ск...ого сина.

Ой не піду, матїнонько,
Ой не піду, ластївонько!

Подібно відповідає на сватьбу за „крільовище, мазєрище, дековище“; аж коли співають: „За хлоповище, за доброго сина“, відповідає:

Піду, піду, матїнонько,
Піду, піду, ластївонько!

Зап. у Підберізцях, Львів. пов. 1871 р. Мих. Цар.

К.

Вийду я на гороньку,
Кличут мене до домоньку.
А чого, мамуненько?
А чого, вазуленько?

Маєш гостї, донуненько,
Маєш гостї, вазуленько.

А якії, мамуненько,
А якії, вазуленько?

Столяра, донуненько,
Столяра, вазуленько.

Не мій муж, мамуненько,
Не мій муж, вазуленько.

Повтаряє ся зі зміною „столяра“ на „шевця, коваля“ і т. д., а в кінци на „соляра“:

Соляра, донуненько,
Соляра, вазуленько.

Ото мій муж, мамуненько,

Ото мій муж, вазуленько.
Соляр піде в солю, в солю,
Я з хлопцями на сваволю.

Зап. у Корчминї коло Угнова.

Л.

Донько, Маланко моя,
Я тебе замуж видам.

А за кого, мамуненько,
А за кого, вазуленько?

За шевця, донюнейко,
За шевця, вазулейко.

А в шевця тілько зиску,
Що тягне шкіру в писку.

Зап. у Корчминї коло Угнова.

М.

Чернушко, душко,
Ставай раненько,
Вмивай личенько,
Вмий сє, чиши сє,
Красно збери сє.
Хотять тебе люди взяти,
Ми тя хочим замуж дати.

Ой за кого, мамуненько,
Ой за кого, ластівонько?

За того́, того дїда старого.

Ой не піду, мамуненько,
Ой не піду, ластівонько:
За дїдом старим
Тре рано стати,
Торби латати.

Чернушко, душко, і т. д.

За того́, того Жида старого.

Ой не піду, і т. д.
За Жидом старим
Тре рано стати,
Пейса чесати.

Чернушко, душко, і т. д.

За того́, того коваля молодого.

Ой вже піду, мамуненько,
Ой вже піду, ластівонько:
Коваль молодий,
Вдарить молотом,
Сипить [1]) золотом.

Глещава, пов. Теребовля, зап. О. Стечишин.

Н.

Чернушко, душко,
Вставай раненько,
Мий ся, чеши ся,
Замуж бери ся.

За кого, матїнонько,
За кого, ластівонько?

Чи за шевчика,
За молодого?

Не піду, матїнонько,
Не піду, ластівонько:
Бо швец за стїною
Смердит смолою.

Чи за кушнїра,
За молодого?

Не піду, матїнонько,
Не піду, ластівонько:
Бо кушнїр часом
Смердит квасом.

Чи за ткачика,
За молодого?

Не піду, матїнонько,
Не піду, ластівонько:
Бо ткач все ткає,
Сам нїц не має.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

О.

Мариноньку, серденько,
Ставай завше раненько,
Вмивай біле личенько;

Хотят тя люди взяти,
Ми тебе хочим дати.

За кого, мамуненько?

[1]) Сипле.

За того, донуненько.
За Цигана, мамуненько?
За Цигана, донуненько.
За Цигана не піду,
Я Цигана не люблю.
Я сї того не вчила,
Щобим щітки робила,
Али я сї того вчила,
Щобим в поли робила.

Сухостав, пов. Гусятин, зап. А. Свергун.

П.

Ой душко, душко,
Вставай рапушко,
Мий сї, чеши сї,
Замуж бери сї.
Хотят тї люди взяти,
Ми тебе хочим дати.
За школярина,
За доброго сина,
Легко робити,
Красно ходити.
Ци підеш, дитиночко,
Ци підеш, ласьцївочко?

За кого матїночко,
За кого, ласьцївочко?
Йди сама, матїночко,
Йди сама, ласьцївочко.

Дрогобич.

У варіянтї, зап. М. Підгірний в Охримівцях, Збаразького пов., є тілько питання для дївчини, чи піде замуж, а нема її відповідий.

Р.

Чорнушко, душко,
Вставай ранейко,
Вмивай личейко,
Хотят тя люди взяти,
Хотят тя замуж дати.

За кого, матїнойко,
За кого, ластівойко?

За поповина, за єго сина.
Ци підеш ти, дївойко,
Ци підеш, ластівойко?

Вой за попойка рано вставати,
Проскурки печи,
Руки попечи.
Ни піду, матїнойко,
Ни піду, ластівойко.

Чорнушко, душко, і т. д.

За кого, ластівойко?

Та за Цигана, за єго сина,
[і т. д.

Вой у Цигана лиха година,
Рано вставати,
Йти вандрувати.
Ни піду, матїнойко, і т. д.

Чорнушко, душко, і т. д.

За кого, ластівойко?

Вой за дрітаря, за єго сина,
[і т. д.

Вой за дрітаря, за єго сина,
Рано вставати,
Дроти палити.
Ни піду, матїнойко, і т. д.

Чорнушко, душко, і т. д.

За кого, ластівойко?

Вой за шевчика, за єго сина, і т. д.

Вой за шевчика
Рано вставати,
Дратви крутити.
Ни піду, матїнойко, і т. д.

Чорнушко, душко, і т. д.

За кого, ластівойко?

Вой за жибрака, за єго сина, і т. д.

Вой за жибрака
Рано вставати,
Торби латати.
Ни піду, матїнойко, і т. д.

Чорнушко, душко, і т. д.

За кого, ластівойко?

За господаря, за єго сина, і т. д.

За господаря, за єго сина
Рано вставати,
В поли робити.
Вой піду, матїнойко,
Вой піду, ластівойко.

Зап. 1908 р. у Стрільбичах, Старосамб. пов. С. Малецький.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rus., т. I, ст. 22, ч. 8. — И. Лозиньскій, Галагивка (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 515, ч. 5. — И. Галька, Гаївки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 516—517, ч. 1. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 52—53, ч. 4. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 687—688, ч. 1. — Таиже, т. III, 2, ст. 168, ч. 8. — Таиже, ст. 179, ч. 4. — Таиже, ст. 182—183, ч. 9 і 184—186, ч. 11. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 109—111, ч. 1. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 182—183, ч. 36 (88). — Ів. Колесса, Гал. руські народ. пісні (Етн. Збірник, XI), ст. 30, ч. 10. — Правда, 1895, ст. 210—211, ч. 5. — Правда, 1893, ст. 375—376, ч. 3. — Зоря, 1881, ст. 115. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 231.

18. Сосонка.

Дівчата стоять і тримають ся за руки, хитаючи ними то в один, то у другий бік. При тім співають:

I хор: А на горі сосонка снияла,
А під нею дівчина стояла.
А просила щире Бога тай вітцє:
Не дай же мнї, мій таточку, за вдівцє.

II хор (инша мельодія): А ти синку привикай, привикай,
Я в віконце утїкай, утїкай.
А лихо му утече, утече,
Коли ловит за плече, за плече.

O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 180—181, ч. 33 (85).

19. Хлопець не має охоти йти до дівчини.

Чом, чом, миленький,
Чорнобривенький,
Чом ти в мене не буваєш?
Знать ти сорочки не маєш?

Ой маю я, маю дві,
Біленькії вобидві,
Но не маю охотоньки,
Та до тебе сиротоньки!

Чом, чом, миленький,
Чорнобривенький,
Чом ти в мене не буваєш?
Знать ти споднів не маєш?

Ой маю я сподні, маю двоє,
Біленькії вобидвоє,
Но не маю охотоньки,
Та до тебе сиротоньки!

Чом, чом, миленький,
Чорнобривенький,
Чом ти в мене не буваєш?
Знать ти шепки не маєш?

Ой маю я, маю дві,
Чорненькії вобидві,
Но не маю охотоньки,
Та до тебе сиротоньки!

Чом, чом, миленький,
Чорнобривенький,
Чом ти в мене не буваєш?
Знать ти чобіт не маєш?

Маю пару, маю двоє,
Ґлянцовані вобидвоє,
Но не маю охотоньки,
Та до тебе сиротоньки!

Чом, чом, миленький,
Чорнобривенький,
Чом ти в мене не буваєш,
Знать ти свити не маєш?

Маю свиту, маю дві,
Сивенькії вобидві,
Но не маю охотоньки,
Та до тебе сиротоньки!

Чом, чом, миленький,
Чорнобривенький,
Чом ти в мене не буваєш,
Знать ти камізельки не маєш?

Маю камізельку, маю дві,
Чорненькії вобидві,
Но не маю охотоньки,
Та до тебе сиротоньки!

Чом, чом, миленький,
Чорнобривенький,
Чом ти в мене не буваєш,
Знать ти пояса не маєш?

Маю я пояс, маю два,
Шиоргатії вобидва,
Но не маю охотоньки,
Та до тебе сиротоньки!

Чом, чом, миленький,
Чорнобривенький,
Чом ти в мене не буваєш,
Знать ти хустки не маєш?

Маю хустку, маю дві,
Шальонові вобидві,
Но не маю охотоньки,
Та до тебе сиротоньки!

Чом, чом, миленький,
Чорнобривенький,
Чом ти в мене не буваєш,
Знать ти перстені не маєш?

Маю перстень, маю два,
Срібненькії вобидва,
Но не маю охотоньки,
Та до тебе сиротоньки!

Зап. у Батятичах, 1884 р. І. Коцик.

Ідентичний варіянт записав також Мих. Підгірний в Охримівцях, Збаразького повіта і Ів. Савицький, в Ушни, Золочів. пов., 1904 р. В остатнїм варіянті питає дївчина хлопця в кінци, може він не має гроший. На те він відповідає:

Маю, маю, маю гроші,
Но дївчата не хороші,
Тай не маю охотоньки,
Я до тебе сиротоньки.

Ф. Колесса записав у Рожджалові лише один куплет із сеї гаївки.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rusk., т. I, ст. 28—29, ч. 16.— Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. III, 2, ст. 174—175, ч. 16. — Zbiór wiadom. do antrop. kraj, т. VII, 3, ст. 132, ч. 3. — Lud, VI, ст. 165, ч. 8.

20. Жених.

A

Дївчата стають у колесо і тримають ся за руки, а одна в серединї представляє парубка на ожененю. Зачинають усї разом співати:

Ой підуж бо я аж до Люблина,
По холодочку в лїтї, по студененькій росї [1]).
Аж до Люблина дївку любити!

Тепер дївчина-парубок вибирає собі в колеса тестя, свекроху і т. д. і співає (а рондо по кождій стрічцї повтаряє приспів):

Воттото буде та мій тестенько!
Воттото буде моя свекронька!
Воттото буде мій рідний братенько!
Воттото буде моя сестронька!
А воттото буде моя миленька!

Тепер усї разом:

Дївкум си влюбив,
Тестям си найшов!
По холодочку в лїтї, по студененькій росї!

Оженившись починає жених вигадувати (рондо знов повтаряє по кождій стрічцї приспів):

---

[1]) Приспів повторяєть ся по кождій стрічцї.

Ой ти, батеньку, горівки возьми,
А ти, матїнко, колачі печи,
А ти, братчику, пива навари,
А ти, сестронько, хустоньки пери,
А ти, миленька, зі мною ходи!

Далї жених сварить на рідню і накивує кулаками:

Тобі, батеньку, воттото буде!
Тобі, матїнко, (братчику, сестронько) воттото буде!
А ти, миленька, ходи зі мною!

Дівчата в ронда випускають молоду жениха наслїдком його погроз рідні, а він лякаючись утратити її, починає всїх перепрошувати, по чім кінчить ся забава!

Ой ти, батеньку (матїнко, братчику, сестронько) та не гнївай ся,
Я вчора пяний був та не тямив ся!

И. Галька, Гаївки (Зоря галиц. яко альбумъ). Ст. 520—521, ч. 8.

Б.

Ой поїду я аж до Любрина,
По холодочку в лїсї, по студененькій росї [1]).
Аж там в Любринї гаразд дівчинї;
Буду глядїти батенька собі,
Аж там в Любринї батенько инші;
Буду глядїти мамунцї собі,
Аж там в Любринї мамунця менї.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

В.

Ой підуж я аж до Любрина.
Дівки любити, щасте шукати.
А ти, батеньку, пива наточи,
А ти, матїнко, хлїба напечи,
А ти, сестричко, сорочечку вший,
А ти, братчику, коника сьодлай.
Тобі, батеньку, фіґа за тото,
Тобі, матїнко, фіґа за тото,
Тобі, сестричко, фіґа за тото,

[1]) Повторяєть ся по кождій стрічці.

Тобі, братчику, фіґа за тото.
А ти, миленька, ходи зо мною,
По холодочку летїм, по студененцї росї.

Глещава, пов. Теребовля, зап. О. Стечишин.

Г.

Ото буде мій батенько,
По холодоньку в лїсї,
По студененци в росї [1]).
Ото буде моя матїнка,
Ото буде мій братенько,
Ото буде моя сестронька,
Ото буде мій миленький.
Прошуж я батенька
Дровец нарубати;
Прошуж я матїнки
Бо я хлїбец спечи;
Прошуж я братенька,
Чобітки зробити;
Прошуж я сестроньки,
Сорочечку вшити;
Прошуж я милого,
Квіточки купити;

Щож то за батенько я дрівцї спаливши?
Щож то за матїнка, бо я хлїбець зївши?
Щож то за братенько, чобітки сходивши?
Щож то за сестронька, сорочку сходивши?
Щож то за миленький, квіточки знищивши?

Ти, батеньку, не гнївай сї,
Напилам сї, здумілам сї;
Ти, матїнко, не гнївай сї,
Напилам сї, здумілам сї;
Ти, братеньку, не гнївай сї,
Напилам сї, здумілам сї;
Ти, сестронько, не гнївай сї,
Напилам сї, здумілам сї;
Ти, миленький, не гнївай сї,
Напилам сї, здумілам сї.

Зап. у Вовкові, Перемишлян. пов. М. Боднар.

Паралелї: A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 46—47, ч. 11. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 184—185, ч. 8. — Тамже, ст. 692—694, ч. 8. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 118—133, ч. 8. — Правда, 1868, ст. 240, ч. 1. — Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 113, ч. 216.

21. Королївна не рівня парубкови.

Там на горі, горойцї,
Райское деревце:
Я у тебе, мій батейку,
Не вженив сї ще.
Воженп сї, синойку,
Бери в крілї донейку!
Як крілева донейка,
То не моя рівненька!

Зап. у Батятичах, 1884 р. І. Коцпк.

[1]) Сей приспів потворяєть ся по кождій стрічцї.

22. Свахи.

А.

Всї стають у колесо, одна йде до середини.

Всї: Прийдь, кумцю, прийдь,
Прийдь, любцю, прийдь!
Оден вуж печений,
Другий вуж варений,
Прийдь, кумцю, прийдь!

Одна: Я ни прийду,
Жаль ни можу,
Як єс сина научила,
Мою-с доньку зволочила,
Їж си сама!

Всї просять куму, як висше, на вареного і печеного щура, потім на миш, бузька, хомяка, жабу і т. д. Та, що в серединї, відповідає як висше.

Іванівцї, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

Б.

Прийдь, свашко, прийдь!
Єдно яйце печенеє,
А другоє варенеє,
Прийдь, свашко, прийдь!

Нїт, не прийду!
І звари си і спичи си,
Перед сина положи си!
Нїт, не прийду!

Подібно зачинає ся другий раз, але в другій строфцї місто яйця приходить инша страва свячена; коли дївчатам стане вже досить вичисляти страви, тодї місто слів: „Перед сина положи си“ кладуть: „Єдна другу погости си“ і на тім кінчать.

Дрогобич.

Варіянт О. Роздольського в Саджави, Богородч. пов. — се лише відривок, який ось як виглядає:

Ой на паску печеною,
А другою вареною,
Прийдь, свашко, прийдь!

Ныт, не піду!
Мати сина лихо ўчила,
Моє дитьа зволочила —
Ныт, не піду!

В.

1. Прийди душко! прийдиж свашко!
2. Одна курка вареная,
3. Друга курка печеная,
4. Прийди душко, прийди свашко!
5. Ой не прийду,
6. Ніц не хочу!
7. Злес си сина научила,
8. Мою доньку зволочила,
9. Суко стара,
10. Їдж си сама!
11. Ой не прийду,
12. Нїц не хочу,

13. Бо твій син молотив,
14. На капиці вуши бив,
15. Суко стара,
16. Їдж си сама!
17. Ой не прийду,
18. Ніц не хочу!
19. Твоя дочка хліб садила,
20. На лопаті вуши била!
21. Суко стара,
22. Їдж си сама!

Зап. Ів. Ляторовський в Городниці, Гусятин. пов.

Мир. Капій зап. у Костільниках, Бучацького пов., 1904 р., відривок сеї гаївки, що зачинаєть ся так:

Ой пущу я клине в моста,
Приїдь, приїдь, свашко в гості!

Потім ідуть стр. 5—10 і 19—22.

Г.

Вийдь, сваню, вийдь,
Вийдь, душко, вийдь;
Єдна курка вареная,
А другая печепая!
Свогось сина не навчила,
Моєсь дитя зніївечила,
Сваню моя,
Їдж то сама!

Ніц не хочу і не вийду,

Зап. у Корчмині коло Угнова.

Д.

Przyjdź, swaszko, przyjdź,
Przyjdź, duszko, przyjdź!
Єдно паце печене,
Друге паце варене,
Przyjdź, swaszko, przyjdź,
Przyjdź, duszko, przyjdź!
Я не піду,
Ніц не хочу,
Синась мені зволочила,
Дочки-сь собі не навчила,
Їдж си сама,
Суко стара!

Так повтаряє ся дальше зі зміною в 3 і 4 рядку: гуска, качка, курка, вошка, гнида і т. д. В другій части приходять і инші варіянти, як:

Твоя дочка ледащиця,
Стане рано, обіщит ся!

Або з другої сторони:

А твій син Гарасим,
На порозї молотив,
На капиці[1]) вошї бив!

Зап. Микола Бунт, у Козівці, Тернопіль. пов. 1907 р.

[1]) Капиця — вязанє при ціпови.

E.

1 Сваха: Ото твоя дочка тай неробітничка;
Сваню — сваненько!
Пішла до гусий,
Гусак її покусав;
Ой стид, свашко, стид!

2 Сваха: Я її научала,
Вона не слухала;
Ой стид, донько, стид!

1 Сваха: Ото твоя дочка тай неробітничка,
Сваню — сваненько!
Пішла до вовец,
Поколов її баранец;
Ой стид, свашко, стид!

2 Сваха: Я її научала,
Вона не слухала;
Ой стид, донько, стид! [1])

1 Сваха: Ото твоя дочка тай неробітничка,
Сваню — сваненько!
Пішла до коров,
Бугай її поколов!
Ой стид, свашко, стид!

2 Сваха: [1]) Idem. (Повторенє, як висше).

1 Сваха: Ото твоя дочка тай неробітничка,
Сваню — сваненько!
А лижки під лавов,
Заросли муравов;
Ой стид, свашко, стид!

2 Сваха: [1]) Idem.

1 Сваха: Ото твоя дочка тай неробітничка,
Сваню — сваненько!
Ой як хліб місила,
Діжу видусила;
Ой стид, свашко, стид!

2 Сваха: Idem; розсерджена:
А твій син молотив,
На ціпині вуши бив;
Ой стид, свашко, стид!

1 Сваха: Твоя донька хліб саджи-
На лопатї вуши била, [ла,
Ой стид, свашко, стид!

Ходзь, свашко, ходзь,
Ходзь, душко, ходзь!
Їдна миш варена,
А друга печена,
Ходзь, свашко, ходзь!

2 Сваха: Я не піду,
Нїц не хочу,
Свого-с сина не навчила,
Мою доньку зволочила,
Їдж си сама, суко стара! [1])

1 Сваха: Ходзь, свашко, ходзь,
Ходзь, душко, ходзь!
Їден щур варений,
А другий печений,
Ходзь, свашко, ходзь!

2 Сваха: [1]) Idem.

1 Сваха: Ходзь, свашко, ходзь,
Ходзь, душко, ходзь!
Їдна жаба вареная,
Друга жаба печеная,
Ходзь, свашко, ходзь!

2 Сваха: [1]) Idem.

1 Сваха: Ходзь, свашко, ходзь!
Ходзь, душко, ходзь!
Їдна кітка вареная,
Друга кітка печеная,
Ходзь, свашко, ходзь!

2 Сваха: [1]) Idem.

1 Сваха: Ходзь, свашко, ходзь,
Ходзь, душко, ходзь!
Їдна курка вареная,
Друга курка печеная,
Ходзь, свашко, ходзь!

Зап. у Вовкові, Перемишлян. пов. 1908 р. Мих. Боднар.

Сю гаївку співають у Вовкові як додаток до „Зельмана". Так само у Товстенькім, Гусятин. пов., де її зап. 1898 р. М Будка у значно скороченім варіянті, в якім закінчене таке:

А твій син гречку віяв,
На стодолї вуши сїяв,
Суко стара,
Вчи си сама!

Ж.

Ой свань, свань, та сваненьку,
Та твоя дочка неробітничка;
Та пішла до коров,
Їй бугай поколов!

Ой свань, свань, та сваненьку,
Та твоя дочка неробітничка;
Та пішла до коней,
Їй кінь укусив.

Ой свань, свань, та свануненьку,
Та твоя дочка неробітничка;
Та пішла до овец,
Потовк їй баранец.

Зап. Кирило Трильовський в Підлисю.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rusk., т. I, ст. 27—28, ч. 15. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. III, 2, ст. 173, ч. 15. — O. Kolberg,

Pokucie, I, ст. 169 - 170, ч. 70. — Ів. Колесса, Гал. руські народні пісні (Етн. Збірник, XI), ст. 25—26, ч. 3. — Правда, 1895, ст. 286—287, ч. 23. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 228 - 229. — Также, ст. 232. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, I, ст. 33. — П. Чубинскій, Труды, т. II, ст. 78—79, ч. 17.

23. Жінка на торзї.

A.

Дівки стають у колесо, а одна сїдає на земли посеред них; її звуть усї „жоною". Дві дівки беруть по патичкови, ходять берегом колеса і співають:

Ни були ви, люди добрі,
На торгу, на торгу?
Не видїли мої жони
Де в дому, де в дому?

Гурт дівчат відповідає:

Коло жони стоїмо, стоїмо,
Тобі жони не дамо, не дамо.

Дві: Ой я коний нажину, нажину,
Свою жону викупю, викупю.

Усї: Ой ми конї продамо, продамо,
Тобі жону не дамо, не дамо.

Ті дві вичисляють дальше: „Ой я волів нажену, коров, гусий, овець, качок, курий", а гурт відповідає:

Ой ми воли, [корови, вівцї, гуси,
качки, кури] продамо, продамо,
Тобі жону не дамо, не дамо.

На кінци дві:

Ой я пива накурю, накурю,
Свою жону викупю, викупю.

Всї: Ой ми пиво віпємо, віпємо,
Тобі жону не дамо, не дамо.

Тогди ті дві бють „жону" прутиками, сміють ся тай розбігають ся.

Зап. у Видинові, Снятин. пов. 1889 р. Василь Равлюк.

Із сим варіянтом ідентичний із Устя над Черемошем, записаний невідомо ким. За те варіянт, записаний Дм. Шимчуком у Сапогові, Борщ. пов., представляє компіляцію видинівського варіянта з яворівськими, при тім попсовану так, що не наводжу з неї виїмків.

Б.

Хто бував, хто видав
Нашу жону на торзі?
„А ми в нейов бували,
Самисмо і сховали".
Ми засьцїжок накупим,
Свою жону викупим.
„Ми засьцїжки забирем,
А вам жони не дамо".

Хто бував, хто видав
Нашу жону на торзі?
„А ми в нейов бували,
Самисмо і сховали".
Ми кожухів накупим,
Свою жону викупим.
„Ми кожухи забирем,
А вам жони не дамо".

Хто бував, хто видав,
Нашу жону на торзі?
„А ми в нейов бували,
Самисмо і сховали".
А ми крайок накупим,
Свою жону викупим.
„А ми крайки забирем,
А вам жони не дамо".

Сухостав, пов. Гусятин, зап. А. Свергун.

В.

Чоловік: „Ци булисте, люди добрі, на торгу,
Ци виділисти мою жону молоду?
Дівчата: Коло неї стоїмо, стоїмо,
Тобі ві не дамо, не дамо.
Чоловік: А я свої жононьцї черевики купю,
А я свою жононьку із торгу викупю.
Дівчата: Черевики сходимо, сходимо,
Тобі жони не дамо, не дамо.
Чоловік: А я свої жоновьцї сорочину купю,
і т. д. як висше.

Дальше обіцяє чоловік купити жінці: спідничину, запасчину, спенцерину, коралики; в кінци:

А я свої жононцї перстенину купю,
А я свою жононьку із торгу вікупю;
Перстенину на палець, на палець,
Тікай, жоно, у танець, у танець.

Жона втікає і на тім кінчить ся гаївка.

Зап. М. Федюшка, в Войнилові, Калуського пов., 1905 р.

У варіянті, зап. у Задарові, Бучацького пов. Ст. Підручним, такий початок:

Коло міста ходжу,
Свої жони гляджу.
Ой панови, міщанови,
Чи нима там моїй жони
На торзі?

Хор: А ми жону видимо,
А ми жону не дамо.
Іди собі, мужу, гет!

Одна: Ой піду я по торгу, по торгу,
Купю жоні сорочку, сорочку.

Хор: Ми сорочку сходимо,
Тобі жони не дамо.
Іди собі, мужу, гет!

Далі так, як у войнилівськім варіянті.

Г.

Дівчата стають у рондї, а одна ходить навколо ронда і співає:

Одна: Не видав, не слихав
Моєї жони на торзі?

Всї: А ми жону видимо,
Тобі її не дамо.

Одна: А я вам яйце дам,
Свою жону викуплю.

Всї: А ми яйце іззїмо,
Тобі жони не дамо.

Дальше замість яйця дають: паску, ковбасу, масло, сир, хрін, оцет — на викуп, а рондо відповідає: „А ми паску, ковбасу, масло, сир, хрін і т. д. іззїмо, тобі жони не дамо". Відтак:

Одна: А я пива накуру,
Свою жону видуру.

Всї: А ми пиво випємо,
Тобі жони не дамо.

Одна: А я меду насичу,
Свою жону вифачу.

Всї: А ми мід випємо,
Тобі жони не дамо.

Одна: Я вівочок підточу,
Свою жону вифачу.

Всї: Ми вівочок поломимо,
Тобі жони не дамо.

Одна: Я перстїнец підточу,
Свою жону вифачу.

Всї: Ми перстїнец на палец,
Тобі жони ковалец.

Зап. у Підберізцях, Львів. пов., 1871 р. Мих. Цар.

Варіянт із Івановець, Жидачів. пов., зап. Н. Левицькою, ідентичний з першою половиною сього варіянта (поки говорить ся про їду священого), другої половини (від слів: А я пива накуру) нема. Колесо дівчат стоїть тут на місци нерухомо. Одна дівчина ходить у середині колеса, друга в надвору; та, що в середині, представляє жінку, друга чоловіка; обі ходять із прутами і ударяють себе від часу до часу. Та, що пова колесом, співає на переміну з самим колесом; та, що в середині, мовчить увесь час.

Варіянт із Григорова, Бучацького пов., зап. В. Гнатюком, 1889 р., ідентичний з івановецьким, лише в 5 стр. починаєть ся вичислюване священого від проскурки: А я вам проскурку дам; потім іде: паска, яйця, ковбаси, масло, сир, оцет, хрін.

Варіянт із Сільця є відривком і в ньому вичисляють ся лише деякі предмети поживи.

Варіянт О. Роздольського з Волї Великої, Жидачів. пов. сходить ся з варіянтом М. Царя, стр. 1—8; відміни дрібні, переважно язикові.

Д.

Стоять усї спокійно в колесї, а одна в середині в патиком, коли тимчасом дві инші ходять наоколо колеса з патиками і співають:

Хто видав, хто слихав
Мою жону на торзї?

Всї: А ми єї видимо,
Але ми вам не дамо.

Дві: А я вам паски дам,
Свою жону викуплям.

Всї: А ми паску їзїмо,
Тобі жони не дамо.

Дві: Хто видав, хто слихав
Мою жону на торзї?

Всї: А ми єї видимо,
Але ми вам не дамо.

Всї: А я вам яйця дам (свинини
Свою жону викуплям. [і т. д.)

Дві: Я пирогів наварю,
Свою жону висварю.

Всї: Ми пироги їзїмо,
Тобі жони не дамо.

Дві: А я вам пива дам,
Свою жону викуплям.

або: А я пива наварю,
Свою жону видурю.

Всї: А ми пиво випємо,
Тобі жони не дамо.

Дві: Я колїсце підточу,
Свою жону вифачу.

Всї: Ми колїсце віздимо,
Тобі жони не дамо.

Дві: А я вам перстень дам,
Свою жону викуплям.

Всї: Ми перстенец на палец,
Тобі жони кавалец.

При останнїй стрічці вихоплюють дівчину з середини і тїшать ся нею.

Зап. у Накопечнім, Яворівського пов. Ст. Сапрун.

С. Малецький записав у Біличи Долїш. 1908 р. відривок сеї пісні і то у тім місци, де мова про пироги. Коли чоловікови не віддають жінки, він каже:

Ви пироги ізїсте,
Та си ради не дасте.

Дальше вставляють замість пирогів инші страви.

Е.

Дівчата вибирають із помежи себе 5 дівчат. Одна з них називає ся „жона“. Жона з двома иншими іде в середину колеса, яке творять усї дівчата і малі і великі. Другі дві дівчині ідуть поза колесо і співають до тих, що в середині, а тамті знов їм відповідають. Коли-ж співають „Я з києм зайду“, біжить одна з поза колеса в колесо і поза колесо з прутом за жоною, яка втікає, і б'є її.

Чи не видалисте,
Чи не слихалисте
Мої жони на торгу?

А ми жону видимо,
Тобі жони не дамо.

Не хоч, жоно, до дому?

А ми хлїба напечем,
Свою жону вифачем.
Ходи, жоно, до дому!

Ми хлїбець твій я зїмо,
Тобі жони не дамо.
Не хоч, жоно, до дому?

Ми стільчик підставим,
Свою жону відставим.
Ходи, жоно, до дому!

Ми стільчик спалимо,
Тобі жони не дамо.
Не хоч, жоно, до дому?

Ми кашї наваримо,
Тобі жони не дамо.
Ходи, жоно, до дому!

Ми кашу я зїмо,
Тобі жони не дамо.
Не хоч, жоно, до дому?

Ми пива наточим,
Свою жону вифачем.
Ходи, жоно, до дому!

Ми пиво випємо,
Тобі жони не дамо.
Не хоч, жоно, до дому?

Ми горівки накурим,
Свою жону видурим.
Ходи, жоно, до дому!

Ми горівку випємо,
Тобі жони не дамо.
Не хоч, жоно, до дому?

Чи не видалисте,
Чи не слихалисте
Мої жони на торгу?

Ми жону видимо,
Тобі жони не дамо.
Не хоч, жоно, до дому?

Ми перстенцїв накупим,
Свою жону викупим.
Ходи, жоно, до дому!

Ми перстенці на палець,
Тобі жони кавалець.
Не хоч, жоно, до дому?

Я в кійом зайлу,
Свою жону займу.
Ходи, жоно, до дому!

В Речичанах, Городецького пов., зап. Іван Максимович.

Ж

Всї стають у колесо, одна в середину за жону, а дві ходять за ними і співають:

1. Ой ходжу я по торгу, по торгу,
2. Свої жони не виджу, не виджу.

Всї відповідають:

3. А ми ёї видимо, видимо,
4. Коло неї стоїмо, стоїмо.

Одна: 5. А я бузька спечу, спечу,
6. Свою жону погощу, погощу.

Всї: 7. А ми бузька кипемо, кипемо,
8. Тобі жони не дамо, не дамо
9. І ще тї набємо, набємо.

Тепер дївчина ловить ту, що стоїть у серединї. Потім кажуть: а я жабу, коне, ворону спечу і т. д.

Зап. у Пасїчнiй, 1904 р. Ів. Савяк.

Варіянт із Завою, зап. Ант. Глодинським, має такі відміни:

Стр. 4: Тобі її не дамо, не дамо.
Стр. 5—9: Я корову іспечу, іспечу,
Свою жону віклпчу, віклпчу.
Ми корову іззїмо, іззїмо,
Тобі жони не дамо, не дамо
І ще тебе вібємо, вібємо.

Дальше замість корови вичисляють инші звірята; колиж назвуть таке, якого не можна їсти (гадину, жабу), тоді хор замість „іззїмо“ каже „кипемо“.

Варіянт О. Роздольського з Грабівця, Богородч. пов. має такі відміни: Стр. 2: Свеї пани. Стр. 4: Тобі її не дамо. Дальше йде така строфка:

Я вам волів нажену,
Свою пану викуплю.
Та ми воли спродамо,
Тобі пану не дамо.

З.

Хто видаў, хто слихаў
Мою жону на торзьі, на торзьі?
Продавала дві козьі, дві козьі:
Єдна коза варена,
Друга коза пичена.
А ни єї видимо,
Тобі жони ни дамо.

Зап. 1909 р. в Озїрнї, Зборів. пов. О. Роздольський.

Паралєлї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rus., т. I, ст. 20—21, ч. 5. — И. Галька, Гаєвки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 521, ч. 8. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 47—48, ч. 11. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 187—188, ч. 10. — Таиже, т. III, 2, ст. 152—154, ч. 1. — Таиже, ст. 165—166, ч. 4. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, т. I, ст. 121—123, ч. 8. — Z. Rokossowska, Przyczynek do etnogr. ludu rus. na Wołyniu (Zbiór wiad., XI, 3), ст. 165—166, ч. 1. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 158—159, ч. 5 (57). — Таиже, ст. 168—169, ч. 19 (69). — Таиже, ст. 179—180, ч. 31 (83). — Правда, 1895, ст. 366, ч. 22. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 223—224. — Lud, VI, ст. 166, ч. 11. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 31. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 68—71, ч. 13 (3 вар.). — Б. Гриичеико, Этиогр. Матеріалы, т. III, ст. 106—107, ч. 204.

24. Чому дїдусь не женить ся?

А.

Ой чом ти, дїдойку, молод не женив сї?
Ой! йой, йой, молод не женив сї.
Анї не женив сї, анї підголив сї!
Ой! йой, йой, анї підголив сї.

Старої не хочу, молода не піде,
Ой! йой, йой, молода не піде.
Хотьби она пішла, але ї не хочу,
Ой! йой, йой, але ї не хочу.
Бо ни не запалит, їстойки не зварит,
Ой! йой, йой, їстойки не зварит.
А хоть она зварит, та ни не поставит,
Ой! йой, йой, та ни не поставит.
А хоть ни поставит, то сама не сяде,
Ой! йой, йой, то сама не сяде.
А хоть сама сяде, то їсти не буде,
Ой! йой, йой, то їсти не буде.

А хоть їсти буде, то ми не постелит,
Ой! йой, йой, то ми не постелит.
А хоть ми постелит, та спати не ляже,
Ой! йой, йой, та спати не ляже.
А хоть спати ляже, та ся не оберне,
Ой! йой, йой, та ся не оберне.
А хоть ся оберне, та ся не притулит,
Ой! йой, йой, та ся не притулит.
А хоть ся притулит, та не поцюлує,
Ой! йой, йой, та не поцюлує.
А хоть поцюлує, та на землю плює,
Ой! йой, йой, та на землю плює.

А в тебе, дїдище, смердячий пищище,
Ой! йой, йой, смердячий пищище.
Пищище смердячий і вочи котячі,
Ой! йой, йой, і вочи котячі.
Голова совяча, а борода псяча,
Ой! йой, йой, а борода псяча.
І борода псяча, руки медведячі,
Ой! йой, йой, руки медведячі.

Ой та пішов старий та на ярмарчище,
Ой! йой, йой, та на ярмарчище.
Та купив си старий добре патичище,
Ой! йой, йой, добре патичище.
Як взяв старий молодую бити,
Ой! йой, йой, молодую бити.
Аж ся взяла молода просити,
Ой! йой, йой, молода просити.

А в тебе, дїдойку, губкі солодойкі,
Ой! йой, йой, губки солодойкі.
Губи солодойкі, а вочи чорнейкі,
Ой! йой, йой, а вочи чорнейкі.
І вочи чорнейкі, личейко білейке,
Ой! йой, йой, личейко білейке.
Личейко білейке, ручейкі малейкі,
Ой! йой, йой, ручейки малейкі.
Ручейки малейкі, борода гладейка,
Ой! йой, йой, борода гладейка.

Борода гладейка, голова сивейка,
Ой! йой, йой, голова сивейка.

Зап. в Наконечнім, Яворів. пов. Ст. Сапрун.

Б.

Ой ти, старий дїду, чомуж сї не женив,
Та ну, та ну, та ну ну,[1]) чомуж сї не женив?
Старої не хочу, молода не піде.
А хоць вона піде, то не зварит їсти,
А хоць зварит їсти, то не скаже сїсти.
А хоць скаже сїсти, то сама не седи,
А хоць вона седи, то не буде їсти.
А хоць буде їсти, то не поцїлує,
А хоць поцїлує, то на землю плює!

А ти, старий, встав си з рідни зуби,
Будеш видїв, старий дїде, дївка тї полюбит.
А ти, стара бабо, встав си срібні зуби,
Будеш видїла, стара бабо, хлопец тї полюбит.

Зап. у Вовкові, Перемишлян. пов. М. Боднар.

В.

1. Гей ти, старий дїду,
2. Чому сї ни женив?
   Тану, тану, тануну,
   Чому сї ни женив? [2])
3. Старої ни хочу,
4. Молода ни піди.
5. А хоць вона піди,
6. То ми ни вобійди;
7. А хоць ми вобійди,
8. То їсти ни зварит;
9. А хоць їсти зварит,
10. То ми ни посолит;
11. А хоць і посолит,
12. В миску ни паляє;
13. А хоць і паляє,
14. То лишки ми не дасьць;
15. А хоць лишку ми дасьць,
16. То сама ни сяди;
17. А хоць сама сяди,
18. То їсти ни буди;
19. А хоць їсти буди,
20. То ми ни постелит;
21. А хоць і постелит,
22. То ми ни накрие;
23. А хоць і накрие,
24. То сама ни ляжи;
25. А хоць сама ляжи,
26. То ни поцюлує;
27. А хоць поцюлує,
28. То па землю плюни.

Текліївка, пов. Скілат, зап. П. Стадник.

---

[1]) Сей приспів повторяєть ся за кождою стрічкою.

[2]) Сей приспів повтаряєть ся що дві стрічки, при чім повторяєть ся в ньому все друга стрічка.

Варіянт із Слобідки Мушкатівської, Борщів. пов., зап. Ст. Мішком, має лише отсї стрічки: 1—2, 3—4, 5, 26—28. Приспів має такий: То сюд, то туд, то сям, то там, чому ся не жениш?

Так само дуже коротенький варіянт із Товстенького, Гусятин. пов., зап. 1898 р. М. Будкою. Від 5 стр. він так зміненний:

А хоць вона піде, то не зварит їсти,
А хоць зварит їсти, то не схоче сїсти,
А як схоче сїсти, то не схоче їсти,
А хоць схоче їсти, то не поцїлує,
А як поцїлує, то на землю плюне.

Варіянт із Настасова, Тернопіль. пов., зап. 1908 р. Гр. Ракочим, виглядає так від 5 стр.:

А хоць вона піде, то не зварит їсти,
А хоць зварит їсти, то ми не поставит,
А хоць ми поставит, то ми не дасть ложки,
А хоць ми дасть ложку, то ми не постелит,
А хоць ми постелит, то не приголубит.

Г.

Та ти, старий дьіду, чому сьи ни жениш,
Гей дьіўки, висна красна, чому сьи ни жениш?
Радбим сьи жинити, ни хтьит ньи льубити,
Та ну, та ну, та нуну, ни хтьит ньи льубити.
Старої ни хочу, молода ни піди,
Та ну, та ну, та нуну, молода ни піди.
А хоць вона піди, до сьльубу ни зайди,
Гей та ну, та нуну, до сьльубу ни зайди.
А хоць вона зайди, то сьльуби ни возьми і т. д.
А хоць взьити возьми, до дому ни прийди.
Хоць до дому прийди, то їсти ни зварит.
А хоць їсти зварит, то ми пи нальие.
А хоць ми нальие, то ми пи поставит.
А хоць ми поставит, то сама ни сьиди.
А хоць сама сьиди, то пи буди їсти.
А хоць буди їсти, то ми ни постелит.
А хоць ми постелит, то ни льижи спати.
А хоць льижи спати, то сьи пи накрие.
А хоць сьи накрие, то сьи пи ўоберни.

А хоць сьи ўоберни, то ни поцьулуе.
А хоць поцьулуе, то на земльу пльуни.

Зап. 1909 р. в Озїрнї, Зборів. пов. О. Роздольський.

Близький до сього варіянт записав також д. О. Роздольський в Присівцях, Зборів. пов.

Д.

Ай ти, старий дїду, чому се не жениш?
Старої не хочу, молода не піде.
Хоць вона піде, не зварит обіду.
Хоць вона зварит, то ми не поставит.
Хоць ми поставит, то не буде їла.
Хоць буде їла, постїль не постелит.
Хоць постїль постелит, то сама не лєжи.

Ой пішов дїдище та на ярмарище,
Та купив дїдище на бабу фандище.
Та як взєв бабуню тогди фандувати,
Взєла се бабуня в дїдуня благати:
Чом в тебе, дїдуню, зуби як петрушка,
Чом в тебе, дїдуню, вочи як петрушка?

Глещава, пов. Теребовля, зап. О. Стечишин.

Паралєлї: И. Галька, Гаївки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 518—519, ч. 6. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 690—691, ч. 6. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 115—116, ч. 6. — Правда, 1895, ст. 250—251, ч. 15.

25. Слабий дїдусь.

А.

Дївчата стають у колесо, а одна в серединї колеса сїдає на землю і стогне, удаючи слабого дїда. Встає аж при остатній строфцї.

Вставай, дїду, вівцї пасти!
Наш дїд розстогнав сї,
Наш дїд розболїв сї.

Далї кажуть дїдови пасти кури, гуси, качки, воли, конї, завдають часом і инші роботи, а дїд поводить ся все однаково. На кінци співають:

Вставай, дїду, паску їсти!
Наш дїд підфатив сї,
Тай до паски причіпив сї!

Зап. у Розділовичах, Рудецького пов. 1906 р. др. Н. Рондяк і в Коропци, Бучацького пов., 1891 р., В. Гнатюк.

У Й. Ловинського (Зоря галицкая) зачинаєть ся отся гаївка словами:

Ой встань, дїду, на піжки,
Варит баба пиріжки!
Ой дїд, дїд розскакав ся і т. д.

Б.

Ой стань, дїду, кури пасти!
Ой, дїд, дїд, розстогнав сї,
Ой дїд, дїд, розболїв сї.

Ой стань, дїду, гуси пасти!
Ой дїд, дїд, розстогнав сї,
Ой дїд, дїд, розболїв сї.

Ой стань, дїду, курку їсти!
Ой дїд, дїд, розскакав сї,
Ой дїд, дїд, розгуляв сї.

Ой стань, дїду, гуску їсти!
Ой дїд, дїд, розскакав сї,
Ой дїд, дїд, розгуляв сї.

Далї йдуть: свинї, вівцї, воли, конї.

У Вовкові, Перемишлян. пов., зап. М. Бодпар, 1908 р.

Дуже близький до сього варіянт О. Роздольського в Волї Великої, Жидачів пов. Він зачинаєть ся:

Устань, дїду, красю пасти!
А мій дїд розболїв ся.
Устань, дїду, кашу їсти!
А мій дїд ісхопив ся.

Дальше йде: кури пасти — куритину їсти; гуси пасти — гусятину їсти; качки пасти — качетину їсти; єндики пасти — єндичину їсти.

В.

Ой встань, дїду,
Я до лїса їду!
Ох мій дїд розстогнав ся,
Ох мій дїд розплакав ся.
Ой встань, дїду,
Я вже з лїса їду!
Ох мій дїд розскакав ся,
Ох мій дїд розгуляв ся.

Ой встань, дїду,
Іди гуси пасти!
Ох мій дїд розстогнав ся,
Ох мій дїд розплакав ся.
Ой встань, дїду,
Гусятину їсти!
Ох мій дїд розскакав ся,
Ох мій дїд розгуляв ся.

Ой встань, дїду,
На зальоти їду!
Ох мій дїд ровстогнав ся,
Ох мій дїд розплакав ся.
Ой встань, дїду,
Вже з зальотів їду!
Ох мій дїд ровскакав ся,
Ох мій дїд розгуляв ся.

Ой встань, дїду,
По музики їду!
Ох мій дїд ровстогнав ся,
Ох мій дїд розплакав ся.
Ой встань, дїду,
З музиками їду!
Ох мій дїд ровскакав ся,
Ох мій дїд розгуляв ся.

Ой встань, дїду,
Я до слюбу їду!
Ох мій дїд ровстогнав ся,
Ох мій дїд розплакав ся.
Ой встань, дїду,
Вже від слюбу їду!
Ох мій дїд ровскакав ся,
Ох мій дїд розгуляв ся.

Bron. Kryczyński. Spiewy hailkowe z Podhorzec, powiat złoczowski. Lud, 1900, ст. 168—169, ч. 18.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rusk, т. I, ст. 26, ч. 13. — И. Лозиньскій, Галагивка (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 511—512. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 42—43, ч. 4. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. III, 2, ст 172, ч. 13. — Правда, 1895, ст. 214, ч. 13. — Lud, VI, ст. 168—169, ч. 18.

26. Самітний.

А.

Дївчата стають у колесо; одна йде до середини і співає:

Сам ходжу, сам,
Сам блуджу, сам!
Всї: А-а дїти, а-а дїти,
Десь подївав?
Одна: Мир поморив,
В снї потопив,
Лише я сї сиротонька
На біду лишив!
Всї: В недїлю раненько
Приїде батенько,
Приведе дївоньку
В рутовім віноньку,
Лїпшую, кращую,
Як вось тота!

Тепер та, що в серединї, вибирає одну з колеса до середини, а сама стає на її місци, по чім співають від початку; так повтаряють ся, поки всї з колеса не будуть у серединї.

Іванівцї, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

Б.

Дївчата стають у колесо, а дві ходять довкола:

Дві дївчини: Сам ходжу, сам ходжу.

Всї: А дїти, а дїти де подїв?

Дві: Грім побив, грім побив,
Дощ потопив.

Всї: А ти мужу воробелю,
Сам загинь, сам загинь,
Сам пропади!

Дві: А в мене є братїєнко,
Що поїде в нидїленьку,
Привезе ми дївчину,
Красную, лїпшую,
Як ось ся.

По сїм вибирають одну дївчину, яка стає на боцї, а та, що перше ходила, йде до колеса. Гаївку починають на ново і співають, доки не перейдуть усї дївчата.

Зап. в Коропци, Буч. пов. 1890 р., В. Гнатюк.

В.

Ой чого-ж ти, журавелю, сам ходиш, сам,
Мавйес лїти, мавйес жінку, дес подївав?
Грім побив, грім побив, дощ потопив,
Тепер я сї молоденький сам ту лишив.
Ой піду я в неділоньку,
Возьму я си бай дївоньку,
Кращую, лїпшую, тай не буду сам!

Зап. в Угринові Дол., Станїсл. пов., 1904 р. Бог. Заклинський.

Подібний варіянт записав О. Роздольський у Грабівци, Богородчанського пов.

Г.

1. Сам ходжу, сам!
2. А дїти де?
3. Потопив, поморив,
4. Їсти не дав.

5. Так тобі тра,
6. Старій голові,
7. Сивій бороді,
8. Не топи,
9. Не мори
10. дїти свої.

11. В неділю раненько
12. Приїде наш батенько,
13. Привезе нам дівочку
14. В рутянім віночку;
15. Кращу беру,
16. Як попадю!

Зап. М. Левицький, в Борщів. пов., 1892 р.

У варіянтї з Товстенького, Гусятин. пов., зап. М. Будкою, 1898 р., є такі відміни: Стр. 2: Дес дїти дів? — Стр. 10:

Їсти їм дай,
Тай не розганяй.

Стр. 11: Я в неділю раненько. — Стр. 14: Я в рутянім віночку. — Стр. 15—16:

Красшую, лїпшую,
Як тамта була.

Д.

Сам ходжу, сам!
Дес дїти дів?
Чи град побив,
Чи дощ потопив?
Ой там твої дїтоньки
Ворел волочив.
Так то мені,
Старій голові,
Сивій бороді!
Приїде мій батенько,
Я в неділю раненько,
Привезе мені паненку,
Я в рутянім віноньку;
Я си виберу
Що найкрасшу дівку.

Вовків, пов. Перемишлянн, зап. М. Бодпар.

Е.

Сам ходжу, сам!
Дес дьіти (2) позадьівай?
Мір помориў,
Сньіг потопиў,
Іно я сьа сиротонька
На біду лишиў.
Не жури сьі, дьівонько,
Приїди батенько
Ў недьільу раненько,
Привезе дьівоньку
Ў рутовім віноньку,
Льішшую, красшую як ототa.
Сам іщезни, сам пропади,
Іно моїх дьіточок не волочи!
Аньі щезну, аньі пропаду,
Іно твої дьіточки виволочу.

Зап. в Волї Вел., Жидачів. пов. О. Роздольський.

Д. Ос. Роздольський записав іще три варіянти сеї пісні: в Грабівци (другий текст), в Раківци і Саджаві, всї Богородчан. пов., але вони не мають річевих відмін від наведених уже текстів, лише формальні, тому й не важні.

Паралєлї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, т. II, ст. 182, ч. 6. — Тамже, т. III, 2, ст. 154—155, ч. 2. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 154, ч. 1 (52). — Тамже, ст. 157—158. ч. 6 (58). — Lud, VI, ст. 168, ч. 17. — Чубинскій, Труды, т. III, ст. 104—105, ч. 54. — Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 100, ч. 193.

27. Дуброва.

А.

Дівчата стоять на однім місци або сидять і співають:

Встала дівонька скоро день,
Пішла в горнєтком по вогень;
Вийшла дівонька на загіренько,
Винесла вогонь за рукавенькоя;
Та впустила го по оболоню,
Та запалила скрутую руту.
Там сї дівоньки сходили,
Коновками воду носили;
Коновками воду носили
Та скруту руту гасили.
Кілько в коновцї водоньки,
Тілько в дівоньках правдоньки.
Кілько в коновцї дощинок,
Тілько в дівоньках гадочок.

Встала дівонька скоро день,
Пішла в горнєтком по вогень.
Вийшла дівонька на загіренько,
Винесла вогонь за рукавенькон,
Та впустила го по оболоню,
Та запалила гиркий полин.
Там сї парубоньки сходили,
Решетом воду носили;
Решетом воду носили,
Та гиркий полин гасили.
Кілько в решетї водоньки,
Тілько в парубках правдоньки.
Кілько в решетї дзюрочок,
Тілько в парубоньках колячок.

Зап. у Підберізцях, Львів. пов., М. Цар.

Б.

Йшли панянки через двір, через двір,
А на них сукні в девять піл, в девять піл.
Та мали сукні маяти, маяти,
Зачала дуброва палати, палати.
Зачали парубки гасити, гасити,
Капелюхами воду носити, носити.
Кілько в капелюсї водиці, водиці,
Тілько й парубкам правдиці, правдиці.

Йшли панянки через двір, через двір,
А на них сукні в девять піл, в девять піл.
Та мали сукні маяти, маяти,
Зачала дуброва палати, палати;
Зачали баби гасити, гасити,
Чіпцями воду носити, носити;
Кілько в чіпци водиці, водиці,
Тілько й бабам правдиці, правдиці.

Йшли панянки через двір, через двір,
А на них сукні в девять піл, в девять піл.

Та мали сукні мяти, мяти,
Зачала дуброва палати, палати;
Зачали панянки гасити, гасити,
Коновками воду носити, носити:
Кілько в коновці водиці, водиці,
Тілько й панянкам правдиці, правдиці.

Зап. Мих. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

B.

Всі стають у колесо, одна йде до середини.

Всі: Де ти, дівчино, бувала, бувала,
Як дуброва палала, палала?

Одна: Я дуброву гасила, гасила,
Ринитом воду носила, носила.
Кілько в ринитї водиці, водиці,
Тілько в парубків правдиці, правдиці.

Всі: Де ти, дівчино, бувала, бувала,
Як дуброва палала, палала?

Одна: Я дуброву гасила, гасила,
Цибром воду носила, носила.
Кілько в цибрї дощичок, дощичок,
Тілько в парубків болячок, болячок.

Всі: Де ти, дівчино, бувала, бувала,
Як дуброва палала, палала?

Одна: Я дуброву гасила, гасила,
Ситом воду носила, носила.
Кілько в ситї дерочок, дерочок,
Тілько в панєнок правдичок, правдичок.

Всі: Де ти, дівчино, бувала, бувала,
Як дуброва палала, палала?

Одна: Я дуброву гасила, гасила,
Цибром воду носила, носила.
Кілько в цибрі водиці, водиці,
Тілько в панєнок правдиці, правдиці.

Іванівці, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

Г.

Там вербова кладочка лежала, лежала,
Там по ній травка полягла, полягла,
Либонь та кладочка згнила!
Де ви, паняноньки, бували,
Як ті дібровоньки палали?
Як ті дібровоньки гасили,
Коновками воду носили?
Кілько в коновоньці водиці,
Тілько в паняночках правдиці.

Де ви, парубочки, бували,
Як ті дібровоньки палали?
Як ті дібровоньки гасили,
Решетами воду носили?
Кілько в решеті водиці,
Тілько в парубочках правдиці;
Кілько в решеті дірочок,
Тілько в парубочків кольочок.

При сій гаївці ходять колесом.

Зап. Кирило Трияьовський в Підлисю.

Д.

Збираютъ ся дівчата в один великий ключ. Одна з них кладе 3 каменї в формі трикутника, а тодї дівчата похапавши ся за руки, ходять коло тих 3 каменів так, що каменї лежать усе в серединї, а дівчата виводять навколо них не острі трикутні лінії. При тім співаютъ:

Вербовая дощечка, дощечка,
Та ходила по ній Насточка, Насточка.
Дех ти, Насточко, бувала, бувала,
Як дуброва палала, палала?
Решетом воду носила, носила,
Та дуброву гасила, гасила.
Кілько в решеті дірочок, дірочок,
Тілько в хлопців болячок, болячок.

Кілько в цебрику водиці, водиці,
Тілько в хлопчиків правдиці, правдиці.

Зап. у Сапогові, Борщів. пов., Д. Шимчук.

E.

1. Бура соснойка горіла, горіла,
2. Під нев ми дівойка сиділа, сиділа.
3. Решітцем водицю носила, носила,
4. Та буру соснойку гасила, гасила.
5. Кілько в тім решеті водиці, водиці,
6. Тілько в хлопойках правдиці, правдиці.

7. Бура соснойка горіла, горіла,
8. Під нев ми дівойка сиділа, сиділа;
9. Збанючком водицю носила, носила,
10. Та буру соснойку гасила, гасила.
11. Кілько в тім збаночку водиці, водиці,
12. Тілько в дівойках правдиці, правдиці.

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов., невідомий.

В варіянті з Речичан, Городецького пов., зап. Ів. Максимовичем, є такі відміни: Стр. 1: Горіла сосонька. — Стр. 3: Та решетом воду. — Стр. 4: Та тую. — Стр. 5: Та сила в решеті. (Другої строфки нема).

В варіянті з Пасічної: Стр. 1—2:

Де ти, Настю, бувала,
Як діброва палала?

Стр. 4: Пожаронько гасила.

У другій строфиї анальогічні зміни. Крім того стр. 11—12 такі:

Кілько в горшку водоньки,
Тілько в дівок правдоньки.

В варіянті зі Слобідки Мушкатівської, Борщів. пов., зап. Ст. Мінком, є такі відміни: Стр. 1—2:

Та дібрівная дощечка,
По ній ходила Наталочка.

Стр. 4: Гарну діброву. — Стр. 6: Тілько в парубків. Другої строфки нема.

Варіянт із Глещави, Теребов. пов., зап. О. Стечишиним, анальогічний до попереднього, але має ще стр. 7—8:

Кільо в ришиті дворочок,
Тільо парібками болючок.

Ж.

Горіла дощичка ялова, ялова,
По ній панїночки ходили, ходили,
С коновками воду носили, носили;
Кілько в коновочках водиці, водиці,
Тілько в панїночках красиці, красиці.

Горіла дощичка ялова, ялова,
По ній парубочки ходили, ходили,
С решетами воду носили, носили;
Кілько на решитї водиці, водиці,
Тілько в парубочках красиці, красиці.
Кілько на решитї дзюрочок, дзюрочок,
Тілько в парубочках болєчок, болєчок.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

З.

Бура соснонька горіла,
Під нев ми дївонька сидїла,
Решітцем водицю носила,
Та буру сосноньку гасила:
Кілько в тім решетї водиці,
Тілько в хлопоньках правдиці.

Бура соснонька горіла,
Під нев ми дївонька сидїла,
Збаночком водицю носила,
Та буру сосноньку гасила:
Кілько в тім збаночку водиці,
Тілько в дївоньках правдиці.

Зоря, 1880, ст. 100, ч. 3. Зап. у Наконечнім, Яворів. пов., Ст. Сапрун.

І.

Зелена діброва горіла,
Молода ўдовонька гасила,
Ришитом водицьу носила.
Кілько на ришитьі водицьі,
Тілько ў парубочках праўдицьі;
Кілько на ришитьі дзьурочок,
Тілько ў парубочках больачок.

Зап. 1909 р. в Озірні, Зборів. пов. О. Роздольський.

К.

Ой вербова дощечка,
Прала на ньій Настечка,
На ўсьі боки ньельїла,
Як дуброва горіла.
Пішли дьіўки гасити,
Цебром воду носити;
Кілько ў цебрі водицьі,
Тілько ў дьівок праўдицьі.

Зап. 1908 р. в Ляхівцях, Богородч. пов. О. Роздольський.

В його-ж варіянтах із Грабівця і Саджави, Богородчан. пов., є лиш та зміна, що замість дівок ідуть хлопці гасити дуброву. В його-ж варіянті з Раківця, Богородчан пов. є ще й апострофа до хлопців:

Ой ви, хлопці, не сидіт,
Йдіт, дуброву загасіт!

Паралелі: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 179—180, ч. 3 (тут вона злучена з другою гаївкою: У чужої матери). — Таиже, ст. 183—184, ч. 7. — Таиже, т. III, 2, ст. 160, ч. 7. — Таиже, ст. 187, ч. 13. — Z. Rokossowska, Przyczynek do etnogr. ludu ruskiego na Wołyniu (Zbiór wiad., XI, 3), ст. 169, ч. 4. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 122, ч. 29. — Таиже, ст. 175, ч. 76, 1—5. — Правда, 1868, ст. 204, ч. 2. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 226. — Таиже, ст. 230—231. — Lud, VI, ст. 163, ч. 6 (частина). — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 36—37, ч. IV. — Таиже, ст. 80—81, ч. 19. — Таиже, ст. 162, ч. 79. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 15. — С. Малевичъ, Бѣлор. нар. пѣсни (Сборникъ Ак. Н., т. 82), ст. 29, ч. 3. — П. Шейнъ, Бѣлор. нар. пѣсни (1874), ст. 165, ч. 256.

28. Билъце.

Дівчата ділять ся на дві громади. Тогди в першій громаді одна бере патичок, але так, аби друга громада не знала, котра дівчина має його. Перша громада співає:

Угадайте та вдумайте,
В кого наше билце,
Божев деревце!

Друга громада відповідає:

Ми би раді угадати,
Ми би раді удумати,
В кого наше билце,
Божев деревце!

Одна з другої громади вгадує в кого. Як вгадає, то котрась із другої громади бере патичок і друга громада співає те, що перед тим перша, а перша вгадує.

Зап. у Молодятині, Колом. пов. 1888 р. Т. Заборський.

Паралелі: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 189, ч. 12. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 184, ч. 38 (90). — Ів. Колесса, Гал. руські народ. пісні (Етногр. Збірник, XI), ст. 26—27, ч. 5. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 88, ч. 29.

29. Конопаї.

Стануть дівчата разом, а одна бере два патики та ніби то пряде кужіль; приходить до тої, що на краю стоїть, тай:

„Казали меня, шьобис пішла коноплї брати, купю тобі бинду“.

Та відповідає: „В мене є“.

„Купю тобі цїток“ [1]).

„В мене є“.

„Купю тобі сорочку, горботку [2]), окрайку, пояс, чоботи“.

А та за кождим разом: „В мене є“.

На кінци бє крайну прутиком і відгонить від дівок, тай йде знов до крайної, аж доки всї дівчата не перепустять.

Зап. у Видинові, Снятин. пов. 1889 р. Вас. Равлюк.

30. Викуп.

A.

Ой мовила Олесенька, що за морем:
Викуп, викуп, мій батеньку, я з неволї.
Сила треба, що потреба, донько моя?
Ой сто злотих, сто червоних, батеньку мій!
Не доступлю, не викуплю, донько моя.

Ой мовила Олесенька, що за морем:
Викуп, викуп, моя мати, я з неволї.
Сила треба, що потреба, донько моя?
Ой сто злотих, сто червоних, мати моя.
Не доступлю, не викуплю, донько моя.

Ой мовила Олесенька, що за морем:
Викуп, викуп, мій братеньку, я з неволї.
Сила треба, що потреба, сестро моя?
Ой сто злотих, сто червоних, братеньку мій.
Не доступлю, не викуплю, сестро моя.

Ой мовила Олесенька, що за морем:
Викуп, викуп, моя сестро, я з неволї.
Сила треба, що потреба, сестро моя?
Ой сто злотих, сто червоних, сестро моя.
Не доступлю, не викуплю, сестро моя.

[1]) Панцьорок. [2]) Велика запаска, инакше опинка.

Ой мовила Олесенька, що за морем:
Викуп, викуп, мій миленький, я з неволі.
Сила треба, що потреба, мила моя?
Ой сто злотих, сто червоних, миленький мій.
Ой доступлю, тай викуплю, мила моя.

Зап. у Вовкові, Перемишл. пов. 1898 р. Ів. Боднар.

Сей самий варіянт записав також Мих. Боднар у Вовкові, 1908 р.

Б.

Ой волала Воленойка
Я зза моря, зза морейка.
Вой чогож вна молодейка
Так волає зза морейка?
Викуп жи ня, матінойко,
Я з неволі, неволейки.
Що за викуп, що за викуп,
Дитя моє ріднесейке?
Сто золотих і червоний,
Мати моя ріднесейка.
Ни викупю, ни доступю,
Дитя моє ріднесейки.

З сею самою просьбою звертаєть ся дівчина опісля до татунейка, братунейка і сеструнейки, але все безрезультатно. На конець звертаєть ся до милого:

Викуп жи ня, мій милейкий,
Я з неволі, з неволейки і т. д.
Милий: Я викупю, я доступю,
Моя мила, чорнобрива!

Зап. 1908 р. у Стрільбичах, Старосамбір. пов. С. Малецький.

В.

За ворітьми Турки грають,
Аж сї гори розлягають.
Викупиж мі, мій батеньку,
Хоть на той день, на великдень!
Не викупю, не викупю,
Бо я того не доступю.
Силаж тої викупоньки?
Пара коний вороненьких.
Пара коний вороненьких,
Пара сукман зелененьких.
Анї коний вороненьких,
Анї сукман зелененьких.

Ой вийду я на гороньку,
Подивлю ся в долиноньку,
Там сї трава зеленіє,
Там сї лебедь лебедіє,
Там соніньку захожає,
Там матінька випливає.
Я молода Бога прошу,
І до гори руки зношу:
Викупиж мі, матінонько, і т. д.

(Батенько, сестронько, братенько, миленький).

Зап. у Ваньковичах, Самбір. пов. Ф. Колесса.

Паралелї: И. Ловиньскій, Галагивка (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 514—515, ч. 4. — A. Wanke, Hałahíwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 52, ч. 3. — П. Шейнъ, Бѣлор. нар. пѣсни (1874), ст. 260, ч. 455. — F. Mittler, Deutsche Volkslieder, ч. 61—62: Loskauf. — Grāter, Alterthumszeitung, 1814, ст. 72. — Erk u. Irmer, I, 2, ч. 53. — Erk, Liederhort, ч. 40—40a. — Hoffmann u. Richter, ч. 23. — Simrock, ч. 39. — Uhland, I, 1, 117.

II. Однохорові гаївки з іграми.

31. Дівоцька краса.

I. Верменчуки.

Дівчата беруть ся за руки і творять два колеса, одно більше, а друге менше в більшім. Більше колесо ходить в одну, а менше в другу, противну сторону співаючи. Ходять також „позаколокічки“ (в формі підкови).

Ой горі, горі, горі,
Там-же нам вогні горят.
Тото ни вогні горят,
То верменчуки ходят.
То верменчуки ходят,
Тай верменочки водят.
Там дівки, молодиці
Ввес тирен ізрубали.
Ввес тирен ізрубали,
Двір собі збудували,
А щоби не вилїтав
Сивенький соколочок,
А щоби не виносив
Тай дівочую красу.
А дівочая краса
У меду сї купала.
А з меду вінирала,
У бинди сї вбирала.
У бинди сї вбирала,
Пиринілки сї грала.

Ой горі, горі, горі,
Там-же нам вогні горят.
Тото ни вогні горят,
То верменчуки ходят.
То верменчуки ходят
Тай верменочки водят.
Там дівки й молодиці
Ввесь тирен ізрубали.
Ввесь тирен ізрубали,
Двір собі збудували,
А щоби ни вилїтав
Сивенький соколочок,
А щоби ни віносив
Тай жіночую красу.
А жіночая краса
У вині сї купала,
А з вина вінирала
В рубок сї завивала.
В рубок сї завивала
За комин сї сховала.
За комин сї сховала,

Тай сї засумувала:
Лїпши було дївицив,
Як типер молодицив.

Ой горі, горі, горі,
Там-же нам вогні горят.
Тото ни вогні горят,
То верменчуки ходят.
То верменчуки ходят,
Тай верменочки водят.
Там дївки, молодицї
Ввесь тирен ізрубали.
Ввесь тирен ізрубали,
Двір собі збудували,
А щоби ни вилїтав
Сивенький соколочок,
А щоби ни виносив
Парубочую красу.
Парубочая краса
А в пиві сї купала.
Я в пиві сї купала,
В скринку сї замикала.
Замикала сї в скринку,
На маленьку-й годинку.

Ой горі, горі, горі,
Там-жи нам вогні горят.
Тото ни вогні горят,
То верменчуки ходят.
То верменчуки ходят
Тай верменочки водят.
Там дївки, молодицї
Ввес тирен ізрубали.
Ввес тирен ізрубали,
Двір собі збудували,
А щоби ни вилїтав
Сивенький соколочок,
А щоби ни виносив
Чоловічую красу.
Чоловічая краса
В горівцї сї купала,
З горівки вінирала,
В капилюх сї вбирала,
До коршми залїтала.

Печепїжин, зап. Ів. Чупрей, 1900 р.

II. Терени.

A.

Дївчата стають у колесї, а одна в серединї держить на патику хустку, коли співають про „дївочу красу", а опучку, коли про „парубочу".

Встаньте, не спїте,
Город городїте,
Город городїте,
Терньом обтерніте;
Терньом обтерніте,
Піском обсипіте,
Камінньом обложіте:
Щоби там не залетїла
Сивая совище,
Щоби вона не винесла
Парубочої краси;
Бо парубоча краса
Яко восїнна роса;
Бо парубоча краса,
А в мази моченая;
В мази моченая,
На калюжи праная;
На калюжи праная,
В дїгти крохмаленая;
На бодаку вїшеная,
На вітри сушеная,
На приспі тачаная,

В вонучку завинена,
Бодаком зашпилена,
Під лаву схована.

Встаньте, не спіте,
Город городіте;
Город городіте,
Терньом обтерніте,
Піском обсипіте,
Камінньом обложіте,
Щоби там не залетїла
Сивая зазуленька,
Щоби вона не винесла
Та дївочої краси:
Бо дївочая краса,
Яко літная роса;
Бо дївочая краса,
А в лузї моченая,
На Дунаю праная,
В крохмали крохмальная,
На єлвабі вішеная,
На сонцї сушеная,
На столї тачаная,
В папір завивана,
Шпилькою зашпилена,
В прискринок схована.

Зап. 1871 р. у Підберізцях, Львівського пов. М. Цар.

Б.

При сій лаголойцї стоять дївчата в купі, без порядку, часом у колї. Співають тогди, коли хлопцї бездїльно лежать, або добре докучать дївчатам киданем і перевертанем. Рідко коли переспівають цїлу лаголойку, бо хлопцї розганяють їх, як дївчата лише зачнуть співати.

Станьте, не лежіте, город городіте,
Ой дим, дим, лад-ладом, город городіте [1]).
Город городіте, терниное терніте;
Терниное терніте, хлопску красу сійте,
Жиби не влетїла старая совище,
Жиби не вхопила та хлопскої краси;
Бо хлопская краса, як на свині роса,
В мази намочена, в дїхти виправлена,
На болотї прана, на вітрі сушена,
На скірі тачена, в вунучку завинена,
Під кобицю схована, каменем приложена,
Каменим приложена, патичком замкнена.

Станьте, не лежіте, город городіте,
Город городіте, вишнину садіте,
Вишнину садіте, дївоцьку красу сійте,
Жеби не влетїла сива зазулейка,

---

[1]) Не можна докладно розрізнити, чи див, чи дим, але більше чути *м* як *в*. Сей приспів повтаряєть ся по кождім 2-ім стиху.

Жеби не вхопила дівоцкої краси,
Бо дівоцка краса, як літная роса,
В пиві намочена, в меді виправлена,
На Дунаю прана, на сонци сушена,
На столі тачена, в китай завинена,
До скрині схована, ключиком замкнена,
Ой дим, дим, лад-ладом, ключиком замкнена.

Зап. в Наконечнім, Яворів. пов. С. Сапрун.

В.

Молода ключнице
По замку ходила,
Сторожі будила:
Станьте, ни лижіте,
Замків стирижіте,
Щоби ни вилїтав
Сивий соколонько,
Щоби ни виносив
Панеиьскої краси;
Бо панеиьска краса
Як на гїлю роса;
Я в лузї мочена,
На Дунаю прана,
На шпурах сушена,
На маґли маґлена,
В папір завинена,
Шпильков заштилена,
До скрині схована.

Парубоцка краса,
Як на свини роса;
В помиях мочена,
В калабани прана,
На плотї сушена,
На приспі тачена,
В кобицю схована,
Коцюбов запхана,
На замки замчисті,
На віки вічисті.

Сухостав, пов. Гусятин, зап. А. Свергун.

Г.

Молодая ключниця
По замку ходила,
Молодого сторожа
За руку водила:
Ти молодий сторожи,
Замкни волїжарню,
Ней ни вилїтає
Сивий соколонько,
Та ней ни виносит
Панїньскої краси,
Бо панїньска краса,
Як на зїлю роса:
На Дунаю прана,
На шнурі сушена,
Маґльом маґльована,
Прасом прасована,
До куфра хована,
Ключом засувана.

Текліівка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

Д.

Дівки-молодиці
Терем будували,
Терем будували,
Віконці вкладали,
Щоби ни вилитів
Сивий соколонько,

Аби ни віпосив
Дівочу красоньку.
Дівоча красонька
В вині сї купала,
В вині сї купала,
В меду випирала.

Зап. у Загвіздю, Станісл. пов. Б. Заклинський.

Е.

А терен терениці,
Дівки-молодиці
Терем збудували,
Вікон не виймали,
Щоби сивий сокіл
Нігди не вилетів,
Бо паненська краса

Як у літї роса:
В меді намочена,
В керниці полощена,
На сонци сушена,
На маґли маґлена,
В папір завивана,
В скрипю замикана.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

Ж.

А жиби там не вилітав
Сивий голубойко,
А жиби там не виносив
Парібскої краси;
Бо парібска краса,
Як зимная роса,
На болоті прана,
На дощи сушена,
Ой а маґльом маґльована,
В трубойку звинена,
Ой а в грубку положена,
Патичком замкнена.

А жиби там не вилітав
Сивий соколойко,
А жиби там не виносив
Дівоцкої краси;
Бо дівоцка краса,
Як літняя роса,
На Дунаю прана,
На соньцю сушена,
А маґлем маґльована,
В кітайку звинена,
А в скриночці положена,
Ключиком замкнена.

Зап. у Корчминї коло Угнова.

З.

Дівки-молодиці терем будували,
Віконї вкладали,
Щоби не вилитів сивий соколенько,

Щоби не виносив
Дївочу красоньку.
Дївоча красонька в винї сї купала,
В медї потапала.
Хлопяча красонька
В горівцї ся купала,
В пиві потапала.

Зап. в Пасїчній, Станїсл. пов.

К.

Ци чуєти, ци ньи,
Як зза гори дзвін дзвонит?
А в трубочку трубит,
По нїмецки говорит,
По риночку ходит.
Ой щоби не злетїв
Той чорний воронище,
А щоби не зібрав
Всю дївоцкую красу.
Дївоцкая краса
В медї намочена,
В кирници полочена,
На сонічку сушена,
А залїском фрасована,
А шпильочков зшпилена,
Тай до скринї замкнена.

Зап. в Костїльниках, Бучацького пов. М. Капій.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rus., т. I, ст. 19—20, ч. 3. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, II, ст. 681, ч. 7. — Тамже, т. III, ст. 164, ч. 2. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 101—102, ч. 7. — Правда, 1895, ст. 251—252, ч. 16. — Зоря, 1880, ст. 99—100, ч. 2. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 227. — Тамже, ст. 232—233. — Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 97, ч. 189 (частина). — Потебня, Объясненія малор. и срод народ. пѣсень, ст. 116—117.

III. Пан Городецький (Кременецький).

А.

Наш пан Городецкий по городци ходит,
По городци ходит, на трубочку трубит,
На трубочку трубит, челядоньку будит:
Ой стань, челядонько, город городити,
Город городити, терньом обтернити,
Щоб не залетїла сива зазуленька,
Щоби не вхопила панєньскої краси,
Бо панєньска краса в медї намочана,
В медї намочана, в винї виправяна,
В винї виправяна, на Дунаю прана,

На Дунаю прана, на шнурах вішана,
На шнурах вішана, до сонця сушена,
До сонця сушена, маґльом маґльована,
Маґльом маґльована, прасом прасована,
Прасом прасована, до куфра схована,
До куфра схована, ключом заникана,
Ключом заникана, на великдень вбрана,
На великдень вбрана і гаївки виводжана.

Наш пан Городецкий по городци ходит,
По городци ходит, на трубочку трубит,
На трубочку трубит, челядоньку будит:
Ой стань, челядонько, город городити,
Город городити, терньом обтернити,
Щоб не залетїла чорна зазуленька,
Щоби не вхопила парубоцкої краси,
Бо парубоцка краса в гноївцї мочана,
В гноївцї мочана, в мази випрaвяна,
В мази випрaвяна, на калюжи прана,
На калюжи прана, на терню вішана,
На терню вішана, до вітру сушана,
До вітру сушана, макогоном тачана,
Макогоном тачана, під лавку схована,
Під лавку схована, патиком заникана,
Патиком заникана і на великдень вбрана,
На великдень вбрана і вола вивожана.

Зап. 1908 р. у Вовкові, пов. Перемишляни, М. Боднар.

Б.

Стають усї в колесо і співають:

Наш пан Кременецькый
По садочку ходит,
Челядочку водит:
Вставай, челядочко,
Нина чо лежыти,
Йдїт пліт городити,
Щоби зазулї не залетїла,
Дївочу красицю не з'їла,
Бо дївоча краса,
Як літная роса,
В неду намочена,
На тинині прана,
На сонци сушена,
На столї тачена,
В скрини положена,
Васильком приложена.

А хлопїнча краса,
Як зимная роса:
В дехти намочена,

На Бистрици прана,
На вітру сушена,
На печи тачена,
Під піч положена,
Вугльом приложена.

Зап. 1904 р. у Богородчан. пов. Б. Заклинський.

О. Роздольський записав у Саджаві, Богородч. пов. якийсь відривок пісні з іменем пана Кременецького. Ось він:

Пан Кремінецкий,
Заведи нам таччик,
Йа ўсе по ньімецкий!
Що хлоп, що хлоп,
Чиривички ўбує,
Сьвіт промандрує.

Стр. 4—6 виймлені з иншої пісні; пор. пісню „Білоданчик", варіянт із Білича Дол. Як видно, то сей відривок ще й позліплюваний з ріжних (найменше двох) текстів.

В.

Пан Маковський.

Наш пан Маковський по
[городї ходит,
По городї ходит,
Челядойку будит.
Вставай, челядойко,
Вставай, тай ни спіти,
Жиби ни злетїла сива за-
[зулейка,
Жиби ни скусила дївоць-
[кую красу;
Бо дївоцька краса,
Як у лїтї роса:
Як сонце пригріє,
Я вна ся сьвітлїє;
Бо дївоцька краса
На шнурі сушена,
На столї качана,
На столї качана,
До скрипї схована.

———

Вой я хлопська краса
На колї сушена,
На колї сушена,
В гноївцї мочена,
В гноївцї мочена,
Під лаву зложена.

Зап. 1908 р. у Стрільбичах, Старосамбір. пов. С. Малецький.

Паралелї: И. Лозиньскій, Галагивка (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 514, ч. 3. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 52, ч. 2. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, т. II, ст. 180—181, ч. 4.

IV. Весияний дар.

А.

Наші весна краєна,
Щожісь нам принесла?
Ой принесла я вам парубоцку красу.
Парубоцка краса
На калюжи прана;
На калюжи прана,

В цебрику золена;
В цебрику золена,
В діхтю крохмалена;
В діхтю крохмалена,
На вітрі сушена.

Наші весна красна,
Щожісь нам принесла?
Ой принесла я вам
Панєньскую красу.
Панєньская краса
В луві намочена,
На Дунаю прана;
На Дунаю прана,
В балії парена;
На Дунаю прана,
В фарбці фарбована,
На шнурок вішана,
На сонци сушена,
На магли маглена,
До скрині схована.

Зап. С. Кретів у Підгайчиках, коло Перемишлян.

Б.

А вже весна воскресла,
Що жесь нам принесла?
Принеслам вам паску
Тай дівоцку краску.
А дівоцка краска
На меді мочена,
На керниці прана,
На сонци сушена,
На столі спечена,
В папір завинена,
А в скрини схована,
Колодков замкнена.
А вже весна воскресла,
Що жесь нам принесла?
Принеслам вам паску,
Парубоцку краску.
Парубоцка краска
В калужи мочена,
На потоці прана,
На вітри сушена,
На порозі стачена,
Під лавку втручена,
Кацюбов замкнена.

Зап. у Котузові, Підгаєцького пов.

В.

Ой вже весна воскресла,
Щожесь нам принесла?
Ой принесла я вам
Паняньскую красу.
Паняньская краса
В меду ся купала;
В меду ся купала,
В вині вирінала;
В вині вирінала,
На Дунаю прана;
На Дунаю прана,
На сонци сушана;
На сонци сушана,
На столі качана;
На столі качана,
В папір завиняна;
В папір завиняна,
На панянки вбрана.

Зап. М. Підгірний в Охрипівцях, пов. Збараж.

Г.

1. Вже весна скресла,
2. Що жись нам принесла?
3. Ой принесла я вам
4. Паняньску вроду,
5. Бо паняньска краса,
6. Як серед літа роса.
7. На Дунаю ся прала,
8. А в меді вирінала,
9. На сонци ся сушила,
10. На столі ся качьила,
11. В папір ся завивала,
12. В скриню ся сховала,
13. Ключем ся засувала,
14. На великдень ся вбрала,
15. Гаївки вигравала.

Кудобинці, пов. Зборів, зап. Ф. Хомяк.

У варіянті, що записав 1909 р. в Озірні, Зборів. пов. О. Роздольський є такі відміни: Стр. 1: красна зам. скресла. — Стр. 4: краску зам. вроду. — Стр. 6: То літняя роса. Далї нема.

Д.

Вже весна воскресла,
А щож ти нам принесла?
Принесла я вам рожу,
Весняную гожу.
Паняньская краса
В Дунаю ся прала,
На маґнесї маґльовала,
На великдень ся вбрала,
По цвинтару виґрадзала.
А парубоцка краса
В рові ся прала,
В комині ся сушила,
В болотї ся маґльовала,
На великдень ся вбрала,
По цвинтари виґрадзала.

Глядки, зап. С. Авдикович, 1904 р.

Е.

Ой вже весна воскресла,
Щось вона нам принесла:
Ой принесла нам весну,
Парубочую красу.
Парубочая краса,
Як серед зими роса.
А ў дїхти сьі мочила,
Ў смарнды вирінала,
На баюрі сьі прала,
По колах сьі вішала,
На вітрі сьі сушила,
На приспі сьі качила,
Ў онучох завивала,
На Великдень сьи ўбрала,
Тай вола вигравала.

Ой вже весна і т. д.
Паньинскую прикрасу.
А паньинская краса,
Як серед льіта роса.
А ў медьі сьі мочила,
А ў виньі вирінала.
А ў виньі вирінала,
На Дунаю сьі прала.
На Дунаю сьі прала,
На шнурах сьі вішала,

На сонци сьі сушила,
На маґли маґльувала,
Ў папір сьі завивала,
Ў скриньу сьі заникала.
Ў скриньу сьі заникала,
На Великдень сьі ўбрала.
На Великдень сьі ўбрала,
Ягілки виводила.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Ж.

Вже весна воскресла,
Щожись нам принесла?
Ой я вам принесла
Дьівоцькую красу.
Дьівоцькая краса
Йа ў меду мочена;
Йа ў меду мочена,
На Дунаю прана,
На сонци сушена,
На стольі тачена,
Ў трубочку звипена,
Шпилькоў пришпилена,
Ў шуфльаду вложена,
Віком наложена,
На кльучик заникнена.

Вже весна воскресла,
Щожись нам принесла?
Ой я вам принесла
Парубоцьку красу.
Парубоцька краса
В гноїўцьі мочена,
На калужи прана,
На вітри сушена,
На лаўцьі тачена,
Ў коўбицьу вложена,
Терньом пришпилена,
Лаўкоў наложена.

Зап. 1909 р. в Волї Великій, Жидачів. пов. О. Роздольський.

Паралелї: Wacław z Oleska, Pieśni pol. i rus. ludu gal., ст. 52, ч 3. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, т. II, ст. 177 – 179, ч. 1 — 2 — Правда, 1868, ст. 215.

32. Кривий танець.

А.

А ми кривону танцю
Не виведемо кінцю,
Бо єго треба вести,
Як віночок плести.

Глещава, пов. Теребовля, зап. О. Стечишин.

При сій пісни дівчата тримають ся за руки і ходять кривою лінією, від чого й пісня називаєть ся крявни танцем. При всіх гаївках,

де нема згадки про те, як належить їх вести, йдуть звичайно дівчата „кривого танцю“.

Б.

Кривого таньцю
Та не виведу кінцю.
Я молоденька сестриченька
А свекрохи не збудивши,
А збудивши, не вгодивши,
Горнец каші наваривши.

А що в тій каші? жаблеча ніжка.
Кому-ж ої їсти? парубкам.
Чого парубки потрухли?
Животи їм попухли,
Не хтят вола грати,
Щоб ся з них не сьміяти.

Кудобинці, пов. Зборів, зап. Ф. Хоняк.

Тут до початку гаївки „Кривий танець“ дочіплено другу про „Кашу“ і ще третю про парубків із попухлими животами.

В.

Я вю вінец, піду в танец,
Душко моя!
Я в тім танци нема кінця,
Тай не буде.

В Товстенькім, Гусятин. пов., зап. М. Булка, 1889 р.

Г.

Ми кривого танцю йдемо,
Єму кінця не знайдемо;
Ой то в гору, то в долину,
Ой то в рожу, то в калину.

Ми кривого танцю йшли,
Єму кінця не знайшли;
Ой то в гору, то в долину,
Ой то в рожу, то в калину.

У Вовкові, Перемишлян. пов., зап. М. Болнар.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rusk., т. I, ст. 23, ч. 9. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. III, 2, ст. 168—169, ч. 9. — Z. Rokossowska, Przyczynek do etnogr. ludu rus. na Wołyniu (Zbiór wiad. XI, 3), ст. 168, ч. 4. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 176, ч. 25. — Zbiór wiad., т. V, 3, ст. 52—53.

33. Любко.

А.

Дівчата стають у колесо, а дві входять до середини і показують, як що робити; колесо все те повторяє.

Ой як, як по садочку ходжу? Все оттак, 2.
Ой як, як за миленьким гляджу? „
Ой як, як миленькому постелити? „
Ой як, як миленького посадити? „
Ой як, як коло миленького сісти? „
Ой як, як миленького обійняти? „
Ой як, як миленького поцїлувати? „
Ой як, як від миленького встати? „
Ой як, як миленького піднести? „

Ой як, як по садочку ходжу? Все оттак, 2.
Ой як, як за нелюбом гляджу? „ (дивить ся в гору).
Ой як, як нелюбови постелити? „

Товстеньке, пов. Гусятин, зап. М. Будка.

Б.

По садочку походжаю, Все отак, все отак.
За миленьким виглїджаю, Як коло милого собі сісти?
Все отак, все отак! [1]) Все отак, все отак.
Як миленькому постелити? Як милого підоймити?
Все отак, все отак. Все отак, все отак.
Як милого посадити?

Зап. 1904 р. в Костїльниках, Бучацького пов. М. Капій.

В.

Дві дівчині подають собі праві руки, ходять кругом у колесі, яке роблять инші дівчата та відповідно до змісту пісні грають ролї нелюба або милого, при чім при словах нила, милий взаїмно обіймають ся, а при слові нелюб відтручують ся, та відвертають ся від себе.

Як з нелюбом сісти їсти? Як з нелюбом йти робити і т. д.
Гей бат, нияк.
Як з нелюбом сісти їсти? Як з милейким йти робити і т. д.
Гей бат вотак.
Як нелюбу постелити і т. д.
Як з милейким сісти їсти? Як милому постелити і т. д.
Гей бат, нияк.
Як з нелюбом лячи спати і т. д.
Як з милейким сісти їсти?
Гей бат вотак. Як з милейким лячи спати і т. д.

Зап. 1908 р. в Стрільбичах, Старосамбір. пов. С. Малецький.

[1]) Тут дівчата показують, як належить дивити ся за любком, приймати його, стелити і т. д.

34. Гарна донька.

А.

Стають по дві в ряд і тримають хустки за кінці, підносять руки з хустками до гори і ті, що з заду, перебігають по під руки на перед; при тім співають.

Ой бриніли ключі з ночи,
Понад мої чорні вочи,
Най бринят, най бринят!
Хвалила сї матусенька,
Що хорошу доньку нае...
Я ни дам, я ни дам.

Ни дай, ни дай, матусенько,
Най сидит, най сидит,
Навари їй з ріпи юшки,
Най си їсть, най си їсть;
Положи і у подушки,
Най си спит, най си спит.

Іванівці, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

Б.

Ой бриньіли кльучі з ночи
Понад наші чорні очи:
Най бреньат,
Коли спати не хотьат.

Положіт їх у подушки,
Та дайте їи з грушок юшки:
Най бренят,
Коли спати не хотят.

Ой казала стара неньока:
Моя дочка хорошенька,
Я не дам.

Бо у него сиві очи,
А він доўго спати хоче,
Я не дам.

Положіт го на подушки,
Та дайте му з грушок юшки,
Та най спит.

Зап. 1908 р. в Волі Великій, Жидачів. пов. О. Роздольський.

35. Спосіб на парубків.

Ловлять ся дівки разом за руки, а по краях стають висші ростом і бігають так, що оден конець перебігає другому по під руки; при тім співають:

Ой котит си горішок кріз ручки,
Ой ловіт си, дівочки, за ручки!
Гей ловіт си чотири, чотири,
Щоби вам си леґіні женили!

Зап. у Видинові, Снятин. пов., 1889 р., Василь Равлюк.

36. Дївоча принада.

А.

Над водою вільха, під нев вода згіркла,
Нема дївок понад дївки, як Лучкова дївка.
Шильвію копала, руту підливала,
Такий свому Васильови принаду давала.
Сама невеличка, румяного личка,
За Васильом, за Васильом, як перепеличка.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

Б.

На городї вільха,
Під нев вода мівка,
Ото ми сї сподобала
В серединї дївка.

Она невеличка,
Румяного личка,
По садочку походжає,
Як перепеличка.

Цибульку микала,
Чосник полокала,
Тай ще свому миленькому
Коника тримала.

Зійдім на долину,
Будем сї радити,
Який тобі, моя мила,
Віночок купити.

Купи ми зелений,
Злотом позлочений;
Тепер собі, моя мила,
Сядиш коло мене.

Пісню сю співають дївчата на Великдень, коли стають у колесо взявшись за руки. Крім того стає одна в серединї, друга ходить довкола колеса — обі з прутиками в руцї. Вони співають також разом з иншими дївчатами. Посеред співу стараєть ся одна одну вдарити прутиком, а по скінченій гаївцї дївчина з середини починає втїкати — друга за нею гонить довкола церкви і т. д.

Зап. в Войнилові, 1905 р., М. Федюшка.

37. Закупуванє одягів жінцї.

Молодїж стає в колесо, а дві дївчинї по серединї. Всї співають:

Ой піду ж бо я з міста до міста,
Та наберу жонї сорочину с краму;
Та давай, жоно, нихай приміряю,
Ой чи так, чи ни так, чи ни коротенька?

Та жоно-ж моя, жононько,
Та люби-ж моє сирденько!

Далї співають: Та наберу жонї фартушину, спідничину, хустиноньку...

Теклївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

38. Лихий муж.

А.

Молодїж творить колесо, а дві дївчинї ходять по серединї. Всї співають:

Та Терешкова жона,
Та нима її дома:
В місьцї сї забавила,
Суконку заставила;
Боїт сї до дому йти,
Бо ї буде муж бити
Щіткойом — грибінкойом,
Виритеном — кружілкойом,[1])
А я рак-наборак цївки сучу,
Щукойом-рибоньком в гору скачу,
То в гору, то в долину,
То в рожу, то в калину,
А з калини в цьвіту лугу,
Вибирай си пару другу.[2]).

Дївчата вибирають другу пару і сї знов ходять по серединї, а всї співають так само.

Теклївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

Варіянт, який записав 1907 р. М. Бунт у Козівцї, Тернопіль. пов. має такі відміни: [1]) Кужілкою. [2]) Дві остатнї стрічки звучать:

А з калини в гору, гору,
Вибирай си пару другу.

Б.

А я Леськова жона
На городеньку була,
Кликала сїрмажини,
Чужої чуженини:
Сїдаймо на човночок,
Поїден на ставочок,
На круті береженьки,
На сухі кропивоньки.
Там дитя коханоє,
Кашою напханоє,
Кашою молошною,
Ситою ситношною.

Шпак неборак цївки суче.
Під зелененьким дубком
Били жоннєри лубком.
Там я сє забавила,
Сукенкин заставила.
Бою ся до дому йти,
Буде мя мій муж бити:

Щіткою, гребінкою,
Веретеном, кужілкою.
Добру свекроху маю,
Не дасть ня бити, знаю.
А ще ліпшого вітця:
Що неділеньки танця.

Правда, 1868, ст. 180. Зап. Е. Желехівський в Кудобинцях коло Зборова.

В.

Там під деленим дубом,
Биди жовняри в бубон.
Там я ся забавила,
Спідничку заставила.
Мої милі сусїдоньки,
Виведіт ня з бесїдоньки,
Бо лихого мужа маю,
Буде бити, добре знаю.
І щіткою, кужівкою,
Веретеном, гребінкою.

Настасів, пов. Тернопіль, зап. Гринь Ракочий, 1908 р.

Г.

Мене матінка била, рученьки полонила!
Щіткою, гребінкою, паликом, кужілкою.
Бо я ся забавила, сукіночки заставила,
За тую рутку, за балавутку,
За тую мятку, за паню матку.
Моя рутка, не балавутка,
А моя мятка не панї матка,

Зап. Ів. Ляторовський.

Д.

Там під зелененьким дубом,
Стояли жонняронька а бубном;
А я сї там забавила,
Черевичкив заставила.
Тай бою сї до дом іти,
Бо ві буде милий бити.
А якою хабиною?
Зеленою соснивною.
Ой Василю, Василеньку,
Посію тї в середеньку.
В четвер рано носіяла,
А в пятницю підливала,
А в суботу вінок вила,
А в неділю в нім ходила.

Зап. у Ваньковичах, Самбір. пов. Ф. Колесса.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 92—93, ч. 181.

39. Дїд і баба.

Дівчата беруть ся за руки, числом 20, 30 або 40, стають у два ряди або в колесо і вибирають із посеред себе дві, одну за бабу, а другу за дїда. Баба ходить у середині круга, а дїд поза ними Співають:

Чолом баба, чолом ґід,
Сварили сї за обід;
За головку чиснику,
Сварили сї до симрку.

По сім силкуєть ся дїд зловити бабу; коли се вдасть ся йому, починає її ніби бити.

O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 160—161, ч. 10 (62).

Ся гаївка походить із Городниці і Поточиск, Городенського пов. Записана вона, як видно, не докладно, але що між рукописами в неме не знайшов ся її варіянт, подаю сей.

40. Зайчик.

A.

1. Зайчику та сивесенький голубе,
2. Та дивнесенький соколе!
3. Анї куда зайти, анї вискочити,
4. Анї куда зайчику перескочити.
5. Скочком бочком переверну ся,
6. Гребінчиком розчешу ся.
7. Вауй ся, зайку, в черевички,
8. Поплинь, зайку, по Дунайку,
9. Вибирай си дївку з крайку.

Зап. у Ковівці, Тернопіль. пов. 1907 р. Микола Бунт.

При сій гаївці колесо хлопців і дівчат крутить ся; всі співають, а один (одна) стоїть у середині.

У варіянті з Костільник, Бучацького пов., зап. М. Капіси, є такі відміни: Стр. 1—2:

Зайчику, зайчику сивесенький,
Голубе, голубе милесенький!

Стр. 5: Нема. — Зам. 7—9 є отсї:

Возьму я се за підбочки,
Вибиру си панеиочки.

Б.

Молодіж стає в колесо, а одна дівчина ходить по середині. Всі співають:

Ой загаєнку, за головоньку,
Ані тобі, зайчику, ані вискочити,
Аві тобі, зайчику, пирискочити:
Проз вишеньки, проз турецкі,
Проз дівчата тиклівецкі.
Скоком-боком перевирни сі,
Грибінчиком рощипи сі,
Зазуй, зазуй чирвінчки,
Шукай собі молодички.

Дівчина вибирає другу і ся знов ходить, а всі співають так само.

Текгівка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

В.

1. Зайчику, зайчику,
2. Ти мій братчику,
3. Не ходи, не дончи
4. По городчику.
5. Бо моя рутка,
6. Як балабутка;
7. Бо моя мятка,
8. Як паші матка.
9. Зайчичок, зайчичок прибігав,
10. Ручечку, ножечку прибивав;
11. Чим бито, не бито,
12. Ножечку пробито.
13. З калинового лугу,
14. Вибирай собі другу.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

У варіянті, записанім М. Левицьким у Борщів. пов. 1892 р. по стр. 4 в отсі:

Не ходи, не дончи
По рутці, по мятці.

Зовсім ідентичний варіянт записав М. Будка 1898 р. в Товстенькім, Гусятин. пов.

Г.

Дівчата стають у колесо, а пара в середині танцює; дівчата співають:

1. Заєньку! за головоньку! (беруть ся за голову)
Ані тобі, заєньку, ані вискочити,
Ані тобі, заєньку, ані виглянути!

2. Заєньку! ручки, плечки! (кладуть руки на груди)
Анї тобі, заєньку, анї вискочити,
Анї тобі, заєньку, анї виглянути.

3. Заєньку! сїнця-колїнця! (беруть ся за колїна)
Анї тобі, заєньку і т. д.

4. Заєньку! за пяточки! (беруть ся за пяти)
Анї тобі, заєньку і т. д.

5. Заєньку! за підбочки! (беруть ся за підбоки)
Анї тобі, заєньку і т. д.

6. Заєньку! оберни ся!
Кого любиш — обійми ся!

Пара обіймає ся і гаївка зачинаєть ся знов від початку.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Ідентичний варіянт записав у Настасові, Тернон. пов., 1908 р., Гр. Ракочий і в Товстенькім, Гусятин. пов., 1898 р. М. Будка.

Подібний варіянт записав також О. Роздольський в Озїрнї, Зборів. пов. побіч другого, наведеного під *Д*. Вінже записав у Ярчівцях, Зборів. пов. відривок сеї гаївки, який пропускаю, як маловажний. Його ж варіянт із Присовець, Зборів. пов. має лише инший початок, як охримовецький:

Анї тобі, заєньку, з гаю вискочити,
Анї тобі, заєньку, з гаю виглянути.

А далї йдуть: За[га]єньку, за головку (воченька, груденька, рученька, криженька, ноженька). Конець як в Охримівцях.

Д.

Та загайчику сивисенький,
Та загайчику малисенький,
Ану, ану, скоком-боком!

———

Скоком-боком пиривирни сьі,
Грибінчиком рощиши сьі,
Та возьми сьі за підбечі,
Та покажи свої речі!

———

Та возьми сьі за кольіно,
Щоби тибе ни больіло,
Зазуй, зазуй чиривички,
Шукай собі молодички!

Зап. 1909 р. в Озїрнї, Зборів. пов., О. Роздольський.

Паралелї: И. Галька, Гаѣвки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 518, ч. 4. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 689, ч. 4. — Тамже, т. III, 2, ст. 187, ч. 12. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 114, ч. 4. — A. Wanke, Hałahiwki, ст. 46, ч. 10. — Z. Rokossowska,

Przyczynek do etnogr. ludu rus. na Wołyniu (Zbiór wiad., XI, 3), ст. 166—167, ч. 2. — Materyały etnogr. z okolic Pliskowa (Zbiór wiad., т. VIII), ст. 148, ч. 83. — Zbiór wiad., т. V, 3. ст. 56—57. — А. Свидницкій, Великдень у Подолянъ (Основа, 1861, XI-XII, ст. 45). — Lud, VI, ст. 161, ч. 1. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 19. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 59-62, ч. 9. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, IV, ст. 274—278.

41. Жучок.

А.

По дві дївчинї беруть ся за обі руки на охрест і стають пара побіч пари, а одна менша дївчинка („Жучок") вилазить їм на руки і поступає поволи по руках, немов по живім мостї, опираючись руками на рамена дївчат. Пари, що по їх руках перейшла вже дївчинка, покидають своє місце і перебігають на перед, тай так поступають кількадесять кроків, співаючи:

Ходит Жучок по жучинї,
А Жучиха по деревинї,
Грай, Жучку, грай! [1])
Ой грай, Жучку, грай небоже,
Най ти Пан Біг допоможе.
А наш Жучок чорновусий,
А на Жучку жупан куций;
Дївки єго підпоїли,
На нїм жупан підкроїли.
А наш Жучок, як пан, як пан,
Одягнув сї в куций жупан.
Заграй же ми хоть дробину,
Куплю я ти федерину [2]).
Заграй же ми хоть трошечка,
Куплю я ти фартушечка.
А наш Жучок невеличкий,
Треба єму черевичків,
А за дутка полятички,
Застягати черевички.
Полятичка червоненька,
А Жучиха молоденька,
А від скринї до порога,
Черевички попорола.
Ой маю я шевця брата,
Зашиє ми зараз завтра;
Ой маю я шевцє Франє,
Зашиє ми завтра з ранє.

Де ти їдеш, Романе? [3])
На ярмарок, васпане!
А що везеш, Романе?
А дївоньки, васпане!
А по чому, Романе?
Сто за ґрейцар, васпане!

---

[1]) Повтаряє ся за кождим другим стихом.

[2]) Спідниця з купного матеріялу.

[3]) Звідси до кінця поскладана пісня з самих відривків инших самостійних пісень; вони повіддїлювані від себе відступами. Ся пісня може послужити взірцем сплїтаня в одно ріжних відривків та доказом забуваня одних пісень, а впроваджуваня на їх місце инших.

За вороти калюжа,
Моя мила недужа.
Як музику зачує,
За стіною танцює.

А я малий-невеличкий,
Щей до того не доріс,
А зі Львова до Кракова
Карабіна не доніс.

А я малий до дівоньки,
Треба мині драбиноньки.

Кадук мені раду дав,
Що я собі бабу взяв;
Як ярмарок настане,
Продам бабу, васпане.

Зап. у Підберізцях, Львів. пов. М. Цар, 1871 р.

Гаївка „Жучок“ у Старім Косові. Фот. Ів. Труш.

Б.

Дівки ловлять *ся* по дві за руки, стоячи одна супроти другої. Знов дві беруть малу дівчину і кладуть їй на руки тай провадять тримаючи, щоб та не впала. Дівки підкладають руки, а по них дівчина ходить. Обходять так докола церкви та співають:

Ой ходит жук по жучині,
А дівчина по ручині:
Грай жуче, грай,
Тут добрий край.[1])

[1]) Приспів повторяєть ся що дві стрічки.

Ой шевчиха рибку ловит,
А шьо йшла, то пропила;
А шьо йшла то пропила,
Дівці ріклї не купила;
Чекай, дівко, до пятниці,
Будут ріклї та катиці.
Чекай, дівко, до суботи,
Будут ріклї тай чоботи.
Чекай, дівко, до неділї,
Будут ріклї дорогії.

Так співають, доки не обійдуть три рази церкву.

Зап. у Видинові, Снятин. пов. 1889 р. Василь Павлюк.

B.

По дві дівчини роблять із рук кріселко і стають у ряд, потім ви-

Гаївка „Жучок“ у Старім Косові. Фот. Ів. Труш.

саджують кілька малих дівчаток на руки; ті ходять їм по руках, а великі дівчата співають:

Ходив жучок по долині,
А жучиха по калині:
Грай жучку, грай небожи,
Най ти Пан Біг допоможи,
Грай, жучку, грай! [1])
А ми того рік чикали,
Жибисьмо сї дочикали.
А наш жучок невиличкий,
А на жучку черивички;
А наш жучок молодец,

[1]) Приспів повтаряєть ся що дві стрічки.

А на жучку перстинец; Тай жупан ну підкроїли.
А наш жучок чорновусий, Грай жучку, грай нибожи,
А на жучку жупан куций; Най ти Пан Біг допоможи,
Бо ни жучка підноїли, Грай жучку, грай!

Івапівці, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

Г.

Дівчата беруть ся по дві за руки і одна пара стає за другою. Одна дівчина тримає ся голов дівчат і йде по тих руках. Тимчасом перша пара переходить на конець, за нею друга — і так кожда пара, через котрої руки дівчина перейшла, переходячи на конець творить безперервний ряд, по якім дівчина переходить навкруги церкви. Дівчата тимчасом усе співають:

Ходить жук по жуках,
А дівчина по руках.
Чекай, дівко, до суботи,
Буде сукня і чоботи,
Грай, жуче, грай!

Зап. Т. Заборський в Молодятині, Коломий. пов., 1888 р.

Д.

Стають дівчата або хлопці в 2 ряди напроти себе і тримають ся руками. Маленька дівчинка або хлопчик, званий тут „Жучком", іде по руках усього ряду від одного кінця до другого. Коли доходить до кінця ряду, тогди ті дівчата або хлопці, що по їх руках уже Жучок перейшов, підбігають і стають на перед так, як вперед у ряд, а Жучок знов переходить по їх руках. При тім співають усі:

Ой ходит Жук по жучині,
А Жучиха по деревині,
Грай, Жуче, грай Жуче!
А Жучиха молоденька,
На ній шуба зеленька!
Грай, Жуче, грай, Жуче!

Зап. у Сапогові, Борщів. пов. Д. Шимчук.

Е.

Два хлопці беруть дитину на руки, зложені наохрест і носять її. Дівчата співають:

1. Ходит Жучок по дубині, [1])
2. А Жучиха по долині. [2])
3. Грай, Жучку, грай, небоже,
4. Най ти Пан Біг допоможе. a)
5. На Жучкови черевички,
6. Бо сам Жучок невеличкий.
7. На Жучкови жупанина,
8. Бо наш Жучок як дитина. [3])
9. На Жучкови жупан красний, [4])
10. Бо наш [5]) Жучок бардзо красний.

Кудобинці, пов. Зборів, зап. Ф. Хомяк.

У варіянті, що записав 1909 р. О. Роздольський в Озірні, Зборів. пов., є такі відміни: [1]) Долині. [2]) Ядлині. [3]) Стр. 7—8 нема. [4]) Ясний. [5]) І сам. — Його-ж варіянт із Волі Великої, Жидачів. пов., сходить ся також в отсим, має лише такий конець:

А ми того рік чекали,
Та щоби смо жучка грали.

Варіянт д. О. Роздольського з Присовець, Зборів. пов., має ще понад наведені отсї два куплети:

На жучкови камізелька,
Пристав жучок до серденька.
На жучкови пас єдвабний,
Бо наш жучок барзо ладний.

Ж.

Два хлопці беруть третього на руки і носять його, а всї співають:

А в нашого Жучка,
Золотая ручка.
Грай, Жучку, грай небожи,
Ней ти Панбіг допоможи. a)
А в нашого Жучиняти,
Чорненькії вочинята.
А наш Жучок нивиличкий,
На Жучкови чиривички.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

З.

1. Грай, Жуче, грай,
2. В нас добрий край!
3. У нас верби грушки родять,
4. У нас дївки в злотї ходять.

---

a) Приспів повторяєть ся що дві стрічки. [1]) Приспів.

5. Грай, Жуче, грай,
6. В нас добрий край!
7. Від неділї до вівтірка,
8. Нема паски, лише шкірка!
9. Грай, Жуче, грай!

З Пасїчної.

Варіянт, зап. в Завою Апт. Глодинською, має такі відміни: Стр. 7 = 3. — Стр. 8: А в нас хлопці файно ходят.

І.

Грай, Жучку, грай,
В нас добрий край:
У нас дівки в злотї ходят,
У нас верби грушки родят.
Грай, Жучку, грай!
Дайте, дівки, околота,
Хлопців нести до болота.

Грай, Жучку, грай,
В нас добрий край!
Дівки скачут в золотї,
Хлопці плачут в болотї!
Грай, Жучку, грай,
В нас добрий край.

Пасїчна.

К.

1. Ой лазив Жук по жучинї,
2. А жучина по драбинї:
3. Грай, Жуче, грай небоже,
4. Най тї Господь допоможе!
5. А наш Жучок невеличкий,
6. Купив собі черевички,
7. Ще й за ґрейцар тасьночки,
8. Засьцїгати цїженочки!
9. Грай, Жуче, грай небоже,
10. Най тї Господь допоможе!

Товстеньке, пов. Гусятин, зап. М. Будка, 1898 р.

В варіянтї, зап. М. Левицькими, 1892 р. в Борщів. пов., є такі відміни: Стр. 7—8:

Та за ґрейцар полїтички,
Защіпати черевички!

Л.

Чужа мати гірки крала,
На пень фартух розідрала;
Нї що і сї дивувати,
Така була її мати.
Грай, Джусе, грай.

Я в нашого Джусенька
Золотая рученька!
Грай, Джусе, грай.

Ой грай, Джусе, грай небоже,
Чей ти Пан Біг допоможе.
Грай, Джусе, грай.

Ой грай, Джусе, до пятницї,
Будут сукнї тай спідницї;
Ой грай, Джусе, до суботи,
Будут сукнї і чоботи.
Грай, Джусе, грай.

Зі Станїславівщини

В Костїльниках, Бучацького пов., зап. М. Капій такий варіянт:

Чому, дївки, не йдете,
Чому рути не рвете?
Ой нарвали до душі,
Наші дївки хороші.
Грай, Жуче, грай небоже,
Чей ти Господь допоможе.

В Ожидові зап. Гр. К. Трильовський отсей варіянт:

Ой грає Жук на ялині,
А Жучиха на тернині:
Грай, Жучку, грай!
Як ти будеш добре грати,
Треба тобі теля дати!
Грай, Жучку, грай!

Зовсїм окремо стоїть крехівський жучок: Всї дївчата стають у ряд одна за одною і тримають одна другу руками за стан. Дві дївчині беруть хустку і біжать по обох боках того ряду з хусткою понад головами тих, що стоять у ряді. Тою хусткою зачіпляють дві дївчині так, що їх з ряду висунуть. Ті, що вилетїли, роблять те саме, а танці стають у ряд на заді. Підчас того приспівують:

Грай жуку, грай жуку,
А як будеш добре грати,
Ми ти мусим ґрейцар дати.

Так повтаряють ся, доки не повиривають усїх з ряду хусткою.

Правда, 1893, ст. 380, ч. 11. Зап. у Крехові, Жовків. пов. В. Герасимович.

Паралелї: И. Галька, Гаївки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 523, ч. 10. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 49, ч. 12. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 192—193, ч. 18. — Тамже, ст. 695—696, ч. 10. — Тамже, т. III, 2, ст. 157—159, ч. 5. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 128, ч. 10. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 156, ч. 4 (56). — Тамже, ст. 162—163, ч. 13 (64). — Тамже, ст. 165, ч. 16 (67). — Тамже, ст. 174—175, ч. 23 (74). — Тамже, ст. 177—178, ч. 28 (79). — Тамже, ст. 178—179, ч. 30 (82). — Тамже, ст. 187, ч. 44 (96). — Ів. Колесса, Гал. руські народ. пісні (Етн. Збірник, XI), ст. 28-29, ч. 7. (Ся гаївка злучена тут із „Привітом весні“ і „Вербовою дощечкою“). — O. Kolberg, Pieśni ludu z Podola ros. (Zbiór wiad., т. XII), ст. 237, ч. 4. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 79—80, ч. 18 (тут злучена ся гаївка з „Огирочками“). — Тамже, ст. 164, ч. 86.

42. Перепілка.

A.

Чомусь нашу перепелоньку
Тай головка болит!
Тут була перепелонька,
Тут була красная зоронька!

Чомусь нашу перепелоньку
Тай колїнцї болят!
Тут була перепелонька,
Тут була красная зоронька!

Чомусь нашу перепелоньку
Тай підбочки болят!
Тут була перепелонька,
Тут була красная зоронька!

Дальше наводить ся ріжні хороби, а дівчина, що ходить у кружлячім колесї, перехиляє головку і дотикає ся хорого члена тїла.

Зап. у Козівцї, Тернопіль. пов., 1907 р. М. Бунт.

Ідентичний варіянт записав також Г. Ракочий в Настасові, Тернопільського пов.

Б.

А в нашої перепілки тай головка болит!
Тут була перепелонька,
Тут була невеличенька,
Тай головка болит!

А в нашої перепелоньки тай рученька болит!
Тут була перепелонька,
Тут була невеличенька,
Тай рученька болит!

А в нашої перепелоньки тай ноженька болит!
Тут була перепелонька,
Тут була невеличенька,
Тай ноженька болит!

До нашої перепелоньки тай миленький іде,
А нашую перепілку за підпахи веде!

Плїсняни.

Дівчата стоять у колесї при сїй гаївцї, а перепілка ходить по серединї.

У варіянтї, що записав 1909 р. О. Роздольський в Ярчівцях, Зборів. пов., є такі відміни: Початок:

А деж тая перепілка, ой що тутка була?
Тут була перепелонька, тут була невеличенька.

Далї йде: А нашую перепілку тай головка (воченька, рученька, груденька, ноженьки, животик) болит і повторяєть ся друга стрічка (Тут була...), як рефрен. — Його-ж варіянт із Присовець, Зборів. пов. не має важнїйших відміп.

В.

Перепелонько, білозоронько,
Твій миленький іде,
Ой перепелоньці, та білозороньці
Перстенину несе!

Зап. М. Левицький, 1892 р. в Борщ. пов.

Г.

Ой пирипилонько тай миленький заслаб!
Ой пирипилонька та головка болит,
Ой пирипилонька та сирденько болит,
Ой пирипилонька та рученьки боле,
Ой пирипилонька та ножечки боле!
Ой пирипилонько та миленький умер!
Ой пирипилонько — беріт єго за ручке,
Ой пирипилонько — здойнайти го на ніжке!

Усте над Черем.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 190, ч. 14. — Тамже, т. II, 2, ст. 182, ч. 8 (варіянт відмінний, від надрукованих тут). — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 163—165, ч. 14 (65). — Тамже, ст. 172—173, ч. 21 (72). — Тамже, ст. 185, ч. 40 (92). — Маркевичъ, Обычаи, повѣрья, кухня..., ст. 70—71. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 63—65, ч. 10.

43. Кіт і миш.

А.

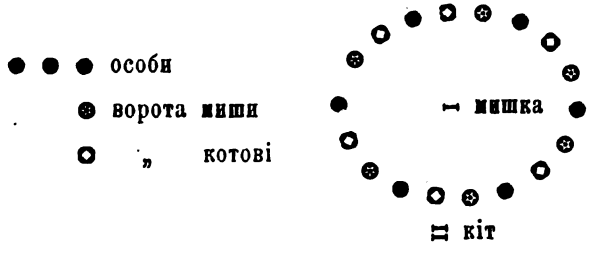

Стає колесо дівчат або хлопців і вибирають одного за кота, а одну дівчину за мишку. Миш має свої ворота, котрими може на двір і до середини колеса вбігати. Кіт має також свої ворота. Котови не можна входити в мишачі, а миши в котові ворота. Миш входить до середини,

а кіт в надвору зачинає бігати за нею і лапати; миш утікає своїми воротами. Межи першою особою в колесі і другою, 3—4, 5—6, 7—8, 9—10, 11—12 має миш свої ворота, а межи 2—3, 4—5, 6—7, 8—9, 10—11, 12—13 має кіт ворота. Ціле колесо співає:

Ой в поле, мишко, ой в поле,
А ти, котику, за нею;
Скоро її зловиш,
Лабки її поломиш
У полю!

Як кіт злапає миш, то кусає і ніби їсть; потім обирають другого кота і мишку і забава йде дальше.

Зап. у Сапогові, Борш. пов. Д. Шимчук.

Б.

Дівчата стають у ронді, одну дівчину (мишку) беруть у середину, а друга (коцурка) стає поза рондом і старає ся продерти ся попід руки ронда, щоби зловити мишку. Рондо, що ввесь час стоїть на одній місци, перепускає мишку свобідно то в середину, то поза рондо, а коцурці робить усякі перепони. Коли-ж коцурці удасть ся таки зловити мишку, тогди кінчить ся забава. Підчас того співають:

1. Мишка, до яники, мишенька![1])
2. А ти, коцурко,[2]) за нею;
3. А ти, коцурко, за нею,
4. Як за ясною зорею!
5. Як тую мишеньку[3]) здогониш,
6. То їй костоньки[4]) поломиш!

В Підберізцях, Львів. пов. зап. М. Цар, 1871 р.

У варіянті з Ярчовець, Зборів. пов., що записав О. Роздольський 1909 р., такі відміни: [1]) Мишка, мишка до яники. [2]) Ти котоньку. Стр. 3—4 нема. [3]) А як ти ї. [4]) Кости.

У варіянті, записаній у Котузові, В. Навроцьким, та у Розділовичах, Рудецького пов. дром П. Рондяком, співає колесо:

Я в поле, мишко, я в поле,
А ти, котику, за нею!

тоді, як кіт далеко від мишки і вона зовсім безпечна. Коли-ж кіт підходить до неї, тоді мишку перестерігають:

До яни, мишко, до яни!
Як ті котонько здогонит,
То ти кістоньки поломит!

В.

Я в поли мишенька, я в поли,
До золотої комори.
Я сї котонька ни бою,
Я сї сховаю в комору.
Мишенька я в коновку,
Він єї за головку.
Мишенька я в кирницю,
Він єї за спідницю.
Ой стій, мишенько, ой стій,
Зроблю я з теби посьцїль.

Сухостав, пов. Гусятин, зап. А. Свергун.

Г.

Ў поле, мишенько, ў поле,
За тобоў котик гонит,
Як тьи котик здогонит,
То ти ніжки вобломит.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Паралелї: И. Лозинскій, Галагивка (Зоря гал. яко альбумъ), Ст. 510—511. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiad., т. XIII, 3), ст. 41—42, ч. 2.

44. Огирочки.

А.

Дївчата стають отвертим ронди; оден конець ронда іде попід руки остатної пари другого кінця, відтак попід руки передостатної пари і т. д., при чім співають:

Ой вийте сї вогирочки,
Та нехай будут насїльночки;
Най сї вют,
Най сї вют.
А ми їм сї завивали,
Вони нам сї дивували —
Жовтий цвіт,
Жовтий цвіт!

Коли завинули ся всї пари та вробив ся гейби ланцюх, тогди розвивають ся в противний бік, співаючи:

Розвивайте сї, вогирочки,
Та нехай будут насїльночки,
Най сї вют,
Най сї вют!
А ми їм сї розвивали,
Вони нам сї дивували,
Жовтий цвіт,
Жовтий цвіт!

Зап. у Підберізцях, Львів. пов. 1871 р., М. Цар.

Б.

Дівчата беруть ся всі за руки; перша з гори тримає ся стовпа або дерева; бігають попід руки і роблять собою плетінку. При тім співають:

Питала сї мати дочки,
Ци садила вогирочки?
Ой садила, підливала,
Що неділї вибирала,
То сї вют, то сї вют!
Ци виликі, ци маленькі,
Все сї рвут, все сї рвут!
А ви милі вогирочки,
Ни рвіт сї,
Ци виликі, ци маленькі,
Вежіт сї.
Повили сї вогирочки,
Я в зилені поплїточки,
То сї вют, то сї вют;
Ци виликі, ци маленькі,
Все сї рвут, все сї рвут!

Іванівці, пов. Жидачів, зап. Н. Левицька.

У варіянтї д. О. Роздольського з Волї Великої, Жидачів. пов. є три строфки, з чого перші дві виглядають так:

Мої милї вогирочки
Жовто цвитут,
Ци великі, ци маленькі
Фсе сє вежут.
Мої милї вогирочки
Вежіт сє,
Ци великі, ци маленькі
Вирвіт сє.

Третя строфка рівна першій івановецькій.

В.

Чотири дівки сїдає на землю, а инші дівки беруть ся за руки, ходять помежи них і співають:

Ой зелені огирочки,
Розвивайте си, розвивайте си,
Ой молоді молодчики,
Напивайте си, напивайте си!
Ой зелені огирочки я в гору си
Я в гору си вют, [вют,
Ой молоді молодчики
Мід вино пют, мід вино пют!

Зап. у Видинові, Снятин. пов. 1889 р. Василь Равлюк.

Ідентичний варіянт, але лише першу строфку, зап. 1888 р. Т. Заборський в Молодятинї, Колом. пов.

Г.

Мої милі вогірочки,
Звивайте сї до купочки,
Жовтий цьвіт, жовтий цьвіт.
Питала сї мати дочки,
Чи садила вогірочки?
Жовтий цьвіт, жовтий цьвіт.
Ой садила, підливала,
Завтра буду вибирала!
Жовтий цьвіт, жовтий цьвіт.
То сї стелють, то сї вежуть,
То хорошо процвитають!
Жовтий цьвіт, жовтий цьвіт.

Мати вогірки виберала,
На пень фартух вобірвала;
Жовтий цьвіт, жовтий цьвіт.

Най сї поре, най сї дре,
Най ї мара не несе!
Жовтий цьвіт, жовтий цьвіт.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

Д.

Молодїж виводить гаївку і переходить собі попід руки:

Зиленїї вогирочки
Най сї вют,
До дївчини заручини
Ней сї бют.

Зиленїї вогирочки,
Розвивайте сї,
Молодії дївчаточка,
Віддавайте сї.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

Е.

Ой зелені огірочки,
Звивайте ся в пупліночки,
Най ся вють, най ся вють;
А дївчини заручені
Мід вино най пють!

Сїльце.

Ж.

Питала ся мати дочки,
Чи садила огірочки;
Ой садила, підливала,
Я в кошичок [1]) вибирала [2]).
Ой мамуню, мамупенько,

Приснив ми ся сон дивненький:
Ой приїхав мій миленький;
А я встала, засьвітила:
Не той, не той, щом любила.

Сїльце.

У варіянтї, що записав 1909 р. О. Роздольський в Ярчівцях, Зборів. пов. є такі відміни: [1]) Завтра буду. [2]) Замість усїх дальших стрічок є отсї дві:

Та най наші вогирочки, най ся вют,
Та най наші панєночки мід-вино пют.

З.

Зеленїї вогірочки,
То сї вют, то сї вют,
Молодії паняночки,

Мід-вино пют,
Мід-вино пют.

А другі ся дивували,
Що красненько процвитали:
То цвитут, то цвитут!

Розвивайте ся вогірочки,
Та в зеленії пупіночки,
То цвитут, то цвитут!

Зап. в Настасові, Тернопіль. пов. Гриць Ракочий, 1908 р.

Варіянти д. О. Роздольського в Грабівця і Саджави, Богородчан. пов. складають ся лише в одної строфки (тут перша), але з одною стрічкою більше (по огірочки): „А жовтії пупіночки", а надто в них пють „парубочки" або „молодчики". Його-ж варіянт із Ляховець, Богородчан. пов. трохи поплутаний і зачинаєть ся:

Розвивайте ся йогирочки,
Заки будут пупіночки.

Зрештою він нїчим не замітний.

I.

Стає ряд дівчат, тримаючись рівно за руки. Дві дівчині крайні з одного кінця підносять руки до гори, а другий конець тримаючись за руки, заходить попід руки тим двом дівчатам. Так перейдуть усї вкупи ся, а остатнї, що тримали руки до гори, обкручують ся на місци, бо руки їм могли би викрутити ся, і знов стають рядом як перше, а ті, що перше були на краю, підносять руки до гори і другий конець переходить попід їх руки. При тім співають так:

Ой вийте ся огірочки,
Як зелені пупіночки,
Най ся вют, най ся вют.
Огірочки зеленeнькі,
Дівчаточка молоденькі!
Най ся вют, най ся вют!

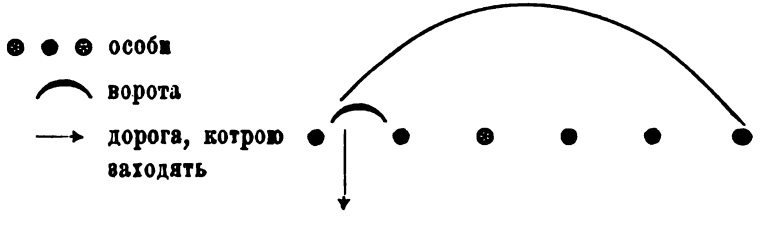

Зап. у Сапогові, Борщів. пов. Д. Шинчук.

К.

1. Ой вийте ся огирочки,
2. З зеленої купиночки!
3. Питала ся мати дочки,

То сї вют, то сї вют!

4. Чи садила вогірочки?
То сї вют, то сї вют.
5. Тогди будеш, [illegible], знати,
6. Як сї будут вибирати!
То сї вют, то сї вют!
7. Як я скажу, най так буде,
8. Розвивай сї, сухий дубе!
То сї вют, то сї вют!
9. Ой чи сухий, чи зелений,
10. Сядь си, милий, коло мене!
То сї вют, то сї вют!

Зап. у Товстенькім, Гусятин. пов. 1898 р. М. Будна.

У варіянті, записанім 1892 р. в Борщів. пов. М. Левицьким, є такі відміни: Стр. 2: Закин будут пупляночки. — Стр. 5–6:

Ой садила, підливала,
Бо ся гостий сподівала!

Стр. 7—10: Нема.

Варіянт із Денисова, Терноп. пов., зап. Іль. Кузевом, має приспів:

То ся вют, то ся вют,
Аж ся люди дивують!

Стр. 3—4:

А люди ся дивували,
Як огірки процвитали!

Дальше нема.

Варіянт із Костільник, Бучац. пов. зап. М. Капіси, на стілько баламутний, що його пропускаю зовсім.

Л.

Зеленії вогирочки, йак сьи вйут,
Молодії папьиночки мід-вино пйут.

Вйижіте сьи до останку,
Закин буде пиво ў збанку!

Повйизали сьи вогирки,
Поженили сьи парубки;

Ой но ще сьи єден не вженвў,
По пояс бороду запустяў.

А ў голові вуши,
А ў бородьі ниши.

Йак сьи ниши розіграли,
Тай бороду розірвали.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Паралелї: И. Галька, Гаївки (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 522, ч. 10. — A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 48, ч. 12. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 192, ч. 17. — Тамже, ст. 694—695, ч. 10. — Тамже, III, 2, ст. 155—156, ч. 3. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 124—126, ч. 10. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 154—155, ч. 2 (53). — Тамже, ст. 159, ч. 8 (60). — Тамже, ст. 170—171, ч. 20 (71). — Тамже, ст. 180, ч. 32 (84). — Тамже, ст. 186—187, ч. 43 (95). — Ів. Колесса, Гал. руські народ. пісні (Етногр. Збірник, XI), ст. 29, ч. 9. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 13. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 79—80, ч. 18 (тут злучена ся гаївка в „Жучком“).

45. Колесо.

А.

Дівчата саджають трое дітий на мураві, якби на кінцах трикутника, а самі беруть ся за руки, окружають двое дітий і творять підкову, в середині якої, але поза рондом, сидить третя дитина. Заховуючи вид підкови, ходять і співають:

Вербовое колесо, колесо,
Коло гостинця стояло,
Трое дива видало:
Єдно диво на діди,
Друге диво на баби,
Третє диво на дівки.

Зачав ся єден женити,
Зачав пиво варити;
Єще пиво не скисло,
Вже ся калїк натисло;
Єще пива не пили,
Вже ся калїки побили!

Й. Лозиньскій, Галагивка (Зоря гал. яко альбумъ). Ст. 50.

Б.

Та дивно-ж нам, дивнесенько:
Їдуть дівки на конях,
Молодиці на волах,
Парубочки на свинях!
Ой дивно-ж нам, дивнесенько:

Везуть дівки китайки;
Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
Молодиці рантушки;
Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
Парубочки каглянки!

Зап. М. Левицький, 1892 р. в Борщів. пов.

Паралєлї: Lud, VI, ст. 163 (частина ч. 6).

В.

Вербовее колесо,
На гостинци стояло,
Дивне диво казало.
Я вам скажу дивнїйше,
Котре мині милїйше.
Їдут мужі на коньох,
А парубки на свиньох.
Везут мужі пшеницю,
А парубки полову,
Будут єї курити,
Бо ся хочут жинити.

Зап. у Глядках, Сенько Авдикович.

Г.

Вирбовее колесо,
Вирбовее колесо,
На гостинци стояло,
Дивне диво казало.
Я вам скажу дивнїйше:
Їдут мужі на коньох,

А парубки на свицьох. Визут мужі пшениицьу,
Визут мужі пшениицьу, А парубки митлицьу.
А парубки митлицьу.

Зап. 1909 р. в Озірні, Зборів. пов. О. Роздольський.

Пор. остатні чотири стрічки з гаївкою п. з. „Пшениця і мітлиця".

Паралелі: A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 42, ч. 3.

46. Вербова дощечка.

А.

Старші дівки уставляють три малі дівчині одну не далеко від другої, а самі ловлять ся за руки і обходять докола одну, потім другу і третю і співають:

1. Вербовая дощечка, дощечка,
2. Ходить по ній Насточка, Насточка.
3. Де ти Настко бувала, бувала?
4. Як дібрівка палала, палала?
5. Горшком води носила, носила,
6. Тай дібрівку гасила, гасила.
7. На всї боки леліє, леліє,
8. Відки милий приїде, приїде?
9. Шьос Насточцї принесе, принесе.
10. Принесе їй чоботи, чоботи,
11. З косівскої роботи, роботи.
12. А в Косові роблені, роблені,
13. В Відинові вношені, вношені.

Зап. у Видинові, Снятин. пов. 1889 р. Василь Равлюк.

У сім варіянті стр. 3—6 взяті з гаївки п. н. „Дуброва".

Б.

1. Вербова дощейка лежала, лежала,
2. По ній ми дівойка бігала, бігала.
3. На оба бочейки взирала, взирала,
4. Та відкіля вітройко повіне, повіне,
5. Відтіля миленький приїде, приїде.
6. Та щож бо він мені привезе, привезе?
7. Лисюю шубойку, або дві, або дві,

8. Кований пояс до землї, до землї (або місто того стиха сей: Тоночок-рубочок, до землї).
9. А піячиско в коршмі пє, в коршмі пє,
10. Та прийде до дому мене бє, мене бє.
11. А я дїтойки хапаю, хапаю,
12. Та до сусїдойки ховаю, ховаю.
13. А той сусїдойко добрий пан, добрий пан,
14. Та сховав дїтойки під жупан, під жупан.

Зап. у Накопечнім, Яворів. пов. Ст. Сапрун.

Варіянт із Плїснян має такі відміни: Стр. 2: Там по нїй панєнка. — Стр. 4: А звідки. — Стр. 5: А звідти. — Стр. 7: Золоту. — Зам. стр. 8—14:

Тоненький рубочок до землї, до землї,
Червоні чобітки в носами, в носами,
Щоб добре гагілки плясали, плясали;
Золотий перстенець на палець, на палець,
Просим вас, панчики, у танець, у танець.

При сїй гаївцї дївчата стають у два ряди, а дві ходять по середині; при словах остатньої стрічки вибирають із рядів дві инші, а самі стають на їх місце.

Варіянт із Оліpни, Зборів. пов., який записав 1909 р. О. Роздольський, має такі відміни: Стр. 2: По її панєнка. — Стр. 3: Зглєдала. — Стр. 4: Звітки той. — Стр. 5: Звідти мій. — Замість стр. 6—14 є отсї:

Щось він ми привезе дарунку:
Золотий пирстинец на палец,
Рутяний віночок на кіски.

Його-ж варіянт в Присовець, Зборів. пов. сходить ся в Сапруновим, але зам. стр. 9—14 має таке закінчене:

Рутяний віночок в крисами,
Золотий перстенец на палец:
Прошу вас, панєнки, а в танец.

B.

Вербова дощенька лежила,
По нї панєнка ходила;
На воба боченьки зглєдала,
Білї ноженьки вмивала:
Звітки вітронько повіне,
Звітти мій милєнький приїде.
Привезе минї чобітки,
І височенькі підківки.

Будут підківки дудніти, Тобі заяиец і серпа,
Буде гостинец бренїти. Мині коничок і панна!
Діліи сї тенер, кавалеру:

Зап. у Підберізцях, Львів. пов. М. Цар.

Г.

1. Ялова дощечка лежила, лежила,
2. По нїй паняночка ходила, ходила;
3. На оба боченьки зирала, зирала:
4. А відки вітронько повіне, повіне,
5. Відти мій миленький поверне, поверне.
6. Привезе шубоньку, або й дві,
7. Тоненький рубочок до землї, до землї.

Зап. у Денисові, Терноп. пов. Ілько Кувїв.

Варіянт із Текліївки, Скалат. пов., зап. П. Стадником, має такі відміни: Стр. 1—2:

Та лежала дощечка, лежала,
А по нї я Настючка скакала.

Стр. 4: Звідки той. — Стр. 5: ...приїде. — Стр. 8—9:

Чирвоні чоботи з посами,
Будемо ягілки плесали!

Варіянт із Борщів. пов., зап. М. Левицьким, 1892 р., має такі відміни: Стр. 1—2:

Вербовая дощечка лежала,
По нїй Настечка доптала.

Стр. 3: Нема.

Д.

Ой лежьила дощівонька, лежьила, лежьила,
А там по нї ластівонька бігала, бігала,
На всї штири сторононъки взирала:
Відки вітер полудневий повіне,
Відтам, відтам мій миленький надійде.
Привезе ми запащину, альбо дві,
Червоная запащина до землї.

Зап. у Ваньковичах, Самб. пов. Ф. Колесса.

Е.

1. Вербовая дощечка, дощечка,
2. Ходит по ній Настечка, На-
3. Ой Настечка леліла, [стечка.
4. На всі боки гляділа:
5. Відки милий приїде,
6. Що Насточці привезе?
7. Привезе їй чобітки,
8. З червоної позлітки;
9. Чобітки муть рипіти,
10. А підківки звеніти.

Зап. Іполіт Омельський в Малятинцях, Буковина.

Варіянт із Костільник, Бучацького пов., зап. М. Капієм, має такі відміни: Стр. 3: На всі боки. — Стр. 7: Червоненькі. — Стр. 8: А підківки з позлітки.

Ж.

Вербовая дощечка, дощечка,
Ходила по ній Настечка, Настечка.
На ровпрутю стояла,
Дивне диво видала.
А що-ж то нам за диво?
Пішли парубки на пиво,
А панєнки на медец,
Пішли панєнки в танец.
Панєнки в танци скачут,
А парубки в болоті плачут.
Давай, мати, воколота,
Витєгати парубки в болота.

Буцпіїв, пов. Тернопіль, зап. В. Костів.

Пор. сей варіянт із гаївкою п. н. „Колесо".

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 191, ч. 15. — Таиже, ст. 684—685, ч. 14 (тут злучена ся гаївка з другою, п. з. Каша). — Таиже, т. III, 2, ст. 160, ч. 7 (тут злучена вона з другою, п. з. Дуброва). — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 106—107, ч. 14. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 155—156, ч. 55. — Таиже, ст. 159—160, ч. 9 (61). — Таиже, ст. 161, ч. 11 (63, 1—7). — Таиже, ст. 165, ч. 15 (66). — Таиже, ст. 175, ч. 76 (6—10). — Таиже, ст. 178, ч. 29 (80). — Таиже, ст. 185—186, ч. 41 (93). — Ів. Колесса, Гал. руські народ. пісні (Етногр. Збірник, XI), ст. 28—29, ч. 7. (Ся гаївка злучена тут із „Привітом весні" і „Жучком"). — Правда, 1895, ст. 252, ч. 18 і 253, ч. 21 (яке є лиш відривком сеї пісні). — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 327. — Lud, VI, ст. 162, ч. 2. — Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 72, ч. 123. — А. Метлинскій, Нар. южн. пѣсни, ст. 297—298. — Окрему студію про сю пісню пор. А. Потебня, Объясненія малорус. и сродныхъ нар. пѣсень, ст. 152—171.

47. Торг.

Сядуть чотири дівці, а чотири стоїть біля них. Одна з тих, що стоять, приходить до котрої небудь з тих, що сидять і питає:

На чім стоїш?

А та: На риночці.

Шьо продаєш?

Дитиночку.

Шьо за ню хочеш?

Сто кіп і сиїп і моток ниток!

і тогди одна біжить в одну сторону, друга в другу, вертають — і котра скорше прибіжить тай зловить одну з дівчат, що сидять, то та знов питає і так повтаряєть ся, аж доки всї не перейдуть.

Підчас сих дівочих забав, мішають ся парубки, та перебивають „на сміх".

Зап. Василь Равлюк у селї Видинові, пов. Снятин., 1889 р.

III. Однохорові гаївки без ігор.

1. Привіт весні, утіха з гаївки і знесене панщини.

48. Привіт весні.

А.

Прийшла до нас весна красна,
Гаївочку нам принесла;
Для панєнок гаївочку,
Для парубків вандрівочку.
Станьте, панєнки, вколо,
Засьпівайте си весоло.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

Б.

Та вже весна воскресла,
Та щось вона нам принесла:
На дівочки віночки,
На жіночки рубочки,
А на хлопчиска шлиєска,
Бо в них довгі шиєска.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

В.

А ўже весна воскресла, воскресла,
Щож вона нам принесла, принесла?

На жіночки рубочки, рубочки,[1])
На дївочки віночки, віночки;
А парубкам шабельки, шабельки,
Щоби ішли до віни, до віни.[2])

В Задарові, Бучаць. пов., зап. Ст. Підручний.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 677, ч. 1. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 96, ч. 1. — Ів. Колесса, Гал. руські народ. піснї (Етн. Збірник, XI), ст. 28—29, ч. 7. Ся гаївка злучена тут із „Вербовою дощечкою" і „Жучком"). — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 109—110, ч. 1 (3 вар.). — Тамже, ст. 160, ч. 74 (2 вар.). — Б. Гринченко, Этн. Матеріалы, т. III, ст. 56—58, ч. 89 (6 вар.). — Харьков. Сборникъ, т. IX, 467. — Потебня, Объясненія малор. и сродныхъ народ. пѣсень, ст. 114—115.

49. Охота до гаївки.

Ой в Самбурі ладнї грают,
Аж сї гори рузлїгают!
Пустиж мине, муя мати,
На гагівку пугуляти!
Най я субі пугуляю,
Як рибунька ну Дунаю;
Як рибунька з укуньцями,
Так я субі з мулудцями.

Від Євцї Чернявської в Роздїловичах, Рудецького пов., записав Петро Рондяк.

50. Пильна.

Ой не тих я богачок,
Що по десїть сорочок;
А я маю єдную,
Тай тую все білую.
Я з вечира намочу,
Опівночи полощу,
Над досьвітком маґлюю,
На гаївку мандрую.

Сухостав, пов. Гусятин, зап. А. Свергун.

51. Грішник.

Ой рану на вилиґдїнь
Зібрав сї кміть вурати:
Запрігайти слуги комї,
Пуїдиму в чисти поли!
Як сї слуги пузлїкали,
Ту[3]) на цвинтар пувтїкали!

Від Євцї Чернявської в Роздїловичах, Рудець. пов. зап. Петро Рондяк.

---

[1]) Рубочки = рантух, біле полотно до завиваня голови в часї свят. Рубочка уживають тілько жінки.

[2]) На веснї відбуває ся мобір до війська. [3]) То.

52. Скликуванє на гаївку.

Молодіж береть ся за руки, виводить гаївки і переходить собі попід руки.

Брьизнули ключі
Через море йдучи;
Вдарили до гарнати,
Дали до замку знати.
Як вдарутъ ліпше,
То нас буде більше.

Кудобинці, пов. Зборів, зап. Ф. Хомяк.

53. Хлопці не до гаївки.

А ви, хлопці, встидайте сї,
Тай гаївки не бавте сї;
Ви до того не виросли,
Лиш до ціпа тай до коси;
Лиш до ціпа тай до рала,
Тай до коршми „гоцпадрала".

Болшівці, пов. Рогатин, зап. 1909 р. М. Панчук.

54. Купанє гаївки.

Скочила коза з воза,
Крикнула на сторожу:
Стороже, стороженьку,
Полонку прорубати,
Гагілку сполоскати.

Товстеньке, пов. Гусятин, зап. М. Будка.

55. Час до дому.

Перекину кладку через сїножатку вербову,
Та час, панєночки, в тої гаївочки до дому.
Молода Мариню, востав ся,
Приїде миленький — звитай ся,
Привезе вельоник до землї,
Миртовий віночок на всьой вік,
Приїде Маринин чоловік.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

56. Мало гаївки.

В вівторок на закінченє:

Моя мила гаївко,
Ой жеж тебе тілько!
В неділю сї зачила,
В вівторок сї скінчила.

Підберізцї.

57. Гаївка про знесенє панщини.

А.

А на горі жовта бляха,
Не бійте ся, дївки, Ляха;
Анї Ляха, анї пана,
Бо панщина скасована.

Сїльце.

Б.

Не бійте сьи дїўки пана,
Вже панщина скасована!
Гей-гу, гу-га-га,
Вже панщина скасована!

Зап. у Красївві, Бучаць. пов. Ст. Підручний.

В.

Ой зазуле, зазуленько,
Закуй же нам звеселенька.
Чомусь тоди не кувала,
Як панщина наставала?
А теперка ти кувати,
Як панщини не видати.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

Г.

Ой зазуле, зазуленько,
Закуй же нам веселенько,
Гей-гу, гу-га-га,
Закуй же нам веселенько.
Як ес тогди закувала,
Як панщина дякувала!
Гей-гу і т. д.

Зап. у Задарові, Бучаць. пов. Ст. Підручний.

Д.

Ой на горі жоўта бляха,
Не бійте сьи, діўки, Ляха;
Гей-гу, гу-га-га,
Не бійте сьи, діўки, Ляха.

Анї Ляха, анї пана,
Бо панщина скасована;
Гей-гу і т. д.

А ўже тоті пішли ў кут,
Що тримали на нас прут;
Гей-гу, гу-га-га,
Що тримали на нас прут.

А ўже тоті повмирали,
Що нас били тай карали;
Гей гу і т. д.

А ўже тоті пішли спати,
Що кричили коло хати;
Гей-гу і т. д.

Зап. у Задарові, Бучань. пов. Ст. Підручний.

Е.

Прийшла весна красна,
Щось вона нам принесла;
Принесла нам дівоньку,
Я в рутянім віноньку.

Тепер гаївки граймо,
За руки ся чіпаймо;
Тепер гаївка мила,
Вже ся паньщина скінчила.

Пішли тії пасти кози,
Що носили на нас лози.

Ой вже тії повмирали,
Що нас били, катували.

Ой вже тії пішли в кути,
Що носили на нас прути.

Зап. у Настасові, пов. Тернопіль, Гриць Ракочий.

Ж.

Ти сивая зазуленько,
Закуй жи нам жалібненько!

Чом ти тоди ни кувала,
Як паньщина дьикувала?

Тепер пани гроші носьат,
На паньщину людий просьат.

А ми гроший ни берємо,
На паньщину ни підемо.

Тепер тійі пішли ў кути,
Що носили на нас прути.

Ўже-ж ті пішли із торбами,
Що ходили з нагайками.

Зап. 1909 р. в Озірні, Зборів. пов. О. Роздольський.

З.

Ти сивая зазуленько,
Закуй, закуй нам раненько.

Ой чиж я вам не кувала,
Як паньщина дьакувала?

Наші мами були бідні,
Бо не мали часіў вільних.

Тепер ми ся паньночки,
Бо не робим паньщиночки.

Тепер нам ягілка мила,
Паньщина сьі ўстановила.

Тепер нам ягілки грати,
Бо паньщини не видати.

Хлопи ходьит, льульки курат,
Пани ходьит тай сьи журат:

Прийди, хлопе, молотити,
Дам горіўки-ўоковити.

І табаки поньухати,
Треба пана послухати.

Сорокіўцьа на день маєш,
Ще си [в] вечир погульаєш.

Зап. 1909 р. в Ярчівцях, Зборів пов. О. Роздольський.

І.

Ти сивая зазуленько,
Закуй, закуй жалібненько!
А чи я вам не кувала,
Як паньщина дякувала?
Тепер нам гаївка мила,
Паньщина ся встановила.
Вже ті пани пішли в кути,
Що тримали на нас прути.
Хлопи ходять, люльки курять,
Пани ходять тай ся журять,
Якби хлопів зачепити,
Щоби гроші заробити.
Тепер нам гаївка мила,
Паньщина ся встановила:

Господарам горівку пити,
Бо паньщини не робити.
Тепер нам гаївка мила,
Паньщина ся встановила:
Господиням довго спати,
Бо паньщини не видати.
Тепер нам гаївка мила,
Паньщина ся встановила:
Парубочкам погуляти,
Бо паньщини не видати.
Тепер нам гаївка мила,
Паньщина ся встановила:
Панянкам в злоті ходити,
Бо паньщини не робити.

Зап. Гладун, село Жуличі, Золочів. пов. 1884 р.

К.

Ой зазули, зазуленько,
Закуй же нам веселенько!

Ой чиж я вам не кувала,
Як паньщина дякувала?

Тепер нам ягіўка мила,
Паньщина сьі ўстановила.

Хлопи ходьат льульки курат,
Пани ходьат тай сьи журат:

Якби хлопа зачіпити,
Щоби прийшоў молотити.

Прийди, хлопе, молотити,

Дам горіўки-ўоковити.

І табаки поньухати,
Щоби пана послухати.

Тепер нам ягіўка мила,
Паньщина сьи ўстановила.

Сорокіўцьи на день маєш,
Щб й си вечир погульаєш.

Паньинкам в злотьі ходити,
Щоби паньщини не робити.

Парубкам ў коршні гульати,
Бо паньщини не видати.

А вже тії пішли ў кути,
Що носили на нас прути.

А вже тії поўмирали,
Що над нами старшували.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Л.

Теперка нам магілка мила,
Паньщина ся встановила;
Хлопи ходят, люльки курат,
Пани ходят тай се журат,
Якби хлопа зачипити,
На роботу запросити.

Ходи, хлопи, молотити,
Дай горівки оковити,
Ще й табаки понюхати,
Іно прошу послухати!
І таляра на долоню
І гуляти не бороню!

Глядки, зап. С. Авдикович, 1904 р.

М.

Сивая зозуленько,
Закуй нам веселенько.

Перестала кувати,
Стала ся забувати.

Якис перше кувала,
Паньщина ся розвивала.

Хлопці, дівки, станьмо в коло,
Засьпіваймо си весело.

Тепер гаївки граймо,
Паньщини ся не сподіваймо.

Зап. Гриць Ракочий в Настасові, Тернопіль. пов. 1908 р.

Н.

Гагіўка нам тепер мила,
Панщина сьи уступила.
Гей-гу, гу-га-га,
Панщина сьи уступила.
Єдно нам лиш на завадї,

Горілонька тай коршми;
Гей-гу і т. д.
Самі Жиди ўтрату робят,
Нас приводят до біди.
Гей-гу і т. д.

Зап. у Красїєві, Бучаць. пов. від Зонька Шайди Ст. Підручний.

Паралелї: Правда, 1868, ст. 228.

58. Гаївка зпід Соснова.

А.

Та гагілка зпід Соснова,
Виписала цісарова,

Виписала, друковала,
По всїх селах розіслала.

Би людоньки тое знали,
Би го часто споминали
На святонька Воскресенї,
Би всї були ізбавленї.

Христе Боже милосерний,
Від всїх людей похвалений,
Похвалений на всї лїта,
Вибав нас із всього лиха.

Зап. С. Кретів у Підгайчиках.

Б.

Ой гаївка спід Соснова,
Виписала дяканова; [1])
Ой писала, друковала,
По всїм сьвітї розіслала,
Щоб на панщину не ходити,
Щоб панщини не робити.
Як галицка зоря зійшла,
Всїм нам разом вільність прий-
Ой як ясно засьвітила, [шла;
То всї пани посмутила.
Перше пани панували,
Кури, яйцї дарно брали,
Вино пили, карти грали,
До війни сї порівали;
А теперка пішли в кути,
Що носили на нас прути;
Тепер пани смутно ходят,
Бо їм лани так не родят;
Де сї родила пшениці,
То теперка но метлиці;
Решта поля облогув,
Бо вже Русин не працюв;
Вже й не буде працювати,
Но му треба грошї дати,

Як за граблї, так за косу,
Щоб но було їдно просо.
Тепер ходят тай нас просят,
Ще й за нами грошї носят.
Ой не ходи, тай не проси,
Бери косу тай сам коси!
Ой вже сонце під полудне,
Як не вийдеш, то й так буде.
Ходи, хлопе, молотити,
Дам горівки, оковити,
Дам горівки, дам і меду,
Риньский срібла, так як леду,
І тютюну покурити і табаки понюхати.
Треба пана послухати.
Наші мами були чорні,
Бо не мали часів вольних,
А ми собі як день білі,
Бо ми маєм часи вільні.
А ми собі панєночки,
Бо не робим панщиночки.
Бодай цїсар панував,
Що панщину дарував;
Цїсарівні многї лїта,
Бідні люди варіли сьвіта!

Зап. М. Боднар у Вовкові, пов. Перемишляни.

В.

А гаївка з Підсоснова,
Виписала дяканова,
Записала, друкувала,
По всїм сьвітї розіслала.

Станьте рускі дїти вколо,
Засьпівайти си весоло
Тої гаївки нової,
Бо то для нас радісної.

[1]) Також цїсарова.

Разом рукі си подаймо,
Своїм маткам засьпіваймо
Тої гаївки нової,
Бо то для нас радісної:

Перше пани панували,
Кури, яйці дармо брали,
А тепер пішли в торбами,
Що стояли в нагаями.

Цілий тиждінь виганєли,
Хто не хотів, того били;
Не так били як і клали,
По сто кіїв нараз дали.

До арешту замикали,
Тай ще їсти не давали.
Тепер нам гаївка мила,
Бо сї панщина скінчила.

Тепер пани ходят, просят,
Ще й за нами гроші носят;
Ой не ходи, не проси,
Бери косу, сам коси.

Ой ти сива зазуленько,
Закуй же нам так миленько,
Які-с туди нам кувала,
Як панщина декувала.

Щоби не та в бульби юшка,
Що збавляє нам (с) кожушка:
Бож то в неї вся біда,
Все іде до Жида.

Минула нас десятина
І панщина не повинна.
Ми тепер як день білі,
Бо тепер часи вільні;

Перші (е) наші матки чорні,
Бо не мали часу-волї.

Зап. у Волинках, Бобрецького пов. 1898 р. Г. Зацерковний.

Г.

Гагівочка з Підсоснова,
Виписала дяїканова,
Виписала, видруковала,
По всїм сьвітї розіслала.
Станьмо рускі дїти в коло,
Засьпіваймо си весело
Тої гагівки нової.
Засьпівайте мамам своїм.
В наших мамах нема цьвіту,
Не видїли вони сьвіту,
А ми тепер, як день білі,
Бо вже наши часи вільні.
Тепер підем на гагівку,
Граєм в раня аж до смерку,
Йдемо до дом до вискоку.

Перши пани гуси, кури,
Яйці дармо брали,
Брали кури що найтяжчі.
Перши то ми бідували,
По панщинї кару брали.
По сто кіїв нараз брали,
Аж водою відливали.
Тепер в селї нема пана,
І ни чути готамана.
Готамани пішли в кути,
Що носили на нас прути.
Тепер ми си панїночки,
Що не робим паньщиночки.
Тепер панів кольки колїт,
Ґосподарі в полю воріт.

Зап. в Печенїї, Перемишлянського пов. 1894 р. від Хими Чікало Т. Дерлиця.

Обі сї пісні письменного і нового походженя, бо сягають ледви 1848 р. Вони зробили ся одначе такі популярні, що їх співають по всій Галичині; а що панщину знесено на весні, то й сї пісні співають виключно на весні, на Великдень, разом із гаївками; в иншій порі їх не співають, тому був я приневолений їх тут помістити, хоч вони не мають ніякого обрядного характеру. Про них пор. М. Драгоманов, Нові укр. пісні про громад. справи, ст. 78.

2. Жарти і дотинки.

59. Наслїдуване трівоги.

Чи ви, люди, спите,
Чи ви ни чуєте,
Як на ринку дзвонят,
Як люди говорат?
По три гроші жінка,
Сто золотих дївка,
По шагови молодец,
Як пичений голубец.
І кождому парубкови
Гороху я по стручкови,
А старому голубец.
Бо він таки молодец.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

Сю гаївку співає звичайно молодіж біжучи селом.

60. Дощик.

А.

Тай дощ іде, роса паде;
Ховайте ся, дївки,
Під зелені вінки,
А ви, парубочки,
Під лопушочки.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

Б.

Дощик іде, рутка цвите:
Сховайти сї, дівчатонька,
Під рутяні вінчатонька,
А ви, хлопчиска, під коробчиска,
Під козячий фіст, під дзюравий міст.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

B.

На Синьківцях дощик іде,
Дощик іде, всюди буде.
Всюди буде, то видати,
Ой йдіт, люди, оглядати.

Їде Василь женити ся.
Їде Василь по під небеса,
Причіпив жорна до пояса.
Куди їде, гречку мене,
Гречку мене, кашу варит!

Ой йдіт, люди, дивити ся,

Зап. Ів. Ляторовський в Городниці, Гусятин. пов.

Друга частина сеї пісні се властиво окрема гаївка. Пор. далі гаївку „Іван під небесами". *Г.*

61. Болото.

Пожичте пан воколота,
Ведем [1]) хлопців до болота!
Я в болоті хлопці плачут,
На ягівці [2]) дівки скачут!

Товстеньке, пов. Гусятин, зап. М. Будка, 1898 р.

У варіянті, що записав 1909 р. М. Панчук у Болшівцях, Рогатинського пов., є такі відміни: [1]) Нести. [2]) А в золоті.

62. Музика.

А в школі на припічку,
Грав дідько на скрипочку:
Парубки ся повбігали
І перед ним танцювали!

И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 105, ч. 11.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 684, ч. 11.

63. Зашитий рот.

Як часом хлопці перешкоджують дівчатам бавити ся, то дівчата співають хлопцям так:

На попові груші
Дідько хлопців души,

Сидячи на вершечку
Та граючи на скрипочку;
Лиш одного лишив,
Тай тому рот зашив.

Зап. у Сапогові, Борщів. пов. Д. Шинчук.

64. Лихо.

Там на поповій груші,
Лихо парубочків душит;
Та най душит, най мордує,
Та най ними комельгує.

Товстеньке, пов. Гусятин, зап. М. Будка 1898 р.

65. Хробачливі парубки.

Ой пйать дівок, пйать,
А ўсьі пйать ў хатьі спльать;
А парубкіў по штири,
Та й то хроби сточили.

Зап. 1909 р. в Ярчівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

66. Боягузи.

Чось парубки потрухли,
Їм животи попухли,
Боят сьи бика грати,
Щоб сьи в них на сьміяти.

Зап. 1909 р. в Ярчівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

67. Тулубець.

Дівчата співають, ідучи кривого колеса:

Та пішли панове на лови, на лови,
Та до зеленої дуброви, дуброви.
Та си назловили ті звірі, ті звірі,
Та сї ними ділили в коморі, в коморі.
Та сьому не тому стегенце, стегенце,

Марушиковину Василеви тулобец, тулобец,
Бож то він найстарший молодец, молодец.
Пішов Василько до пана, до пана:
Чи я ся, паноньку, не молодец, не молодец,
Та що мені дали тулобец, тулобец?
Я ти, Василейку, тому не винен, не винен,
Ти ся оженити доси повинен, повинен.

В Речичанах, Городецького пов., зап. Іван Максимович.

Паралелї: Правда, 1895, ст. 253, ч. 20. — Б. Грінченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 93, ч. 182 (2 вар.). — Я. Головацкій, Нар. пѣсни, т. II, ст. 682, ч. 9. — Z. Rokossowska, Przyczynek do etnogr. ludu rus. na Wołyniu (Zbiór wiad., XI, 3), ст. 169, ч. 3.

68. Комар.

Під дубрівкою, під зелененькою,
Ой там хлопці комара бють.
Під дубрівкою, під зелененькою,
Ой там єго забили.
Під дубрівкою, під зелененькою,
Ой там єго спалили.
Під дубрівкою, під зелененькою,
Там они ся ділили.
Під дубрівкою, під зелененькою,
Там одному не стало.
Ой пішов він до пана,
Позивати Івана.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

В варіянті Я. Головацького дістає один голуб і йде до пана. Пан вислухавши його, каже:

Йди, Іванко, до дому,
Спече мати печеню,
Будеш мати вечерю.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 682, ч. 9. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 103, ч. 9.

69. Здохлі свині.

A.

1. В чернелівскім млині
2. Поздихали свині;
3. Парубки витягали,
4. Зуби си поломали.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Варіянт із Глядок, зап. 1904 р. С. Авдиковичем, має такі відміни: Стр. 1: На поповім клині. — Стр. 3: А хлопці.

Б.

На поповій долинї,
Позастригали свинї;
А хлопцї забігали,
Зубами витягали.

Товстеньке, пов. Гусятин, зап. М. Будка, 1898 р.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 684, ч. 13.— И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 105—106, ч. 13. — Materyały etnogr. z okolic Pliskowa (Zbiór wiadom., т. VIII), ст. 151, ч. 94.

70. Сука.

А.

1. Бігла сука ровом,
2. А за нею хлопцї ройом;
3. Тей зачали суку ссати,
4. Бо казали, що то мати.

Теклівка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

Так само співають у Глещаві, Тереб. пов.; варіянт зап. О. Стечишин. — Варіянт із Глядок, зап. С. Авдиковичем, має таку відміну: Стр. 3: Хтїли ї обіссати. — Варіянт із Настасова, Терноп. пов., зап. Гр. Ракочим: Стр. 1: Бігла сука польом. — Стр. 4: Бо гадали.

Б.

Ой летїла сука ровом, Тай казали, що їх мати.
За нев хлопцї ройом, ройом; Сука взяла скавуліти,
Як зачили суку ссати, Вни казали, що ї дїти.

На поповій долинї,
Пасли парубки свинї;
Пасли, пасли, завертали,
Свиням під фіст загледали!

Вовків, пов. Перемишляни.

В.

Бігла сученька ровом, Вигнали на дорогу,
За неї парубки ройом, Виссали як корову;
Казали, що то мати, Вигнали на долину,
Хтїли сученьку (хотїли суку) ссати. Виссали як кобилу.

Вигнали на дібріўцьу, ...
Виссали як ту віўцьу, ...
Загнали її під міст, Взьила сука ревіти:
Злапали її за хвіст. То не є моїдьіти.

Зап. 1909 р. в Ярчівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Г.

Бігла сука ровом, ровом, Чом ви, хлопцьі, такі бльіді?
За неў хлопцьі ройом, ройом. Мололи-сте муку ў млиньі.

Та гадала, що їх мати, Язиками вигортали,
Они хтьіли суку ссати. А вусами вимітали.

Зап. 1909 р. в Волі Великій, Жидачів. пов. О. Роздольський.

Паралелі: Materyały etnogr. z okolic Pliskowa (Zbiór wiadom., т. VIII), ст. 151, ч. 95 (подана тут як купальна пісня). — Правда, 1868, ст. 199.

71. Іван під небесами.

А.

Ой нема, нема, понад нашого,
Понад Якубця молоденького,
Бо він літає попід небеса,
Причіпив жорна аж до пояса.
Що стане, то крупи мелить,
То крупи мелить, то кашу варить,
То кашу варить, то живіт парить,
То суку доїть, то живіт гоїть!

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Б.

Ой нима, нима, гей та кращого
Понад Івана, понад нашого.
Причіпив жорна тай до пояса,
А сам полетів аж під нибиса.
І крупи мели і кашу варит,
І кашу варит і живіт парит,
І живіт парит і суку доїт,
І суку доїт і живіт гоїт.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

В.

Ходїт, люди, дивити сї,
Бо буде Гриць жинити сї:
Припняв жорна до пояса,
Тай полетїв під небеса.

Куда литїв, крупи молов,
На припічку кашу варив,
А на пецу живіт парив!

Зап. у Ляшках Горішних, Бобрец. пов. Н. Вовчук.

Г.

Ходїт, люди, дивити сї,
Пішов Василь женити сї:
Пішов, пішов попід небеса,

Вчіпив жорна до пояса;
Крупи меле, вопалає,
Кашу варить, засипає.

Товстеньке, пов. Гусятин, зап. М. Будка, 1898 р.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 685, ч. 15. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 107, ч. 15. — В. Боцяновскій, Веснянки (Живая Старина, 1894, I), ст. 88, ч. 9.

72. Каша.

А.

Всї парубки помарнїли,
Бо сирую кашу їли;
Їли кашу недоварену,
Їли свиню недосмалену.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Б.

Що вступлю, то влюплю сухого деревця: терниники!
Та накладу огник в терниники,
Та наварю каші горщище:
Та для наших парубчище!

Зап. Ів. Ляторовський в Городниці, Гусятин. пов.

В.

Ой піду я в лїсок,
Назбираю трісок,
Та накладу вогник,
Та навару каші.

А що в тї каши?
Дві ложцї масла.
А хто її буде їсти?
Панїнки, панїнки.

Ой піду я в лїсок,
Назбираю трісок,
Та накладу вогник,
Та навару каші.

А що в тї каши?
Жибіча ніжка.
А хто її буде їсти?
Парубки, парубки!

Зап. у Вовкові, Перемишл. пов. 1898 р. І. Боднар.

Сей самий варіянт записав також 1908 р. Мих. Боднар. — Подібний варіянт співають у Сїльцп, але лише першу строфку.

Г.

Ой піду я до лїсонька,
Нарубаю деревця:
Лїщиноньки, березоньки,
Червоної калиноньки.
Розложу вогню, приставлю кашу,
А в тій каші три припраші:
Одна припраша — котяча ніжка,
Друга припраша — мисяча ніжка,
Трета припраша — песяча ніжка.
А кому її їсти? — Парубкам.

Ой піду я до лїсонька,
Нарубаю деревця:
Лїщиноньки, березоньки,
Червоної калиноньки.
Розложу вогню, приставлю кашу,
А в тій каші три припраші:
Одна припраша — гусяча ніжка,
Друга припраша — качача ніжка,
Трета припраша — куряча ніжка.
А кому її їсти? — Панянкам.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Д.

Ой вербова дощичка,
На нїй плаває масничка;
Що вступю, то влупю,
Все в сухого деревця, деревця,
Тай накладу вогнику,

Тай наварю борщику.
Щож в тім борщику?
Жабяча лабка.
Хтож буде їсти?
Парібки, парібки.

Я покочу вобручку,
Всї хлопчиска в кучку;
Що вступлю, то влупю і т. д.

Я покочу перстенець,
Всї дівойки я в танець;
Що вступлю, то влупю і т. д.

Зап. 1908 р. у Стрільбичах, Старосамб. пов. С. Малецький.

Е.

Пішла би я кривого таньцьу,
Та не виведу я ёну кіньцьу;
Молоденька сестриченька,
Що свекрохи (-сьі) не ўгодиўши,

А ўгодиўши, не ўгодиўши,
Горнец каші навариўши:
А ў ті каші жабйача ніжка,
Кому їсти — парубкам.

Пішла би я і т. д.
А ў ті каші грудка масла,
Кому їсти — паньинкам.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 684—685, ч. 14 (ся гаївка злучена тут із „Вербовою дощечкою"). Так само: И. Галька: Народ. звычаи и обряды, I, ст. 106—107, ч. 14. — Правда, 1868, ст. 228, ч. 2. — Zbiór wiadom. do antrop. kraj., т. VII, 3, ст. 132, ч. 2. — Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 97, ч. 189 (частина).

73. Поливка.

Одно крило: На горі огонь горит,
Там хлопців живіт болит;
Дайте їм паски в маслом,
Най женут свині пасти!

Друге крило: Ой дир, дир,
Дівкам сир,
А парубкам поліївка,
Що нас..а яліївка!

Зап. у Денисові, Тернопіль. пов. Ілько Кузів.

74. Юшка.

А.

На беріжку стояла,
Білї ніжки вимивала, вимивала.
Ніжки мої білї, білї,
Комуж ви милії?
Чи тому молодому,
Чи тому старому?

Пасічна.

Б.

На горі корито, корито,
Повно води налето.
Дівки ноги повимивали,
Хлопці юшку випивали.

Сільце.

В.

1. На долині корито,
2. Повни води налито.
3. Гей, гей, гухаха, повни води налито.
4. Хлопці ноги помили,
5. Дівки воду випили.
6. Гей, гей, гухаха, дівки воду випили.

Текліка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

В варіянті, зап. у Задарові, Бучац. пов. Ст. Підручним, є такі відміни: Стр. 1: Ой на горі. — Стр. 4: Дівки. — Стр. 5: Хлопці юшку. Такий самий варіянт, як задарівський, зап. Б. Заклинський у Пасічній, Станісл. пов. і В. Гнатюк, у Григорові, Бучац. пов.

Паралелі: Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 90, ч. 173 (стрічка 5—8).

75. Бліді хлопці.

При сій лаголойиці стоять дівчата без порядку, але рідко коли переспівають цілу, бо хлопці не дають.

Ой дин, дин, лад, ладом,[1])
Ой чом хлопойки бліді?
Не з роскоши, но із біди:
Їли суку не луплену,
І до того не печену.

Ой дин, дин, лад, ладом,
Ой чом дівойки красні?
Їли пирожейки масні!

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. Ст. Сапрун.

Паралелі: Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 97, ч. 189 (частина).

---

[1]) Перекручене: Ой Див, Див і Ладо.

76. Пиріжки.

А.

Що за чудо, що за диво,
Ідуть парубки на жниво!
Жнут дівойкі пшеницю,
А парубкі мітлицю.
А дівонькі краснії,
Їдять пироги маснії;
А парібки блїдії,
Їдять пироги піснії;
Казали си мастити,
Хоть попелом солити.

Корчини, Угнівське.

Б.

Чого дівчата красні?
Їли пиріжки з маслом,
Цукром посипали,
Масельцем попивали.
Чого парібки бридкі?
Їли пиріжки гидкі;
Перцем посипали,
Мазею поливали.

Корчини, Угнівське.

77. Дикі кози.

А.

1. Скакали дикі кози
2. Понад попові лози,
3. Скакали, скакали,
4. Аж си рішки поломали:
5. То в гору, то в долину,
6. То в рожу, то в калину.
7. На поповій долині
8. Повастригали свині;
9. Хлопці зубами витягали,
10. Аж си зуби поломали.

Сухостав, пов. Гусятин, зап. А. Свергун.

Такий самий варіянт, тілько без 3—4 стрічки записав у Городниці, Гусятин. пов. І. Ляторовський. — У варіянті, зап. М. Будкою, 1898 р., в Товстенькім, Гусятин. пов., 4 стр. така: Пальці си пощибали. — Стр. 7—10 — нема.

Б.

Попітскакали кози
Попіт зелені лози,
То в гору, то в долину,
То в рожу, то в калину.
Як вони поскакали,
Роги си пощибали.
Ви, хлопці, встидайти сї,
Гаївки ни бавти сї;
Ви до того ни зросли,
Лиш до цїпа, до коси;
Косити, молотити,
Сліпі дїди водити!

Мала починька, мала,
Я ще сї ни виспала;
Причини, Боже, почи,
На мої чорні вочи.

Зап. 1904 р. в Журові, Рогатин. пов. І. Савицький.

В.

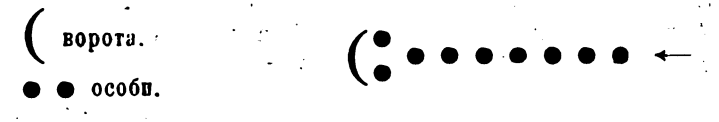

Беруть ся дівчата за руки і стають по парі, в ряд, як до маршу. Ті дві, що на самім переді, роблять ворота так, що обертають ся до цілого ряду лицем і підносять руки до гори. Цілий дальший ряд біжить попід їх руки (ворота) і співає:

1. Попід попові лози,
2. Скакали дикі кози,
3. То в гору, то в долину,
4. То в рожу, то в калину.
5. За ними козенята,
6. Поломали ноженята.

Тепер ті дві дівчині, що на сам перед побігли були попід ворота, підносять також руки (роблять ворота). Дві, що робили ворота, лишають ся на задї, а позісталі попід ворота перебігають. І так завше ті, що були ворітьми, лишають ся з заду, а другі, на котрих черга приходить, підносять руки і роблять ворота, а решта перебігає попід ворота і так неустанно бігають.

Зап. у Сапогові, Борщів. пов. Д. Шимчук.

В варіянті, зап. 1892 р., М. Левицьким у Борщівськім пов. 5—6 стр. є такі:

Казав їх піп полапати,
Та їм ріжки повтинати.

Г.

Ой летіли козоньки
Через густі лозоньки,
То ў гору, то ў долину,
То ў червону калину (при тім біжать через руки).

Зап. 1909 р. в Ярчівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Д.

Під дзелененьким дубком
Били сї баби клубком,
Били вни сї, били,
Аж торби погубили.

По під зелені лози,
Скакали кози,
Скакали, поскакали,
Аж ріжки пощибали.

Рибно.

78. Жаба.

Одно крило дівчат співає: Під дубрівкою
Під зеленькою,
Загадав се женити,
Тай си ни мав де взяти!

Друге крило: А як ми се порадимо,
Тай жінку му випайдемо;
Дамо му стару бабу
Тай сухеньку жабу;
Він її до дому введе,
Она му жінков буде!

Зап. у Денисові, Терноп. пов. Ілько Куяїв.

79. Грушки на вербах.

У нас верби грушки родят,
У нас дівки в злоті ходят.
А рибєпські парубочки мід-вино пют,
Павилецкі парубочки най пси бют.

Рибпо.

80. Скорицькі парубки.

А.

Ой там в саду, в садочку,
Скопаю я градочку,
Посаджу я вишеньку;
Зродит вишня ягідки.
Скорицкії парубки:
На них гуньки чорненькі,
А пояси червоні,
А чоботи личаки,
Самі хлопці лайдаки.

Скорики, пов. Збараж, зап. А. Коблюк.

Б.

Аж там ў саду, ў садочку,
Скопаю я гридочку.
Посаджу я вишеньку,
Сама піду до шепьку.

Родит вишньа ягідки,
Ярчовецкі парубки
Мают шапки-баранки,
Й а чоботи пасові,
А вопанчі сукньані,
На личеньках рунйані,
До роботи ўсьі жваві.

Аж там ў саду і т. д.
Волосіўскі парубки
Мают шапки — шаланки,
А чоботи — личаки,
А вопанчі дергові,
На личеньках не сьакі,
До роботи гнильаки.

Зап. 1909 р. в Ярчівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

81. Орач.

Ой там в поли, там в поли,
Там мій милий плужком воре,
Сивою кобилою,
З маленькою дитиною;
Єстиком сє підпирає,
Помелом си піс втирає.

Настасів, пов. Тернопіль, зап. Гриць Ракочий, 1908 р.

82. Пшениця і мітлиця.

Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
Сіють мужі пшеницю;
Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
А парубки мітлицю.

Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
Сходить мужам пшениця;
Ой дивно ж нам, дивнесенько:
А парубкам мітлиця.

Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
Косять мужі пшеницю;
Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
А парубки мітлицю.

Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
А парубки мітлицю.

Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
Звозять мужі пшеницю;
Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
А парубки мітлицю.

Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
Молотять мужі пшеницю;
Ой дивно-ж нам, дивнесенько:
А парубки мітлицю.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Паралелї: Lud, VI, ст. 163 (частина ч. 6).

83. Улиця.

Ти улице широкая,
Чого-ж тебе крети зрили?
Того мене крети зрили,
Що паняпки походили
Біленькими ноженьками,
Маленькими ходачками.

Ти улице широкая,
Чого-ж тебе крети эрили?
Того мене крети эрили,
Що парубки походили
Великими ходаками,
Паршивими ноженьками.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

84. Прибори.

А.

На панєнки віночки, віночки,
На колодиці рубочки, рубочки,
А на парубчищи шлиєще, шлиєще,
Бо в них довге шиєще, шиєще.

Котузів.

Б

Ой піду я до міста,
купувати ремісла:
На хлопчище шлиєще,
Бо їи чорні шиєще;
Треба мила купити,
Хлопцьім шиї мити.

Зап. 1909 р. в Волї Великій, Жидачів. пов. О. Роздольський.

85. Стовпчики.

А.

На городї стовпчики, стовпчики,
Бери дїтько хлопчики, хлопчики.
На городї шалата, шалата,
Роди, Боже, дївчата, дївчата.

Зап. у Батятичах, 1884 р. І. Коцик.

У варіянті, зап. 1908 р. Г. Ракочин у Настасові, Теребовіль. пов. співають так само, тілько 2 і 4 стрічку повторяють, додавши перед ними оклик: Го-го-го-го-го! Хлопці почувши сю гаївку, співають її противно: роди, Боже, хлопчики та: бери, дїтьку, дївчата.

Б.

Ой на горі стовпчики, стовпчики,
Бери, чорте, хлопчики, хлопчики.
На долині будлячки, будлячки,
Роди, Боже, дївочки, дївочки.

Зап. у Григорові, Бучац. пов. 1889 р. В. Гнатюк.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 90, ч. 173 (стрічка 1—4).

86. Пять синів.

Мала вдовойка (Д.) пять синочків:
Перший парібочок Н-ів синочок Микола,
Другій парібочок Н-ів синочок Андрій,
Третий парібочок Н-ів синочок Іван,
Четвертий парібочок Н-ів синочок Стефан,
Пятий парібочок Н-ів синочок Михайло.
А у Миколейка горб за плечима,
А у Андрушейка кривії зуби,
А у Іванейка жовте волосє,
А у Стефанейка сивії очи,
А у Михалейка білії руки.
Ой кривим горбом піїт підпирати,
Кривими зубами пецки струґати,
Жовтим волосєм комин вимітати,
Сивими очима, дрібний лист писати,
Білими руками панну обіймати.

За кождим вершом повтаряє ся: „Ой тато-мати“ і конець верша: пять синойків Н-ів і т. д.

Правда, 1895, ст. 212—213, ч. 9. Зап. О. Маковей в Яворові.

87. Добра воля.

Нема Івана
Гладкого дома,
Поїхав до лїса
Пташечок ловити,
Хоче ся женити.
Хоче Ксеньку Худину брати,
Не має чим годувати.
Ні хлїба, ні соли,
Нещаслива доле.

Зап. в Оглядові, Камін. пов. Ф. Колесса.

88. Грицева женитьба.

Ой зачав ся Гриць женити, женити,
Ой зачав пивонько варити, варити.

А то пивонько не тече, не тече,
Бере дівоньку, не хоче, не хоче.
Тільки в парубків правдиці, правдиці,
Кілько в решеті водиці, водиці.

Зап. в Рождалові, Ф. Колесса.

89. Бабська доля.

А.

Ой дівчатам яко тако,
Старим бабам все їднако:
Під порогом паце квичит,
А в колисці дитє кричит.
На припічку борщ збігав,
На подвірю муж гуляв.
Паце каже: ожени ми,
Дитє каже: колиши ми,
А борщ каже: йди відсунь ми,
А муж каже: поцїлуй ми.
Паце пішла тай загнала,
Дитє пішла колисала,
А борщ пішла відсунула,
Мужа пішла тай трунула.

Зап. у Вовкові, Перемишлян. пов. М. Боднар.

Б.

Кому воля, тому воленька,
А жіночкам вся пиволенька:
Діжу місит, в печи палит,
Дитя колиши, борщик варит.
Борщ я кажи: закрипши ми,
Хата кажи: замити ми,
Дитя кажи: погодуй ми,
Воркун кажи: поцюлуй ми.

Текїівка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, т. II, ст. 684, ч. 12. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 105, ч. 12. — А. Свидницкій, Великдень у Подолянъ (Основа, 1861, XI—XII, ст. 51). — Б. Гринченко, Этногр. Матеріалы, т. III, ст. 99, ч. 190 (частина).

90. Чорна кітка.

Ішли дівки на гаївку,
Злапали ся чорну кітку.
Нїм ся хлопцї позбігали,
Дівки кітку розірвали.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

Так насміваютъ ся хлопцї з дівчат, коли ті заспівають їм щось подібне.

91. Лїнива дівка.

А.

1. За нашими воротами [1]) пси щекають,[2])
2. Вийди, вийди, стара мати,[3]) щось продають.
3. Продавала Татьіянка [4]) дочку [5]) свою,
4. А Мариська вибігає [6]): купіт си мою.
5. Ми вашої ни хочемо,[7]) ваша льінива,[8])
6. Штири ночи горшки [9]) ночит, ма пйиту мила.[10])

Зап. 1909 р. у Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

У варіянті з Сільця перша стрічка звучить: На новій гребенині, що там за гук? [3]) Моя нене. [4]) Кирилиха. В кождім варіянті імена відмінні. [5]) Дівку. [6]) Перебігла. [7]) А ми вашой не хочемо. [10]) А в день мила.

У варіянті з Настасова: [1]) На поповій вуличенці. [6]) Перебігла. [8]) Бо ваша гнила. [10]) Пєтої мила.

У варіянті з Настасова: [1]) Там на новій рибилойці (значіне остатного слова невідоме). [3]) Папї матко. [4]) Ой вивела стрина. [5]) Та цурку. [6]) Перебігла тамта друга. [7]) Менї твої не потрібно. [8]) Бо лїнива. [9]) Горцї. [10]) А день мила.

У варіянті з Вовкова: [1]) Ой вийду я на гороньку. [2]) Щось там за гук. [4]) Продавала бідна мама. [6]) А богачка вибігає.

Б.

Вой на тамтій сторонойці,
Пси брихали, пси брихали;
Вийди, вийди, моя мати,
Щось продали, щось продали.

Продавала Іваниха
Дівку свою, дівку свою,
Я Гриціха вибігає:
Куп си мою,
Куп си мою.

Ми вашої ни хочемо,
Бо лїнива, бо лїнива,
Штири ночи горцї мила,
Ни помила, бо лїнива;
А терелї під полицев
Та приросли муравицев,
Ни помила, бо лїнива.

Зап. 1908 р. у Стрільбичах, Старосамбір. пов. С. Малецький.

Паралелї: Правда, 1895, ст. 212, ч. 8. — Lud, VI, ст. 163, ч. 5.

92. Богачка.

А.

Чия-ж то колисонька з раньи в поли біжит,
А в тій колисонці гречна панна лежит?
Чеши (е) косу гребинцьом,
Принашує населицьом,
Щоби ладна була.
Хоть я бідна, хоть я бідна,
То мій батько богач,
Набире ми на спідницю,
На спідницю зеленую,
Тай замуж мене даст:
Має козу безріжкую,
Має курку безніжкую,
Тай віно ми даст!

Зап. в Ляшках Горіш., Бобрецького пов. Н. Вовчук.

Б.

Ой чия то колясонька
Рано з полї біжить?
А я на тій колясонці
Гречна панї сидить.
Чеше косу гребінькою,
Запашує горівкою,
По шляхоцки ходить.
Хоть я вбога, хоть я вбога,
То мій тато богач,
Має кову безріжкую,
Має курку безніжкую,
Тай тото менї дасть.
Має сукню зеленую,
Прибере ї мережанов,
Тай тото мінї дасть.

Зап. у Дзвинигородї, Бобрецького пов. Сорока.

В.

Хоць я собі бідна, бідна,
А мій тато богач,
Набере ми на спідницьу,
На спідницьу червоную,
Прибере ми мізерную,
Тай замуж мене дасьть.

Маю козьу безріжкую,
Маю курку безніжкую,
Тай віно-ж мѣньі дасьть.

Зап. 1909 р. в Волї Великій, Жидачів. пов. О. Роздольський.

93. Паристі дівки.

На капусті дрібне листє:
Чому дівки не паристі?
Білєвая, рунєная,
Ще й до того солодкая!

На капусті дрібне листє:
Чому хлопці не паристі?
Стрипухаті, пелехаті,
Ще й до того головаті!

Зап. Н. Вовчук, у Ляшках Горішних, Бобрецького пов.

94. Плетуни.

Дівки співають: Плету, плету плота,
А на хлопців сухота!

Хлопці співають: Плету, плету плетениці,
А на дівки шибениці!

Київщина.

O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 155, ч. 54, подає такий варіянт:

Плету, плету плетеницу,
А на хлопців шибеницу;
На дівочки віночки,
З зеленої руточки.

Плету, плету три плоти,
А на хлопців сухоти;
На дівочки віночки
З зеленої руточки.

95. Риба.

Під бережиньским мостом
Пливала риба з фостом;
Ой риба-риболове,

На хлопців безголове;
Ой риба-рибиниці,
На хлопців шибениці!

Болшівці, пов. Рогатин, зап. 1909 р. М. Папчук.

96. Старе масло.

Піду я, піду я
На старе міщище,
Знайду я, знайду я
Старе силяжище.
Куплю я, куплю я
Старого маслиська,

Намащу, намащу
Парубкам пищиська.
Піду я, піду я
На старе міщище,
Знайду я, знайду я
Старе силяжище.

Куплю я, куплю я — Намащу, намащу
Старого маслиська, — Дівчискам пищиська.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Сю гаївку співають у першій строфці дівчата хлопцям, у другій хлопці дівчатам.

97. Пархи.

Виплила, виплила ява Дунаю качка, ява Дунаю качка,
Винесла, винесла та всім хлопцьом пархи, та всім хлопцьом пархи.
Піду я, піду я, на старе містечко, на старе містечко,
Знайду я, знайду я старе шелюжиско, старе шелюжиско;
Куплю я, куплю я за той шеляг масти, за той шеляг масти,
Намащу, намащу я всім хлопцьом пархи, я всіх хлопцьом пархи.

Болшівці, пов. Рогатин, зап. 1909 р. М. Панчук.

98. Мазур.

А.

Їде Мазур до ляса, до ляса, — Ой не бій се, Мазуре, не бій се,
Крива в него коляса, коляса; — Купит тобі Мазурка колісе;
Сліпа ему кобила, кобила, — Купит тобі Мазурка кобилу,
Тупа ему сокира, сокира. — Насталит ти Мазурка сокиру.

Зап. 1889 р. у Бучачи, В. Гнатюк.

Б.

Їхав Мадзур до ляса, до ляса, — Їхав Мадзур я в ляса, я в ляса,
Крива ему коляса, коляса. — Вже му добра коляса, коляса.
Сліпа ему кобила, кобила, — Вже му видит кобила, кобила,
Тупа ему сокира, сокира. — Вже му остра сокира, сокира.

Посіч, зап. Б. Заклинський.

99. Дубцівка.

Дубцуй, дівчино, дубцуй, — Кать би тобі мать драла,
Черевиченькі собі не псуй! — Не ти менї то справив;

Справила менї мати,
Та казала дубцувати.

Дубцуй, дівчино, дубцуй,
Спідничину си не псуй;

Кать би тобі мать драла,
Не ти менї то справив;
Справила мені мати,
Та казала дубцувати.

(опісля співають: запащину, сорочину, поясину, коралики, стончину).

Зап. у Гвоздї, Надвірн. пов. 1904 р. Богдан Заклинський.

100. Гостинність.

Там на горі, на горі,
Танцювали вопирі.
А Майданка[1]) не така,
Загнала їх до хлїва.

А Майдан[2]) не такий,
Тай загнав їх до сїний.
Майданиха[3]) не така,
Зпарила їм молока.

Зап. Гриць Ракочий в Настасові, Тернопіль. пов. 1908 р.

101. Поза Городенкою.

А в Городенцї лелїя,
За Городенков шелвія.
А в Городенцї паняночка,
За Городенков вірняночка.
А в Городенцї лелїя,
За Городенков шелвія.
А в Городенцї в атласї,
За Городенков в поясї.
А в Городенцї як пан, як пан,
За Городенков як пес, як пес.

Котузів.

102. Ґ з и.

Гей ґей добрії лїта були, як сї панїнки ґзили:
То в гору, то в долину, то в рожу, то в калину.
Гей ґей добрії лїта були, як сї парубки ґзили:
То в гору, то в долину, то в бодаки, то в кропиву.
Гей ґей добрії лїта були, як сї старі баби ґзили:
То в гору, то в долину, то в терне, то в кропиву.
Гей ґей добрії лїта були, як сї старі дїди ґзили:
То в гору, то в долину, то в бодаки, то в тернину.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

---

[1]) Донька. [2]) Тато. [3]) Мама.

3. Любов.

103. Неоднаковість.

На ставі чорні раки,
Чому хлопці не єднакі?
Один менчий, другий більший,
А мій милий найфайнїйший.
Ой на ставі чорні раки,
Чому дівки не єднакі?

Одна менча, друга більша,
Моя мила найфайнїйша.
На воротьох підпеночка,
Сватай мене теперечка,
Бо в осени — Бог з тобою,
Не буду я за тобою.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

104. У місті.

А.

Ой дивнож нам, дивненько,
Пішли парубки на війну,
Та в чужую країну.
Ой дивнож нам, дивненько,
А дівоньки за ними,
За любками своїми!
Ой дивнож нам, дивненько,
А наші же молодці
Та за ними назирці!
Ой дивнож нам, дивненько,
Завоювали парубоньки
Аж два домоньки.
Ой дивнож нам, дивненько,
Завоювали дівоньки
Аж два крамоньки.
Ой дивнож нам, дивненько,
Завоювали молодиці
Дві мельниці!
Ой дивнож нам, дивненько,
Купують парубоньки
Собі люльоньки.
Ой дивнож нам, дивненько,
Купували дівоньки
Собі застежоньки.
Ой дивнож нам, дивненько,
Купували жіночки
Собі чіпочки!

Зап. у Городниці, Гусятин. пов. Ів. Ляторовський.

Б.

Дивнож нам, дивнесенько, пішли дівки до міста,
» » » молодиці за ними;
» » » а парубки назирци!
» » » закупили три крами,
» » » молодиці три доми,
» » » а парубки три коршми!
» » » берут дівки стонжечки,

Дивнож нам, дивнесенько, молодиці хусточки,
» » » а парубки кульбаки!
» » » пют дівчата мід-вино,
» » » молодиці горівку,
» » » а парубки гноївку!
» » » платят дівки червоні,
» » » молодиці талярі,
» » » а парубки черепки!

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

B.

Веселий нам великдень;
Пішли дівки на вино,
А парубки за ними.
Закупили дівки три кранн,
А парубки три глини.
Ділили ся дівки стяжками,
А парубки міркамн.
Сему, тому по мірці,
А Ваврови півкірці;
Сему, тому по чверти,
А Ваврови до смерти.
Пішов Вавро до пана,
Позивати Івана:
Чи-ж я, пане, не молодець,
Що мені дали півкорець?

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 681—682, ч. 8. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 102—103, ч. 8. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 29. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 85—86, ч. 25.

105. Три парубки і три дівчині.

A.

Ой ніхтож там не бував,
Де сї явір розвивав,
Ой яворе, яворонько зелененький!

Єден парубонько,
В Гийки Федуненько;
Ой яворе і т. д.

На тім яворенъку
Три місїці ясні,
Ой яворе, яворонько зелененький!

Другий парубонько,
В коваля Василенько;
Ой яворе і т. д.

Три місїці ясні,
Три парубки красні,
Ой яворе, яворонько зелененький!

Третий парубонько,
В весни Михасенько;
Ой яворе і т. д.

Ой ніхтож там не бував,
Де сї явір розпинав:
Ой яворе і т. д.

На тім яворонькy
Три віронькн ясні;
Ой яворе і т. д.

Три віронькн ясні,
Три дівонькн красні;
Ой яворе і т. д.

Єдная дівонька —
В Стаха Марисенька;
Ой яворе і т. д.

Другая дівонька —
В Банаха Гандзуненька;
Ой яворе і т. д.

Третая дівонька —
В Цари Зосуненька;
Ой яворе і т. д.

А ти, Федуненьку,
Взєй си Марисеньку;
Ой яворе і т. д.

А ти, Василенькy,
Взєй си Гандзуненьку;
Ой яворе і т. д.

А ти, Михасенькy,
Взєй си Зосуненьку;
Ой яворе і т. д.

А на Федуненьку
Вишита сорочка;
Ой яворе і т. д.

Ой хтож то ї вишивав?
А Стахова дочка!
Ой яворе і т. д.

А на Марисеньцї
Зі Львова віночок;
Ой яворе і т. д.

Ой хтож то ї вкупив?
А Стахів синочок!
Ой яворе і т. д.

А у Федуненька
Рученька біленька;
Ой яворе і т. д.

Рученька біленька
Листок написати;
Ой яворе і т. д.

Листок написати,
До Марисї передати;
Ой яворе і т. д.

А у Марисеньки
Чорненькії очи;
Ой яворе і т. д.

Чорненькії очи
Лист перечитати;
Ой яворе і т. д.

Тобі, Марисенько,
В перинах лежити;
Ой яворе і т. д.

В перинах лежити,
Мід, горівку пити;
Ой яворе і т. д.

Зап. у Підберізцах, Львів. пов. 1871 р. Мих. Цар.

Б.

Ой ніхто-ж там ни бував,
Де я явір підрубав,
Ой яворн, яворонькy зилинень-
Ой зійшло-ж там, зійшло [кий.

Три місяцї ясних,
Три парубки красних.
Ой зійшло-ж там, зійшло
Три віроньки ясних,

Три дівоньки красних.
Єден парубочок
Онтам Васильочок,
Другий парубочок
Онтам Павлусочок,
Третий парубочок
Онтам Іваночок.
А їдна дівонька
Онтам Марусенька,
А друга дівонька
Онтам Ганусенька,
Третая дівонька
Онтам Настусенька.
Марусеньку взявши
Василькови давши,
Ганусеньку взявши
Павлусеви давши,
Настусеньку взявши
Івасеви давши.
А на Василькови
Вишита сорочка;
А хто-ж її вишивав?
Маруся дівочка;
А на Павлусеви
Вишита сорочка;
А хто-ж її вишивав?
Гануся дівочка;
А на Івасеви
Вишита сорочка;
А хто-ж її вишивав?
Настуся дівочка.
А на Марусеньці
Зі Львова віночок;
А хто-ж єго купував?
Василь парубочок;
А на Ганусеньці
Зі Львова віночок;
А хто-ж єго купував?
Павлусь парубочок;
А на Настусеньці
Зі Львова віночок;
А хто-ж єго купував?
Івась парубочок.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

B.

Ой нїхто-ж там не бував,
Де я явір ізрубав,
Ой яворе, яворонько зеленень-[кий.
Ой було-ж там було
Три зіроньки ясних,
Три дівоньки красних.
Єдна ми дівонька
Молода Марусенька.
Друга ми дівонька
Молода Ганзуненька.
Трета ми дівонька
Молода Настуненька.
Тобі, Марусенько,
Ляну кужиль прясти,
Тобі, Ганзуненько,
Білий лист писати,
Тобі, Наступенько,
Тонке шитє шити.
Ой було там, було
Три місяці ясних,
Три парібки красних.
Єден парібочок
Молодий Івасенько.
Тобі, Івасеньку,
Ціпом молотити,
Тобі, Марусенько,
Обіди варити.
Другий парібочок
Молодий Михасенько.
Тобі, Михасеньку,
Полотно робити,
Тобі, Ганзуненько,

Дівочки сукати.
Третий парібочок
Молодий Стефаненько.
Тобі, Стефаненьку,
За плугом ходити,
Тобі, Настуненько,
Обіди носити.

Глещава, пов. Теребовля, зап. О. Стечишин.

Г.

1. Ой ніхто там не бував,
Де я явір вирубав!
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

2. Ой зійшли, зійшли
Два місяці ясні;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

3. Ой вийшли, вийшли
Два парубки красні;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

4. Перший парубочок —
Пан Івасенько;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

5. Другий парубочок —
Пан Петруненько;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

6. А на Івасеньку
Вишита сорочка;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

7. А хто-ж єму вишив?
Панна Марисенька!
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

8. А на Петруненьку
Вишита сорочка;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

9. А хто-ж єму вишив?
Панна Ганусенька!
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

10. Ой зійшли, зійшли
Дві віроньки ясні;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

11. Ой вийшли, вийшли
Дві дівоньки красні!
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

12. Перша дівонька —
Панна Марисенька;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

13. Друга дівонька —
Панна Ганусенька;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

14. А на Марисенці —
Рутяний віночок;
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

15. А хто-ж її справив?
Пан Івасенько!
Ой яворе, яворонько
Зелененький.

16. А на Ганусенції —
Рутяний віночок;
Ой яворе, яворонько
Зеленененький.

17. А хто-ж її справив?
Пан Петруненько!
Ой яворе, яворонько
Зеленененький.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Всі варіянти сеї гаївки дуже подібні до себе і ріжниця між нимі бувае лише в відмінних назвах імен, їх переставлюванню та в ширших або вузших прикметах осіб.

Крім надрукованих варіянтів, були у нас іще такі:

Варіянт із Тернопільщини, записаний 1866 р. П. Білінським. Тут є два парубки і дві дівчині. — Такий самий варіянт із Підсяння, невідомо коли і ким записаний. — Варіянт із Городниці, Гусятинського пов., зап. Іван. Ляторовським у рр. 1856—1860; у ньому віночок не рутяний, але „трісучий“, а купує його: Стефанів (і Романів) синочок. — Варіянт із Наконечного, Яворів. пов. — Варіянт із Підгайчик, зап. С. Кретовом. — Варіянт із Григорова, Бучацького пов., зап. 1889 р. В. Гнатюком. — Варіянт із Задарова, Бучацького пов., зап. Стеф. Підручним (в обох остатних варіянтах є по три парубки і по три дівчині). Варіянт із Роздільович, Рудецького пов., зап. дром Петром Рондяком, 1906 р. — Варіянт із Настасова, Терноп. пов., зап. Гр. Ракочим, 1908 р. Перша строфка його, як у надрук. вар. *A*; друга така:

Ой зійшло там, зійшло три місяці ясні,
Ой є в нашім Настасові три парубки красні!
Ой яворе і т. д.

Варіянт із Вовкова, Перемишлянського пов., зап. Мих. Боднарем, 1908 р. має такі дві остатні строфки:

А Грицуньо каже: Я Настуню люблю,
А я своїй Настуненци злотий вінец куплю;
Ой яворе і т. д.
А Миханьо каже: Я Ганусю люблю,
А я своїй Ганусенци злотий вінец куплю;
Ой яворе і т. д.

В Яворові на прикінци додають часом для пасміху отсю строфку:

Прийшла Маринейка до Миколи пецок,
А Микола лежить такий, як дубовий кнецок.
Прийшов Миколейко до Марині поші,[1])
А Марині стоїть така, як червона рожі.

(Правда, 1895, ст. 55).

[1]) Ноший.

Варіянт сеї гаївки записав також 1908 р. у Стрільбичах, Старосамб. пов. С. Малецький, а 1909 р. в Волї Великій, Жидачів. пов. О. Роздольський.

Паралелї: Русалка Днѣстровая, ст. 43—44, ч. 3. — Ż. Pauli, Pieśni ludu rusk., т. I, ст. 23—24, ч. 10. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 682—683, ч. 10. — Тамже, т. III, 2, ст. 169—170, ч. 10. — Тамже, ст. 176—177, ч. 19. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 103—105, ч. 10. — Materyały etnogr. z okolic Pilskowa (Zbiór wiadom., т. VIII), ст. 151, ч. 96. — Правда, 1895, ст. 54—55, ч. 2. — Правда. 1893, ст. 376—377, ч. 4. — Зоря, 1880, ст. 122, ч. 3. — B. Sokalski, Powiat Sokalski ст. 224—6. — А. Свидницкій, Великдень у Подолянъ (Основа, 1861, XI—XII, ст. 44). — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 15. — П. Чубинскій, Труды, т. I ст. 87, ч. 27.

106. Квочка.

А.

Сидїла квочка коло садочка:
Милая, моя милая,
Ти в мене мислями дух випяла![1]).
Вивела квочка четверо куряток:
Перше курітонько — вітів Василейко,
Друге курітонько — тетин Йвасунейко,
Трете курітонько — стриїв Грицуненько,
Четверте курітко — сусїдів Федонько.
А у Василенька чорнії воченька,
Ними буде мати гостий визирати;
А у Івасенька золота рученька,
Нею буде мати гостоньки витати;
А у Грицупенька при боцї шабелька;
А у Михасенька високий станочок,
Кажут панїночки красний парубочок.

Замість поставлених імен можна брати всюди инші.

Зап. Н. Вовчук, Ляшки Гор., пов. Бібрка.

Б.

Ходила квочка, коло кілочка.
Бук-лелїя, ти моя мила,

[1]) Сей приспів повторяєть ся по кождій стрічцї.

Ти з мене мислами дух вигнала.[1])
Перше куритко — то Федуненько,
Друге куритко — то Михасенько,
Трете куритко — то Івасенько.
А в Федуненька золота рука,
А в Михасенька великі патла,
А в Івасенька великі зуби.
Золота рука, то кісто місит,
Великі патла хату замітают,
Великі зуби патики рубают.

Зап. Гриць Ракочий, 1908 р. в Настасові, пов. Тернопіль.

В.

Сидїла квочка коло кілочка,
Бог велія,[2]) моя милая,
Ти з мени мислями дух виняла.[3])
Висидїла вона пятеро діточок.
Єдно ми дитятко — отой Ївасенько,
Друге ми дитятко — онтам Павлусенько,
Трете ми дитятко — онтам Михасенько,
Читверте дитятко — онтам Грицуненько,
Пяте ми дитятко — онтам Миколенько.
А в Ївасенька білая рученька,
А в Павлусенька чорнії воченька,
А в Михасенька великі кливенька,
А в Грицуненька виликі патленька,
А в Миколенька кривая ноженька.
Білою рукою листи писати,
Чорними вочима лист пиричитати,
Виликими зубами нецки стругати,
Виликими патлами пєц замітати.

Теклївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

Г.

Сидьіла квочка коло кілочка —
Буґ-льільія, мила моя,
А ти з мене мисленьками дух вийнила[3]).

---

[1]) Повтаряєть ся по кождій стрічцї.
[2]) Велія = велій. [3]) Сей приспів повторяєть ся по кождій стрічцї.

Виспдьіла вопа четверо дьітий:
Єдиоє дитьатко зваў сьа Ївасенько,
Другоє дитьатко зваў сьа Синсуненько,
Третоє дитьатко зваў сьа Олексенько,
Четверте дитьатко зваў ся Дпицуненько.
А ў Ївасенька білії пальченька,
А ў Синсуненька чорні ўоченька,
А ў Олексенька широкі зубовька,
А ў Дпицуненька довгеє волосьи.
Білії пальченька листи писати,
Чорні воченька листи читати,
Широкі зубонька нецки глодати,
Доўгеє волосьи огонь замітати.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Паралєлї: Я. Головацкій, Народи. пѣсни, т. II, ст. 685—686, ч. 16. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 107—108, ч. 16. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 194.

107. Гуска.

А.

Ой чия то гуска на водї сї плюска,
Ой чий же то гусачок до дому не пуска?
Кушнірова гуска на водї сї плюска,
Навосядлів гусачок до дому не пуска.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

Б.

Ой чия то гуска
По водонцї плюска,
Ой чий же то гусачок
До дому не пуска?

Вітова [1]) гуска
По водспцї плюска,
А сусїдів [2]) гусачок
До дому не пуска.

Ляшки Горішні, пов. Бібрка, зап. Н. Вовчук.

---

[1]) Місто „вітова“ можна поставити назвиско якого небудь господаря, що має доньку.

[2]) Тут так само, тілько такого господаря ставити, що має сина.

108. Журило.

Ішов Журило з міста,
За ним дівочок двіста:
Ой ти, Журило, пане,
Де твоє воєко стане?
А в Журиловім млині,
Сподобало сі нині:
Мельничка молоденька,
Пристав до серденька.

O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 176, ч. 24 (77).

Паралелї: В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Историческія пѣсни, т. I, ст. 54—56 ч. 18.

109. Хлопці у дівчини.

Де тота дівчина, що тут була?
Скочила в городчик тай тупнула.
За нев хлопчики як баранчики,
Пірвали фартух на кавальчики.
Сїм міхів оріхів, решето терну,
В середу поїхав, в четвер ся вернув.
Чекай, дівчино, до зимних мясниць,
Наберу ти всїляких спідниць.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

110. Флїрт.

А.

Сидїла на колодці,
Моргала на молодці:
З гаю, молодці, з гаю,
Чорні очинька маю.
Як би ти не дурила,
Давно б ти людьми була.

Глещава, пов. Теребовля, зап. О. Стечишин.

Б.

Стояла на колодці,
Моргала на молодці:
З гаю, молодці, з гаю,
Чорні я очи маю.
Мара тя бери з ними,
Давно ти гулиш ними!
Як би я не гулила,
Дівков бим не ходила.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

111. Хлопець вибираєть ся до дівчини.

Ходив коничок понад річкою,
За ним Іванко я з вуздичкою.
Чикай, коніку, ней ті сїдлаю,
Гей поїдемо аж до Дунаю.
А до Дунаю водицю пити,
Аж на Тикліївку дівки любити.

Текгівка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

112. Осторога перед зрадою.

Ой є ў поли кирпицьи,
Коло неї травицьи:
Ой там ковак (Петрунь) коньа
Ў ті кирпици напуваў. [пас,
Ў ті кирпици напуваў,
І ў дьіўчини ночуваў.

Там в воротьох явір стоїт,
Ой там козак коньа строїт.
Коньа строїт, шаблю ладит,
Ой, дьіўчино, він тьи зрадит!
Ни бою сьи вістра твого,
Аньі тебе молодого.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

113. Поговори.

А.

А на церкві хрест, хрест, на дзвінниці стрівка,
А в нашої Касуненьки на столї горівка.
Мід горівку точит, виплакала вочи,
А до неї Василенько зза стола вискочив:
Не плач, Касуненько, не псуй си головки,
Ой не слухай, Касуненько, людскої наговки.
Бо людска наговка вся піде за дарко,
Ой виведи кониченька, Касуненьк» панно.
Ой вивела Касуненька тай го осідлала,
А до боку шабельку як припалювала.

Від сестри Павлїни.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

Б.

А на церкві хрест, хрест,
На дзвінниці стрілка,
Там то ми сьі сподобала
Матрончина дьіўка.
Сама невеличка, румяного личка,
Припала ми до серденька, як перепеличка.
Редьквицьу копала, в ріцьі полоскала,
Молодому Івасеви до серцьа пристала.

А на церкві і т. д.
А ў нашої Орисуньі на стольі горіўка.
Мід-горіўку точит, заплакані вочи,
А до неї Івасенько зза стола вискочит.
Не плач, Орисуньу, не збавльай голоўки,
Ой не слухай, Орисуньу, льудскої намоўки.
Бо льудска намоўка, то є ўсьо за дармо,
Виведь, виведь, кониченька, а зостань за брамоў!
Вивела коника, ще й го осьодлала,
Ще й шабельку золотую до боку припнйала.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

114. Дівчина до сподоби.

Ой у лузі на галузі вісім кур,
А дівчина чубатенька, тай каплун.
Тай бодай ти, Олексику, гаразд нав,
Що ти собі тай Параску сподобав.

Устє над Черемошем.

115. Чому милий подобаєть ся?

Ой ти, милий, в чім купав сї,
Що ти мині сподобав сї?
Чи в лілії, чи в шильвії,
Що за тобов серце мліє?

Купав я сї в медї, вині,
Купав я сї в цвіт-калині,
Купав я сї в паньскій рожі,
Жеби я був хлопець гожий.

Сухостав, пов. Гусятин, зап. А. Свергун.

116. Виноград.

Ой до Львова доріженька, до Львова,
Висаджена виноградом довкола.
Там молода Гапунцуні заснула,
Вийшов, вийшов і батенько, не чула.
Рубав би я той виноград, не вию,
Будив би я своє дитє, не сьвію.
(Матінка, сестричка, братенько).

Миленький: Рубав би я той виноград, я вию,
Та я збуджу свою милу, я сьвію.

Зап. в Ваньковичах, Самбір. пов. Ф. Колесса.

117. Рута.

Ой чия то крута рута в городоньку?
Марисина крута рута, матусенько.
Чому-ж ти її не сполола, Марисенько?
Бо я єї не любила, матусенько.
Та кого ти полюбила, Марисенько?
Молодого Івасуне, матусенько.

Зап. у Ваньковичах, Самбір. пов. Ф. Колесса.

Ідентичний варіянт сеї гаївки зап. 1908 р. у Стрільбичах, Старосамбір. пов. С. Малецький.

118. Сумна дівчина.

Чось не рано сонце сходит,
Чось дівчина сумна ходит.
Витко, витко по їй личку,
Що не спала цілу нічку.

Чогос, мила, я не спала?
Чис сї з иншим закохала?
Не вилика серцю туга:
Не будеш ти, буде друга.

Сухостав, пов. Гусятин, зап. А. Свергун.

119. Невідома будучність.

Терну, терну,[1]) доріжкою,
Комусь буду невісткою,

[1]) Повинно бути: Терном, терном.

Чи дякови, чи попови,
Чи якому лайдакови.

Коршин Угнівське.

120. К о с а.

Косо моя жоўтая,
Кому будеш милая?
Ой старому брунь Боже,
Молодому дай Боже!

Зап. 1908 р. в Ляхівцях, Богородчан. пов. О. Роздольський.

121. В і н о к.

Ой вінку наш, вінку,
Крищатий барвінку,
А я тебе плела
Та вчера з вечера.
Та повісилам тебе
Я в теремі та на дереві
На шовковім шнурочку,
На золотім кілочку.
А моя мати взяла
Тай нелюбови дала.
Коби я була знала,
Була-б я го розірвала.
Була-б я го розірвала,
Ноженькою придоптала,
Рученькою приплескала.

Ой вінку наш, вінку,
Крищатий барвінку,
А я тебе плела
Та вчера з вечера.
Та повісилам тебе
Я в теремі та на дереві,
На шовковім шнурочку,
На золотім кілочку.
А моя мати взяла
Та миленькому дала.
Коли-б я була знала,
Була-б я го красше вбрала,
Ще й золотом назолотила,
Миленького прикрасила.

Скорики, пов. Збараж, зап. А. Коблюк.

122. Нелюб і любко.

Ходжу, блуджу по під лїсок, душко моя,
Щеплю, ломлю барвін-листок, душко моя,
Барвін листец, піду в танец, душко моя;
А в тім танци нелюб стоїт, душко моя,
Нелюб гляне — вінок вяне, душко моя!

Ходжу, блуджу попід лїсок, душко моя,
Щеплю, ломлю барвін листок, душко моя,
Барвін листец, піду в танец, душко моя;
А в тім танци милий стоїт, душко моя,
Милий гляне — вінок цвине, душко моя!

Зап. у Глещаві, Терноп. пов. Садір Озерський.

Варіянт із Городниці, Гусятин. пов., зап. Ів. Ляторовськин, має тілько першу строфку, а в ній такі відміни: Стр. 2: Вщіплю, вломаю. — Стр. 3: Барвін-листок, синий цьвіток. — Стр. 4: Подай вінка аж до віка.

Паралєлї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 680, ч. 5. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 100, ч. 5.

123. Нелюб.

Сама молода,
Дітий череда,
Татари ми мужа взяли,
Радости моя!

———

Як сї притаче,
То мі іспиче,
Зітне мою головоньку
По саме плече.

———

Нїкому дати
До тата знати,
Щоби мого миленького
Лїпше звєзати.

———

Коби я мала
Свого коваля,
Казала бим му кувати
Свого гультая.

———

Сут ту ковалї
Сані молоді,
Скують мого гультєка
За годину-дві.

Зап. у Дрогобичи В. Мацюрак.

124. Милий при плузї.

Ой Лагідо, Лагідойко,
Вийди собі на горойку,
Подиви сї в чисте поле,
Та щож твій милейкий робит:
Ой чи сїє, чи скородит,
Чи за плужейком ходит?

Ой ходит і оре, пшеничейку сїє,
Від пана Бога щєстє сї надїє.

Правда, 1895, ст. 252, ч. 17. Зап. Ос. Маковей в Яворові.

125. До пари.

На тарели білий сир, білий сир,
А в Івана їден син, їден син.
А в Марисї є дочка, є дочка,
Буде єго жіночка, жіночка.

Зап. 1904 р. в Журові, Рогатин. пов. І. Савицький.

126. Заохота.

Зеленії огирочки стеліть ся, стеліть ся,
Молодії парубочки женіть ся, женіть ся.

Зап. в Рожджалові Ф. Колесса.

127. Дарунок.

Любив козак Олену,
Купив бинду зелену;
Причіпив і до боку:
А то файна ніврокy.
Причіпив і до вуха,
А то файна псяюха.
Причіпив і до носа,
А то файна хороша!

Любив козак Явдоху
За ґилетку гороху;
Гороху сї наїла,
Тай козака не хтїла.

Товстеньке, пов. Гусятин, зап. М. Будка 1898 р.

128. Віно.

На горі кришталь посував сї,
Там мати з доньков розмовляє сї:
Вийди, Івасуню, возьми си Настуню,
Дам я ти віна, дві фірі сїна;
А ще до того пів золотого,
І ще додатку бобу лопатку,
І ще дочинку куцую свинку,
І коровицю багриненькую,
І Настуненьку молоденькую.

Зап. Н. Вовчук, в Ляшках Горішних, Бобрець. пов.

129. Відданиця.

У городї вїлячко,
Паси бика, дївочко;
Паси бика, гладь бика,
Дасть тї пенька за дяка.

У неділю раненько,
Приїде твій батенько,
Привезе ти дївочку,
У золотім віночку,
І у нових чобітках,
На золотих підківках.
Вона буде ходити,
А чобітки рипіти,
А підківки скрипіти.

Зап. в Костільниках, Бучацького пов., М. Капій.

130. Пора на женячку.

Там за двором, за двором,
Кукуруза з шуваром;
А дївчина Варвара
Кукурузу ломала.

Кукурузу садить ся,
Кукурузу годить ся,
Молодого козака
Оженити годить ся.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

131. Дївчина за паном.

Там за двором, за двором,
Кукуруза з полином!
Гей, гей, гухаха, кукуруза з полином.

Там дївчина Варвара
Кукурузу ломала;
Гей, гей, гухаха, кукурузу ломала.

Як над'їхав млодий пан,
Той си її сподобав;
Гей, гей, гухаха, той си її сподобав.

„Возьми мене з собойом,
Буду я ти жонойом.
Я ни буду робити,
Тілько буду радити.
Я си прийму найманчку,
Сама сяду в запецку".
Сказила сї найманчка,

Вигнала ми з запецка,
Тай ни хтїла робити,
Тілько пішла судити.

Теклївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

132. Козак сватає дївчину.

Над водов верба вихитує сї,
Козак дївчини випитує сї:
Ой ти, дївчино, ци підеш за мени?
Нїчо не будеш робити в мени.
Є два наймити, будут робити,
Є дві наймички, їсти варити.
Є стара нене, буде рідити,
Є старий батько, ключі носити.
Є сивий голуб, буде гудїти,
А ти си седиш, будеш сидїти.

Сухостав, пов. Гусятин, зап. А. Свергун.

133. Слабосилий.

Там на луцї на широкій,
Муравойко дзеленейка. } Повтаряєть ся по кождій стрічцї.
Там ходит дївок танок:
Біг помагай біх всїм дївойкам!
Взяв бим тя, ни рівня-с ми.
Взяв бим тя за служейку,
Служка ся вне, мене побє!

Зап. 1908 р. в Біличи Долїш., Старосамбір. пов. С. Малецький.

134. Свати.

А.

1. Вісьта, коню, вісьта,
2. Поїдемо до міста.
3. Там будемо торгувати,
4. Дївкам вінки купувати;
5. Та поїдем в вінку,
6. До Яцка по дївку,
7. До білої камянки,
8. До Ксенї панянки.

9. Вийди, Ксеню, вийди,
10. Та не маєш ти кривди:
11. Коиченька вороного,
12. Грицуненька молодого.

Зап. 1866 р. в Тернопільщині, П. Білінський.

Варіянт із Охримовець, Збараж. пов., зап. М. Підгірним, має такі відміни: Стр. 4: Віночки. — Стр. 5: Де ти ідеш, вінку? — Стр. 6: До Мазура. — Стр. 7–8: Нема. — Стр. 9: Вийди, Ганусю. — Стр. 12: Петруня.

Б.

Ой віста, коню, віста,
Ой віста, коню, віста,
Поїдемо до міста.

Ой віста, коню, в вінку,
Ой віста, коню, в вінку,
Поїдемо по дівку.

Вийди, Гануню, вийди,
Вийди, Гануню, вийди,
Чи не маєш ти кривди?

Коника вороного,
Коника вороного,
Хлопчика молодого!

Пліснини.

135. Старости.

Ой Лагідо, Лагідойко,
До Чупчихи по дівойку!
А Чупчиха добра мати,
Видасть свою дівойку в хати.

Ой Лагідо, Лагідойко,
До Міляна по дітойко,
Бо в Міляна добре дитє,
Возьме Мариню під завитє.

Сї дві строфки повтаряють, укладаючи й инші пари. Як хотять котру дівчину поганьбити, то співають:

Ой Лагідо, Лагідойко,
До Дуба по дівойку,
А Дубова злая мати,
Кійом, кійом доньку в хати!

Дівчині добирають тут відповідну пару.

Правда, 1895, ст. 287, ч. 24. Зап. О. Маковей в Яворові.

136. Вибір дружини.

Ой била у кнетейка
Єдная дівойка,
Ой били у неї
Троє зальотойка.

Шальвівйка нала
Руту подамала. } Повторяєть ся по кождій стрічці.

Перші си сїли такой за ворота,
А другі си сїли а в новейких сїньох,
А третї си сїли а в новой сьвітлойцї.

Тоти за вороти пили горілочку,
Тоти, що в сїньох, червонейке пиво,
Тоти, що в сьвітлойцї, медок солодойкий.

Тотим за вороти дала перстенину,
Тотим, жи в сїньох, білейку хусточку,
Тотим, жи в сьвітлойцї, білейку ручейку.

Зап. 1908 р. в Біличи Долїш., Старосамб. пов., С. Малецькый.

137. Відмова.

Ой не стій під вікном,
Не махай рукавом!
Гей-гу, гу-га-га, не махай рукавом.

Тай не моргай бровами,
Шукай собі в волами!
Гей-гу, гу-га-га, шукай собі в волами.

Шукай собі богачок,
Що по тридцять сорочок!
Гей-гу, гу-га-га, що по тридцять сорочок.

Зап. у Задарові, Бучаць. пов., Ст. Підручний.

138. Шлюб на ринку.

Ягілка ягілкою,
Піден ў сёло за дьіўкою.
А Кудлиха, стара мати,
Має дочку замуж дати,
А дьячиха має сина,
Буде єго женила.

Ўзьили сьі за підбочок,
Повели сьі на риночок.
На риночку ксьондзи були,
Там вони присьагнули.

Зап. 1909 р. в Ярчівцях, Зборів. пов. О. Роздольськый.

139. Чи любити старого?

Стояла при Дунаю,
І так собі гадаю:
Чи жити, чи не жити,
Чи старого полюбити?

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

140. Дівчина любить лише молодого.

Качата-гусята всю гору вкрили,
В попову саджівку пити ходили.
Касуню, писупю, вижень качата,
Поцілуй Івасї в жовті вусята.
Я люблю медочок, бо солоденький,
Я люблю Івасї, бо молоденький.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

141. Дівчина пасе качку.

Ой гой-гой, і Ладо!
Пасла дівчина качку,
Ой гой-гой, і Ладо!
При зеленeнькім качку.
Ой гой-гой, і Ладо!
Пасучи загубила,
Ой гой-гой, і Ладо!
Ськаючи заблудила.
Ой гой-гой, і Ладо!
Виблукала сї в поле,

Ой гой-гой, і Ладо!
Там мій миленький воре,
Ой гой-гой, і Ладо!
С сивою кобилою,
Ой гой-гой, і Ладо!
З малою дитиною.
Ой гой-гой, і Ладо!
Ой воре він і плужит,
Ой гой-гой, і Ладо!
За миленькою тужит.

Зап. у Підберізцях, Львів. пов., М. Цар.

Б.

На зеленeнькім качку,
Пасла дїучина качку:
Пасла, загубила,
Шукала, заблудила.
Виблудила сї ў поле,
Там козак конем воре:

Воре, погоняє,
Дїучину підмовляє.
Ворм, козаче, ворм,
А ти мене не дурм,
Бо як ти мене здурим,
Сам з розуму ўступим.

Зап. у Задарові, Бучац. пов., Ст. Підручний.

142. Мати бє за хлопців.

А.

На городі білая глина,
За щож ти, мамуненько, мене била?
За тов-м тя, доню, била,
Щобись хлопців не любила.
А як же хлопців не любити,
Коли з хлопцями добре жити.

Корчинів, Угнівське.

Б.

Ой на горі жовта глина,
За щось мене мати била.
За тото ня мати била,
Щом панича полюбила.
Як панича не любити,
Коли з паном добре жити.
Ой бо пан дрібненько пише,
На колінах поколише,
Поколише, поцілює,
Тай щось менї подарує.

Сільце.

143. Дівчата пропадають за Ляшком.

Дуб, дуб зелененький,
Ляшок молоденький:
На ній чорна камізелька,
Припав любко до серденька.

Дуб, дуб зелененький,
Ляшок молоденький:
Коби не гріх, не четвер,
Пішли би смо хоть тепер.

Дуб, дуб зелененький,
Ляшок молоденький:
Коби не гріх, понедїлок,
Пішли би смо на барвінок.

Дуб, дуб зелененький,
Ляшок молоденький:
Коби не гріх, не вівторок,
Пішло би нас хоть зі сорок.

Дуб, дуб зелененький,
Ляшок молоденький:
Коби не гріх, не середа,
Пішли би смо як череда.

Дуб, дуб зелененький,
Ляшок молоденький:
Коби не гріх, не п'ятниця,
Пішли би смо, як чирниця.

Дуб, дуб зелененький,
Ляшок молоденький:
Коби не гріх, не субота,
Пішли би смо, хоть робота.

Дуб, дуб зелененький,
Ляшок молоденький:
Коби не гріх, не неділя,
Пішли би смо на Поділя.

Сільце.

144. Мальовані черевики.

Гей на горі, на горі,
Малювали малярі,
Малювали чорноброви
Чиривички мої.

Ти матуню моя,
Пожич мині таляра,
Чиривички викупити
В молодого маляра.

Ой ти доньцю моя,
Було літо, не зима,
Було собі заробити,
Чиривички викупити
В молодого маляра.

Ти матцю моя,
Дитина ми бай мала,
Не дала ми заробити,
Чиривичків викупити
В молодого маляра.

Глядки, зап. С. Авдикович, 1904 р.

145. Молодиця вмиває ся.

На кладочці стояла,
Руняне личенько вмивала:
Благослови Боже і тебе і мене
І тов личко, що цїлувало мене.

На кладочці стояла,
Білі рученьки вмивала:
Благослови Боже і тебе і мене,
І тії рученьки, що обіймали мене.

На кладочці стояла,
Білі ноженьки вмивала:
Благослови Боже і тебе і мене
І ті ноженьки, що ходили до мене.

На кладочці стояла,
Жовту косу чесала:
Благослови Боже і тебе і мене
І тую жовту косу, що красила мене.

Br. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 229.

146. Пімста.

A.

На наші Тиклівці
Ни гордиві хлопці:
Купували мід-вино
Господарскі дочці.

Вона в нини їла,
Но ни говорила,
Вони собі подумали,
Що нини гордила.
Вийшли на гороньку
Радити радоньку:
Завидімо кониченька
В її лилійоньку.

Вийшла стара мати
Коня виганяти:
Вийди, вийди, Катрино,
Поможи загнати.
А Катря загнала
Та ще й восїдлала,
Золотую шабельочку
До боку чіпляла.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

Б.

А в наших Пліснянах не гонорні хлопці,
Купували горілоньки Юрчишиній дочці.
А она не пила, нич не говорила,
Они собі міркували, що нини гордила.
Вийшли на гороньку, гадали гадоньку:
Завидімо кониченька в її леліїоньку.
Вийшла стара мати, взяла парікати:
Вивідь, вивідь кониченька, буду позивати!
Ой цит, стара мати, не позивай сина,
Заплати нам за горівку, щось з дочков напила.
Вивела коника, ще і не сїдлала
І шабельку золотую до боченька дала.
Дала му хустечку слїчну, як лелію:
Сховай, сховай, Марисеньку, на другу неділю.

Пліснянин.

В.

Качмарів синочок Каролькову дївку
Запросив і до коршоньки на мід, на горівку.
А вона не пила, анї говорила,
Вони собі погадали, що нини гордила.
Вийшли на гороньку, стали на радоньку:
Завези нас, сивий коню, в її шильвійоньку.
Вийшла стара мати, взяли парікати:
Здоптали ни шильвійоньку,
Треба позивати.
А ти стара мати, а ти стара сива,
Заплати нам за горівку, що донька напила!

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

Г.

Вийдьім на гороньку радити радоньку,
Заведьіно кониченька в її льільійоньку!

Вийшла стара мати, взьила нарікати:
Видоптали льільійоньку, підем позивати!

А ти, стара мати, а ти стара, сива,
Заплати нам за мід-вино, що дочка напила!

Вона з нами пила, ньіц ни говорила,
А ми собі помислили, що вона гордила.

Зап. 1909 р. в Озїрнї, Зборів. пов. О. Роздольський.

147. Перелюбство.

Світи, місяченьку, на розї, на розї,
Десь мій милий в дорозї, в дорозї.
А я на тое не дбаю, не дбаю,
Іду до коршми гуляю, гуляю.
На колодоньцї стояла, стояла,
Біле личенько вмивала, вмивала.
А у сусїди єден син, єден син,
Сподобав ми ся вражий син, вражий син.
Там то оченьки як тернок, як тернок,
Там то бровоньки як шнурок, як шнурок.
Там то личенько румяне, румяне,
Комусь воно буде кохане, кохане.

Холоїв.

148. Хлопцї бють ся через дївчата.

Ой на горі каўки вют сьи,
На дїўчинї хлопцї бют сьи.
Гей-гу, гу-га-га,
На дїўчинї хлопцї бют сьи [1]).
Не бийте сьи, нема зá-що,
Котра ладна, то ледащо.

Котра ладна і подібна,
До роботи не потрібна.
Котра на стан тонкая,
До роботи швидкая.
Котра на стан грубая,
До роботи гнилая.

Зап. у Задарові і Красїєві, Бучаць. пов. Ст. Підручний.

[1]) По кождій другій стрічнї повторяєть ся разом із нею.

149. Чудесний корінь.

А.

На широкім Дунаю, гусар гуси ганяє,[1])
Ой ганяє, ганяє, на молодців моргає:
Ой ви хлопці, молодці, скажіт моїй дівоньці,
Най си літ не тратит, най иншого си глядит.
Най на мене не жде, най за иншого йде!
Бо я гусар молодий, підімнов кінь вороний,
Я поїду на війну, знайду я си там іпу.
А на війні як ся вдасть, дівчина ся не віддасть.

Дівча тое почула, тай на гору вскочила:
Накопала коріня з під білого каміня,
Сполокала на ріці, зварила го в молоці,
Приставила до жару: Кіпи, кіпи кореню!
Кіпи-ж, кіпи-ж кореню, дуже, дуже помалу!
Ой ще корінь не вкипів, а вже гусар прилетів!

Ой чого-ж ти прилетів, колись мене не хотів?
Якби я тя не хотів, я бим сюда не летів!
А що-ж тебе принесло, ой чи човен, чи весло?
Приніс мене ворон кінь, до дівчини на покліп!
Великий я світ злітав, такой другой не видав:
На станочку тоненька, на личеньку біленька.
Ой я гусар молодий, ще й до того богатий.
Тисяч овец в вівчарни, сорок коней на стайни,
Скриня грошей в стебинку — а дівчина в літнику.

Зап. Ів. Ляторовський. Городниця, пов. Гусятин, 1856—1860 р.

Б.

По сій боці Дунаю, ой чабане мой, [мой,
Недалеко до краю, ой та дріта [дайна[2]).
Чабан вівці корнає,
І на хлопці моргає:
А ви хлопці молодці,
Перекажіть дівойці,

[1]) Друга часть кождого стиха повторяєть ся так: „Гу-га! гу-га, гу-га-га! гусар гуси ганяє!“ — „Гу-га, гу-га, гу-га-га! на молодців моргає!“ — „Гу-га, гуга, гу-га-га! скажіт моїй дівоньці!“ і т. д.

[2]) Сей приспів повторяєть ся на переміну з попереднім по кождій стрічці.

А ній вна ся не журить,
Свої літа не губить;
Бо я чабан молодий,
Щим до того войсковий:
Сім сот овець в дойнику,
Ялівнику без ліку,
Стадо коний в домнику,
Котев гроший в стебнику.

Що будем, мамцю, робити,
Не хце чабан ходити?
Копай, доне, коріня,
З під білого каміня!

Копала вна нічку й день,
Не найшла вна лиш єден.
Полокала на ріці,
Варила го в молоці.
А вже горниць ой кипить,
А вже чабан тай летить;
А вже горниць ізкіпів,
А вже чабан прилетів.
А щож тебе принесло,
Ай чи човен, чи весло?
Приніс мене сивий кінь,
До дівчини на покліп!
Ти не моя, я не твій!

Зап. в Кіндратові, Турчан. пов. 1881 р. М. Зубрицький.

B.

Там на ставу, на ставу,
Писар гуси заганяв,
Гу-гу, гу-га-га, писар гуси заганяв.
Писар гуси заганяв,
На молодиї поморгав:
Гу-гу, гу-га-га, на молодиї поморгав.
Ой молодиї, молодиї,
Скажіть мої дівочиї;
Гу-гу, гу-га-га, скажіть мої дівочиї.
Нехай она замуж йде,
Бо за мене не піде.
Гу-гу, гу га-га, бо за мене не піде.
Бо я писар молодий,
Ще й до того богатий,
Гу-гу, гу-га га, ще й до того богатий.
Трийцять коний на стайни,
Сорок овець в вівчарни,
Гу-гу, гу-га-га, сорок овець в вівчарни.
Ялівнику без ліку,
Скриня гроший в стибнику,
А дівчина в літнику.
Гу-гу, гу-га-га, а дівчина в літнику.
А дівчина молода,
Вискочила з города,

Накопала коріня
З під білого каміня,
Гу-гу, гу-га-га, з під білого каміня.
Поставила на жару,
Кіпи корінь помалу,
Гу-гу, гу-га га, кіпи корінь помалу.
Єще корінь не вкіпів,
А вже писар прилетів,
Гу-гу, гу-га-га, а вже писар прилетів.
А чого ти прилетів,
Колись мене не хотів?
Гу-гу, гу-га-га, колись мене не хотів.
Якби я тя не хотів,
Я-б до тебе не летів,
Гу-гу, гу-га-га, я-б до тебе не летів.
Ой всьой я вже сьвіт зійшов,
Ще-м такої не найшов,
Гу-гу, гу-га-га, ще-м такої не найшов.
На станочку тоненька,
На личеньку біленька,
На личеньку румяна,
На серденьку кохана,
Гу-гу, гу-га-га, на серденьку кохана.
Не сам я ту прилетів,
Привіз мене сивий кінь;
Привіз мене сивий кінь,
До дівчини на привіт,
Гу-гу, гу-га-га, до дівчини на привіт.

Зап. Гладун, село Жуличі, пов. Золочів, 1884 р.

Г.

По широкім Дунаю писар гуси ганяє,
Гой, гой, гоя, я, писар гуси ганяє.
Ой ганяє, ганяє, на молодці моргає,
Гой, гой, гоя, я, на молодці моргає.
Ой молодці, молодці, скажіт моїй дівочці,
Гой, гой, гоя, я, скажіт моїй дівочці.
Як дівчина то вчула, аж за гору скочила,
Гой, гой, гоя, я, аж за гору скочила.
Накопала коріня з під білого каміня,

Гой, гой, гоя, я, з під білого каміня.
Сполокала на річці, намочила в горівці,
Гой, гой, гоя, я, намочила в горівці.
Намочила в горівці, чарувати молодці,
Гой, гой, гоя, я, чарувати молодці.
Приставила до огню, кіпи, кіпи корію,
Гой, гой, гоя, я, кіпи, кіпи корію.
А ще корінь не вкіпів, а вже писар прилетів,
Гой, гой, гоя, я, а вже писар прилетів.
А чого ти прилетів, колись мене не хотів,
Гой, гой, гоя, я, колись мене не хотів?
Якби я тя не хотів, я-б до тебе не летів,
Гой, гой, гоя, я, я-б до тебе не летів.
А я писар молодий, ще до того богатий,
Гой, гой, гоя, я, ще до того богатий.
А сто коней на стайни, сорок овец в кошарі,
Гой, гой, гоя, я, сорок овец в кошарі.
А в дойнику без ліку, а в шпіклїри без міри,
Гой, гой, гоя, я, а в шпіклїри без міри.
А дівчина молода вискочила з города,
Гой, гой, гоя, я, вискочила з города.
А на стану хоть малюй, а на личку хоть цїлуй,
Гой, гой, гоя, я, а на личку хоть цїлуй.

Плїсняни.

Д.

1. Ой на ставі, на ставі,
2. Писар гуси ззганяє,
   Гей, гей, гу-ха-ха, писар гуси ззганяє.
3. Писар гуси ззганяє,
4. На дудочці виграє,
   Гей, гей, гу-ха-ха, на дудочці виграє.
5. На дудочці виграє,
6. На молодців моргає: Гей, гей...
7. Гей ви, хлопці-молодці,
8. Скажіт мої дівоньці:
9. Та ней си літ ни тратит,
10. Ней си вичого глядит.
11. Накопала коріня
12. Спід білого каміня;
13. Полоскала в кирниці,
14. Варила го в водиці;
15. Полоскала на ріці,
16. Варила го в молоці;
17. Полоскала на леді,
18. Варила го на меді.
19. Приставила до вогню,
20. Кіпи, кіпи, коріню.
21. А ще корінь ни скипів,
22. А вже писар прилитів.
23. А чого ти прилитів,
24. Колись мине ни хотів?
25. Як би я ті ни хотів,

26. Я-б до тебе ни литів.
27. А що-ж тебе принесло,
28. Та чи човен, чи весло?
29. Приніс мене ворон кінь
30. До дівчини на спокій;
31. До дівчини, до душки,
32. На біленькі подушки;
33. На біленькі подушки,
34. На масненькі пиріжки.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

У варіянті, зап. М. Бунтом у Козівці, Терноп. пов., 1907 р., є такі відміни: Стр. 1: Нема. — Стр. 2: Вівчар вівці ганяє. — Стр. 4—5: Нема. — Стр. 9—10:

Най вона се не журит,
З личка краси не губит!

Стр. 13—20: Нема. — Стр. 27—34: Нема.

У варіянті, зап. М. Капієм у Свистільниках, Бучацького пов.: Стр. 1: На широкім Дунаю. — Стр. 2: Гусар. — Стр. 4—5: Нема. Стр. 9—10:

Най вона се не журит,
Най си літа не губит

Потім:

А дівчина як вчула,
Аж за гору скочила.

Стр. 13—20: Нема; зам. них:

Приставила до жару:
Кіпи, корінь, помалу.

Стр. 25—26: Нема. — Стр. 31—34: Нема.

У варіянті, зап. С. Авдиковичем у Глядках, 1904 р., нема важніших відмін. — Варіянт із Настасова, Терноп. пов., зап. Гр. Ракочим, 1908 р., зам. стр. 13—20, має отсї:

Ой копала цілий день,
Викопала по єден.
В горівці го мочила,
В молоці го варила.
Приставила до жару:
Кіпи, кіпи, корінцю!

Зам. стр. 31—34 — отсї:

Принесла ме кобила,
Де дівчина Марина.

Варіянт із Вовкова, Перемишлян. пов., зап. М. Бодиаром, 1908 р., має такі відміни: Зам. стр. 1—10:

Ой там, ой там за гайом,
Козак гуси заганяв;
Козак гуси заганяв,

На дівчину покрутав.
А дівчина гукнула,
Тай за гору махнула.

Стр. 13—14: Нема. — Стр. 17—20: Нема. — Стр. 25—26: Нема. — Зап. стр. 31—34, є отсї:

А дівчина в фартусї,
Пристала ми до душі.
А дівчина в запасці,
Пристала ми до серці.
А дівчина в літнику,
Пристала ми до віку.
Засїдали хлопці в саду
На дівчину файну, надну.
Ой моргали і надили:
Вітра вїли, не зрадили.
Бодайже ти марне здох,
Що ти любив разом трох.
Люби мене одпую,
Коли я ті мінюю.

Е.

Там на ставу, на ставу,
Писар гуси ганяє,
У! у! у-ха-ха! писар гуси гаПисар гуси ганяє, [няє.
На дудочку виграв,
У! у! у-ха-ха! на дудочку виНа дудочку виграє, [грає.
На молодці моргає,
У! у! і т. д.
А ви хлопці, молодці,
Перекажіть дівонці,
У! у! і т. д.
Нехай она замуж йде,
Она мене не здіжде,
У! у! і т. д.
Дівчина ся дочула,
В тихий Дунай втонула,
У! у! і т. д.
Накопала коріня
З під білого каміня,
У! у! і т. д.
Приставила до жару,
Кіпить корінь помалу,
У! у! і т. д.
А ще корінь не вкипів,
А вже милий прилетів,
У! у! і т. д.
Ой чого-ж ти прилетів,
Колись мене не хотів,
У! у! і т. д.
Якби я тя не хотів,
Я-б до тебе не летів,
У! у! і т. д.
А щож тебе принесло?
Ой чи човен, чи весло!
У! у! і т. д.
Принїс мене ворон кінь
До дівчини на спокій,
У! у! і т. д.
До дівчини Ганускы,
На білії подушки,
У! у! і т. д.
На білії подушки,
На масненькі пиріжки,
У! у! і т. д.
До дівчини Ярини,
На білії перини,
У! у! і т. д.

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Такий самий варіянт зап. В. Гнатюк у Григорові, Бучаць. пов. 1889 р.

Паралелї: Русалка Дністрова, ст. 28—30, ч. 14 [1]). — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 678—679, ч. 3. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 97—99, ч. 3. — W. Weryho, Dumki białoruskie (Zbiór wiad. do antr. kr., XIII, 3), ст. 102, ч. 40. — Я. Новицкій, Малор. пѣсни преимущ. историческія, Харків, 1894, ст. 99. — Materyały etnogr. z okolic Pliskowa (Zbiór wiad., т. VIII), ст. 159, ч. 116. — Н. Закревскій, Старосвѣт. Бандуриста, I, ст. 93—94, ч. 136. — С. Малевичъ, Бѣлор. нар. пѣсни (Сборн. А. Н. 82), ст. 44—45, ч. 4. — Е. П., Народныя бѣлор. пѣсни, ст. 32—33, ч. 9.

4. Родина й окруженє.

150. Фіялки.

Ой заквили фіялойки, заквили,
Аж сї гори в долинами прикрили.
Збирала їх Маринейка в низейка,
А за нею ї батейко в близейка.
Не ходи ти, мій батейку, за мною,
Не люба ми бесїдойка в тобою.

В другій строфцї замість „батейка“ співають „матейка“, в третій „сестройка“, в четвертій „братейко“. Пята така:

Ой заквили фіялойки, заквили,
Аж сї гори в долинами прикрили.
Збирала їх Маринейка в низейка,
А в нею ї милейкий з близейка.
Ой ходи-ж, мій милейкий, за мною,
Люба менї бесїдойка в тобою.

Правда, 1895, ст. 209—210, ч. 3. Зап. О. Маковей в Яворові.

---

[1]) Сей варіянт має такий початок:

Ой є в поли два дуби,
Схилили ся до купи;
Межи тими дубами,
Там вербонька стояла;
Під вербою світлонька,
В тій світлонцї дївонька;
По світлонцї ходила,
Косу росу чесала;
Косу росу чесала,
На молодцї моргала:
А ви хлопцї молодцї і т. д.

Ідентичний зовсім варіянт, записаний у Пліснянах, за винятком деяких язикових відмін.

Паралелі: Правда, 1893, ст. 377—378, ч. 5.

151. Мати бє їйниву доньку.

Гаївонько моя мила,
За що мене мати била?
За то мене мати била,
Щом починка не наприла.
А я піду на вечірки,
Наприйду вам три починки.

Настасів, пов. Тернопіль, зап. Гриць Ракочий, 1908 р.

152. Мати бє, що донька ґзить ся з хлопцями.

Била мене мати в ранку,
Що подерли хлопці дранку,[1])
Гей-гу, гу-га-га, що подерли хлопці дранку.

А я дранку полатаю,
Тай з хлопцями погуляю,
Гей-гу, гу-га-га, тай з хлопцями погуляю.

Зап. у Задарові, Бучаць. пов., Ст. Підручний.

153. У чужої матери.

А.

Поставлю я свічю
Просто місїцю:
Та вода по каміни,
Та вода побілїла:
Стиха йду, стиха йду,
Щоби я свекорцє
Не пробудила,
Не розсердила!
Стиха йду, стиха йду;
Бо в мене свекорец
Не рідний батенько:
Стиха йду, стиха йду.

Те саме повтаряють, прикладаючи до свекрошки (не рідна матїнка); „дївіра“ (не рідний братїнко); „зовиці“ (не рідна сестронька), відтак до „миленького“:

[1]) Дранка = стара, подерта сорочка.

Поставлю я свіцю,
Просто місіцю:
Та вода по каміни,
Та вода побіліла.
Чуйно йду, чуйно йду,
Щоби я милого і пробудила,
І розвеселила!
Чуйно йду, чуйно йду,
Бо в мене миленький
Як рідний батенько;
Чуйно йду, чуйно йду

Зап. у Підберізцях, Львів. пов. М. Цар, 1871 р.

Б.

А ти, зазуленько, дібрівна, дібрівна,
Та не куй так красно в діброві, в діброві,
Не буди матінки в комірі, в комірі,
Бо наші матінка старая, старая,
А ще до того чужая, чужая,
Та скаже она нам робити, робити,
Та решетом воду носити, носити;
Та вода по діброві, та вода по каменю,
Стиха йде, стиха йде.
Де-ж ти, зазуленько, бувала, бувала,
Як тая діброва палала, палала?
Не решетом воду носити, носити,
Зелену діброву гасити, гасити!
Та вода по діброві, та вода по каменю
Стиха йде, стиха йде!

Зап. С. Кретів у Підгайчиках.

В.

Дівчата беруть ся за руки і роблять колесо; в середині і поза колесом ставляють кількоро малих дівчат (горшки), поміж котрими вививають ся, як поміж деревами, співаючи:

А ми кривого танцю йдем,
А ми єму кінцє не знайдем.
Ти зазуленько дібрівна,
Ой не куй же си в діброві,
А закуй же си в комірі.
В мене матінка старая,
І ще до того чужая;
Казала мині робити,
Та до гори камінь точити.
А я молоденька не вмію,
І ще до того не смію.
Поточу я камінь на місто,
Куплю я собі злоцісто,
Та на дівоньку тонкую,
Та на кошуленьку ленную.
А там в місті дві дівці,
А парубоньків три селі,
А всі грубії, як шлиї.

Наші парубоньки красній,
Їли пироженьки масній.
А дівоньки бліді,
Їли пироженьки пісній.
А ви, парубоньки, до цїпа,
А ви, дівоньки, до хлїба.
А ви, парубоньки, робити,
А ви, дівоньки, лежити.
А ви, парубоньки, до гною,
А ви, дівоньки, до строю.
Не з роскоши, но з біди,
Загадав сї єден женити,
З мягкин ниво робити,
І кропивою хмелити.
А ще пивенько не вкисло,
Вже сї парубоньків натисло.
А ще нивенька не пили,
Вже сї парубоньки побили.

Зап. в Григорові, Бучацького пов., 1890 р., В. Гнатюк.

Г.

1. Ой не куй, зазуле, в діброві, в діброві,
2. Не збуди матїнки в коморі, в коморі.
3. Бо моя матїнка старая, старая,
4. Ще й до того чужая, чужая.
5. Скаже она менї робити, робити,
6. Та на гору камінь точити, точити.
7. Покочу я камінь на місто, на місто,
8. Заплачу я си всьо місто, всьо місто;
9. Купю старим дїдам шлиєска, шлиєска,
10. А старим хлопам ярмиска, ярмиска;
11. А старим бабам чіпчиска, чіпчиска;
12. На молодиці бабиниї, бабиниї,
13. А на парубочки шапочки, шапочки,
14. А на паненочки встонжочки, встонжочки.

Пліснявн.

Л. Кузьма записав в Ушни, Золочів. пов., варіянт сеї гаївки з такими змінами: Стр. 1:

А дібровная зазуле,
Та не куй менї в дуброві.

Стр. 5: Та казала менї робити. — Зам. стр. 7—14, с отсї:

Ой поточу я перстенец,
А всї парубочки у танец.
Ой поточу я долотце,
А всї парубоньки в болотце.

Варіянт із Настасова, Тернон. пов., зап. Гр. Ракочим, на стілько баламутний і попсований, що не беру його для порівнання.

Д.

1. Ти зазулько сивая, сивая,
2. Не куй з рання в неділю, в неділю:
3. В мене ненька старенька,
4. Будить мене з раненька;
5. Заставить мі робити, робити,
6. В гору камінь котити, котити.
7. Я викочу на місто, на місто,
8. Куплю дівкам намисто.
9. А вам, парубочки,
10. Золоті віночки,
11. А вам, молодиці,
12. Золоті косиці,
13. А вам, хлопці, вирвички,
14. Бо в вас довгі шипочки!

З Пасічної.

Варіянт із Загвіздя, Станісл. пов., зап. Б. Заклинським, має такі відміни: Стр. 1—2: Нема. — Стр. 5: Каже менї робити. — Стр. 7 А я війду. — Стр. 13—14: Нема.

Е.

Ти сивая зазуле, зазуле,
Та не куй рано в діброві, в діброві,
Та не збудь матінку в комірі, в комірі.
Моя матінка чужая, чужая,
Ще й до того лихая, лихая;
Скаже менї робити, робити,
На гору камінь котити, котити.
Закочу я до міста, до міста,
Та накуплю я ремесла, ремесла:
На парубки шлиєска, шлиєска,
Бо в них довгі шиєска, шиєска;
А на баби рубочки, рубочки,
На паняночки віночки, віночки!

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

Варіянт із Слобідки Мушкатівської, Борщів. пов., зап. Ст. Мішком, має лише 5 перших стрічок, при чім рим у 4—5: старенька = лихенька.

Ж.

Ой ти зазуленько дібрівна, дібрівна,
Та не куй раненько в діброві, в діброві,
Не збуди матінки в комірі, в комірі.
Бо в неї матінка чужая, чужая,
Тай ще і до того лихая, лихая;
Скаже вона мині робити, робити,
Та до гори камінь точити, точити;
А я молоденька не вмію, не вмію,
Тай ще і до того не сьмію, не сьмію.
Та поточу я го до міста, до міста,
Накуплю віночків сто-двіста, сто-двіста.
А на панєночки віночки, віночки,
А на парубочки шипочки, шипочки.
А на молодиці хусточки, хусточки,
А на старі баби чипчиска, чипчиска,
А на старі хлопи шипчиска, шипчиска.
А на малі хлопці короста, короста,
Як на старім дубі воброста, воброста!

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

З.

Та дібріўная зазули, зазули,
Та ни куй рано в діброві,
Та нина мине ў комірі,
Та моя мати старая,
Та ще й до того чужая.
Та кажи ни мати робити,
Та до гори камінь точити.
Та поточу я на місто,
Та куплю я си злоцьісто.
Тай поточу я ще й далі,
Та куплю я си коралі.
Та поточу я на млинец,
Та куплю я си пирстенец.

Зап. 1909 р. в Озірні, Зборів. пов. О. Роздольський.

Паралелі: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, т. II, ст. 179–180, ч. 3. — Тамже, ст. 183—184, ч. 7. В обох разах ся гаївка злучена тут із другою, п. н. Дуброва. — Тамже, ст. 680, ч. 6. — Тамже, т. III, 2, ст. 156, ч. 2. — Тамже, ст. 181, ч. 6. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 101, ч. 6. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 161—162, ч. 8—18. — Тамже, ст. 175, ч. 76, 11—14. — Тамже, ст. 181—182, ч. 87, 1. — Zbiór wiad. do antr. kraj., т. VII, 3, ст. 131, ч. 1. — А. Метлинскій, Нар, южнор. пѣсни, ст. 305.

154. Мачуха.

Пішли гуси на ріллю,
Радят раду не малу:
Ліпша рільи ранняя,
Та як тота пізная.
Ліпша жінка першая,
Та як тота другая.
З першов жінков дітн-с мав,
А з другою розігнав.
Пішли дітн блукаючи,
Свої матки шукаючи.

Пішли дітн до гробу,
Кличут маму до дому:
Ходіт, мамо, до дому,
Нас мачуха дуже бє,
Тай нам їсти не дає,
Голови нам не змє,
Сорочки нам не вшє.
Ідіт, дітн, до дому,
Та я прийду потому,
Тай розкажу кождому:
Мої праці не вживай,
Мої дітн не вбивай!
Твої праці не вживаю,
Твої дітн не вбиваю.
Прийшли дітн на поріг;
А мачуха за батіг,
Тай батогом по ногах,
Пішли дітн по селах.

Зап. в Чорноліцях, 1905 р., Анна Лаврук.

155. Дівчина вишиває хлопцеви сорочку.

А.

Від Качура до Качура дороженька рівна,
А нашого Василенька сорочка гребінна.
Ой що в того, що гребінна, коли вона гладка,
А хто її вишивав? Парані коханка.
Шила, шила, вишивала розмаїті квіти,
Ой щоби і не судили свекрошині дітн.
Шила, шила, вишивала розмаїті хрести,
Ой щоби і не судили свекрошині сестри.
Шила, шила, вишивала, тай все сі дивила,
Щоби її не судила свекрохи родина.

Вовків, пов. Перемишлянн, зап. М. Боднар.

Б.

Від качура до качура дороженька ріўна,
Чом на тобі, Івасуньу, сорочка не біла?
А хоць вона не білая, коли вона гладка,

Вишивала, маґльувала Настунька кохана.
Вишивала, маґльувала сирими нитками,
Ой ходила, пізнавала межи парубками.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів пов., О. Роздольський.

156. Сирітка.

Ой зацвили фіялойки в неділю,
Ой де-ж я ся сиротойка подію?
Пійшла би я до батейка, не маю,
Бідна моя головойка в тім краю!

Ой зацвили фіялойки в неділю,
Ой де-ж я ся сиротойка подію?
Пішла би я до матїнки, не маю,
(потім до братейка, сестройки)
Бідна моя головойка в тім краю!

Ой зацвили фіялойки в неділю,
Ой де-ж я ся сиротойка подію?
Ой піду я до милого, бо маю,
Веселея головойка в тім краю!

При тій лаголойцї сидять найчастїйше, а декотрі стоять без порядку.

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. Ст. Сапрун.

Ідентичний варіянт записано також у Плїснянах. — Ф. Колесса записав подібний варіянт у Ваньковичах, Самбір. пов.

Паралелї: Правда, 1895, ст. 210, ч. 4. — Зоря, 1880, ст. 99, ч. 1. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 230.

157. Покараний непослух.

Ой кудраче, кудраче,
Не стелись під мене,
Бо мій милий, гурливий,
Не каже сї вбирати.
Я на тее не дбала,
На станочку виграла.
Сле по мене милий нинї три післи,
Я на тее не дбала,
На станочку виграла.
Їден післень свекронько,
Другий післень свекруха,
Третий післень мій миленький.

Ой взяв милий мене за рученьку,
Ой взяв мене картати,
Нагайкою краяти.

Скорики, пов. Збараж, зап. А. Кобилюх.

158. Битий муж.

Ой Дин, Дин, ой Ладом, жінка мужа била,
Ой Дин, Дин, ой Ладом, бо на добре вчила.
„ „ „ їдь, мужу, до ліса!
„ „ „ рубай, мужу, дрова!
„ „ „ пали, мужу, в пецу!
„ „ „ суши, мужу, просо!
„ „ „ вари, мужу, кашу!
„ „ „ годуй, мужу, дїти!
„ „ „ бу'ш мав з ким сидїти.

Кожда остатна половина верша повтаряє ся два рази.

Правда, 1895, ст. 213, ч. 11. Зап. О. Маковей в Яворові.

159. Дівчина з дитиною.

Ой ходила гречна панна по луці,
Ой носила біле дите на руці;
Ой пішла-б я до матінки (батейка, братейка) радити,
Де би тое біле дите подіти?

Мати, батько, брат, радять:

Утопи же, моя доню (сестро), утопи,
А сама сї, молодейка, заплети!

Ой ходила гречна панна по луці,
Ой носила біле дите на руці:
Піду я сї до милого радити,
Де би тое біле дите подіти?
Положи же в колисойку, положи,
А сама сї, молодейка, завіжи.

Правда, 1895, ст. 213, ч. 10. Зап. О. Маковей в Яворові.

Паралелї: Правда, 1893, ст. 378, ч. 6.

160. Заслуженина.

Служив же-ж я в пана Ярмана,
Навчив я ся кран кранувати:
А хто вміє, чи не вміє в долоні плескати?
Заслужив си куритко до того.
Моє кури жовтопюре по саду ходило,
Курита водило;
Моє каче — ка-ка-ка,
Моє гусе — ге-ге-ге,
Моє кури жовтопюре
По саду ходило,
Курита водило.

Зап. у Настасові, Терноп. пов. Гриць Ракочий.

161. Журба.

Журила ся, журила ся молодая пані:
Як жи ни ся ни журити, поле ни ворано.
Буде поле ізворане, житом засіяне,
Ой юж поле виворане, житом засіяне,
Ни жури ся, ни жури ся, молодая пані.

Далі: Як жи ни ся ни журити, поле ни сіяно і т. д., а зміна тільки та, що засівають поле що раз то иншим родом збіжа.

Зап. 1908 р. в Білячи Долиш., Старосамб. пов. С. Малецький.

162. Грушка.

А.

Ой вийду я за воротойка,
Свою грушку посаджу!
Ой вийду я за воротойка,
Свою грушку піділлю.
Ой вийду я за воротойка,
Моя грушка прийнила ся.
Ой вийду я за воротойка,
Моя грушка уже пукла.
Ой вийду я за воротойка,
Моя грушка вже зацвила.
Ой вийду я за воротойка,
Моя грушка зеленушка.
Ой вийду я за воротойка,
Моя грушка пристиглюшка.
Ой вийду я за воротойка,
Мою грушку потрясу!

Й. Лозиньскій, Галагивка (Зоря гал. яко альбумъ), ст. 514, ч. 2.

Б.

Ой вийду я за воротенька,
Та (й) на грушку скопаю.
Ой вийду я за воротенька,
Та на грушку заскороджу.

Перша стрічка все повторяєть ся, а далі:

Свою грушку посаджу,
Свою грушку підсільню.
Моя грушка прийнила сьи,
Моя грушка вже така
(при тім показують).
Моя грушка вже пукає,
Моя грушка розвила сьи,
Моя грушка вже цвите,
Моя грушка ўже й вітцвила,
Моя грушка ўже зродила,
Моя грушка ўже пальіє.
Свою грушку отрису,
Свої грушки позбираю,
Своєи дьітьам подаю.

Зап. 1909 р. в Ярчівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Зовсім близький до сього варіянт зап. д. О. Роздольський також в Озірні, Зборів. пов.

В.

Ой вийду я за воротейка,
Подивлю я ся до городойка,
Ой я грушку посію,
Ой я грушку посію.

Ой вийду я за воротойка, і т. д.
Моя грушка йуж зійшла, і т. д.

Далі: Юж тілька, юж поплюи має, юж квине, грушки має, нарешті:

А я грушку обтрясу,
До милого віднесу.

Зап. 1908 р. у Стрільбичах, Старосамбір. пов. С. Малецький.

Паралелі: A. Wanke, Hałahiwki (Zbiór wiadom., т. XIII, 3), ст. 51—52, ч. 1. — O. Kolberg, Pokucie, I. ст. 182, 2. — Zbiór wiad., т. V, ст. 55—56. — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 229—230.

163. Горошок.

А.

Вий ся, горошку, в три стручки,
Дай же нам, Боже, чотири,
Щоб ся парубки женили,
Нас на весіля просили.

Слобідка Мушкатівська, пов. Борщів, зап. Ст. Мішко.

Б.

А каждому парубкови
Є гороху по стручкови,
Стефанови півструщище,
Бо нездалий парубщище.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

В.

Молодіж уставляєть ся в колесо і співає:

Прийшла весна з квітами,
Пішли в поле з плугами,
Та посіяли горошок.
Та рости, горошку, в три листи,
Та дай же, Боже, чотири,
Щоб ся парубочки женили,
Щоб в осени дівок забрали,
Щоб старі баби гуляли.
Кождому парубкови гороху стручок,
Миколови стручиско,
Бо він старий парубчиско.

Кудобинці, пов. Зборів, зап. Ф. Хоняк.

Г.

Та зароди, Боже, горошок, горошок,
Та зароди, Боже, чотири, чотири,
Та щоби сї хлопці жинили, жинили,
Та щоби на весїле просили, просили.
Та загадали сї жинити, жинити,
Казали си пиво варити, варити.
Та ще тої пиво не скисло, не скисло,
Тай вже сї весїле розтрисло, розтрисло.

Вовків, пов. Перемишляни, зап. М. Боднар.

Д.

Вийшла вина з квітами,
Їдуть мужі з плугами;
Виорали три луги,
Засіяли горошок.
Роди, Боже, чотири,
Щоб ся хлопці женили.
А всїм хлопцям по стручку,
Но одному не стало,
Бодай з него свистало.
Но одному голубець,
Що найбільший молодець.

Зап. Гладун, село Жуличі, пов. Золочів, 1884 р.

Б.

Ой зажену я три плуги,
Та вивору я три лани,
Ой постелью я кожушок,
Та посію я горошок:
Та зароди, Боже, чотири,
Щоб сьі парубочки женили;
Щоб нас на весьільи просили,
Щоб сьі нам низенько уклонили.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Ж

Посію я горошку, горошку,
Тай сї вродить чотири, чотири,
Би сї хлопці скрутили, скрутили;
Посію я цїлий міх, цїлий міх,
Най сї крутять цїлий вік, цїлий вік.

Болшівці, пов. Рогатин, зап. 1909 р. М. Панчук.

Паралелї: А. Свидницкій, Великдень у Подолянъ (Основа. 1861, XI—XII), ст. 43. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 14. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 94—95, ч. 36.

164. Хлопець у льні.

Ой в лен скочу,
Лен потолочу,
Під вирбицю
По водицю.
Ой ленку-ж мій, ленку,
Дрібний вилиненький,
Хто-ж тибе видонтав?
Хлопиц молоденький,
Чорненькими чобітками,
Золотими підківками:
До дівчини ходив,
Мід-горівку носив.

Текліка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

165. Барвінок.

А.

Там на крутій горонцї
З'їжджають ся молодцї;
Молодцї ся з'їзджають,
Ворон коня сїдлають.
Межи ними оден подобен,
Пустив коня сїдлати,
Сам пішов зїля копати.
Роман зїля копав,
Та сам єго не знав.
Попїс він єго на раду,
Межи господарську громаду.
Господарі го не знали,
Тай го в рученьки не брали.
Там на крутій горонцї
Роман зїля копав,
Там сам єго не знав.

Повіс его на раду,
В господиньску громаду.
Господині го не знали,
Та в рученьки не брали.

Там на крутій горонці,
Роман зїля копав,
Та сам его не знав.
Повіс его на раду,
Межи дівоцку громаду.
Дівчата го пізнали,
Та в рученьки забрали:
Ти зїленько барвінець,
Дівчатонькам на вінець.
Ти зїленько барвінець,
Загнати парубки в свининець.
Ти зїленько лотота,
На парубки схіпота.

Зап. Гладун. у Жуличах, пов. Золочів, 1884 р.

Б.

Роман зїле копав, копав,
А сам его не знав, не знав.
Повіс его до ради, до ради,
До хлопскої громади, громади.
Его хлопска громада не знала, не знала,
В руки его не взяла, не взяла.

Роман зїле копав, копав,
А сам его не знав, не знав.
Повіс его до ради, до ради,
До дівоцкої громади, громади.
Его дівки пізнали, пізнали,
В рученьки го забрали, забрали:
Ой то зїлейко барвінець, барвінець,
То дівойкам на вінець, на вінець.
То зїлейко карупіль, карупіль,
До дівойкам на купіль, на купіль.
То зїлейко розроста, розроста,
На парубки короста, короста.

Зап. у Батятичах, 1884 р. І. Коцик.

При остатних словах парубки кричать: На дівоньки короста.

В.

1. Роман зїле копав, копав,
2. Тай сам его ни знав, ни знав.
3. Бирут его до ради,
4. Чоловічої громади.
5. Чоловікі его ни знают,
6. Назад его виртают.
7. Роман зїле копав, копав,

8. Тай сам єго ни знає, ни знає.
9. Бирут єго до ради,
10. Жіночої громади.
11. Жінкє єго ни знают,
12. Назад єго виртают.

13. Роман зїлє копав, копав,
14. Тай сам єго ни знає, ни знає.
15. Бирут єго до ради,
16. Парубоцкої громади.
17. Парубкє єго ни знают,
18. Назад єго виртают.

19. Роман зїлє копав, копав,
20. Тай сам єго ни знає, ни знає.
21. Бирут єго до ради,
22. Дівочої громади.
23. Дівкє єго пізнали,
24. По квіточці пірвали.

Устє над Черем.

У варіянті, зап. Ст. Сапруном у Накопечнім, Яворів. пов., є такі відміни: Стр. 3—6:

Повїс же він єго до ради,
Та до хлопскої громади;
Та єго хлопойки ни знали,
Та го в ручейки не брали.

Стр. 11—12 анальоґічно змінені, як 5—6. — Стр. 13—18: Нема. — Стр. 24—26:

І го в ручейки забрали,
Бо то зїлейко барвінок,
Буде дівойкам на вінок.

У варіянті М. Боднара, зап. 1908 р. в Вовкові, Перемишлян. пов.: Стр. 3, як у вар. Сапруна. — Стр. 4: Та до ґосподарскої громади. — Стр. 5—6:

Ґосподарска рала не знала,
До рук того зїля не брала.

Анальоґічні зміни і в дальших строфках. — Стр. 23—30:

Панєньская рада пізнала,
В руки тоє зїлє я взяла:
А одно зїлєнько барвінок,
Ото дівчинонькам на вінок;
А друге зїленько шильвія,
То на парубочки надія;
А трете зїленько копота,
Ото парубоцка слїпота.

Варіянт із Ґригорова, Бучацького пов, зап. В. Ґнатюком, 1890 р., ідентичний з устецьким.

Варіянт із Текліївки, Скалат. пов., зап. П. Стадником, 1908 р., має такі відміни: Що дві стрічки має приспів:

Та вода по камени,
Та вода стиха йде.

Стр. 3—6, як у варіянті наконецькім із дальшими анальогічними змінами. — Стр. 23—26:

В рученьки єго забрали:
То зелений барвінец,
Всім дівчатам на вінец.

Варіянт із Охримовець, Збаразького пов., зап. М. Підгірним, має лише другу і четверту строфку, при чім вони ідентичні з відповідними строфками варіянта П. Стадника.

Варіянт із Костільник, Бучацького пов., зап. М. Капіси, має приспів, як у Теклівці; врештою він зовсім попсований і помішаний з гаївкою: Вербовая дощечка і Дубровонька.

Варіянт із Настасова, Тернопіль. пов., зап. Гр. Ракочим, 1908 р., має лише четверту строфку тай то не цілу, за те має отсей додаток:

А ви хлопчище — Там ваши лижка,
Та під фостище. — Там ваши писка,
Кобилї під фіст, — Капуста з горшком,
Там ваш є вріст; — Накрита черепком.

Такі додатки додають дівчата звичайно тоді, коли хлопці не дають їм бавити ся і провокують їх; додаток може бути при кождій гаївці.

Подібний варіянт до устецького записав 1909 р. О. Роздольський в Присівцях, Зборів. пов.

Г.

Ой Роман зїлє копає, копає,
Та він о нїм не знає, не знає,
Що ва зїлє копає, копає.
Одно зїленько кадило, кадило,
Що по церкві ходило, ходило;
Друге зїленько барвінок, барвінок,
То дівчатам на вінок, на вінок.
Трете зїленько рутиці, рутиці,
Ото дівонькам правдиці, правдиці.
Четверте зїленько шильвія, шильвія,
Ото дівонькам надія, надія.

Зап. у Дзвенигородї, Бобрецького пов., Сорока.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni ludu rus., т. I, ст. 20, ч. 4. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. III, 2, ст. 166—167, ч. 6. — O. Kolberg, Pieśni ludu z Podola ros. (Zbiór wiad., т. XII), ст. 238, ч. 6.— Правда, 1895, ст. 252—253, ч. 19. — Правда, 1868, ст. 258 (у статї О. Партицького про гаївки). — B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 219—

220, a—b. — Также, ст. 227. — Lûd, VI, ст. 163, ч. 6. — Шейковскій, Бытъ Подолянъ, ст. 12. — П. Чубинскій, Труды, т. III, ст. 68—69, ч. 12. — П. Шейнъ, Бѣлор. нар. пѣсни (1874), ст. 151, ч. 228.

166. Трава.

А.

1. Ти травко, ти муравко,
2. Чом ти не зелена?
3. Чи тя коні видоптали,
4. Чи тя гуси вискубали?
5. Мене коні не доптали,
6. Ані гуси не скубали;
7. Подоптали мя паняночки
8. Червонними чобітками,
9. Золотими підківками.
10. Видоптали мя парубочки
11. Личанними чобітками,
12. Деревляними підківками.

Зап. Гладун, село Жуличі, пов. Золочів, 1884 р.

У варіянті, який записав 1909 р. в Озірні, Зборів. пов. О. Роздольський, стрічка 1—6 ідентичні; 7—8 виглядають так:

Но молоді панїночки,
Що збирали на віночки.

Далї нема.

Б.

Ой травко, муравко,
Чому ти не зелена?
Чи тї гуси видоптали,
Чи тї кури вискубали?
Мене гуси не доптали,
Ані кури не скубали;
Видоптали мя дївоньки,
Скорицкії парубоньки,
В бїлими ноженьками,
Юхтовими чобітками.

Скорики, пов. Збараж, зап. А. Коблюк.

В.

Ой ти траўко, ти мураўко,
Чом ти чорна, не зелена?
Чи тьи гуси вискубали,
Чи паньинки видоптали?
Мене гуси не скубали,
Но паньинки видоптали,
Червонними чобітками,
Золотими піткіўками.
Ой ти траўко, і т. д.
. . . . . .
Чи парубки видоптали?
Мене гуси не скубали,
Но парубки видоптали.
А простими чоботисками,
Зельіанними пітковисками.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Г.

Чом вулиця ни широкая,
Чом травиця ни зилиная?
Як я маю зилена бути,
Коли я мене допчут люди.
Ой бабиска чоботисками,
Клинчастими спідничисками;
А хлопчиска чоботисками,
Широкими вопанчисками;
А дівчатонька чобіточками,
Пасовими спідничочками.

Текліка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

167. Біль.

Гой, Гой!
Пішов біль [1]) я в грабину
І крикнув на родину:
Гой, Гой!
До біля на весіле!
Зновили ся підпеньки,
Гой, Гой!
Панїнки молоденькі.
Зновили ся грибови,
Гой, Гой!
То великі панови.

Дзвенигород, пов. Бібрка, зап. Сорока.

168. Ремез.

Ой ремезе, ремезоньку,
Не вий гніздa на ледоньку:
Бо ся ледонько буде розступати,
Твоє гніздо забирати.
Ой вий собі в темнім лїсї,
В темнім лїсї на орісї:
Будут люди оріхи збирати,
Твоє гніздо оглядати.

Ой ремезе, ремезоньку,
Не вий гніздa на яворoньку:
Будут явір хлопцї стинати,
Твоє гніздо розтрісати.
Ой ремезе, ремезоньку,
Увий собі на сосноиці:
Сосна завше зеленіє,
Твоє гніздо румяніє.

Ой ремезе, ремезоньку,
Не вий гніздa на орішеньку:
Будут люди оріхи збирати,
Твоє гніздо обдирати.
Ой ремезе, ремезоньку,
Увий собі на яворі;
Буде явір розлистати,
Твоє гніздо прикривати.

Ой ремезе, ремезоньку,
Не вий гніздa на сосноиці:
Увий собі в гречной панни,
В гречной панни у світлиці.
Гречная панна буде ти рада,
Возме тебе у клїтоньку:
Там ї будеш приспівати,
Буде ся тобою радувати.

Ż. Pauli, Pieśni ludu rus. w Galicyi, т. I, ст. 24—25, ч. 11.

[1]) Білі се рід грибів.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. III, 2, ст. 170—171, ч. 11. — И. Галька, Народныи звычаи и обряды въ околицъ надъ Збручемъ, II, ст. 25—26 (тут поміщена ся гаївка між колядками). — А. Метлинскій, Нар. южнор. пѣсни, ст. 368. — Про сю пісню в окрема студійка, пор. А. Потебня, Объясненія малор. и сродныхъ народ. пѣсень, ст. 251—258.

169. Воробяче весїлє.

А.

Ой див, див і Ладо!
Повідай, Кізю, правду!
Ой див, див і Ладо!
Як я стану повідати,
Ой див, див і Ладо!
Будете сї дивувати:
Ой див, див і Ладо!
Женив горобец сина.
Ой див, див і Ладо!
Наробив собі пива,
Ой див, див і Ладо!
Без хмелю, без ячменю,
Ой див, див і Ладо!
Без ярої пшеницї,
Ой див, див і Ладо!
Запросив всеї птицї.
Ой див, див і Ладо!
Іно сови не просив.
Ой див, див і Ладо!
Сова не була пишна,
Ой див, див і Ладо!
На весїленько прийшла.
Ой див, див і Ладо!
Пішов горобец в танец,
Ой див, див і Ладо!
Віддоптав сові палец.
Ой див, див і Ладо!
Сова сї розгнївала,
Ой див, див і Ладо!
З весїлє полетїла.

Зап. 1871 р. в Підберізцях, Львівського пов. М. Цар.

Сю гаївку співають дівчата стоячи або сидячи на однім місци.

Б.

Гой, гой!
Варив горобец пиво,
Без кмену, без ячменю
І без ярої пшеницї,
Запросив всьої птицї.
Гой, гой!
Но сови не запросив.
Сова сї загнївала,
З весїльом поїхала.
Пішов горобец в танец,
Віддоптав сові палец

Дзвенигород, пов. Бібрка, зап. Сорока

170. Рак.

А я рак неборак,
Цівки сучу,
Цівки сучу,
А щупая риба [1])
В гору скаче,
В гору скаче,
То в гору, то в долину,
То в лозу, то в калину;
А з панїйского роду,
Вибирай си паню млоду.

Настасів, Терноп. пов., зап. Гриць Ракочий, 1908 р.

171. Ключі.

Сьвйитая Катерина,
Кльучики погубила,
А сьвйитий Петро ішоў,
Тай тії кльучі знайшоў.
А бризнули кльучі,
Через море йдучи,
А ще бризнут льіпше,
Як нас буде більше.

[1]) Щука риба.

IV. Риндзівки.

172. Попова невістка.

Риндзівки співають хлопці і парубки в другий і третий день великодних свят дівчатам і молодицям, котрі в „зимне пущенє“ повіддавали ся. Приходять у ночи в громаді 20—30 хлопців з одним музикою, звичайно скрипкарем, часами беруть і басїста, стають під вікнами і всї в один голос разом співають. Як скінчать, дівчина виносить їм за поріг кількайнайцять або й більше писанок, і звичайно додає ще во два, во три дутки (дудок = 2 кр.) на „почістованє“, по чім усї відходять тихо, і аж під вікном другої дівчини співають ту саму або иншу риндзівку.

A.

Ой рано, рано куройки піли,[1])
Же Христос, же воскрес, же воистину, же воскрес *).
Єще ни раньше Ганунейка[2]) встала,
Ранейко встала, сад замітала,
Сад замітала, грідки копала,
Грідки копала, вино садила,
Вино садила, стиха говорила:[3])
Ростн-ж ни, вино, топко, високо,
Тонко, високо, коріне глибоко,
Коріне глибоко, листе[4]) широко,
Листе широко, гиле високо;[5])
Тов ни вино сино заквило,

*) Повтаряє ся за кождим стихом.

Сино заквило, мало зродило.
Не зродило-ж ми по[6]) три ягодойцї:
Єдна ягодойка єї батейко,
Друга ягодойка, єї матїнойка,
Трета ягодойка, сама молодейка,
Сама молодейка, заручена,
Заручена, аж до Любина[7]) (до Люблина),
Аж до Любина, за попова[8]) сина.
За поповим сином[9]) легко робити,
Легко робити, мід-вино пити,[10])
Мід-вино пити, ключі носити.[11])

Бувай здорова ґречная панна,
Ґречная панна, красна Ганунейка,
Не сама з собою, з вітцем, з матїнкою.[12])
Тобі, Ганунейку, риндзівка, а нам писанок кобівка;
Тобі, Ганунейку, виґрадзаня, а нам писанок ціле дзбаня;
Тобі, Ганунейку, красная пісь, а нам писанок сорок і шість.
Я в коморі на кілочку висять писанки в ріжочку,*)
Нема кому встати, писанок дати.

Зап. в Наконечнім, Яворів. пов. І. Сапрун.

В „Русалці Дністр.“ на ст. 40 поданий той сам початок.

Сю саму пісню записав 1909 р. в Наконечнім учитель Кульматицький. Вона має ось які відміни: [1]) Початок:

Христос воскрес, господарейку,
Ми на твоїм подвірейку, же Христос і т. д.
Ой рано, рано куройки піли і т. д.

[2]) Марія. [3]) Сеї стрічки бракує. [4]) Листєйко. [5]) Сеї стрічки бракує. [6]) Зродило воно. [7]) Любина. [8]) Попового сина. [9]) Там вона буде. [10]) Ключі носити. [11]) Ключі носити, в покоях ходити. [12]) З всею челядкою. — А далї:

Щастєйко на двір, на худобойку,
Здоровє в той дім на челядойку.

По сїм виголошують гумористичне повіншоване:

Там за ставком, за студїнцем,
Випоси, Марїє, писанки з горцем.
Не хотїло і ся встати,
Писаночок дати.

*) Ті дві строфки співають тогди, як дівчина з писанками довго не виходить, або коли твердо заснула і не чула, коли відспівали.

Варіянт сеї пісні записано також у Бунові і хоч він виказує дуже мало ріжниць, наводжу його в цілости задля ваги сконстатовання розширення риндзівок.

Б.

Рано, ранейко куройкі піли,
Же Христос, же воскрес, же воїстину же воскрес!
Єще пайраньше Касюнейка стала,
Сад підмітала, грядки копала,
Грядки копала, виноград садила,
Виноград садила, до него повила:
Рости, винойко, тонко, високо,
Тонко, високо, коріне глубоко,
Коріне глубоко, листєйко широко.
Тото винойко сино зацвило,
Сино зацвило, мало що зродило.
Зродило оно три ягідойці,
Всї три малинойці:
Перша ягідойка, то її батейко;
Друга ягідойка, то її матїнойка;
Трета ягідойка, сама молодейка,
Сама молодая, заручиная,
Заручиная до Людвіна за попова сина;
За попова сина нїчо не робити,
Мід-вино пити,
Мід-вино пити, по покоях ходити,
По покоях ходити, ключами дзвонити.
Проспла ся Касюнейка свого батейка:
Впусти ми, батейко, до вишневого садойка,
Нехай же я наслухаю, як соловій співає,
Зазуля кукає.
(При кінци доспівує ся:)
Тобі, Касюнейко, краспая піснь,
А нам писаночок трийцять і шість.
Тобі, Касюнейко, реньдзівка,
А нам писаночок кобілка.
Не лїнуй ся встати, нам писанок дати,
В сїнех на кілочку, в кобели в ріжочку.

За кождим вершом співає ся:

Же Христос, же воскрес, же воїстину яж воскрес.

Зап. в Бунові, Яворів. пов. Стефан Мареніїн.

173. Виноград із трьома ягодами.

I ряд: Ґречная панна сад підпітала,
II „ Же Христос же, же воскрес, } [1])
Же воістину воскрес! }
Сад підпітала, грядку копала,
Грядку копала, виноград садила,
Виноград садила, до нього говорила:
Рости виноградейко, барво буйнейко,
В листє широко, в корінє глибоко.
Зродив виноградейко три ягодойці:
Єдна ягодойка, то єї батейко,
Друга ягодойка, то матїнойка,
Третя ягодойка, сама молодейка.

Всї збігають ся до середини і проводирку підносять до гори.

Правда, 1893, ст. 378—379, ч. 7. Зап. у Крехові, Жовків. пов. В. Герасимович.

174. Заручена.

Там Марусенька сад підпітала,
Жей Христос, жей воскрес, } Рефрен.
Жей воістину, жей воскрес. }
Сад підпітала, вино садила:
Рости-ж ти, вино, барзо зелено,
Листє широко, корінє глибоко,
Корінє глибоко, в гору високо.
Ой прилетїли райскії пташки,
Вдарили крильцями о окінцема:
Не дзюбайте ж ми зелиного вина,
Бо мині вина барзо потреба;
Маю сестроньку на виданєньку,
Маю братїнька на оженєньку,
Сама молодая, заручена,
За міщанина, війтового сина!
Жей Христос, жей воскрес,
Жей воістину, жей воскрес.

Зап. у Підберізцях, Львів. пов. М. Цар.

[1]) Сей рефрен повторяєть ся по кождій стрічці.

175. Дівчина стереже городів.

Мала Ганунейка три городейка: [1])
Же Христос, же воскрес, же воістину, же воскрес. *)
В єдній городейку біле кілєйко, [2])
В другій городейку розиан [3]) зїлєйко (або чорний [терновйко, або виноградойко),
В третїм городейку соловєстойко. [4])
Ґречная панна того стерегла, [5])
Того стерегла, [5]) твердо заснула.
Пробудила сї, заснутила сї: [6])
Десь їй сї взели буйні вітрове,
Буйні вітрове, райскі пташейки, [7])
Розиан-зїлейко гет видомали,
Соловєстойко виполохали.
Ой чув же тов сї батейко:
Цить, не жури сї, мов дитєтойко!
Виноградойко ми розпожимо,
Розиан-зїлейко ми насадимо,
Соловєстойко гей завабимо.

Бувай здорова ґречная панна,
Ґречная панна, красна Ганунейка,
Не сама з собою, з вітцем, з матїнкою.
Тобі, Ганунейку, рипдзївка, а нам писаночок кобівка;
Тобі, Ганунейку, виградзання, а нам писаночок цїле дзбання;
Тобі, Ганунейку, красная пісь, а нам писаночок сорок і шість.

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. І. Сапрун.

Варіянт, який записав 1909 р. в Наконечнім д. Кульматицький, має такі відміни:

[1]) Початок: Христос воскрес, господарейку,
Ми до твого домойку!
Попід оконейка тров городейка.

[2]) Виноградейко. [3]) Розмар. [4]) Соловєтейко. [5]) Того стерегучи. [6]) Твердо заснула, нїчо не чула. [7]) Далї йде так:
Буйні вітрови, чорні хмарови,
Чорні хмарови, дрібні дожджови:
Тров городейка порозривало,

*) Повтаряє ся за кождим стихом.

Виноградейко видрухотало,
Розмар зїлейко порозривало,
Соловєтейко випололило.
Пробудила ся, засмутила ся.
Прийшов до неї миленький її:
Цит, не жури ся, моя миленька!
Трое городейка загородимо,
Виноградейко чей розпоможимо,
Розмар зїлейко чей підведемо,
Соловєтейко чей привабемо.
Бувай здорова і т. д.

Часом виголошують на кінци повіншованє: Дав нам ся Бог дочекати святого воскресенія, дай нам, Боже, опровадити від ста літ до ста літ, покіль вашеці вік.

176. Дївчина шиє шитейко.

Христос воскрес! сподарейку! [1])
Ми па твоє подвірейко! [2])
Же Христос, же воскрес, же воістину, же воскрес. *)
Тече Дунай глибоко, [3])
Над пим [4]) терен високо.
В тім ми терені світлойко, [5])
В тім [6]) ми світлойку дївойка.
Шила [7]) шитейко дорогов,
Свому милейкому кошулейку.
Прийшов до неї батейко єї:
Моя дївойко, кому шитейко? [8])
Ой тому, тому, що ваи до того!

Тече Дунай глибоко,
Над ним терен високо,
В тім ми терені світлойко,
В тім ми світлойку дївойка.
Шила шитейко дорогов;
Свому милому кошулейку.
Прийшла до неї матїнка єї:

*) Повтаряє ся за кождим 2-гим стихом.

Моя дівойко, кому шитейко?
Ой тому, тому, що вам до того!

Тече Дунай глибоко,
Над ним терен високо.
В тім ми терені світлойко,
В тім ми світлойку дівойка,
Шила шитейко дорогоє;
Свому милому кошулейку.
Прийшов до неї миленький єї:
Моя дівойко,[8]) кому шитейко?
Ой тому, тому, тобі самому.

Бувай здорова ґречная панна,
Ґречная панна, красна Ганунейка,
Не сама в собою, в вітцем, з матінкою.
Тобі, Ганунейку, риндзівка, а нам писаночок кобівка;
Тобі, Ганунейку, виґрадзаня, а нам писапочок цїле дзбаня;
Тобі, Ганунейку, красная пісь, а нам писаночок сорок і шість.

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. І. Сапрун.

У варіянті, що записав у Наконечнім 1909 р. Кульпатицький, є такі відміни: [1]) Господарейку. [2]) Твоїм подвірейку. [3]) Широко. [4]) На нїм. [5]) Світлойка. [6]) В тій. [7]) Шив. [8]) Мов дитейко, кому шитейко. [9]) Моя милая.

177. Жадоба слави.

А.

Ішла Ганунейка[1]) від сусїдойки,
Же Христос, же воскрес, же воістину, же воскрес.*)
Здибали єї три студентчейки,[2])
Не три студентчейки, всї три молодейкі,[3])
Заганули їй три загадойцї:
Як жеж відганеш, то наша будеш.[4])

Хиба бим не била ґречная панна,
Ой жеби я їх[5]) не відганула.

*) Повтаряє ся за кождим стихом.

Щож то ми росте без корінейка?
Щож то ми горит без поломеню?
Щож то ми гудит без буйну [6]) вітру?

Камінейко росте без корінейка;
Срібло, злото, горе [7]) без поломеню;
Пчолойки гудят без буйну [6]) вітру.

Паньскій син мовит: ци любиш мене?
Ци любиш мене, ци підеш за мене?
Справлю я тобі лисю шубойку. [8])
Шубойки не хочу, за тебе не піду;
Лися шубойка землю замітає,
Землю замітає, слїди загортає.

Крілевскій син мовит: Ци любиш мене?
Ци любиш мене, ци підеш за мене?
Справлю я тобі кований пояс.
Пояса не хочу, за тебе не піду;
Кований пояс бочейки ломит.

Ксьондзївскій син мовит: Ци любиш мене?
Ци любиш мене, ци підеш за мене?
Справлю я тобі золотий реґман (ридван),
А в тім реґмані чотири коні,
Чотири коні, чотири воли. [9])
І реґман возьму і за тебе піду;
Поїдем же ми преч далечейке,
Преч далечейко, в чужу сторонойку,
В чужу сторонойку, на гостинойку, [9])
На гостинойку до вітця, до матки.
Ой вздрят нас люде, славно нам буде, *)
Вітцю, матїнцї потїха буде. [9])
Вздрят нас сусїди, речут обідні,
Вздрят нас селяне, речут паняне.

Бувай здорова ґречная панна, [9])
Ґречная панна, красна Ганунейка,

*) В „Рус. Дністр.“ на ст. 53 є подібне місце:
Вчують нас люди, славно нам буде,
Вчують селяне, що їдут міщане.

Не сама в собою, в вітцем, в матінкою.
Тобі, Ганунейку, рындзівка, а нам писаночок кобівка;
Тобі, Ганунейку, виградзання, а нам писаночок ціле дзбаня;
Тобі, Ганунейку, красная пісць, а нам писаночок сорок і шість.

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. І. Сапрун.

В „Правді" в р. 1868 на ст. 106 є пісня з тим самим змістом, а в р. 1877 на ст. 299 перша часть подібна.

У варіянті, що записав у Наконечнім 1909 р. Кульматицький, є такі відміни: [1]) Початок як у инших варіянтах Кульматицького:

Христос воскрес, господарейку,
Ми на твоїм подвірейку.

А далі: Вийшла дівойка. [2]) Студенчики. [3]) Всі три молодчики. [4]) По сій стрічці ще одна: А як не відганеш, то наша не будеш. [5]) Щоби я того. [6]) Шумить без буйного. [7]) Золото горить. [8]) Тут панський син справляє кований пояс, ксендзівський (тут: крілевський) шубойку, а крілівський ґуман. [9]) Сеї і дальшої стрічки бракує.

В кінци повіншоване:

Дай же тобі, Боже, в городі зїле,
В городі зїле, тих мясниць весїле!

Варіянт із Бунова подаю в цілости.

Б.

Вийшла дівойка від сусїдойка,
Же Христос, же воскрес, же воїстину яж воскрес.*)
Здибало її три студенчейки,
Три студенчейки, всї три молодейкі.
Загадули і три загадойцї:
Як нам відганеш, то нашая будеш,
А як не відганеш, то наша не будеш.
Щож то нам горит без поломеню?
Щож то нам гудит без буйного вітру?
Щож то нам росте без корінейка?

Сонейко горит без поломеню,
Пчолойки гудят без буйного вітру,
Каміпейко росте без корінейка.

Вітів син мовит: Чи любиш ти мене,
Чи любиш ти мене, чи підеш за мене?
Я тебе не люблю, за тебе не піду.

*) Співає ся за кождим вершом.

Дяків син мовит: Чи любиш мене,
Чи любиш мене, чи підеш за мене?
Я тебе не люблю, за тебе не піду.

Ксендзів син мовит: Чи любиш мене,
Чи любиш мене, чи підеш за мене?
Я тебе люблю і за тебе піду.

Тобі, Марисейко, красная пісиь,
А нам писаночок трийцять шість.
Тобі, Марисейко, рендзівка,
А нам писаночок кобілка.
Не лінуй ся встати,
Нам писанок дати.
В сінех на кілочку,
В кобели в ріжочку.

Зап. в Бунові, Яворів. пов. Стефан Мареній.

В сю пісню втручений епізод про дівчину, що відгадує загадки. Сей епізод розвивається деінде в самостійну пісню, яку у нас співають як колядку, купальну пісню, любовну і ин. Тема про загадуване загадок вандрівна і має дуже велику літературу та знана ріжним народам.

178. Викуп дівчини.

A.

Там ві Львові на риночку, бренїло,
Там Татари люд списують, сердейко,
Тамтудиль ми дівче ходит, бренїло,
А все з ними розмовляє, сердейко.
Не пишіт ні на папери, бренїло,
Напишіт ні на китайці, сердейко,
Бо я роду великого, бренїло,
Я батейка богатого, сердейко,
Та приїде, викупит ні, бренїло.
Та приїде, викупат ні, сердейко.
Ой ю сонце під полуднем, бренїло,
Нїт батейка, не видати, сердейко.

Зачинає ся знов з початку: Там ві Львові, аж до:

Бо я роду великого, бренїло,
Я матери богатої, сердейко.

Потім: „Бо я брата, сестри богатої", і співає ся за кождим разом аж до: „Ой ю сонце під полуднем, бренїло,
Нїт матери, братейка, сестройки, не видати, сердейко".
В кінци: „Бо я роду великого, бренїло,
Я милого богатого, сердейко.
Ой те сонїйко не сходит, бренїло,
Юж приїхав, викупив нї, сердейко".
(Ідуть у коли).

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. І. Сапрун.

Б.

Там ві Львові на риночку — бринїло.
Там Татари люд списують — сердейко.
Помеже них дївче ходит
І все з ними розмавляє:
Не пишіт ми на папері,
Напишіт ми на китайці,
Бо я з роду славнейкого,
(Я) в батейка рідпейкого,
Чей приїде, викупит мі.
Ой ю сонце під полуднем,
І батейка не виднейко.

Далї все від початку, лише:

Бо я з роду славнейкого,
У матїнки рідпейкої (братейка, сестройки).
Чей приїде, викупит мі — бринїло,
Чей приїде, викупит мі — сердейко.
Ой ю сонце під полуднем,
А матїнки (братейка, сестройки) не виднейко.

Ой ві Львові на риночку
Там Татари люд списують.
Помежи них дївче ходит
І все з ними розмавляє:
Не пишіт мі на папери,
Напишіт мі на китайці,
Бо я роду славнейкого,
(Я) в милого рідпейкого.
Чей приїде, викупит мі — бринїло,
Чей приїде, викупит мі — сердейко.

Ой ю сонце на заході,
Ой ю милий в брамі стоїт:
„Жеби-м продав сиві воли-соколи,
Не дам милій загинути в неволи!“

За кождим віршом повтаряє ся то „бриніло“ то „сердейко“, лише при остатних двох опускає ся.

Правда, 1895, ст. 288—289, ч. 26. Зап. Ос. Маковей в Яворові.

Хоч сї варіянти майже зовсїм ідентичні, подаю оба з уваги, що доси лиш раз друковано один та з уваги на ріжницю часу в записуваню.

179. Викуп хлопця.

Ой зза гори, мій соколе, зза гори,
Лежит, лежит молод жонїньар в неволи.
Ой ви, братьі, ви, кампатьі, ви мої,
Перекажіть до батенька во миньі.
Най батенько свій маєток продає,
Та най мене з неволеньки ратує.
Волыїў би ти, мій синочку, ўмирати,
Як я маю свій маєток продати.

Ой зза гори і т. д.

. . . . . .

Перекажіть до матьінки во миньі.
Най матьінка кури й гуси продає і т. д.
Як я маю кури й гуси продати.

Ой зза гори і т. д.... до братенька...
Най братенько свої коні продає і т. д.
Волыїў би ти, мій братеньку і т. д

Ой зза гори і т. д. до сестроньки і т. д.
Най сестронька кураники продає.
Волыїў би ти, мій братеньку і т. д.

Ой зза гори і т. д. до милої і т. д.
Най миленька свою скриньу і т. д.
Ой маю я їдну скриньу тай тую продам,
Таки я ти, мій миленький, ўмерти не дам.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

180. Журба про домашне гніздочко.

Рындзівка молодицям, що того року пішли замуж.

Зажурила сі перепелойка,
Же Христос, же воскрес, же воістину, же воскрес.*)
Що так ранейко [1]) в гір вилетїла,
З гір вилетїла, трав не видїла.
Іно виліла снїги, морози,
Снїги, морози, води як лози.
Ой де-ж я буду гніздойко вити,
Гніздойко вити, дїти виводити? [2])
Ой чув же тое сив [3]) соколойко:
Цит, не жури сї, перепелойко!
Ой знаю [4]) я там долину, луку,
Долину, луку, траву велику. [5])
Там то ми будем [6]) гніздойко вити,
Гніздойко вити, дїти виводити. [7])
Зажурила ся красна Марисейка,
Що молодейка та замуж пішла, [8])
Та замуж пішла, не вміла робити.
А чув же тое її миленький:
Цить, не жури сї, моя милейка,
Обов ми си молодейкії,
Навчимо ми сї в поли робити,
В поли робити, в дома сподарити. [9])

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. І. Сапрун.

У варіянтї, який записав у Наконечнім 1909 р. Кульматицький, є такі відміни: [1]) Же так з ранейка. [2]) Сеї й попередної стрічки бракує. [3]) Сивий. [4]) Ой чув же. [5]) Далї йде стрічка: В ті долинойці дві купинойці. [6]) Ой будем ми там. [7]) Далї йдуть стрічки:

Знесемо ми си по явчкови,
Виведем ми си по дитяткови:
Єдно дитятейко — перепелятойко,
Друге дитятейко — сивий соколойко.
Косарі зайдуть, наші дїти знайдуть,
Наші дїтойки порозганяють.

[8]) Зам. дальших трьох стрічок ідуть отсї:

Же пішла замуж така молодейка,

*) Повтаряє ся за кождим стихом.

Така молодейка робити не вміє,
В поли робити, в дома сподарити.
Приймов до неї миленький її:

*) По сім іде ще повіншованє:

Щастейко на двір, на худобойку,
Здоровлє в той дім на челядойку.

181. Короліївський лїсний.

Риндзівка для хлопців.

Чи є, чи нима Івасейко в дома?
Же Христос, же воскрес, же воістину яж воскрес.
Нема го в дома, в пана короля лїсним.
І до лїса їздит,
Що в лїсї зловит, то до пана несе,
Їму пан за то, черевички на то.
Черевички бере, але не дякує.
Чи є, чи нема і т. д.
аж: Їму пан за то, шапочку на то.
Шапочку бере, але не дякує:
Чи є, чи нема і т. д.
аж: Пан єму за то убранейко на то.
Убранейко бере, але не дякує.
Чи є, чи нема і т. д.
аж: Єму пан за то, коничейка на то.
Коничейка бере, але не дякує.
Чи є, чи нема і т. д.
аж: Єму пан за то, дївочку на то.
Він дївочку бере і красно дякує.

За кождим вершом співає ся:
Же Христос, же воскрес, же воістину яж воскрес.

Зап. в Бунові, Яворів. пов. Стефан Маренїн.

182. Вдова з трьома доньками.

A.

Ой була вдова я в їднім селї, я в їднім селї,
Ой мала вона я трийї доньцї, я трийї доньцї:

Їдная донька висока, тонка, висока, тонка,
Другая донька біла, румяна, біла, румяна,
Третая донька чорна, горбата, чорна, горбата.
Висока, тонка — воду носити, воду носити;
Біла, румяна — в грубі палити, в грубі палити;
Чорна, горбата — ліжка стелити, ліжка стелити.
Висока, тонка за міщанина, за міщанина;
Біла, румяна за Вірмянина, за Вірмянина;
Чорна, горбата за круля-царя, за круля-царя.
Ой зїхали всї панове-царі, панове царі,
Взяли сї питати я з круля-царя, я з круля-царя.
Чи ти си не міг свиної взяти, свиної взяти?
Та взяв си таке чорне, горбате, чорне, горбате?
Калина червона, але недобра, але недобра;
Редьква біленька, але гірченька, але гірченька;
Мачок чорненький, а солоденький, а солоденький.

Зап. 1908 р. у Вовкові, Перемишлян. пов. М. Бодиак.

Б.

Сидїла вдова аж коло двора, [1])
Ой мала вона три дївоньки: [2])
Єдна дївонька тонка, висока,
Друга дївонька біла, румяна,
Трета дївонька, чорна, горбата. [3])
Тонка, висока для князевича, [4])
Біла, румяна для крілевича, [5])
Чорна, горбата для панича.
Ой як ся взяли пани з'їздити,
Ой взяли єму [6]) ії ганити:
— Чи там не було тонких, високих?
Чи там не було білих, румяних?
А ти си вибрав [7]) чорну, горбату! [8])
Липка тоненька хутко ся зігне, [9])
Редьква біленька, але гірченька,
Мачок чорненький, а солоденький!

Зап. М. Підгірний в Охримівцях, пов. Збараж.

У варіянтї, що записав О. Роздольський, 1909 р. в Ярчівцях, Зборів. пов., є такі відміни: [1]) Там коло двора сидїла вдова. [2]) А три дївонцї. [3]) Погана. [4]) За крилевича. [5]) За поповича. [6]) Ой якже взяли. [7]) А ти собі взяв. [8]) Погану. [9]) Вломит.

В.

На кінци двора сиділа вдова,
Ах моцний Божи, сиділа вдова.*)
Ой мала вона аж три дївоньки:
Одная була тонка, висока,
А друга була біла, румняна,
А трета була чорна, горбата.
Як сї зачали пани з'їздити,
Гей та зачали дївки ганити.
Тонка, висока для поповича,
Біла, румняна, то для дїдича,
Чорна, горбата королевичу.
Тонка, висока в двоє вігне сї,
Біла, румняна з личка змінить сї,
Чорна, горбата то все їднака.

Теклївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

Г.

Ой ожтам, ожтам, аж коло двора,
Ой там сидїла бідная вдова.
Ой мала она три дочки, дочки:
Одна була тонка, висока;
А друга була біла, румяна;
А трета була чорна, низенька.
Тонка, висока для Івасенька,
Біла, румяна для Петрусенька,
Чорна, низенька для паничeнька.
Ой як се взели пани з'їздити,
Чорну, низеньку взели ганити:
— Тонка паляцї — хутко ломит се,
— Ріпа біленька — тото гіренька,
— Мачок чорненький — то солоденький.

Глещава, пов. Теребовля, зап. О. Стечишин.

Д.

Ой була вдова, вдова йидина,
Ой мала вона три дочкьи, дочкьи,
А фсї три були як паньиночкьи:

*) Приспів по кождій стрічцї.

Ой йидна була тонка, висока,
А друга була ниська, румйина,
А трета була чорна, горбата.
Тонка, висока пішла за хлопа,
Ниська, румйина за Вірменина,
Чорна, горбата за пана-цара.
Як зачили сьи царі в'ждати,
Як зачили сьи с цара сьміяти:
Ой цару, цару, цару богатий,
Чи ни нав-жи ти в чім вибирати?
Чи ни нав-жи ти тонкьих, високьих,
Чи ни нав-жи ти ниськьих, румйиних?
Али ти си взьив чорну, горбату.
Тонка, висока я зломала сьи,
Ниська, румйина я зморгала сьи,
Чорна, горбата, а все йидпака.

Зап. 1904 р. в Журові, Рогатин. пов. І. Савицький.

Е.

Ой була в селї єдная вдова, єдная вдова,
Ой мала она єдного сина, єдного сина,
Єдного сина, а три доньцї, а три доньцї.
Єдная пішла за царе-круле, за царе-круле,
Другая пішла за Вірменина, за Вірменина,
Третая пішла за паламара, за паламара.
Позїжджали сї панове вечї, панове вечї,
Ой взели пити і говорити, і говорити:
Чи ти си не нав а в чім вибрати, а в чім вибрати?
Ой ти собі взев таку високу, таку високу;
А другий си взев білу, румену, білу, румену;
А третий си взев чорну, горбату, чорну, горбату!
Редьква біленька, але гіренька, але гіренька;
Калина червона, але не добра, але не добра;
Мачок чорненький, а солоденький, а солоденький.

Зап. С. Кретів у Погорільцях, коло Перемишлян.

Ж.

Там коло двора сидьіла вдова (2),
Ой мала вона а три дьівоньцьі (2).

Єдная була тонка, висока (2),
Другая була біла, румяна (2),
Третая була ниска, горбата (2).
Тонка, висока пішла за хлопа (2),
Біла, румяна пішла за пана (2),
Ниска, горбата за крульвіча (2).
Ой як сьи взьали пани зйіжджати (2),
Ой як сьи взьали покикувати (2):
Чи-ж там ни було ў чім вибирати (2)?
Чи-ж там ни було тонких, високих (2)?
Чи-ж там ни було білих, румяних (2)?
А ти собі взьаў ниску, горбату (2).
Вишньа тоненька, тим то слабенька (2),
Редьква біленька, тим то гіренька (2),
Пчілка маленька, від солоденький (2).

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Паралелі: Як. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 677—678, ч. 2. — И. Галька, Народн. звычаи и обряды, I, ст. 97, ч. 2. — B. Popowski, Pieśni ludu ruskiego ze wsi Zalewańszczyzny (Zbiór wiadom., VIII), ст. 42—43, ч. 97. — П. Шейнъ, Бѣлор. нар. пѣсни, СПбр. 1874, ст. 147, ч. 220.

183. Дівчина скаче в море.

А.

Пішло два брати в поле орати,
Ганонька сестра обідец несла.
Здибали її два нежонаті,
Дали Ганусці коня тримати, —
Самі же сїли, обідец зїли.
Видит Ганонька, що неправдонька,
Коня пустила в чистоє поле,
Сама скочила в синоє море.
Як же скакала, наповідала:
Щоб в синїм морю води не брати,
Її спокою не рабувати;
На тій водї піни не зганяти,
Білой берези та не рубати,
Жовтого піску щоби не брати,
На траві роси щоб не щибати,

В городї груші щоб не рубати,
Чорний терночок щоби не рвати.
На водї піна — Ганина міна,
У морю вода — Ганина врода.
Жовтий пісочок — Ганин сїдочок,
В городї груша — Ганина душа,
На травї роса — Ганина краса,
Береза біла — образ ї тїла,
Чорна терночка — Ганиної очка!

Зап. Ів. Ляторовський в Городниця, Гусятин. пов.

Б.

Ой два братчики сїно косили,
Ганя систриця сьнїдання носила.
Здибало сї два нижонатих,
Дали Ганоньцї коня тримати;
А сами сїли, сьнїдання зїли,
Ах моцний Божи, сьнїдання зїли.
Видит Ганонька, що нивіронька,
Ах моцний Божи, що нивіронька.
Коня пустила в чистеє поли,
Сама скочила в синеє мори.
А як скакала, наповідала,
Щоби я з мора води ни брати,
На горі кіля щоб ни тисати,
В лузї калини щоб ни ломати,
В лїсї тирену щоби ни рвати,
А в лїсї восьцїль щоб ни ломати,
На травї роси щоб ни збивати:
А в морьу вода — Ганина врода,
На горі кіле — Ганини тїло,
В лїсї я тирен — Ганини вочко,
В лузї калина — Ганини личко,
На травї роса — Ганина коса,
В лїсї я восьцїль — Ганина посьцїль.

Текліївка, пов. Скалат, зап. П. Стадник.

В.

1. Ой два братчики сїпожать косит,
2. Ганя сестричка їстоньки носит.

3. Здибало її два нежонатих,
4. Ой дали її коня тримати,
5. А самі сїли, снїдане зїл'и.
6. Ой види Ганя, що невіронька,
7. Пустила коня в чистеє поле,
8. Сама скочила в сивеє море.
9. Ой як скакала, приповідала:
10. Ой щоби в мори води не брати,
11. Під гору терен, щоб не рубати,
12. В лузї калина, щоб не ломити,
13. Сїножать-трава, щоб не косити.
14. У мору вода — Ганина врода,
15. Під гору терен — Ганине вочко,
16. В лузї калина — Ганине личко,
17. Сїножать-трава — Ганина коса.

(Співає ся стоячи).

Зап. Кирило Трильовський в Підлисю.

Варіянт сеї гаївки, записаний д. Мир. Капієн 1904 р. в Бучацькім пов. має такі відміни:

Початок: Мала Гандзелька чотири братї,
Вислала вона в поле ворати,
А сама сестра снїдане несла.
Виїхало до неї два нежонатих...

Далї: Стр. 4: Дали Гандзельцї. — Стр. 5: Видит Гандзелька, що не жартоньки. — Стр. 8: В чистеє море. — Стр. 10: Є в мору вода, щоб ї не брати. — Стр. 12: Над морем трава, щоб не зривати. — Стр. 13: На траві роса, щоб не зганяти. — Стр. 15: В мору терночок — Гандзин віночок. — Стр. 16: Над морем трава — Гандзина слава.

Г.

А два братьі, а два братьі,
А сьіно носили, а сьіно носили.
Молодайа дьіўчинонька
Сьньіданьи носила.
Вони сьіли, а два братьі
Йійі дали молодійі
Коника тримати.
Вона взьила тай пустила
А ў чистеє поле.
Сама взьила утопула
А ў чорнеє море.
А як вона тай скакала,
То йна повідала:
Високої тополеньки
Ньіґди ни рубати,
Високої тополеньки
Ньіґди ни чіпхати,
А білої березоньки
Ньіґди ни чіпхати,
А чорної терниноньки

Ни викорчувати,
Чирвоної калиноньки
Ныґди ни чіпхати.
Бо висока тополенька
То моя косонька,
А білая березонька
То моє тыленько,
А чорная тернинонька
То мої воченька,
А чирвона калинонька
То моє личенько.

Зап. 1909 р. в Овїрні, Зборів. пов. О. Роздольський.

Д.

Ой два братчики сьіно косилю,
Сестронька Ганьи їсти носила.
Зобачило її два нежонатих,
Дали вони ї конья тримати,
А сами сьіли сьніданьи взьіли.
Вздріла Ганенька, що певіронька,
Пустила конья ў чистоє полья,
Сама скочила ў синоє мора.
А як скакала, ўна повідала:
Є ў мору вода, щоби не брати,
Під гороў терен, щоби не рвати,
Ў лузьі калина, щоб не ломати.
Синожить-трава, щоб не косити,
Ў городьі зьільи, щоб не копати.
Є ў мору вода — Ганина врода.
Під гороў терен — Ганині ўочка.
Ў лузьі калина — Ганине личко.
Синожить-трава — Ганина коса.
Ў городьі зьільи — ў Ганьі висьільи.

Зап. 1909 р. в Присівцях, Зборів. пов. О. Роздольський.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, т. II, ст. 679—680. ч. 4. — И. Галька, Народ. звычаи и обряды, I, ст. 99—100, ч. 4. — O. Kolberg, Pokucie, II, ст. 33—34, ч. 38 (текст поданий між історичними піснями). — O. Kolberg, Pieśni ludu z Podola ros. (Zbiór wiad., т. XII), ст. 237, ч. 5 (текст поданий між гаївками). — Про сю пісню є окрема студія, пор. А. Потебня, Объясненія малор. и срод. нар. пѣсень, ст. 190—230.

184. Схований Христос.

Чистая Дїва, де сина дїла?
Вже Христос, вже воскрес, во істину вже воскрес [1])

[1]) Повторяєть ся по кождій стрічці.

Занесла єго в високі лїси.
Пішли Жидови лїси рубати,
Лїси врубали, Христа не здибали.

Чистая Дїва, де сина дїла?
Занесла єго в високі гори.
Пішли Жидови гори копати,
Гори скопали, Христа не здибали.

Чистая Дїва, де Христа дїла?
Занесла єго в глубокі води.
Пішли Жидови водів спускати,
Води спустили, Христа не здибали.

Чистая Дїва, де сина дїла?
Занесла єго в далекі села.
Пішли Жидови села палити,
Села спалили, Христа не здибали.

Чистая Дїва, де Христа дїла?
Занесла єго до святой церкви.
Пішли Жидови церкви валити,
Божая сила їх не допустила.

B. Sokalski, Powiat Sokalski, ст. 233. Зап. в селї Пересні.

Motive der Osterlieder (Hajivky).

I. Zweichörige Osterlieder.

1. Die Hirse. Eine Gruppe droht der andern, sie werde ihr die ausgesäte Hirse zerstampfen, wenn sie nicht ein Lösegeld (ein Mädchen) zahlt.

2. Der Streit. Eine Gruppe droht der andern, sie werde ihr ihren Weizen (Roggen, Gerste, Hafer) zerstampfen, wenn sie nicht ein Lösegeld zahlt.

3. Brücken. Eine Gruppe lässt die andere nicht ohne Lösegeld über eine Brücke gehen.

4. Das Kind. Die eine Gruppe will der andern selbst gegen ein Lösegeld ihr Kind nicht zurückgeben.

5. Schätzung der Mädchen. Die Mädchen schätzen die Jünglinge, die Frauen und zuletzt sich selbst (selbstverständlich am höchsten), indem sie dabei allerhand Bewegungen ausführen.

6. Mohn. Die Mädchen singen über die Aussaat (das Jäten, Behacken, Mähen, Binden u. s. w. bis zum Reiben) des Mohns unter entsprechenden Bewegungen.

7. Das Spätzlein. Die Mädchen erkundigen sich beim Spätzlein, ob es sein Nest gebaut, Eier gelegt, brütet, ob die Jungen bereits auszukriechen beginnen und ob sie bereits ausgeflogen.

8. Der Ziegenbock. Der Ziegenbock macht vor, wie die Burschen, Mädchen, alten Männer und Weiber, Bäuerinnen, Städterinnen u. a. springen.

9. „Bilodaněyk“ (Blondkopf). Die Mädchen zeigen singend, wie Ivan Bilodan durch die Donau schwimmt, seinen Kopf streichelt,

sein Antlitz wäscht, Schuhe anlegt, sich unter die Hüften greift, sich eine Genossin sucht.

10. Der Torwächter. Der Torwächter will eine Gruppe nicht ohne ein Lösegeld (das in einem Mädchen bestehen muss) durch das Tor hindurchlassen.

11. Kostrub (Der Struppige). Ein Mädchen, das den Kostrub verschmäht hat, erfährt, dass er hingezogen ist, um eine andere zu werben, sodann um erst für einen Hochzeitsstrauss, dann für einen Hochzeitstrunk zu sorgen, dann dass er erkrankt und gestorben ist. Sie freut sich über den Tod des Verhassten. In anderen Varianten heiratet Kostrub, seine Gattin aber stirbt. Das Mädchen jubelt, dass er jetzt sie heimführen wird.

12. Selman. Selman will das Mädchen auf jüdischen (Bauern-, Kirchensänger-, Popen-, Herren-) Boden heimführen oder auf Kornraden- (Erbsen-, Hafer-, Gersten-, Roggen-, Weizen-) Brot. Die Gruppe lässt das Mädchen auf den besten Boden oder auf das beste Brot gehen.

13. Der Enterich. Der Enterich geht in einem Erbsenkranz zwischen den Mädchen herum und sucht sich die schönste aus.

14. Der Aufenthalt in Lemberg. Die Mädchen erkundigen sich, was man in Lemberg für einen Rosenkranz gab, und erlauben, die schönste unter ihnen zu wählen.

15. Hala. I. Hala (Helene) will solange nicht tanzen, bis ihr ihr Schatz ein Hemd, einen Unterrock, eine Schürze, ein Korsett, einen Kittel, ein Kopftuch, Kopfbänder, eine Korallenschnur, einen Kranz anschafft.

16. Hala. II. Hala spiegelt einem Soldaten vor, sie hätte keinen Mann. Er verspricht ihr, in den Wald zu fahren, Holz zu spalten, den Ofen zu heizen, Hirse zu dörren und zu stampfen, Grütze zu kochen, die Kinder zu füttern, das Bett zu machen. Wie er aber mit ihr schlafen gehen will, erklärt sie, sie habe einen Mann.

17. Čornuška (Brünette). Eine Mutter fragt ihre Tochter, ob sie einen Handwerker (Böttcher, Schuster, Kirschner, Weber u. s. w.) heiraten wolle (in anderen Varianten einen Zigeuner, Juden, Polen, Ruthenen). Im ersten Falle wählt das Mädchen einen Handwerker, der ihr sympathisch ist, im andern Falle einen Ruthenen.

18. Das Fichtlein. Ein Mädchen steht unter einer Fichte und fleht ihren Vater an, er möge sie keinem Witwer zur Frau geben, der Vater aber beachtet ihre Bitte nicht.

19. Der Bursche hat keine Lust, zum Mädchen zu gehen. Das Mädchen will von einem Burschen wissen, warum er sie

nicht besucht, ob er kein Hemd, keine Hosen, keine Mütze, keine Stiefel, keinen Kittel, keine Weste, keinen Gürtel, kein Tuch, keinen Ring habe. Der Bursche erwidert, er besitze dies alles, habe aber keine Lust, zu ihr hinzugehen.

20. Der Freier. Ein Bursche geht auf die Brautschau und wählt sich einen Schwiegervater, eine Schwiegermutter, einen Bruder, eine Schwester, ein Liebchen. Nachdem er geheiratet, gibt er ihnen allerlei Arbeiten auf und schimpft sie aus, dann kommt er zur Vernunft und leistet Abbitte.

21. Eine Königstochter ist einem Burschen nicht ebenbürtig. Ein Vater rät seinem Sohn, bei einem König zu heiraten, der Sohn aber entgegnet, eine Königstochter sei ihm nicht ebenbürtig.

22. Die Freiwerberinnen. Zwei Freiwerberinnen laden einander ein zu einer gebratenen Schlange, Ratte, Maus, zu einem Storch, Frosch u. dgl. und schimpfen bald über den Schwiegersohn, bald über die Schwiegertochter.

23. Die Frau auf dem Markt. Ein Mann sucht auf dem Markt unter den Mädchen seine Frau und verspricht ein Lösegeld für sie, die Mädchen aber weigern sich, sie auszuliefern.

24. Warum der Greis nicht heiratet. Der Greis heiratet nicht, denn er will keine Alte haben, eine Junge aber wird ihn nicht heiraten und wenn sie ihn auch heiratet, so wird sie ihm doch das Essen nicht kochen, es nicht vor ihn hinstellen, sich selbst nicht hinsetzen, das Bett nicht machen, sich nicht schlafen legen, sich ihm nicht zuwenden, sich nicht an ihn schmiegen, sie wird ihn nicht küssen und küsst sie ihn auch, dann spuckt sie auf den Boden aus. In andern Varianten kauft der Greis auf dem Jahrmarkt einen Knüttel und lehrt damit seine junge Frau, ihn zu lieben.

25. Der kranke Greis. Wie man dem Greis aufträgt, Hühner, Enten, Gänse, Ochsen, Pferde zu weiden, stöhnt er, er sei krank; ruft man ihn aber, Osterbrot zu essen, dann eilt er in frohen Sprüngen herbei.

26. Der Einsame. Der Einsame wandelt unter den Mädchen einher, da seine Kinder die Pest hinweggerafft (der Blitz erschlagen, der Schnee ersäuft u. dgl.) hat. Es wird ihm ein Mädchen versprochen, schöner als das erste.

27. Der Eichenwald. Die Mädchen löschen den brennenden Eichenwald, wobei sie in Eimern, die Burschen aber in Sieben Wasser tragen. Wie viel Wasser die Eimer enthalten, so viel Wahrheit ist bei den Mädchen zu finden; wie viel Wasser in den Sieben ist, so viel Wahrheit bei den Burschen.

28. Der Stengel. Eine Gruppe von Mädchen verwahrt in den Händen ein Stecklein (einen Stengel), ein Mädchen aber sucht zu erraten, bei wem der Stengel ist.

29. Der Hanf. Ein Mädchen bittet das andere, Hanf zu reissen und verspricht ihr dafür Kopfbänder, eine Korallenschnur, ein Hemd, eine Schürze, einen Wollengürtel, Stiefel, diese will aber nicht gehen, indem sie sagt, sie habe das alles schon.

30. Das Lösegeld. Ein Mädchen bittet den Vater, die Mutter, den Bruder, die Schwester, sie aus der Gefangenschaft zu erlösen, doch erst ihr Geliebter erfüllt ihre Bitte.

II. Einchörige Osterlieder mit Spielen.

31. Mädchenschönheit. Die Mädchenschönheit, in der Lauge getränkt, in der Donau gewaschen, im Trog gebrüht, mit Bläue gefärbt, auf eine Schnur gehängt, an der Sonne getrocknet, gemangelt und in eine Kiste verwahrt, wird der Schönheit der Burschen entgegengestellt, die in einer Lache gewaschen, in einem Zuber ausgelaugt, mit Wagenschmiere gestärkt, am Winde getrocknet wird.

32. Der krumme Tanz. Dem krummen Tanz ist kein Ende abzusehen, da man ihn so führen muss, wie man einen Kranz flicht.

33. Der Geliebte. Die Mädchen zeigen, wie ein Geliebter und wie ein Verhasster zu behandeln ist: wie man ihnen das Bett zu machen, sie zu setzen, sich neben sie zu setzen, sie zu umarmen, zu küssen, von ihnen aufzustehen, sie aufzuheben hat.

34. Die schöne Tochter. Eine Mutter will ihre Tochter nicht an den Mann geben, weil diese schön ist. Die Mädchen raten, sie solle ihr Rübensuppe kochen und sie auf Polster schlafen legen.

35. Ein Mittel, die Burschen herbeizulocken. Die Mädchen fassen, immer je vier zusammen, einander an den Händen, damit die Burschen schneller heiraten.

36. Mädchenköder. Ein Mädchen gräbt Salbei und begiesst die Raute (oder sie reisst Zwiebeln und spült Knoblauch), um die Burschen zu ködern.

37. Das Anschaffen der Kleider für das Weib. Der Mann kauft seiner Frau ein Hemd, ein Vortuch, einen Unterrock, ein Kopftuch und probiert, ob die Sachen gut sind.

38. Der böse Mann. Die Frau hat sich zu lang mit den Burschen in der Stadt unterhalten und fürchtet nach Hause zu gehen, da sie weiss, dass ihr Mann sie schlagen wird.

39. Der Alte und die Alte. Der Alte zankt mit der Alten um einen Knoblauchkopf vom Morgen bis zum Abend.

40. Das Häschen. Die Mädchen lassen das Häschen aus dem Kreis nicht heraus; sie befehlen ihm, die verschiedensten Bewegungen auszuführen und zuletzt sich das Mädchen auszuwählen, das da am äussersten Rande steht.

41. Žučok (Rosskäferchen). Die Mädchen führen das Rosskäferchen (ein kleines Mädchen) bei den Händen herum und singen dazu, wie schön es ist, wie schöne Kleider es anhat und wie schön sie zugeschnitten sind.

42. Die Wachtel. Die Mädchen zeigen der Reihe nach, wie der Wachtel das Köpfchen, die Händchen, die Füsslein, die Knielein, die Hüftlein wehtun.

43. Katze und Maus. Die Mädchen heissen das Mäuschen ins Feld davonfliehen, da die Katze, sobald sie's erhascht, ihm die Knochen zermalmen wird.

44. Die Gurken. Wie sich die grünen Gurken schlingen, so sollen die Brautwerber sich um die jungen Mädchen raufen; wie die grünen Gurken sich entfalten, so sollen die jungen Mädchen heiraten.

45. Das Rad. Ein Weidenrad stand an der Strasse und sah drei Wunder an den alten Männern, den alten Weibern und den Mädchen (jungen Frauen, Burschen u. s. w., z. B. wie Mädchen auf Rossen, junge Frauen auf Ochsen, Burschen auf Schweinen ritten).

46. Das Weidenbrettchen. Ein Mädchen läuft über das Brettchen und späht nach, von wo ihr Geliebter herangefahren kommt und was er ihr zum Geschenk mitbringt.

47. Der Handel. Eine Gruppe will der andern ein Kind abkaufen und erkundigt sich, was man dafür geben muss.

III. Einchörige Osterlieder ohne Spiele.

48. Begrüssung des Frühlings. Der Lenz hat den Mädchen das Osterlied, den Burschen die Wanderschaft gebracht; den Mädchen Kränzchen, den Weibern Frauenkopftücher, den Burschen aber Halfterbänder für ihre langen Hälse.

49. Lust zum Osterspiel. Das Mädchen bittet sich bei der Mutter die Erlaubnis aus, zu Osterspielen gehen zu dürfen, um sich mit den Burschen zu unterhalten.

50. Die Fleissige. Ein armes Mädchen eilt zu Osterspielen im

schneeweissen Hemd, das sie am Abend zuvor eingeweicht, um Mitternacht ausgespült und in aller Frühe auf der Rolle geglättet hat.

51. Der Sünder. Der Reiche befiehlt seinem Gesinde, am Osterfest pflügen zu gehen; das Gesinde ist so erschrocken, dass es gar auf den Friedhof geflohen ist, um Osterspiele zu spielen.

52. Das Zusammenrufen zu Osterspielen. Die Schlüssel rasseln, die Kanonen donnern zum Zeichen, dass es Zeit ist zu Osterspielen zu gehen, die bereits begonnen haben.

53. Die Burschen passen nicht zu Osterspielen. Die Burschen passen nicht zu Osterspielen, sondern zum Dreschflegel und zur Sense, zum Pflug und zur Schenke.

54. Das Baden des Osterspiels. Dem Wächter wird aufgetragen, eine Eiswuhne zu brechen und darin das Osterspiel zu baden.

55. Es ist Zeit heimzukehren. Für alle Mädchen ist es Zeit heimzukehren, nur Marynja allein kann da bleiben, denn zu ihr kommt ihr Geliebter gefahren und wird ihr einen Myrtenkranz bringen.

56. Die kurze Dauer der Osterspiele. Die Osterspiele dauern nur drei Tage, sie sollten aber wie am längsten dauern.

57. Das Osterlied von der Abschaffung der Leibeigenschaft. Seitdem die Fron abgeschafft worden, ist's ein Vergnügen, zu Osterspielen zu gehen, denn nun steht niemand mehr hinter den Leuten mit einem Knüttel in der Hand und niemand droht ihnen. Im Gegenteil, jetzt gehen die Herren und tun die Leute recht schön bitten, sie mögen zur Arbeit gehen, doch diese nehmen das Geld nicht und kommen auch nicht zur Arbeit heraus.

58. Ein Osterlied von Sossniv (Fichtendorf) her. Dieses Osterlied hat eine Dechantsfrau geschrieben, gedruckt und in die weite Welt auseinandergeschickt, auf dass die Leute wissen, dass es keine Fron mehr gibt. Früher hatten sich die Herren allerhand Missbräuche zuschulden kommen lassen, nun aber schleichen sie traurig hinter den Bauern einher und tun sie recht schön für gutes Geld zur Arbeit bitten, die Bauern aber weigern sich, denn jetzt gibts „freie Zeiten".

59. Nachahmung des Alarms. Die Glocken läuten, die Leute aber rufen laut aus, zu wie viel jetzt eine Frau, ein Mädchen, ein Bursche zu haben ist.

60. Der Regenschauer. Zur Regenzeit sollen die Mädchen sich unter grüne Kränze verstecken, die Burschen aber unter Kletten, Schachteln aus Rinde, unter löcherige Brücken oder unter Ziegenschwänze.

61. Der Kot. Die Burschen, in Kot hineingeführt, weinen, indes die Mädchen beim Osterspiel vor Freuden hüpfen.

62. Die Musik. Der Teufel spielt die Geige, die Burschen aber tanzen vor ihm her.

63. Das zugenähte Maul. Der Teufel hat, indem er Geige spielt, alle Burschen gewürgt; nur einen hat er am Leben gelassen, diesem aber das Maul zusammengenäht.

64. Das Ungemach. Das Ungemach würgt die Burschen, die Mädchen aber sind nur froh darüber.

65. Wurmstichige Burschen. Die Mädchen schlafen in der Hütte, die Burschen aber sind (vor lauter Faulheit) von Würmern zernagt worden.

66. Die Feigherzigen. Den Burschen sind (infolge ihrer Gefrässigkeit) die Bäuche angeschwollen, darum nehmen sie auch an den Spielen nicht teil, aus Furcht, von den Mädchen verspottet zu werden.

67. Der Pelz. Die Herren teilen die Jagdbeute und weisen dem Vassyl, da er bisher nicht geheiratet hat, das Fell eines Tieres zu.

68. Die Mücke. Ein Knabe klagt dem Herrn, die anderen Knaben hätten eine Mücke erschlagen und unter sich geteilt, ihm aber nichts davon gegeben.

69. Verreckte Schweine. In Černeliv sind die Schweine verreckt, die Burschen aber haben sie so herzlich davongeschleppt, dass sie gar ihre Zähne gebrochen haben.

70. Die Hündin. Eine Hündin lief durch einen Graben, die Burschen aber jagten hinter ihr her; in der Meinung, es wär' ihre Mutter, warfen sie sie um und sogen sich satt.

71. Ivan unterm Himmelsgewölbe. Ivan hat sich eine Handmühle an den Gürtel gebunden und ist damit unter das Himmelsgewölbe geflogen; er mahlt Graupen, kocht Grütze, säugt eine Hündin und heilt sich den Bauch.

72. Grütze. Die Burschen müssen Grütze essen, die mit dem Bein eines Frosches (einer Katze, einer Maus, eines Hundes) gewürzt ist; die Mädchen dagegen essen Grütze, mit einem Gänse- (Enten-, Hühner-) Fuss gewürzt.

73. Brühe. Die Burschen sollten zu Ostern Schweine hüten und die Brühe fressen, die die Färsen auf den Boden tropfen lassen, indes die Mädchen sich den Käse schmecken lassen.

74. Suppe. Die Mädchen haben sich die Füsse in dem Trog gewaschen, die Burschen aber trinken das Wasser aus, in der Meinung, es wär' eine Suppe.

75. Die bleichen Burschen. Die Burschen sind nicht ohne

Grund so bleich geworden: sie haben eine rohe, nicht abgeschundene Hündin gefressen; die Mädchen aber sind schön, denn sie haben fette Mehltaschen mit Käse gegessen.

76. Die Mehltascherl. Die Mädchen sind schön, denn sie haben gezuckerte Mehltascherl gegessen und Butter darauf getrunken; die Burschen dagegen sind hässlich, denn sie assen Mehltaschen mit Pfeffer und Wagenschmiere.

77. Wilde Geisslein. Die Geisslein sprangen so lange über Weidengestrüpp, bis sie sich die Hörner abgestossen haben.

78. Der Frosch. Die Mädchen vermählen einen Burschen, indem sie ihm ein altes Weib und einen dürren Frosch zur Ehegattin geben.

79. Birnen auf Weidenbäumen. Wo Weidenbäume Birnen tragen, dort gehen die Mädchen in Gold gekleidet und die Burschen trinken Met und Wein, während die Nachbarn Hunde schlachten.

80. Die Burschen von Skoryky (aus dem Nachbardorfe). Im Heimatsdorfe sind die Burschen schön und arbeitslustig, im Nachbardorfe dagegen hässlich und arbeitsscheu.

81. Der Pflüger. Der Geliebte pflügt das Feld mit einer grauen Stute, mit einem kleinen Kind; er stützt sich auf eine Pflugreute und wischt sich die Nase mit einem Ofenbesen.

82. Weizen und Windhalme. Die Männer säen (mähen, ernten, dreschen) Weizen, die Burschen hingegen Windhalme.

83. Die Strasse. Die Strasse ist von Maulwürfen unterwühlt, denn die Mädchen wandelten darüber mit ihren weissen Füsschen und winzigen Bastschühlein, die Burschen aber stampften darüber mit ihren grossen krätzigen Füssen in ungeheuren Bastschuhen.

84. Mädchen- und Burschenstaat. Für Mädchen Kränzlein, für junge Frauen feine Kopftücher, für Burschen aber Halfterbänder, da sie lange Hälse haben.

85. Pflöckchen. Gott sollte Mädchen zur Welt bringen, die Burschen aber der Teufel hinwegraffen.

86. Fünf Söhne. Eine Witwe hat fünf Söhne: der eine von ihnen trägt einen Buckel am Rücken, um damit die Hecken zu stützen; der andere hat krumme Zähne, um damit Mulden zu schnitzen; der dritte gelbes Flachshaar zum Fegen der Kamine; der vierte graue Augen zum Schreiben feiner Briefchen; der fünfte weisse Hände, um damit Fräulein zu umarmen.

87. Guter Wille. Ivan wandert in den Wald, Vöglein einzufangen, da er heiraten will und eine Frau nicht womit zu füttern hat.

88. Hryć auf Freiersfüssen. Hryć ist gesonnen, eine Frau

heimzuführen und fing an Bier zu brauen, das Bier aber will nicht fliessen und das Mädchen mag ihn nicht heiraten.

89. Frauenlos. Niemandes Los ist so bitter wie das der Frauen: das Ferkel quiekt, denn es ist nicht in den Stall hineingetrieben; das Kind plärrt, denn es will geschaukelt werden; die Rübensuppe läuft über, denn sie ist nicht vom Feuer weggerückt; der Mann murrt, denn er ist nicht geküsst.

90. Die schwarze Katze. Die Mädchen erwischten eine schwarze Katze und zerrissen sie, bevor die Burschen kamen.

91. Die faule Dirne. Eine Mutter ging hinaus, ihre Tochter zu verkaufen, die Nachbarin aber hörte das und lief mit der ihrigen hinaus; doch diese will niemand kaufen, da sie riesig faul ist.

92. Die Reiche. Ein Mädchen fährt mit einer Kutsche und kämmt sich derart, dass sie schön aussehe; wohl ist sie selber arm, ihr Vater aber ist reich: er hat eine Ziege ohne Hörner und ein Huhn ohne Beine und das alles wird er ihr zur Mitgift geben.

93. Paarige Mädchen. Die Mädchen sind zwar nicht paarig, aber blondhaarig, rotbackig und glatt, die Burschen aber grossköpfig, langhaarig und struppig.

94. Die Heckenflechter. Die einen flechten Hecken und wünschen den Burschen Schwindsucht, die andern machen Zäune und wünschen den Mädchen Galgen.

95. Der Fisch. Der Fisch schwimmt unter der Brücke, den Burschen zum Ungemach, zum Galgen.

96. Alte Butter. Die Mädchen versprechen den Burschen (und diese ihnen), je einen alten Schilling zu finden, alte Butter zu kaufen, um damit den Burschen (den Mädchen) die Mäuler zu schmieren.

97. Der Grind. Eine Ente ist aus der Donau hervorgetaucht und hat den Burschen Grind gebracht; das Mädchen aber wird um einen Schilling alte Butter kaufen und damit den Grind beschmieren.

98. Der Masure. Ein Masure fährt in den Wald mit einer krummen Kutsche, mit einer blinden Stute, mit einer stumpfen Axt. Bei der Rückkehr ist das alles gut geworden.

99. „Dubcjivka“ (ein Tanz). Der Bursche ermahnt das Mädchen beim Tanz, sie möge ihre Schuhe und ihren Unterrock nicht verderben, sie antwortet aber, ihn gehe es nichts an, denn nicht er, sondern ihre Mutter habe ihm diese Sachen angeschafft.

100. Gastfreundschaft. Vampyre tanzten auf dem Berge, die Bauern aber trieben sie in den Hausflur und gaben ihnen noch dazu gekochte Milch zu trinken.

101. Ausserhalb Horodenka. In Horodenka (Städtchen) sieht alles ganz anders aus, als draussen.

102. Die Tobsucht. Wenn die Mädchen toben, so laufen sie zwischen Rosen- und Massholdersträucher, die Burschen aber zwischen Disteln und Brennesseln, die alten Weiber zwischen Dorngestrüpp und Brennesseln, die alten Männer endlich zwischen Disteln und Dorngestrüpp.

103. Ungleichheit. Wie die Burschen, so sind auch die Mädchen nicht alle einander gleichgeartet: die eine ist kleiner von Wuchs, die andere weiss, nur die (der) Geliebte ist immer am schönsten von allen.

104. In der Stadt. Es gingen die Mädchen, die jungen Frauen und die Burschen in die Stadt und kauften die einen drei Kramläden, die andern drei Häuser, die dritten drei Schenken. Die einen wählen Kopfbänder, die anderen Kopftücher, die dritten Sättel; die einen trinken Met und Wein, die andern Branntwein, die dritten Mistjauche; die einen zahlen Dukaten, die andern Taler, die dritten Tonscherben.

105. Drei Burschen und drei Mädchen. Drei helle Monde sind am Himmel aufgegangen, — nicht Monde sind's aber, sondern drei Burschen, denen sich drei Mädchen, glänzenden Sternen gleich, gesellen, die gleichfalls zu den Osterspielen erscheinen.

106. Die Gluckhenne. Wie eine Gluckhenne, so hat eine Mutter vier Söhne grossgezogen: der eine hat schwarze Augen, um damit nach Gästen auszuspähen, der andere eine goldene Hand, die Gäste zu bewillkommen, der dritte ein Säbelein an der Seite; der vierte endlich ist schlank gewachsen und der gefällt eben den Mädchen von allen am besten.

107. Die Gans. Eine Gans plätschert im Wasser, der Gänserich aber lässt sie nicht nach Hause gehen; doch ist es keine Gans und kein Gänserich, sondern ein Bursche, der ein Mädchen nicht fortlassen will.

108. „Żuryło". Es kehrt Żuryło von der Stadt heim, ihm folgen aber 200 Mädchen; wo wird er sie nur hintun, da doch drinnen in seiner Mühle eine junge Müllerin haust, die jedermann ans Herz wächst.

109. Die Burschen beim Mädchen. Die Burschen haben dem Mädchen, indem sie ihr nachjagten, die Schürze in Fetzen gerissen, zur Faschingszeit aber werden sie ihr dieselbe gewiss zurückkaufen.

110. Die Kokette. Die Dirne blinzelt den Burschen mit ihren schwarzen Augen zu, doch sie wissen, dass sie sie zu Narren hält, denn sonst würde sie nicht bisher unvermählt sein.

111. Der Bursche macht sich auf den Weg zum Mädchen. Der Bursche fängt ein Ross ein und sattelt es, denn er will zum Mädchen reiten.

112. Warnung vor Verrat. Der Kosake tränkt das Ross an einem Brunnen und nächtigt beim Mädchen. Man warnt sie vor Verrat, doch sie fürchtet sich weder vor seinem Säbel noch vor ihm selbst.

113. Die Nachrede. Ein Mädchen ist einem Burschen ans Herz gewachsen, die Leute aber warnen sie vor ihm; das Mädchen weint, der Kosake aber weiss sie so zu überzeugen, dass sie ihm selbst das Pferd aus dem Stalle führt und sattelt, ja sogar ihm den Säbel anschnallt.

114. Ein Mädchen, wie's einem gefällt. Einem Burschen wird viel Glück gewünscht, da er sich ein Mädchen ausersehen, das ihm wohl gefällt.

115. Warum einer ihr Geliebter gefällt? Denn er badet in Met und Wein, in Massholderblüten und in Herrenrosen, um nur schön zu sein.

116. Weintrauben. Ein Mädchen schlummert ein, indem sie Weintrauben hütet, und weder ihr Vater, noch ihre Mutter, noch ihr Bruder, noch ihre Schwester wagen es, sie zu wecken; es weckt sie erst ihr Geliebter.

117. Die Raute. Das Mädchen hat die Raute nicht gejätet, denn sie hat nicht sie liebgewonnen, sondern einen jungen Burschen.

118. Das trauernde Mädchen. Ein Mädchen geht traurig und nicht ausgeschlafen in der Stube auf und ab; der Bursche fragt sie, ob sie nicht etwa in einen andern verliebt sei. Er wird nicht lange um sie trauern, da er bald eine andere finden wird.

119. Die unbekannte Zukunft. Das Mädchen grämt sich, da sie nicht weiss, wem sie Schwiegertochter sein wird.

120. Die Haarflechte. Das Mädchen wünscht sich, dass ihre Haarflechte einem Jungen und nicht einem Alten lieb sei.

121. Der Kranz. Das Mädchen flicht einen Kranz, die Mutter aber gibt ihn einem Verhassten. Hätte sie's gewusst, sie hätt' ihn zerrissen und mit den Füssen zerstampft. Einen anderen Kranz reicht eine Mutter dem Herzensgeliebten des Mädchens; hätte es das Mädchen im voraus gewusst, sie hätt' ihn noch viel schöner geflochten und vergoldet.

122. Der Verhasste und der Geliebte. Das Mädchen flicht einen Kranz zur Tanzunterhaltung. Wenn der Verhasste darauf

blickt, verwelkt der Kranz; blickt hingegen der Geliebte darauf, dann blüht der Kranz auf.

123. Der Verhasste. Die Tataren nehmen einer jungen Frau ihren Mann, der ihr verhasst ist, weg; sie sehnt sich nicht bloss gar nicht nach ihm, sondern wünscht gar, man möge ihn noch fester fesseln.

124. Der Geliebte beim Pflug. Der Geliebte pflügt den Acker, sät Weizen aus und hofft eine reiche Ernte.

125. Ein gutes Paar. Ivan hat einen Sohn, Marysja eine Tochter; die beiden werden gewiss ein Paar werden.

126. Aufmunterung. Wie sich die grünen Gurken ineinanderschlingen, so sollen die Burschen Mädchen heiraten.

127. Ein Geschenk. Der Kosake kauft dem Mädchen ein Band und wo er ihr's auch anheftet, dem Mädchen passt es immer.

128. Die Mitgift. Eine Mutter verspricht einem Burschen, wenn er ihr Mädchen nimmt, zwei Fuhren Heu, einen halben Gulden, eine Schaufel voll Bohnen, ein kurzschwänziges Schweinchen und eine braunrote Kuh.

129. Die Braut. Dem Mädchen verspricht man, ihr einen Kirchensänger zum Gemahl zu geben, wenn sie einen Ochsen hüten wird, dem Burschen aber verheisst man ein Mädchen in einem goldenen Kranze, in neuen Stiefelein mit goldenen Hufeisen.

130. Zeit zu heiraten. Hinterm Hofe bricht das Mädchen Maiskolben; wie der Mais wohl besorgt wird, so müsste man auch den Burschen wohl versorgen, indem man ihn verheiratet.

131. Das Mädchen als Herrenfrau. Ein Mädchen will einen Herrn heiraten, um nichts zu arbeiten, sondern nur zu geniessen.

132. Ein Kosake wirbt um ein Mädchen. Ein Kosake wirbt um ein Mädchen, indem er ihr verspricht, sie werde mit in den Schoss gelegten Händen sitzen, denn sein Vater und seine Knechte würden alle Arbeit besorgen.

133. Der Schwächling. Ein Bursche möchte ein Mädchen heimführen, fürchtet aber, sie würde ihn schlagen, wenn er einmal sich einen Rausch antrinken würde.

134. Die Freiwerber. Die Freiwerber machen sich auf den Weg nach der Stadt, um einen Kranz zu kaufen und damit zu Jazko zu fahren und um seine Tochter zu werben.

135. Die Brautwerber. Die Mädchen stellen bekannte Burschen und Mädel zu Paaren zusammen und singen von den einzelnen Paaren, die einander heiraten werden

136. Die Wahl einer Ehegattin. Zu einem Mädchen kommen drei Partien von Freiwerbern; den einen reicht sie einen Ring, den anderen ein Tuch, den dritten ihr weisses Händchen.

137. Die Absage. Ein Mädchen rät einem Burschen, seinen Ärmel nicht zu schwingen und nicht mit den Augenbrauen zu blinzeln, sondern sich eine reiche Frau zu suchen.

138. Eine Trauung auf dem Ringplatz. Ein junges Paar wird auf den Ringplatz geführt, wo ihnen die Geistlichen den Eid abnehmen.

139. Ob man einen Alten lieben sollte. Ein Mädchen überlegt am Donauufer, was besser ist: zu ertrinken oder einen Alten liebzugewinnen.

140. Das Mädchen liebt nur einen Jungen. Ein Mädchen küsst einen Burschen auf seinen blonden Schnurrbart, denn sie liebt ihn, weil er jung ist.

141. Das Mädchen weidet eine Ente. Ein Mädchen hat eine Ente verloren, die sie hütete; indem sie sie sucht, verirrt sie sich und kommt auf das Feld hinaus, das ein Kosake pflügt. Der Kosake sucht sie zu betören, er wird aber eher selbst zum Narren werden, als sie überlisten.

142. Die Mutter schlägt ihr Mädchen für die Burschen. Eine Mutter schlägt ihre Tochter dafür, dass sie Burschen liebt. Wie sollte sie aber die Burschen nicht liebhaben, da mit ihnen zu leben gut ist?

143. Die Mädchen vergehen vor Liebe zu einem jungen Polen. Ein junger Pole hat den Mädchen so sehr gefallen, dass sie, wenn sie sich vor einer Sünde nicht fürchteten, ihm alles hingeben würden.

144. Gemalte Schuhe. Eine junge Frau bittet ihre Mutter um einen Taler, um die Schuhe auslösen zu können, die ihr ein Maler bemalt hat. Die Mutter weigert sich, ihr das Geld zu geben, das sie ja selber sich verdienen könnte.

145. Eine junge Frau wäscht sich. Ein Bursche erinnert sich daran, wie eine junge Frau auf dem Steg über dem Bache stand und sich wusch, und segnet ihr liebes Gesicht, das ihn küsste, ihre Händchen, die ihn umarmten, die Füsschen, die zu ihm hineilten, und die Haarflechte, die ihm zur Zierde gereichte.

146. Die Rache. Die Burschen trinken bei einem Mädchen und da sie glauben, sie würden von ihr verschmäht, wollen sie ihre Pferde auf ihr Lilienbeet treiben. Das Missverständnis klärt sich auf, das

Mädchen sattelt ihnen die Pferde, die Burschen aber versprechen, am nächsten Sonntag wiederzukommen.

147. Der Ehebruch. Der Mann ist auf einer Reise, seine Frau aber grämt sich nicht um ihn, sondern geht ins Wirtshaus, um mit dem Sohn des Nachbars zu tanzen, der ihr wohl gefällt.

148. Die Burschen raufen um die Mädchen — obzwar es sich nicht verlohnt, da die Schlanke zur Arbeit emsig, die Dicke aber faul ist.

149. Die Zauberwurzel. Ein Bursche lässt ein Mädchen wissen, sie möge sich nach einem andern Schatz umsehen. Da kocht das Mädchen in Milch eine Wurzel, die sie unter einem weissen Stein hervorgegraben, und der Zauber wirkt auf den Burschen derart, dass er stracks zum Mädchen herbeigeeilt kommt und ihr erklärt, er habe sie allein lieb und werde sie zur Frau nehmen.

150. Veilchen. Ein Mädchen pflückt Veilchen; Vater, Mutter, Bruder und Schwester gehen hinter ihr her, sie will aber mit niemand reden, sondern erst mit ihrem Geliebten.

151. Die Mutter schlägt ihre faule Tochter, weil diese keine volle Spindel Garn gesponnen. Die Tochter verspricht sich zu bessern.

152. Die Mutter schlägt ihre Tochter, weil diese mit Burschen herumtollt. Eine Mutter schlägt ihre Tochter, weil diese die Burschen ihr Hemd hatte zerreissen lassen. Die Tochter verspricht, ihr Hemd auszuflicken und weiter mit Burschen Kurzweil zu treiben.

153. Bei der fremden Mutter. Eine Schwiegertochter bittet den Kuckuck, nicht so laut zu schreien, um ihre Schwiegermutter nicht zu wecken, da diese gar so bös sei und ihr gleich auftragen werde, einen Stein den Berg hinaufzuwälzen. Die Schwiegertochter aber wird den Stein nach der Stadt hin wälzen und daselbst den Mädchen Kränzchen, den Burschen Mützen, den jungen Frauen Kopftücher, den alten Frauen Hauben, den alten Männern grosse Pelzkappen kaufen.

154. Die Stiefmutter. Die Kinder klagen am Grabe ihrer Mutter über die grimmige Stiefmutter. Die Mutter verspricht ihnen, die Stiefmutter zu warnen, doch kaum sind die Kinder zurück auf die Schwelle ihres Hauses, so jagt sie die Stiefmutter mit einer Peitsche von dannen.

155. Das Mädchen stickt dem Burschen das Hemd. Die Geliebte stickt dem Geliebten das Hemd mit allerlei Blumenmustern, damit ihr dann die Schwiegermutter mit ihren Kindern nichts Böses nachspreche.

156. Das Waisenkind. Das Waisenkind grämt sich, es habe niemand, an den es sich anschmiegen könnte, ausser dem Geliebten.

157. Bestrafter Ungehorsam. Ein Mann schickt drei Boten nach seiner Frau, als sie aber nicht folgt, geht er selber mit einem Knüttel zu ihr und züchtigt sie.

158. Der geschlagene Ehegatte. Eine Frau trägt ihrem Manne allerhand Arbeiten auf und schlägt ihn obendrein dabei.

159. Das Mädchen mit dem Kind. Vater, Mutter und Bruder raten dem Mädchen, das ein Kind zur Welt gebracht hat, das Kind zu ersäufen und selbst wieder Haarflechten zu tragen, wie andere Mädchen. Der Geliebte aber erteilt ihr den Rat, das Kind in eine Wiege zu legen und selbst die Kopftracht einer jungen Frau anzulegen.

160. Der Dienstlohn. Ein Bursche dient bei einem Krämer und bekommt ein Küchlein zum Lohn.

161. Der Kummer. Eine junge Herrenfrau grämt sich, weil ihr Feld nicht gepflügt und nicht besäet ist. Die Leute trösten sie, alles werde für sie noch gut enden.

162. Der Birnbaum. Ein Mädchen freut sich, dass ihr Birnbaum Knospen treibt, sich entfaltet, blüht, Früchte trägt, reift und dass sie die Birnen abschütteln und ihrem Geliebten hintragen wird.

163. Die Erbse. Es wird die Erbse gesät und dabei der Wunsch geäussert, sie möge so schön als möglich gedeihen, die Burschen aber mögen heiraten und andere zu ihrer Hochzeit einladen.

164. Der Bursche im Flachs. Ein Bursche, der sein Mädchen aufsucht, zerstampft dabei den Flachs mit seinen goldenen Stiefeleisen.

165. Das Sinngrün. Ein Bursche gräbt ein Kräutchen hervor und trägt es zur Gemeinde der Burschen, Männer und Frauen. Niemand erkennt das Kraut, erst die Mädchen erraten, dass es Sinngrün ist, zu Kränzchen für sie bestimmt.

166. Das Gras. Das Gras grünt nicht, weil es mit den goldenen Schuheisen der Mädchen und den groben Stiefeln der Burschen zerstampft wurde.

167. Der Pfefferschwamm. Die Pilze als Herren und die Stockschwämme als Fräulein gehen zur Hochzeit zum Pfefferschwamm.

168. Die Beutelmeise. Der Beutelmeise wird der Rat erteilt, ihr Nest weder auf Eis zu bauen, da es mit dem Wasser fortschwimmen würde, noch auf dem Nussbaum, denn wer immer nach Nüssen kommt, werde es herausnehmen, noch auf dem Ahorn, da die

Burschen es zerzausen, noch auf der Fichte, obwohl sie immer grünt; sondern nur in der Stube eines artigen Fräuleins.

169. Spatzenhochzeit. Der Spatz, der seinen Sohn vermählt, hat Bier ohne Hopfen und Gerste gebraut und alle Vögel mit Ausnahme der Eule zur Hochzeit geladen. Die Eule aber ist nicht hoffärtig und kommt uneingeladen zur Hochzeit. Wie ihr aber der Spatz beim Tanz die Zehe zertritt, flieht sie von der Hochzeit davon.

170. Der Krebs. Der Krebs spinnt Spulen, der Hecht aber springt bald in die Höhe, bald wieder hinab, bis er sich eine junge Frau ausersieht.

171. Die Schlüssel. Die heil. Katharina hat die Schlüssel verloren, der heil. Petrus aber findet sie. Sie klirren auf, werden aber noch stärker klirren, sobald die Zahl der Anwesenden sich vermehrt.

IV. Die Ryndzivka-Lieder.

172. Des Popen Schwiegertochter. In aller Frühe ist das Mädchen aufgestanden, hat die Beete umgegraben und Weinreben gepflanzt. Die Weinrebe blüht und trägt drei Beeren: die erste Beere — ist des Mädchens Vater, die zweite — ihre Mutter, die dritte — sie selbst, mit dem Popensohn verlobt, bei dem sie keinerlei Arbeit zu verrichten haben wird, ausser etwa durch die Zimmer zu wandeln und mit den Schlüsseln zu klirren.

173. Eine Weinrebe mit drei Beeren. Ein Mädchen pflanzt eine Weinrebe, die drei Beeren trägt: die erste Beere — ist ihr Vater, die andere — ihre Mutter, die dritte — das Mädchen selbst.

174. Die Verlobte. Das Mädchen pflanzt Weinreben, die reiche Früchte tragen. Der Weingarten lockt die Paradiesvögel herbei, das Mädchen aber treibt sie fort, denn sie braucht ja selbst Wein: sie hat eine mannbare Schwester und einen heiratsfähigen Bruder und ist auch selbst mit dem Sohne des Vogtes verlobt.

175. Das Mädchen hütet die Gärten. Ein Mädchen hütet in drei Gärten Weinreben, Rosmaj-kraut und eine Nachtigall und ist darüber eingeschlummert. Da haben die Paradiesvögel und die stürmischen Winde, während sie schläft, die Weinreben und das Rosmaj-kraut vernichtet und die Nachtigall verscheucht. Das Mädchen gerät in Verzweiflung, ihr Geliebter aber tröstet sie, sie würden alles wiedererlangen.

176. Das Mädchen näht ein Hemd. Ein Mädchen stickt ein

Hemd für ihren Geliebten, sie will's aber weder ihrem Vater noch ihrer Mutter eingestehen, sondern nur ihrem Geliebten allein.

177. Ehrsucht. Drei Jünglinge geben einem Mädchen drei Rätsel auf; wessen Rätsel sie errät, dem wird sie angehören. Das Mädchen errät die Rätsel, sie will aber weder den Sohn des Vogtes noch den des Kirchensängers heiraten, sondern nur den Popensohn (in Varianten den Herren- oder Königssohn).

178. Der Loskauf des Mädchens. Auf dem Ringplatz in Lemberg stellen die Tataren die Liste ihrer Gefangenen zusammen. Ein Mädchen fleht sie an, sie mögen sie nicht eintragen, da ihr Vater (ihre Mutter, ihr Bruder, ihre Schwester) kommen und sie auslösen werde. Doch erst ihr Geliebter kauft sie los.

179. Der Loskauf des Burschen. Ein Soldat schickt aus der Gefangenschaft eine Botschaft zu Vater (Mutter, Bruder, Schwester), sie mögen alles, was sie haben, verkaufen und ihn auslösen. Doch erst seine Geliebte bringt das Lösegeld für ihn.

180. Der Gram um das häusliche Nest. Die Wachtel grämt sich, sie habe infolge von Schneefällen, Frösten und grossen Wässern nicht wo ihr Nest zu bauen. Der Falke tröstet sie, er werde ihr einen dazu geeigneten Platz zeigen. Ebenso grämt sich auch ein Mädchen darüber, dass sie jung geheiratet habe und nicht zu arbeiten verstehe; ihr Geliebter aber spricht ihr Trost zu, indem er sagt, sie seien beide noch jung und würden noch arbeiten lernen.

181. Königlicher Forstwart. Ein Bursche dient als Forstwart bei einem König und was immer er erjagt, alles bringt er seinem Herrn, wofür er Schuhe, Mütze, Kleidung und ein Pferd zum Geschenke erhält; doch das alles nimmt er stillschweigend in Empfang und erst für das Mädchen spricht er schönen Dank.

182. Eine Witwe mit drei Töchtern. Eine Witwe hat drei Töchter: die dünne und schlanke heiratet einen Städter; die weisse und rotbackige einen Armenier; die schwarze und bucklige einen Königssohn. Dem letzteren machen die Herren Vorwürfe wegen einer solchen Wahl, worauf er erwidert, der Massholder sei rot, doch gar nicht gut, der Rettich weiss, doch bitter, der Mohn schwarz, aber süss.

183. Das Mädchen springt ins Meer. Ein Mädchen trägt ihrem Bruder das Mittagsmahl ins Feld, sie wird aber von Fremdlingen aufgehalten, die sie ein Pferd halten lassen und selbst das Essen verspeisen. Das Mädchen lässt das Pferd laufen, selbst aber springt sie ins Meer, nachdem sie zuvor gesagt, sie mögen kein Wasser daraus schöpfen und ihre Ruhe nicht stören; sie mögen den Schaum nicht wegnehmen, da dies ihr Antlitz sei; sie mögen den Sand nicht

wegnehmen, denn das seien ihre Fussspuren; sie mögen den Birnbaum nicht fällen, denn das sei ihre Seele; sie mögen den Tau nicht abstreifen, denn das sei ihre Schönheit; sie mögen die Birke nicht fällen, denn das sei das Bild ihres Körpers; sie mögen die Schlehen nicht pflücken, denn das seien ihre Augen.

184. Der versteckte Christus. Die Juden fragen die Gottesmutter, wo sie Christus hingetan. Sie erwidert, sie habe ihn in Wälder, Gebirge, tiefe Gewässer, ferne Dörfer, in die geweihte Kirche hingetragen. Die Juden suchen überall, doch ohne Erfolg.

MELODIEN DER OSTERLIEDER

mittels Phonographen aufgenommen von Jos. Rosdolśkyj, in Notenschrift gesetzt und redigiert

von Philaret Kolessa.

МЕЛЬОДІЇ ГАЇВОК,

схоплені на фонограф Йосифом Роздольським,

списав і зредагував

Філярет Колесса.

I. Одноцільні стиҳи — одноцільні ґрупи ритмічні.

1. Шестискладовий стих.

Ритмичні мотиви покривають ся з ритмічними ґрупами:

a : 6 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♩ ♩ |

b : 6 = $^7/_8$ ♪ ♩ ♪ ♪ ♪ ♪ |

c : 6 = $^5/_4$ ♩ ♩ ♪ ♪ ♩ ♩ |

d : 6 = $^3/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |

e : 6 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♩ | ♪ ♪ ♩ |

f : 6 = $^2/_4$ ♩ ♪ ♪ | ♩ ♪ ♪ |

g : 6 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♩ | ♩ ♪ ♪ |

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 1—4: a — a
1 : 1

Ч. 5: b — b
1 : 1

З повторенем кождого паристого стиха:

Ч. 6: c — c — c
1 : 1 : 1

Ч. 7: a — d — d
4 : 3 : 3

Ч. 8: a — e — e
1 : 1 : 1

Ч. 9: f — g — g
1 : 1 : 1

Andante.

* 1. 31. IV.

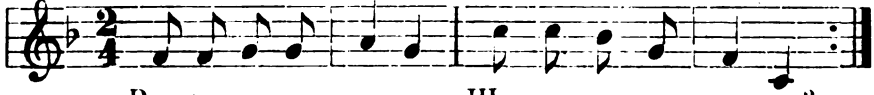

Вже вес-на во-скре-сла, Щожись нам при- не- сла?
Ой, я вам при- не- сла Дї-воць- ку- ю кра- су.

Воля велика.

Andantino.

2. 31. IV.

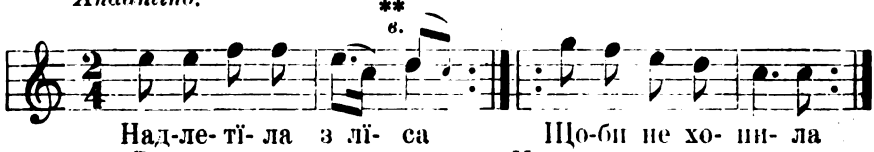

Над-ле- тї- ла з лї- са Що-би не хо- ни- ла
Си- ва за-зу- ли- ще, Хлопську-ю кра- си- ще.

Ваньовичі.

* Числа при букві т. вказують, де шукати повних текстів ґаївок в першій части.

** в. = варіянт.

Andantino.

3. т. 105.

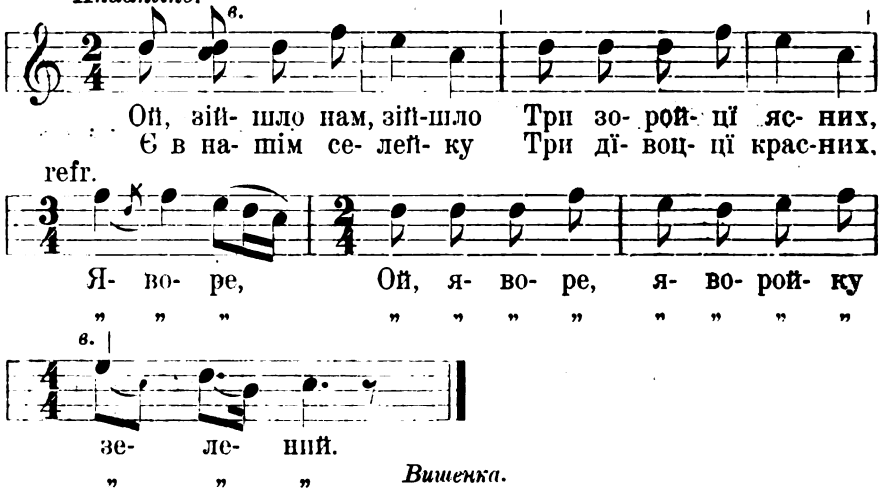

Ой, зій- шло нам, зій-шло Три зо-рой- ці яс- них,
Є в на- шім се- лей- ку Три дї- воц- ці крас-них,

refr.

Я- во- ре, Ой, я- во- ре, я- во-рой- ку
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

зе- ле- ний.
„ „ „

Вишенка.

Allegro.

4.

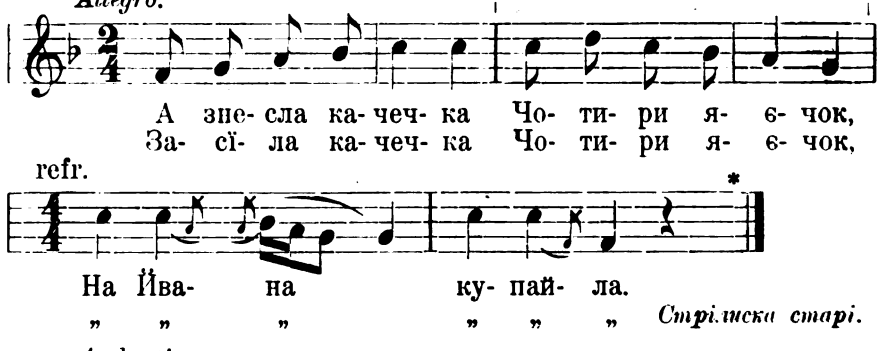

А зне- сла ка-чеч- ка Чо- ти- ри я- є- чок,
За- сї- ла ка-чеч- ка Чо- ти- ри я- є- чок,

refr.

На Йва- на ку- пай- ла.
„ „ „ „ „ „

Стрілиска старі.

Andantino.

5. т. 10.

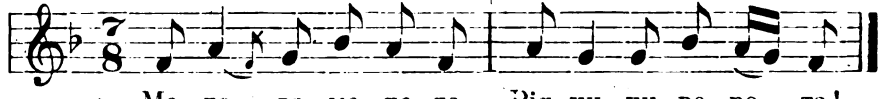

Мо- ло- да, мо- ло- да, Від-чи- ни во- ро- та!
А хто во- ріт кли-че, А хто во- ріт кли- че?
Пан-ські- ї слу-женьки, Пан-ські- ї слу-женьки.

Рождалія.

Andante.

6. т. 31. II.

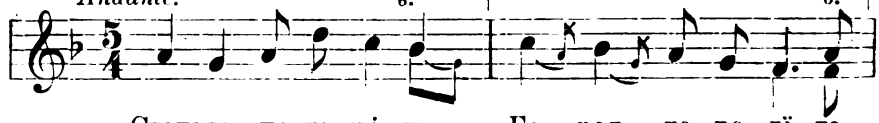

Станьте, не ле- жі- те, Го- род го- ро- дї- те,
Що- би не ле- тї- ла Си- ва за- зу-ленька,

* Купальська співана між гаївками.

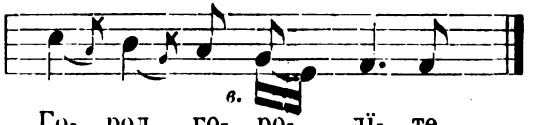

в.

Го- род го- ро- дї- те.
Си- ва за- зу- зень- ка. *Вишенка.*

Andante.

7.
31. IV.

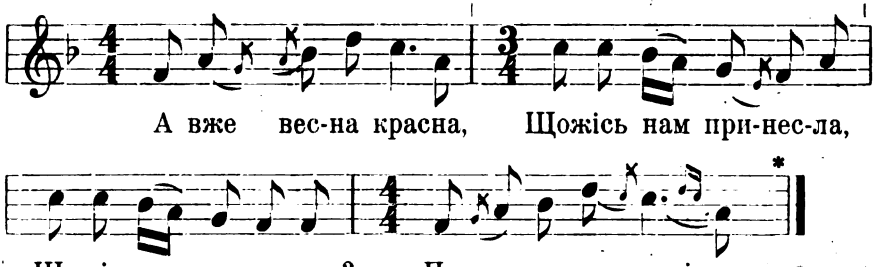

А вже вес-на красна, Щожісь нам при-нес-ла,
Щожісь нам при-не-сла? При-не-сла я вам і т. д. *Озірна.*

Allegretto.

8.
т. 42.

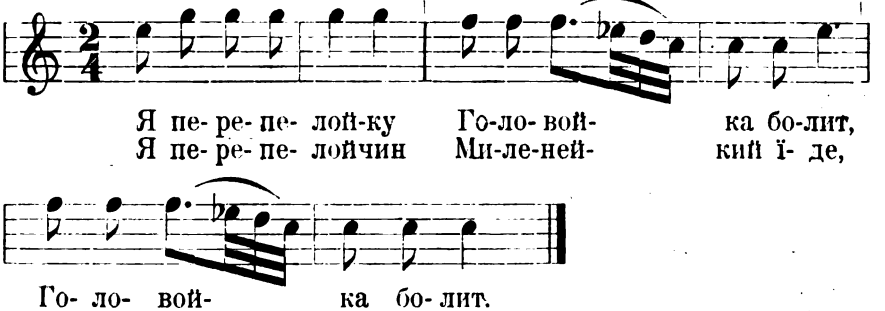

Я пе- ре- пе- лой-ку Го-ло- вой- ка бо-лит,
Я пе- ре- пе- лойчин Ми-ле-ней- кий ї- де,
Го- ло- вой- ка бо- лит.
Че- ре- вич- ки ве- зе. *Виньовичі.*

9.
т. 42.

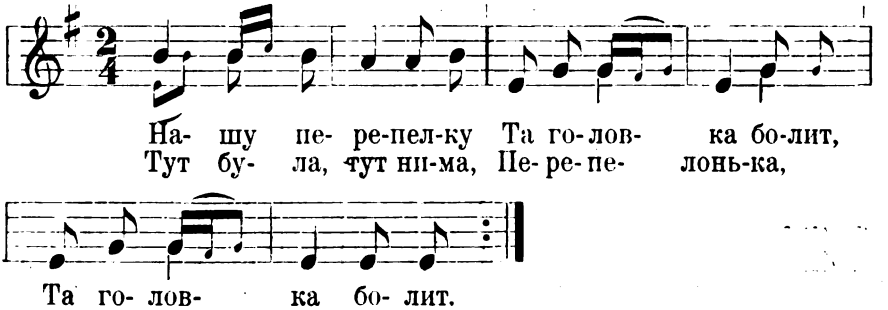

На- шу пе- ре-пел-ку Та го-лов- ка бо-лит,
Тут бу- ла, тут ни-ма, Пе- ре- пе- лонь-ка,
Та го- лов- ка бо- лит.
Пе- ре- пе- лонь- ка.

О. Ко[illegible]ерг, Pokucie I, ст. 172, ч. 72.

---

* Вар.: Ст. Людкевич, Гал.-рус. нар. мельодії (Етногр. Збір. XXI. с. 207, 208).

2. Семискладовий стих.

Ритмічні мотиви покриваються з ритмічними ґрупами:

a : 7 = $^5/_4$ ♪ ♪ ♩ ♪ ♪ ♩ ♩ |

b : 7 = $^9/_8$ ♪ ♪ ♪ ♪ ♩ ♪ ♩ |

c : 7 = $^9/_8$ ♪ ♪ ♪ ♪ ♩ ♩ ♪ |

d : 7 = $^6/_8$ ♪ ♪ ♪ ♪ ♩ $^5/_8$ ♩ ♪ ♪ |

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 10: a — a
1 : 1

Ч. 11: b — c
1 : 1

Ч. 12: b — b
1 : 1

З повторенєм кождого непаристого стиха:

Ч. 13: $\overset{d}{b}$ — c

Allegretto.

10. т. 43.

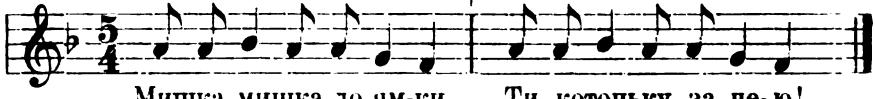

Мишка, мишка до ям-ки, Ти, котоньку, за не-ю!

Ярчівці.

Allegro. *в.* *в.*

11. т. 171.

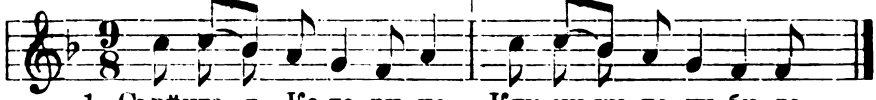

1. Сьвйита-я Ка-те-ри-на Клю-чи-ки по-гу-би-ла.
3. А бри- зну-ли ключі Че- рез мо-ре йдучи.

Присівці.

Allegretto.

12. т. 66.

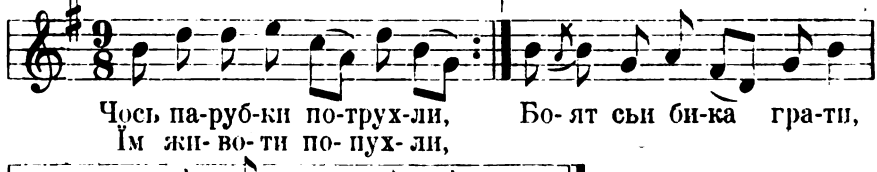

Чось па-руб-ки по-трух-ли, Бо-ят сьи би-ка гра-ти,
Їм жи-во-ти по-пух-ли,
Щоб сьи з них не сьмі- я- ти.

Ярчівці.

(Таксамо: „Бігла суценька ровом".)

Allegretto.

13. т. 31. IV.

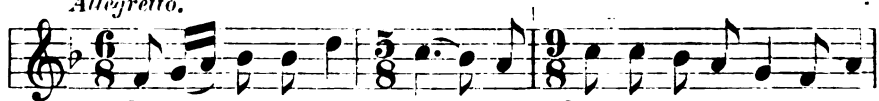

Ой, вже весна во- скрес- ла, Ой, вже весна воскресла,
Щось во- на нам при- не- сла.

Присівці.

II. Двоколінні стихи — двоїсті групи ритмічні.

3. Семискладовий двоколінний стих 4 + 3.

Ритмічні мотиви:

a : 4 = $^2/_1$ ♪ ♪ ♪ ♪

a_1 : 4 = $^4/_1$ ♩ ♩ ♩ ♩

b : 3 = $^2/_1$ ♪ ♪ ♩ |

b_1 : 3 = $^4/_1$ ♩ ♩ 𝅗𝅥 |

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 14, 15: a, b — a b_1
2 : 1 — 1 : 2

Двостих із рефреном і повторепями:

Ч. 16—21: a b — a b
1 : 1 — 1 : 1

Семискладові стихи 4 + 3 мішані подекуди з шестискладовими 4 + 2, 3 + 3 і з осьмискладовими 4 + 4:

Ч. 22—24: b b — a b
a b — a b
a a — a a
1 : 1 — 1 : 1

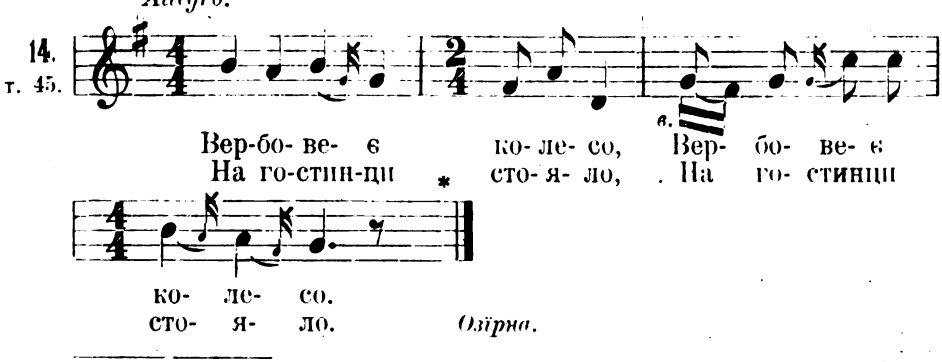

* Вар.: М. Лисенко, Укр. обрядові пісні, Веснянки, 2. вінок. 4-та пісня. („Кроповек колесо Вище тину стояло").

Andantino.

15. т. 80.

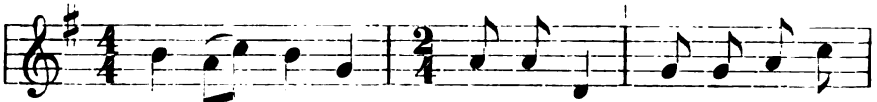

А там в са- ду, в са-доч-ку, А там в са-ду,

в.

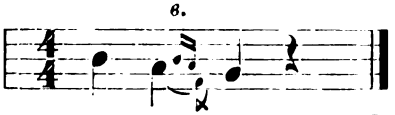

в са-доч- ку. *Ярчівці.*

Allegretto.

16. т. 149.

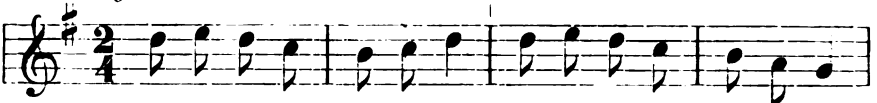

Ой, на го- рі на го- рі Муляр камінь лу- па- є,

(refr.)

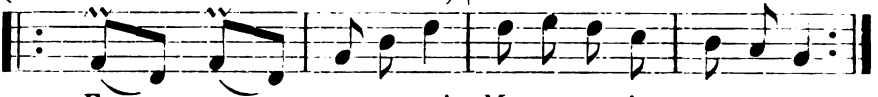

Гу гу гу ха ха! Муляр камінь лу- па- є.

Allegretto. *Рожджалів.*

17. т. 149.

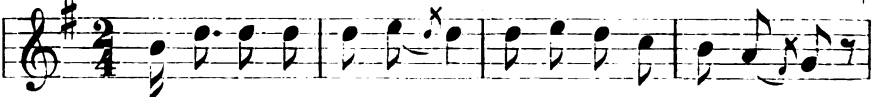

Ой, на го- рі на го- рі Писар гу-си зга-ня- є.

(refr.)

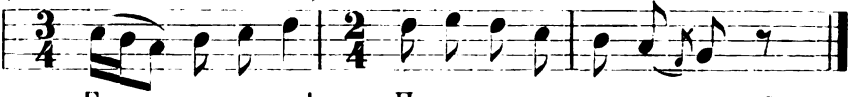

Гу гу ха ха! Писар гу-си зга-ня- є. *Озірна.*

Allegretto.

18. т. 149.

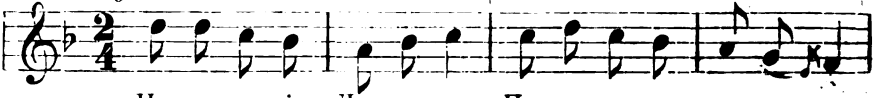

На ши-ро-кім Ду- на- ю Пи-сар гу-си зга-ня- є,

(refr.)

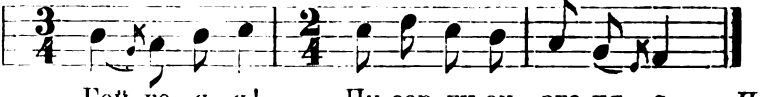

Гой го- я- я! Пи-сар гу-си зга-ня- є. *Присіяці.*

Marciale. (refr.)

19. т. 149.

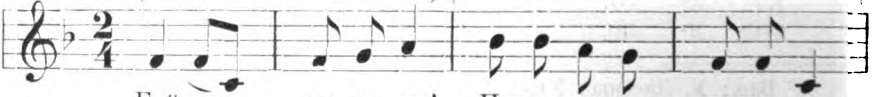

Гей гу гу- ха- ха! Писар гу-си зга-ня- є,

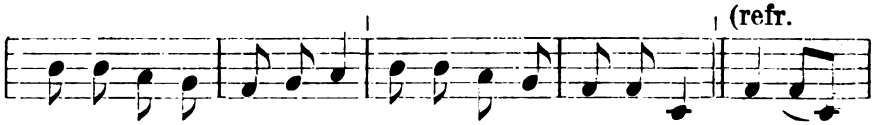

Ши-сар гу-си зга-ня- є, На мо-лод-ців мор-га- є. Гей гу,

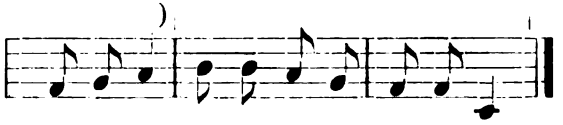

гу- ха- ха! На мо-лод-ців мор-га- є, і т. д. *Поручин.*

20. т. 105.

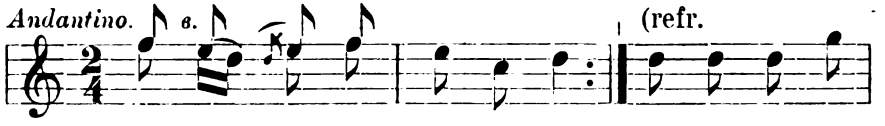

Ой нї- хто там не бу- вав, Ой, я- во- ре
Де сї я- вір роз- ви- вав,

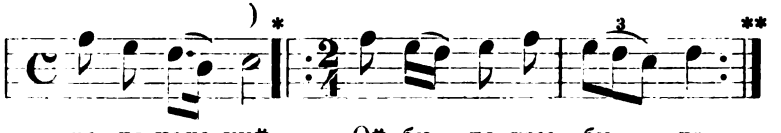

зе- ле-нень-кий. Ой, бу- ло там бу- ло
Два мі- ся- ці ясних,
Дві зі- рон- ці крас- них, Ой яворе і т. д.

21. т. 105.

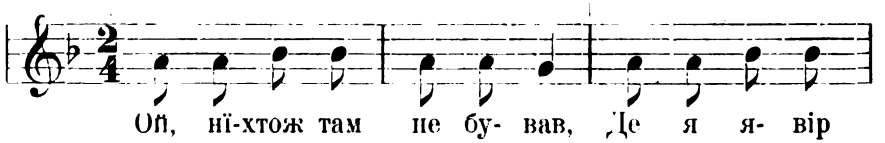

Ой, нї-хтож там не бу- вав, Де я я- вір

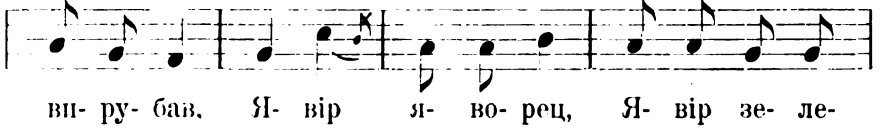

ви- ру- бав. Я- вір я- во- рец, Я- вір зе- ле-

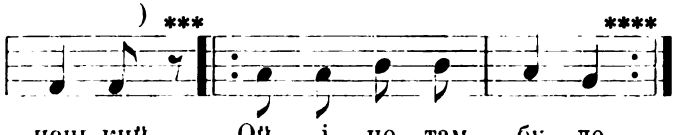

нень-кий. Ой, і- по там бу- ло
Два мі- ся- ці ясних,
Два па- руб- ки крас-них, Явір, яворец і т. д.

---

* Вар.: Ст. Людкевич, Гал. рус. нар. мельодії, Етногр. Збір. XXI. ч. 195.
** Сї. ч. 3.
*** Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. Ет. Збір. XXI. ч. 192, 194.
**** Сї. ч. 3.

Andante.

22. т. 23.

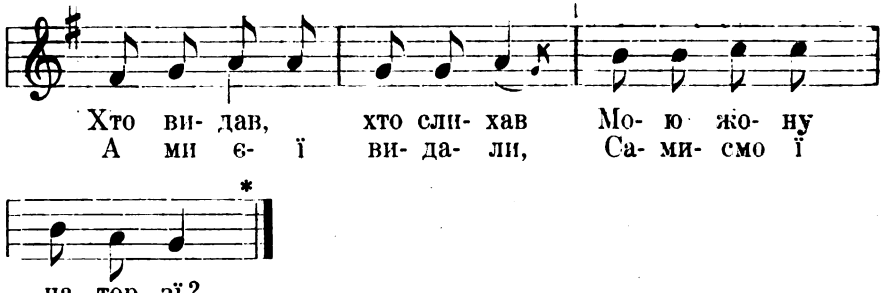

Воля велика.

Moderato.

23. т. 23.

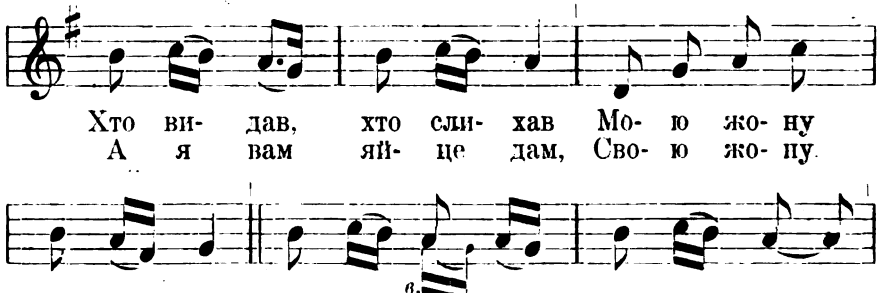

Стрілиска старі.

Andantino.

24. т. 65.

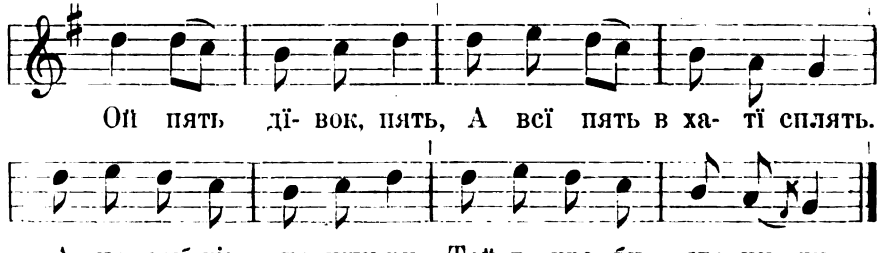

Ярчівці.

---

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. Етн. Збір. XXI. ч. 180.

4. Семискладові двоколїнні стихи 3 + 4 і 4 + 3

(мішані подекуди із осьмискладовими 4 + 4 рідко з девятискладовими 4 + 5.)

Ритмічні мотиви:

a : 3 = $^3/_8$ ♪ ♪ ♪ |

b : 4 = $^6/_8$ ♪ ♩ ♪ ♩ |

c : 4 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ |

d : 3 = $^5/_8$ ♩ ♪ ♩ |

e : 4 = $^3/_4$ ♪ ♪ ♩. ♪ |

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 25—27: a b — a b
1 : 2 — 1 : 2

Ч. 28: c b — c b
2 : 3 — 2 : 3

Ч. 29: c b — c e
2 : 3 — 2 : 3

Ч. 30: c d — c d
4 : 5 — 4 : 5

Ч. 31—34: варіянти не зовсїм підходячі до сеї ґрупи.

Andantino

25. т. 10.

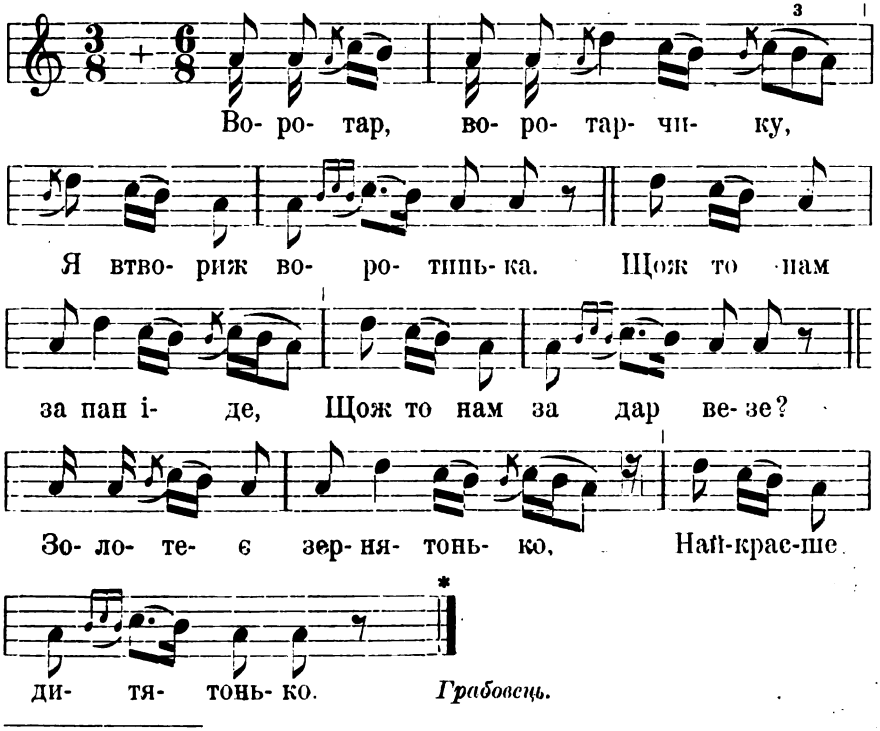

Грабовець.

* Вар.: М. Лисенко, Збірка народ. пісень для учнїв у школах народ. 1908, ст. 7, піс. 9. „Воротарчику".

26. т. 10.

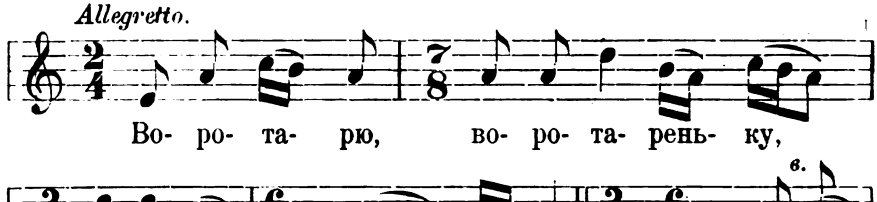

27. т. 10.

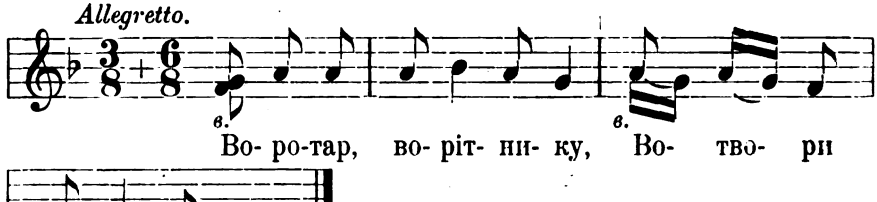

(Таксамо: „В поле мишенько в поле".)

28. т. 138.

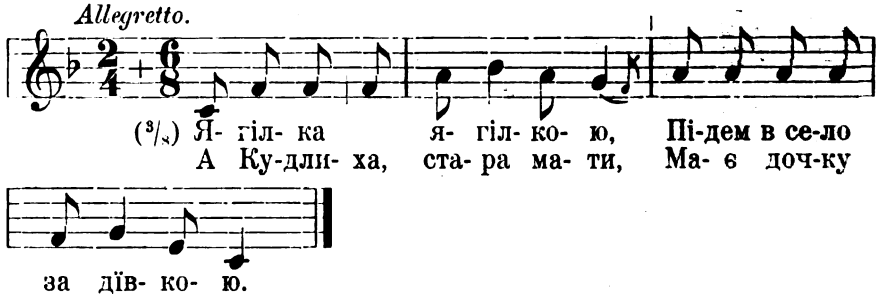

29. т. 10.

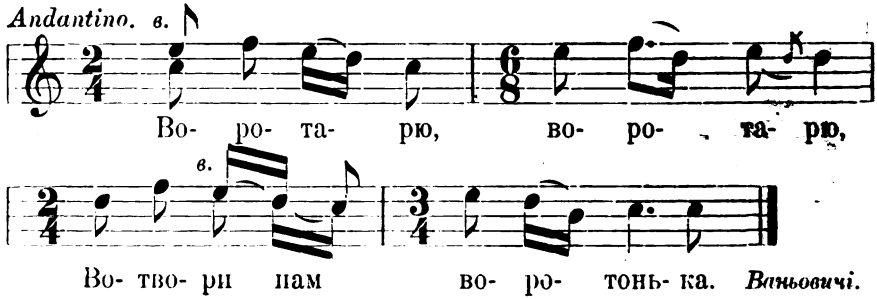

Allegretto. А. В.

30. т. 77.

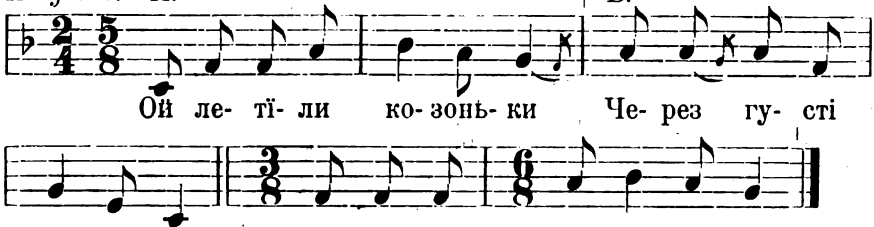

(дальше як В.)

Ярчівці.

Варіянти не зовсїм підходячі до сеї ґрупи.

31. т. 10.

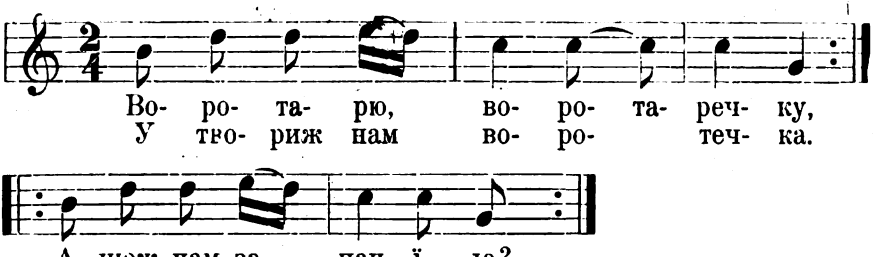

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 173, ч. 73.

32. т. 10.

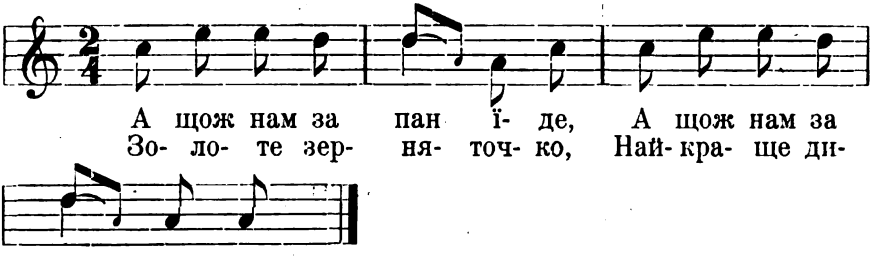

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 178, ч. 81.

Moderato. А. В.

33. т. 10.

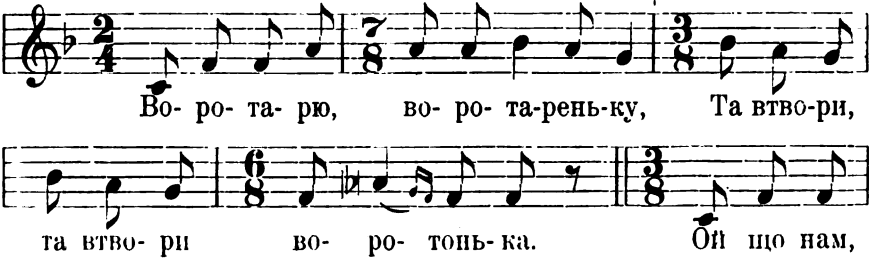

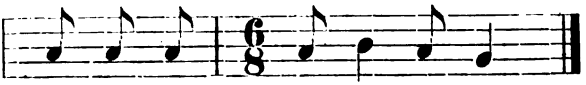

ІЦОЖ ТО НАМ ЗА ПАН І- ДЕ? (дальше як В.) *Воля велика.*

Andantino.

34 т. 10.

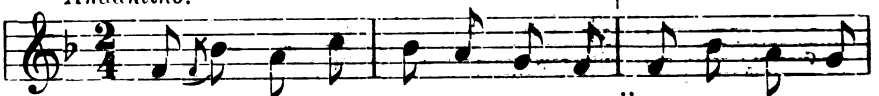

Во- ро- та- рю, Во- ро- та- рю, Й у- тво- ри нам

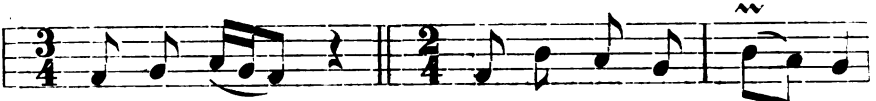

во- ро- та! Ой, що то- то за пан

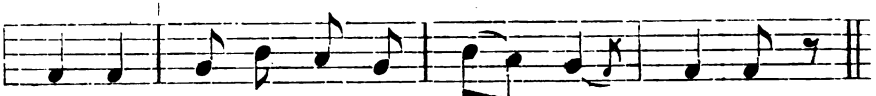

ї- де, Ой що він нам за дар ве- зе?

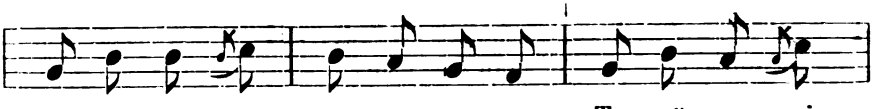

Пше-нич- ні- ї зер- ня-тонь- ка, Та най- крас- ші

дїв-чьи- тонь- ка. *Тяхівці.*

5. Осьмискладовий двокодїнний стих: 4 + 4.

Ритмічні мотиви:

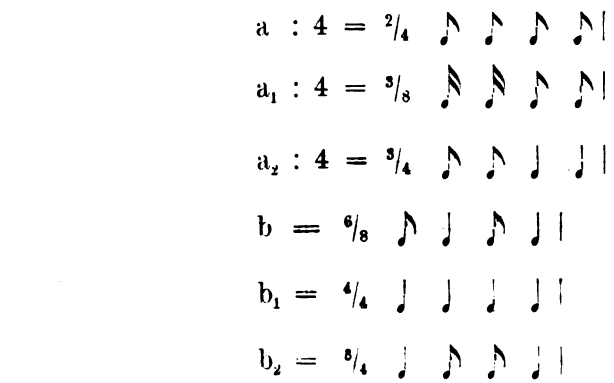

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 35—39: a b — a b
2:3 — 2:3

Ч. 40—43: a b_1 — a b_1
1:2 — 1:2

Ч. 44—46: (з повторенєм кождого непарнстого стиха.)
a b_1
a b_1 — a b_1
1:2
1:2 — 1:2

Ч. 47—48: a b_2 — a b_2
2:3 — 2:3

Ч. 49: a_1 b — a_1 b
1:2 — 1:2

Строфові полученя стихів 4 + 4 з рефренами:

Ч. 50—57: a a — a a
1:1 — 1:1

Ч. 58: a b_2 — a b_2
2:3 — 2:3

Ч. 59, 60: (Строфа починаєть ся рефреном.)
a b_1 — a b_1
1:2 — 1:2

Ч. 61: a_2 a_2 — a_2 a_2
1:1 — 1:1

Ч. 62—64: (ч. 64. поруч стихів 4 + 4 вказує стихи 4 + 5).
a a — a a — a a
1:1 - 1:1 — 1:1

Ч. 65—66: (Один стих з рефреном.)
a a
1:1 + рефр.

Ч. 67: (Варіянт не зовсім підходячий до сеї ґрупи; побіч стихів 4+4 вказує стихи 5 + 4 і 4 + 5).

Andantino.

35. т. 44.

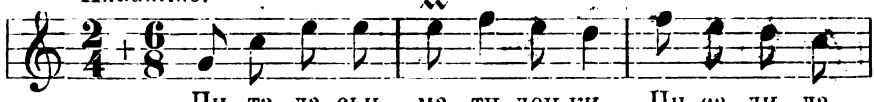

Пи- та- ла сьи ма- ти доч-ки, Ци са- ди- ла

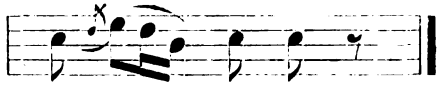

во- ги- роч- ки. *Воля велика.*

(Так само: „Бігла сука ровом, ровом“.)

Allegretto.

36. т. 44.

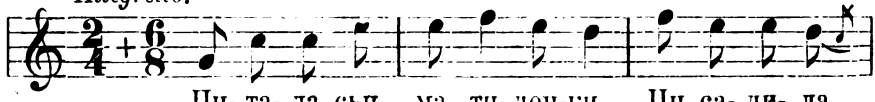

Пи- та- ла сьи ма- ти доч-ки, Ци са- ди- ла
Ой са- ди- ла, під- ли- ва- ла, Що су- бо- ти

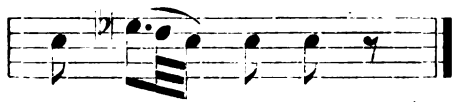

во- ги- роч- ки.
ви- би- ра- ла. *Воля велика.*

Allegretto.

37. т. 11.

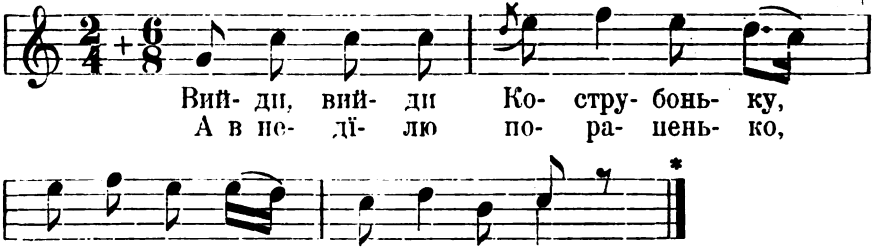

Стрілиска старі.

Andantino.

38. т. 38.

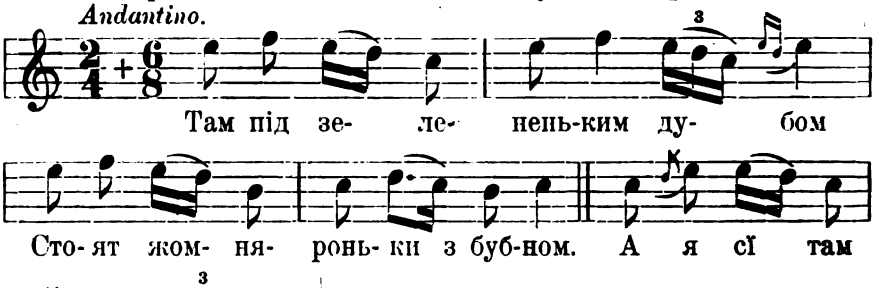

Ваньковичі.

Andantino.

39. т. 30.

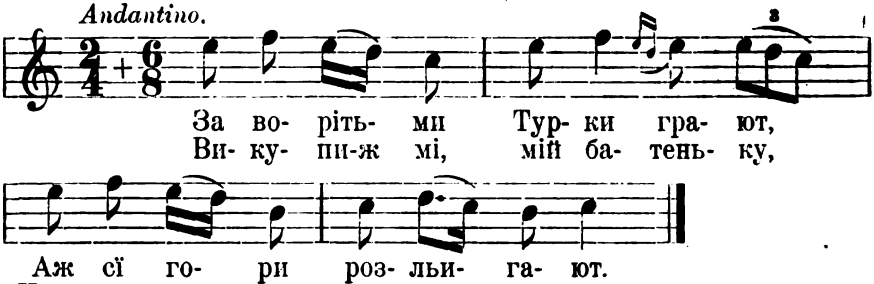

Ваньковичі.

(Таксамо: „Ой вийду я на гороньку, Подивлю ся в долиноньку.“)

Allegro.

40. т. 11.

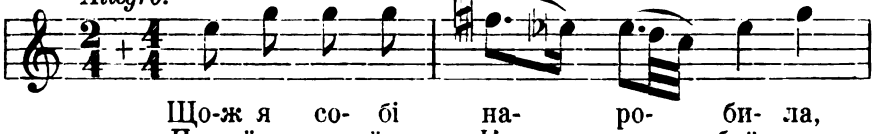

---

* Варіянти: Ів. Колесса, Галицько-руські народ. пісні з мельодіями зібрані в селї Ходовичах (Етногр. Збір. XI. ст. 23—24.)
Ст. Людкевич: op. cit. (Етногр. Збірник XXI, ч. 167, 169.).

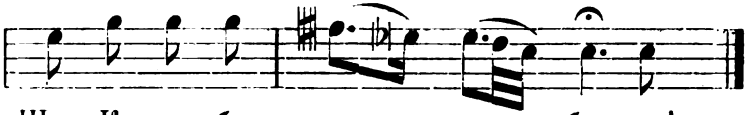

Що-м Ко-стру- ба не лю- би- ла!
Ста- пу з то-бов до слю- бой- ку. *Ваньовичі.*

Allegro.

41. т. 11.

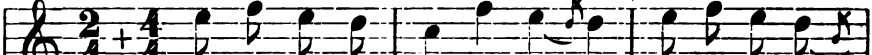

При-їдь, при-їдь Ко-стру-бонь-ку, Ста-ну з тобов

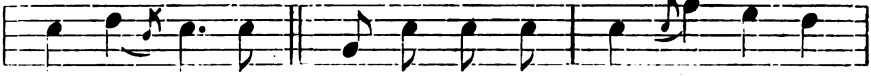

до слю- бонь- ку. А в не- дї- лю по- ра-нень- ко

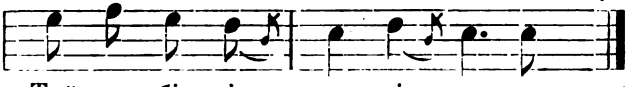

Тай на бі- лім ка- мі- нень- ку. *Озірна.*

Allegro.

42. т. 57.

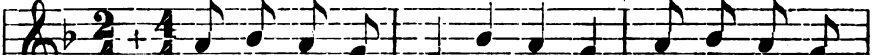

Ти си- ва- я за- зу-лень-ко, За-куй же нам

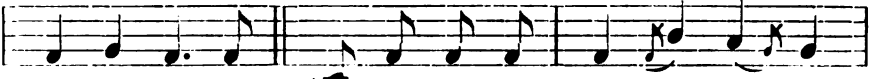

жа- лїб- нень-ко. Чом ти то- ди не ку- ва- ла,

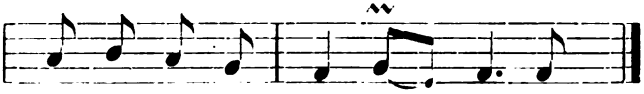

Як пань-щи- на дьи- ку- ва- ла? *Озірна.*

Allegretto.

43. т. 10.

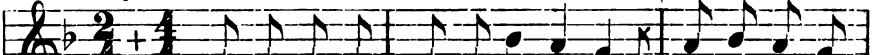

в.

Во-ро- та- ру, во- ро-та-рень-ку, Та ві-тво-ри

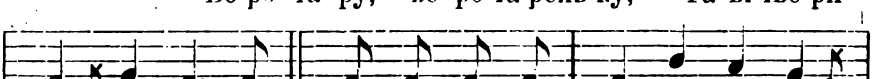

в.

во- ро- тонь- ка. Та ві- тво- ри во- ро- тонь- ка

---

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI. ч. 170.)

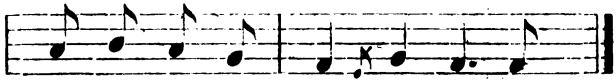

До са- мо- го го- ро- донь- ка. *Озірка.*

44. т. 57.

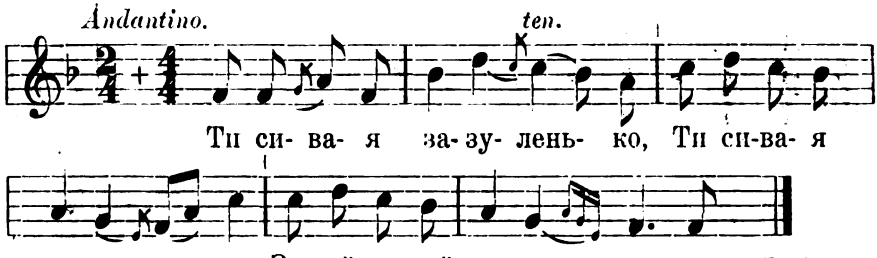

Ти си- ва- я за- зу- лень- ко, Ти си- ва- я за- зу- лень-ко, За-куй, за-куй нам ра- нень- ко. *Ярчівці.*

45. т. 166.

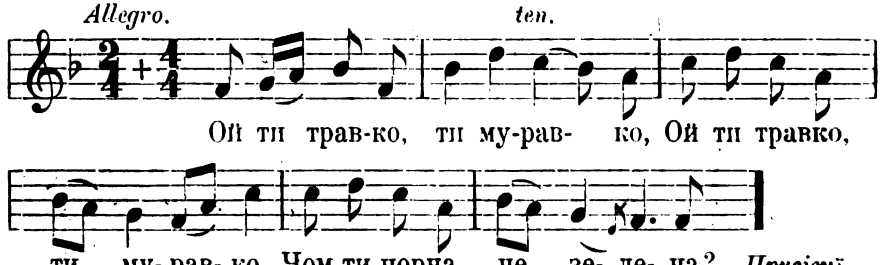

Ой ти трав-ко, ти му-рав- ко, Ой ти травко, ти му- рав- ко, Чом ти чорна, не зе- ле- на? *Присівці.*

(Таксамо: „Ой зазуле зазуленько, (2) Закуй же нам веселенько".)

46. т. 166.

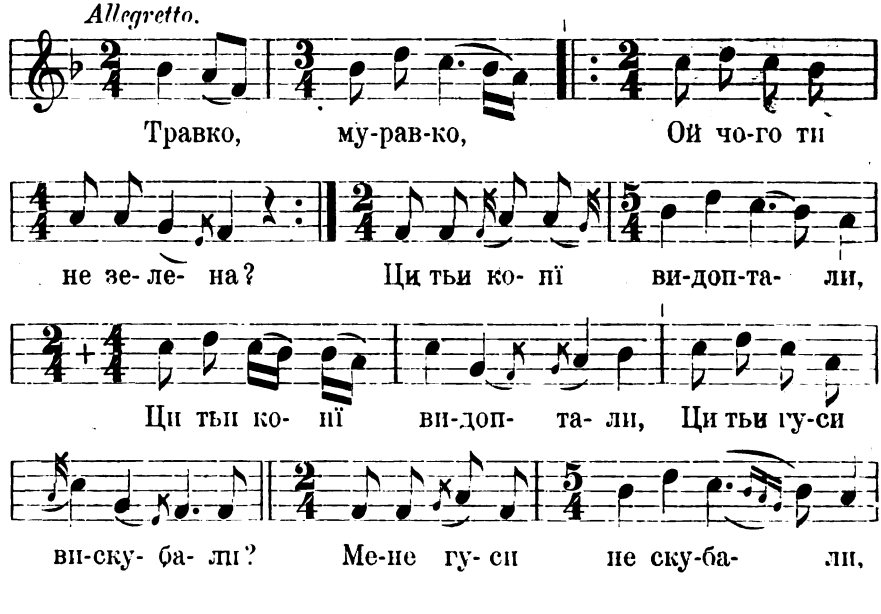

Травко, му-рав-ко, Ой чо-го ти не зе- ле- на? Ци тьи ко- пї ви-доп-та- ли, Ци тьи ко- пї ви-доп- та- ли, Ци тьи гу-си ви-ску- ба- ли? Ме-не гу- си не ску-ба- ли,

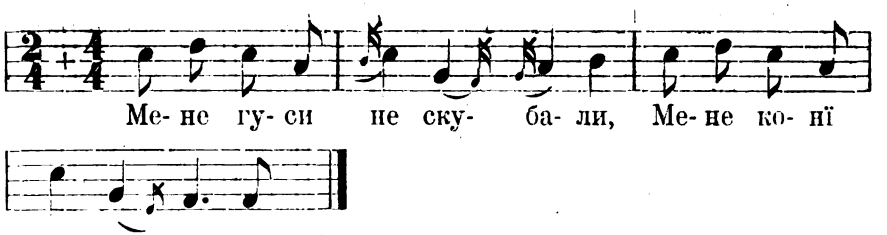

Озірна.

Allegretto.

47. т. 44.

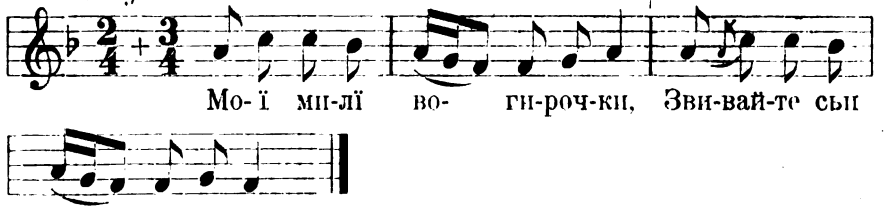

Стрілиска старі.

Allegro.

48.

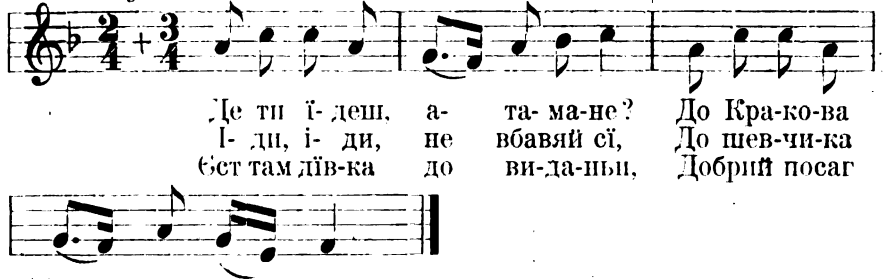

Ваньковичі.

Allegro.

49. т. 11.

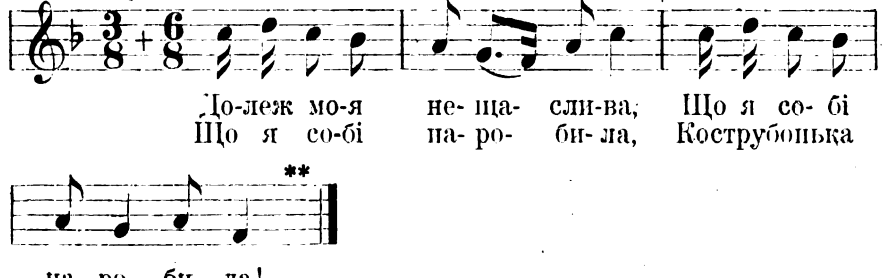

Рожджалів.

---

* Не гаївка, хоч співана між гаївками.

** Вар.: М. Лисенко. Збірка народ. пісень — для учнїв у школах народ. 1908, ст. 4. ч. 3. „Коструб
нько“, (Луцьк. пов. Волинь.)

Andantino.

50. т. 41.

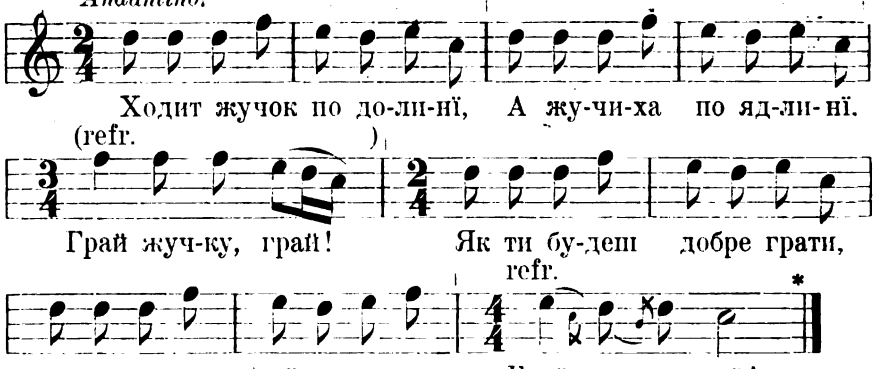

Вишенка.

51. т. 41.

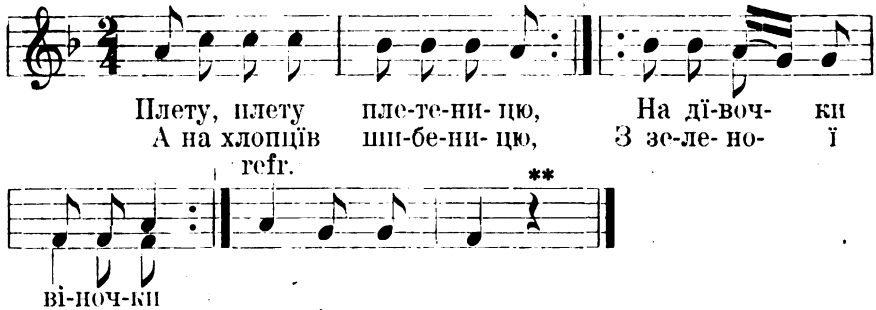

52. т. 41.

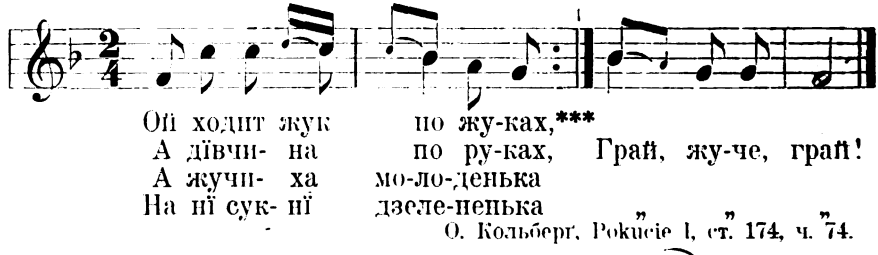

О. Кольберг, Pokucie I, ст. 174, ч. 74.

53. т. 41.

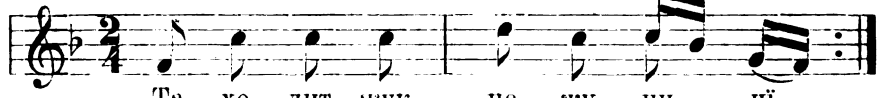

---

* Варіянт: Ів. Колесса. Галицько-руські народ. пісні з мельодіями (Етн. Збір. XI. ст. 28.).

** Вар.: М. Лисенко. Укр. обрядові пісні — Веснянки, 2-гий вінок, 5-та пісня. М. Лисенко: Збірка народ. пісень для учнів у школах народ., 1908. ст. 10. (Кременчуц. пов. Полтавщина).

*** Трискладова група являє ся виїмково побіч правильної чотирискладової.

refr.

Грай, жу- че, грай!

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 165, ч. 67.

54. т. 41.

Allegretto.

refr.

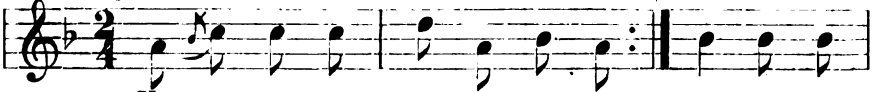

Хо- дит жу- чок по до- ли- нї,
А жу- чи- ха по я- ли- нї, Грай жуч-ку,

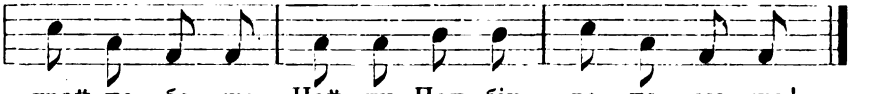

грай не- бо- же, Най ти Пан- бiг до- по- мо- же!

Воля велика.

55. т. 34.

Allegretto.

в.

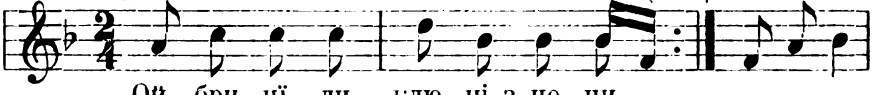

Ой бри- нї- ли клю- чі з но- чи
По- над мо- ї чор- нi о- чи, Най бринят,

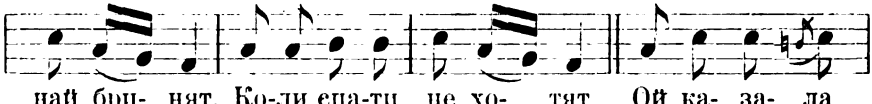

най бри- нят, Ко-ли епа-ти не хо- тят. Ой ка- за- ла

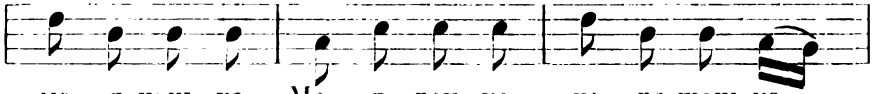

мо- я нень- ка, Мо- я доч- ка хо- ро-шень-ка,

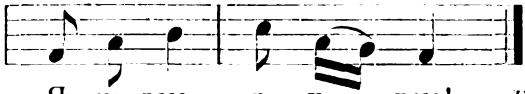

Я не дам, я не дам! *Воля велика.*

56. т. 41.

Andante

(refr.

Хо-дит жу-чок по я- ли- нї,
А жу- чи- ха по дра- би- нї, Грай жуч-ку,

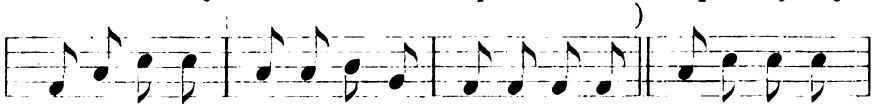

грай не-бо-же, Най ти Панбiг до-по-мо-же. На жучко-ви

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI, ч. 176, 178).

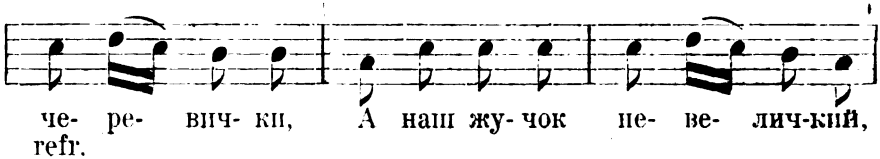

refr.

Allegretto.

57. т. 41.

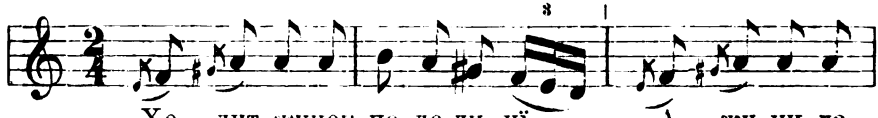

(refr.

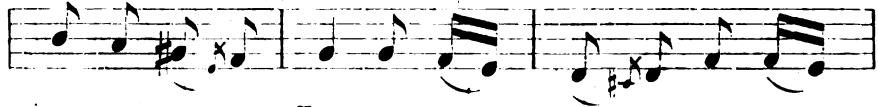

)

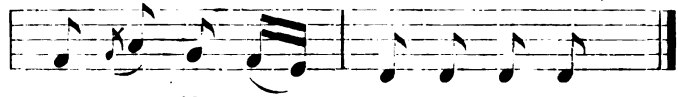

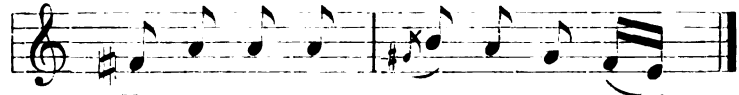

Moderato. A.

58. т. 41.

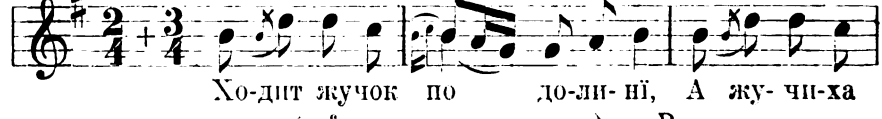

(refr.) B.

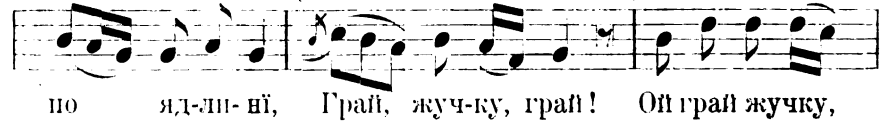

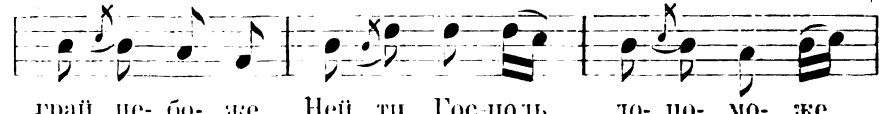

C.

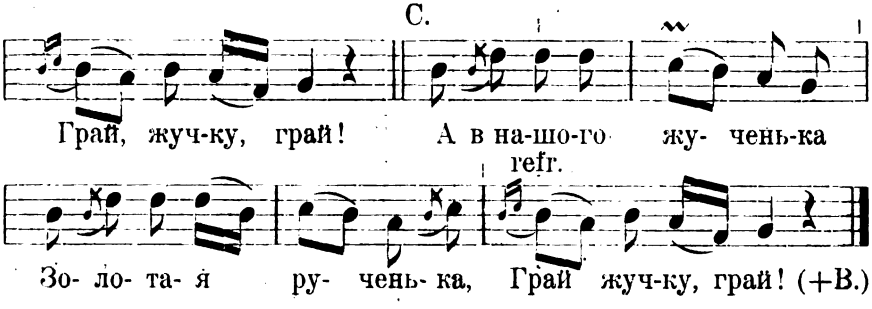

Як B: А наш жучок як пан, як пан,
Справив собі жупан, жупан,
Грай жучку, грай!

Як A: А наш жучок невеличкий,
Справив собі черевички
Грай жучку, грай!
Спільска старі.

Andantino.

59. т. 8.

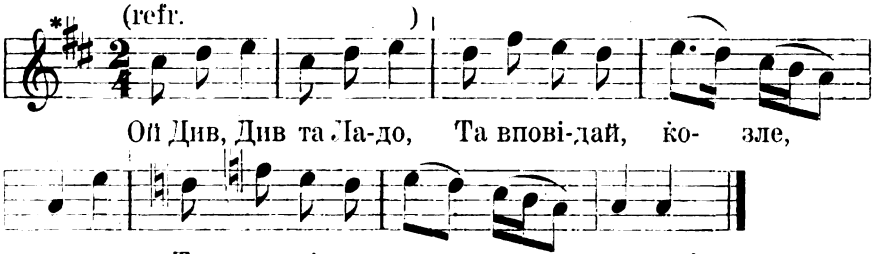

Співанка.

Marciale.

60. т. 8.

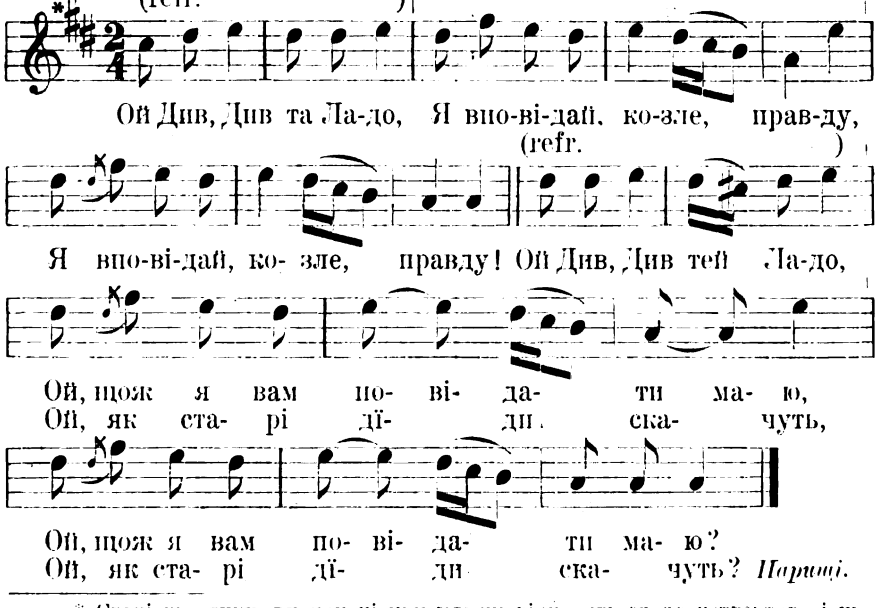

* Сталі хрестики, визначені при ключу відносять ся до четвертого і шестого степеня скалї a h c dis e fis g.

Moderato. (refr.)

61. т. 8.

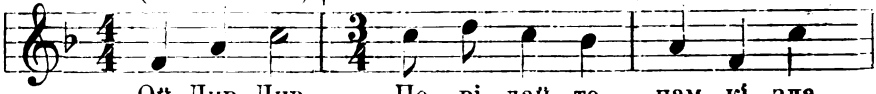

Ой Див, Див, По- ві- дай- те нам кі- зла,

(refr.)

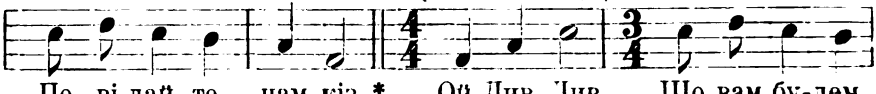

По- ві-дай- те нам кіз. * Ой Див, Див, Що вам бу-дем
„ „ „ Як ста- рі- ї

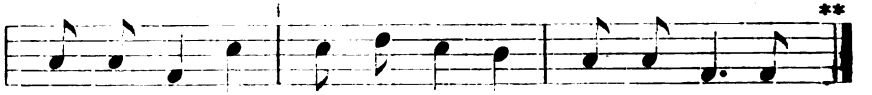

по- ві- да- ти, Що вам бу- дем по- ві- да- ти?
ба- би ска-чуть, Як ста- рі- ї ба- би ска-чуть?

Рождеств.

Allegretto.

62. т. 6.

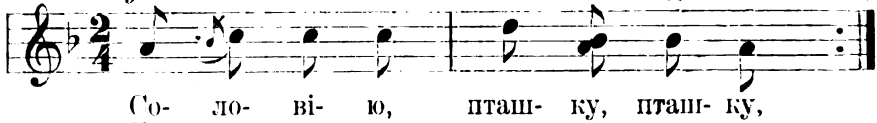

Со- ло- ві- ю, пташ- ку, пташ- ку,
Чи бу- вав ти в сад- ку, в сад- ку,
(refr.) Чи ви- дав ти та- ку гад- ку,

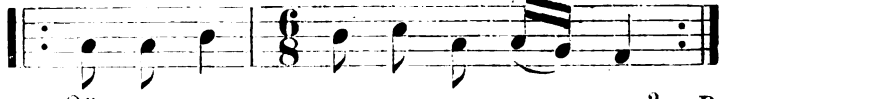

Ой, як, як по- кла-дыт на мак? *Воля велика.*

Marciale.

63. т. 6.

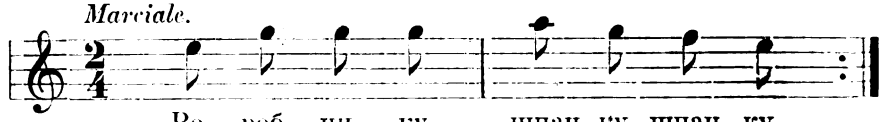

Во- роб- чи- ку, шпач- ку, шпач- ку,
Чи бу- вав ти в на- шім сад- ку,
Чи ви- дів ти, як мак во- рут?

refr.

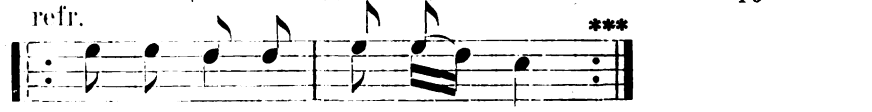

Вой во- так во- рут мак. *Ваньовичі.*

(Так само: „Ой йди, дїду, коні пасти
Ой йой не могу,
Сїв ми комар на ногу.")

---

* Правильні групи (4 + 4) виступають в дальших стихах.

** Вар.: Іван Колесса, op. cit. (Етногр. Збір. XI, ст. 26.)
Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI, ч. 185.)

*** Порівн.: М. Лисенко, Збірка народ. пісень для учнїв у школах нар. 1908, ст. 10. В пісні „Плету, плету лїсочку" приспівка „Ой так, так сїють мак." (Полтавщина).

64. т. 6.

Andante.

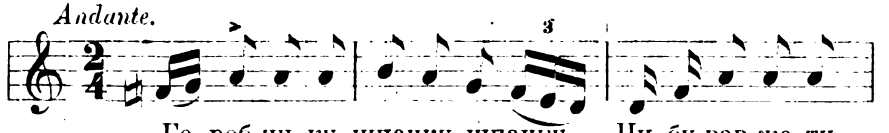

Го- роб-чи- ку, шпачку, шпачку, Чи бу-вав же ти

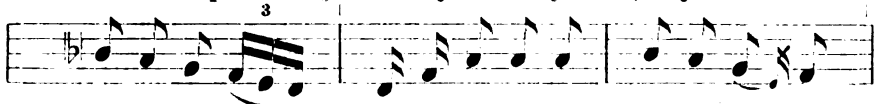

в садку, в садку, Чи видав же ти як мак сї- ют?

refr.

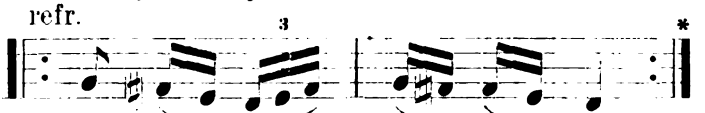

От- то так сї- ют мак. *Озірна.*

65. т. 33.

Andantino.

refr.

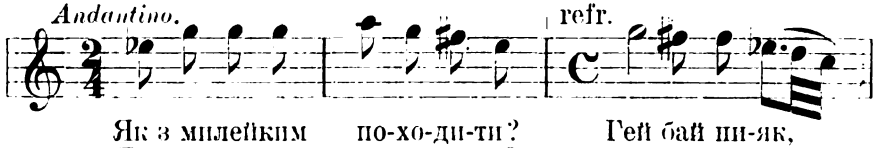

Як з милейким по-хо-ди-ти? Геї бай ни-як,
Як з милейким посто-я- ти? „ „ „ „

в.

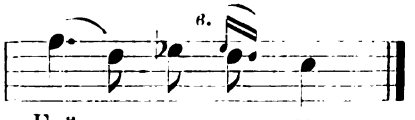

Геї но во- так.
„ „ „ „

Ваньовичі.

66. т. 25.

Allegretto.

(refr.)

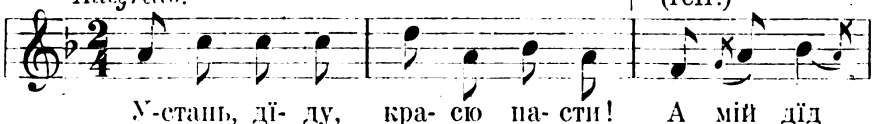

У-стань, дї- ду, кра- сю па- сти! А мій дїд

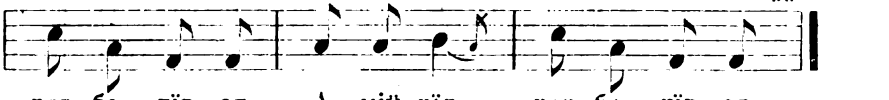

роз- бо- лїв ся, А мій дїд роз- бо- лїв ся.

Воля велика.

67. т. 40.

Andante.

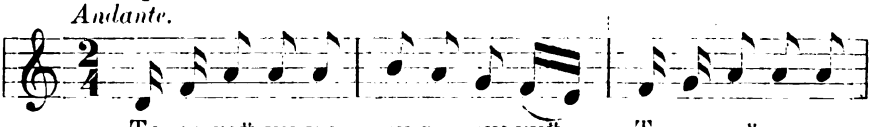

Та за-гай-чи-ку си-ве-сенький, Та за-гай-чи-ку

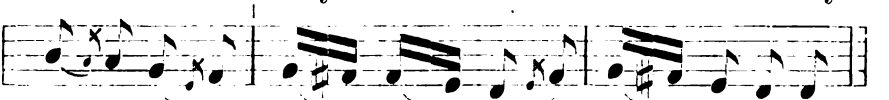

ма- ле-сень-кий, А- ну, а- ну ско- ком бо-ком!

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI. ч. 197.)
**) Вар.: Ibid. ч. 177.

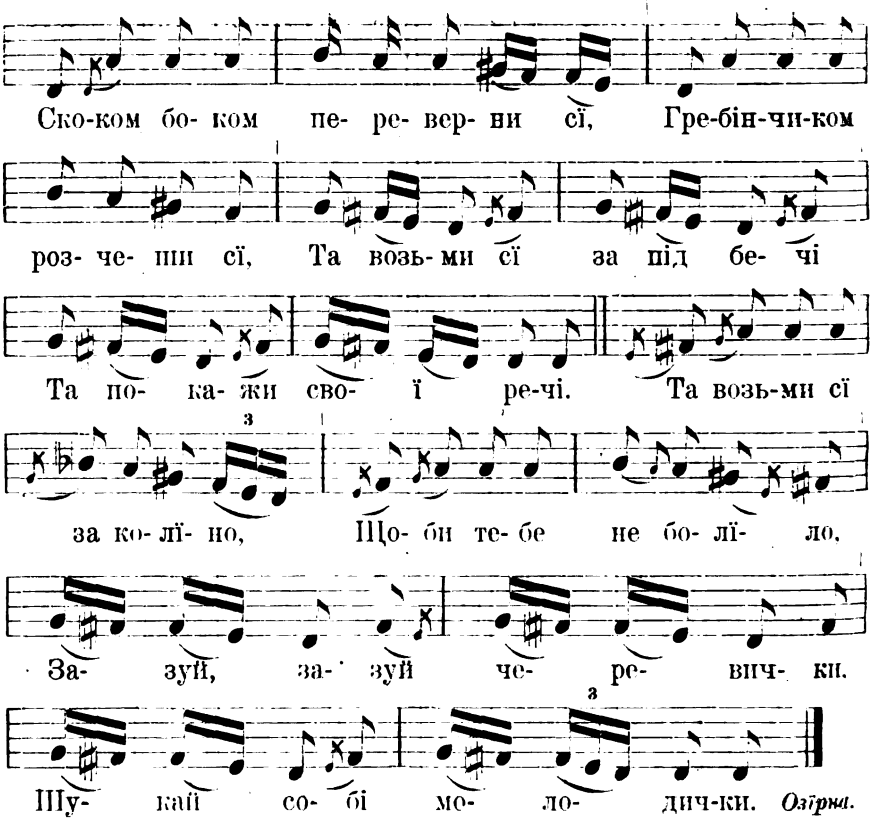

Ско-ком бо- ком пе- ре- вер- ни сї, Гре-бін-чи-ком

роз- че- ши сї, Та возь- ми сї за під бе- чі

Та по- ка- жи сво- ї ре-чі. Та возь-ми сї

за ко- лї- но, Що- би те- бе не бо- лї- ло,

За- зуй, за- зуй че- ре- вич- ки.

Шу- кай со- бі мо- ло- дич-ки. *Озїрна.*

6. Девятискладовий двоколїнний стих 4 + 5.

Ритмічні мотиви:

a : 4 = 2/4 ♪ ♪ ♪ ♪

a : 5 = 4/4 ♪ ♪ ♩ ♩ ♩

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 68, 69: a b — a b
1 : 2 — 1 : 2

Andantino.

68, т. 9.

Бі- ло- бі- ло- бі- ло- дан- чи- ку!

Поплинь, поплинь по Ду-най- чи- ку! *Саджава.*

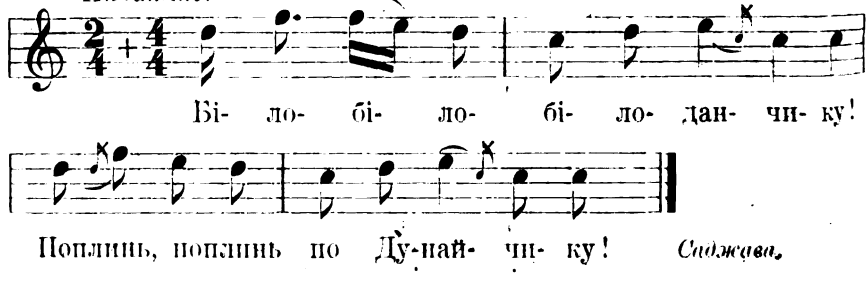

Andantino.

69. т. 9.

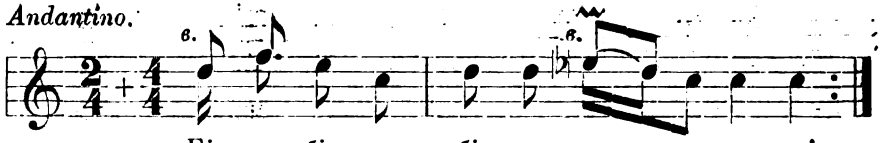

Бі- ло- бі- ло- бі- ло- дан- чи- ку!
Поплинь, поплинь по Ду- най- чи- ку!

Грабовець.

7. Десятискладовий двоколінний стих 5 + 5.

Ритмічні мотиви:

a : 5 = $^6/_8$ 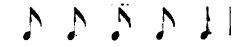

a_1 : 5 = $^7/_8$

b : 5 = $^9/_8$

c : 5 = $^4/_4$

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 70: a a — b a
2 : 2 — 3 : 2

Ч. 71: a_1 a — a_1 a
7 : 6 — 7 : 6

Ч. 72, 73 (стих 5 + 5 з рефреном):
c c
1 : 1 + рефр.

Andantino.

70. 182.

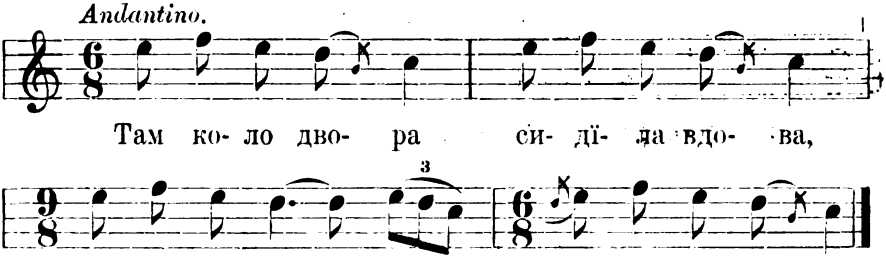

Там ко- ло дво- ра си- дї- ла вдо- ва,
Там ко- ло дво- ра си- дї- ла вдо- ва.

Присівцї.

(Так само: „Ой два братчики сїно косили".)

Andantino.

71. 182.

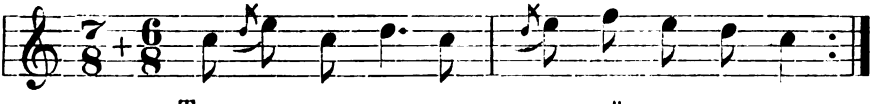

Там ко- ло дво- ра си- дї- ла вдо- ва.

Ярчівцї.

Allegretto. (refr.

72. 106.

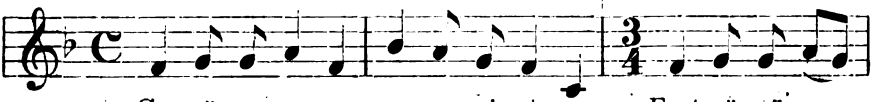

Си- дї- ла квочка ко- ло кі-лоч-ка, Буґ лї- лї- я,

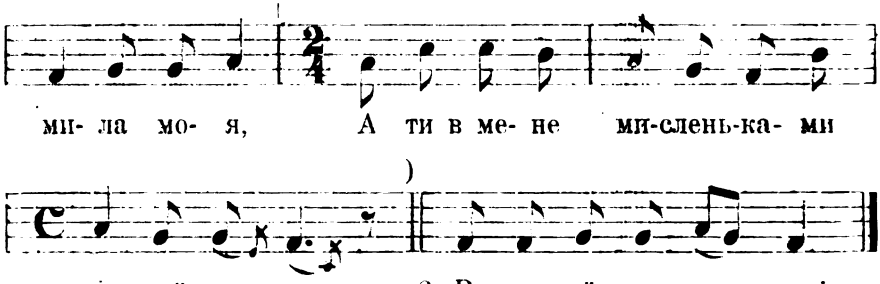

Присівці.

73.
т. 172.

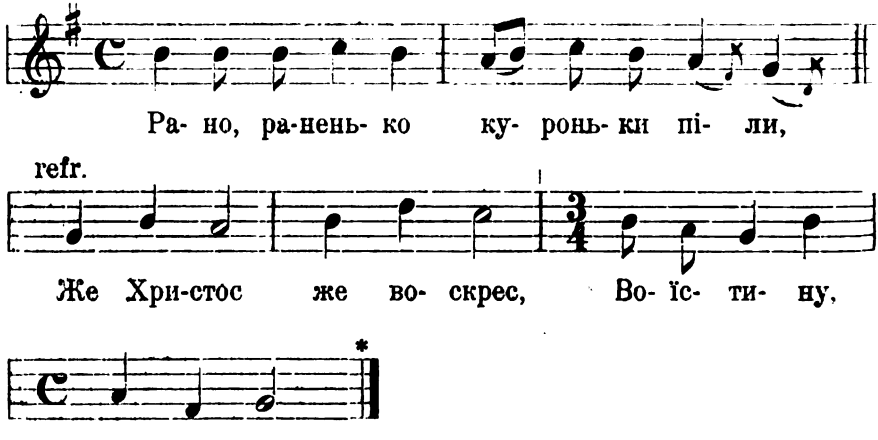

Іваники.

* Зап. Ст. Мареніи. Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. Етн. Збір. XXI. ч. 216.

III. Двоколінні стихи з повторенем другого колїна — троїсті групи ритмічні.

8. Семискладовий двоколїнний стих 4 + 3 з повторенем другого колїна.

Ритмічні мотиви:

a : 4 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ |

b : 3 = $^2/_4$ ♩ ♪ ♪ |

b_1 : 3 = $^3/_4$ ♪ ♪ 𝅗𝅥 |

b_2 : 3 = $^3/_4$ 𝅗𝅥 ♪ ♪ |

c : 3 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♩ |

c_1 : 3 = $^2/_4$ ♩ ♩ | ♩ 𝄽 |

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 74—80: a b c — a b c
1 : 1 : 1 — 1 : 1 : 1

Ч. 81—83 (В мельодії 82 зявляєть ся також ґрупа a c c):
a b b — a b b
1 : 1 : 1 — 1 : 1 : 1

Ч. 84 (З повторенєм паристого стиха):
a b b — a b b
a c_1

Ч. 85—86: a b_2 c — a b_2 c
2 : 3 : 2 — 2 : 3 : 2

Ч. 87—88 (з шестискладовим стихом 3 + 3 на початку):
a b_1 b_1 — a b_1 b_1
2 : 3 : 3 — 2 : 3 : 3
a b_1 c — a b_1 c
2 : 3 : 2 — 2 : 3 : 2

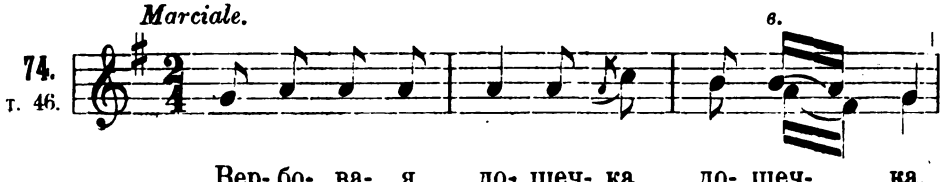

Вер- бо- ва- я до- щеч- ка, до- щеч- ка,

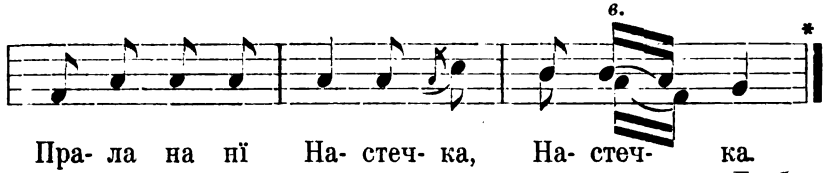

Пра- ла на нї На- стеч- ка, На- стеч- ка.

Грабовець.

Marciale.

75. т. 120.

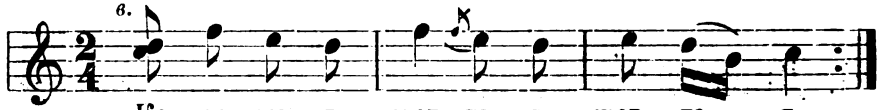

Ко- со мо- я жов- та- я, жов- та- я,
Ко- му бу-деш ми- ла- я, ми- ла- я?

Ляхівці.

Allegretto.

76. т. 84.

Ой, пі- ду я до мі- ста, до мі- ста
Ку- пу- ва- ти ре- міс- ла, ре- міс- ла.

Воля велика.

Marciale.

77. т. 165.

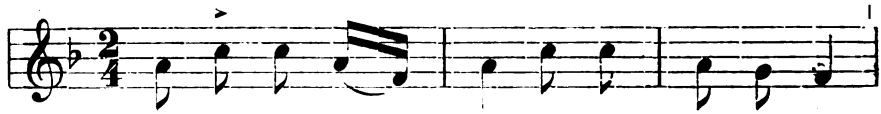

Ро- ман зї- ля ко- па- є, ко- па- є,
При- нїс є- го до ра- ди, до ра- ди,

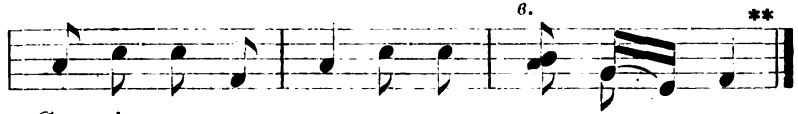

Сам він є- го не зна- є, не зна- є.
Хло- пя- чо- ї гро- ма- ди, гро- ма- ди. *Вишенька.*

Andantino.

78. т. 23.

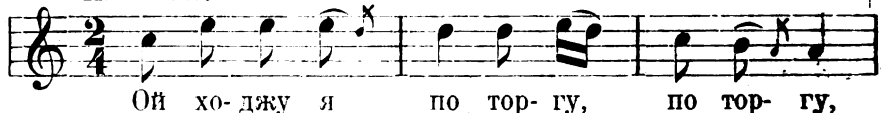

Ой хо- джу я по тор- гу, по тор- гу,

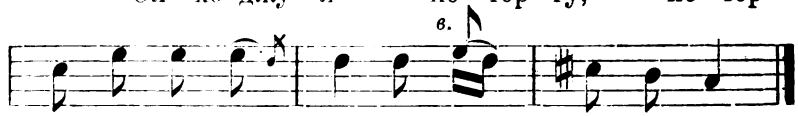

Сво- ї пан- ни не ви- джу, не ви- джу. ***Грабовець.***

---

* Варіянти: Ів. Колесса, op. cit. Етногр. Збір. XI, ст. 28.

М. Лисенко. Збірка народніх пісень пристосованих для учнів у школах народ. ст. 4. („Кремповеє колесо, колесо") Ковельс. пов., Волинь.

** Вар. мел.: Ст. Людкевич, op. cit. Ет. Збір. XXI. ч. 181, 182, 183, 186, 187. Ант. Коцїпінський, Пісні руського народа на Подолї, Украіні і в Малороссії, том II. ч. 67. („А ми просо сїяли".)

79.
т. 23.

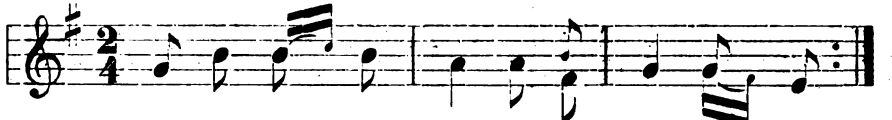

Ой, я хо- джу по тор-гу, по тор- гу,
Сво- ю жо- ну ни ви-джу, ни ви- джу.

О. Кольберґ, Pokucie I, c. 168, ч. 69.

Marciale.

80.
т. 46.

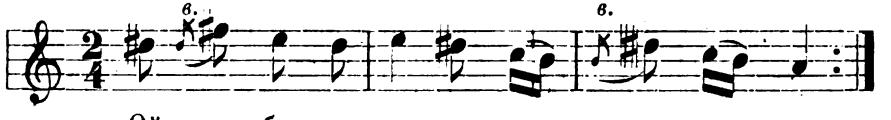

Ой, вер-бо- ва до- щеч- ка, до- щеч- ка,
Пра- ла на нї На-сточ- ка, На-сточ- ка.

Ляхівці.

81.
т. 46.

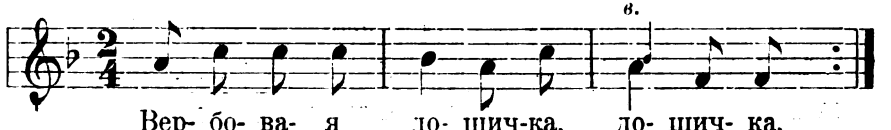

Вер- бо- ва- я до- щич-ка, до- щич- ка,
Хо- дит по нї На-стич-ка, На-стич- ка.

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 155, ч. 55.

Andantino.

82.
т. 46.

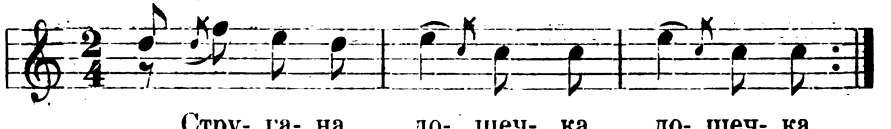

Стру- га- на до- щеч- ка, до- щеч- ка,
Пра- ла на нїй На-сточ- ка, На-сточ- ка.

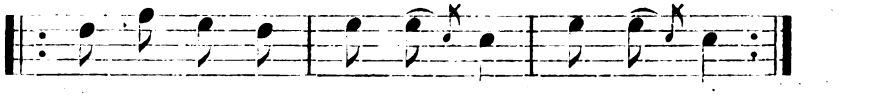

На всї бо- ки ле- лї- ла, ле- лї- ла,
Аж ду-бро- ва го- рі- ла, го- рі- ла. *Саджава.*

83.
т. 46.

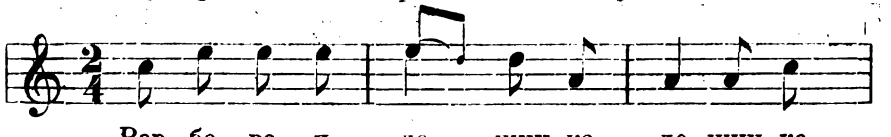

Вер- бо- ва- я до- щич- ка, до- щич- ка,
Зо всїх бо- ків гля- дї- є, гля- дї- є,

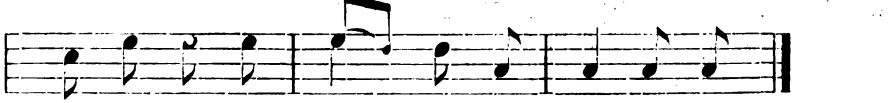

Хо- дит по нїй На- стеч- ка, На-стеч- ка.
Звід- ки ми- лий над- ї- де, над- ї- де.

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 178, ч. 80.

84. т. 46.

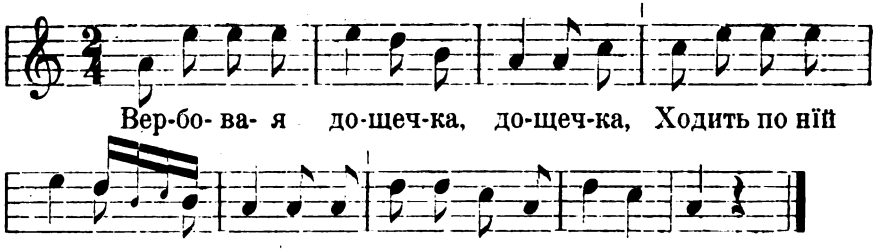

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 160, ч. 61.

Allegro.

85. т. 2.

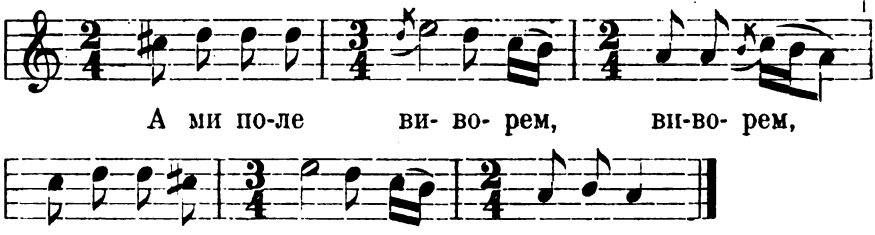

Озірна.

Andantino.

86. т. 2.

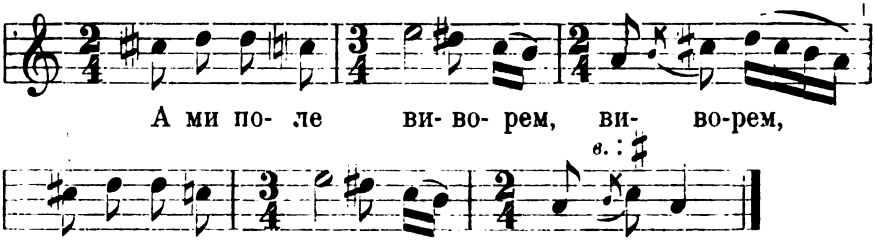

Ярчівці.

87. т. 23.

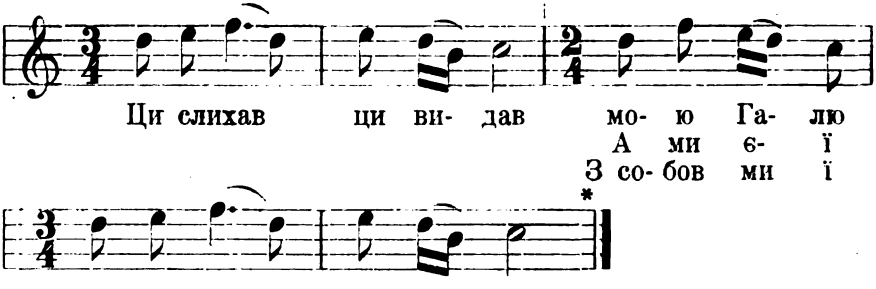

Ваньовичі.

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit., Етногр. Збір. XXI, ч. 179.

88. т. 23.

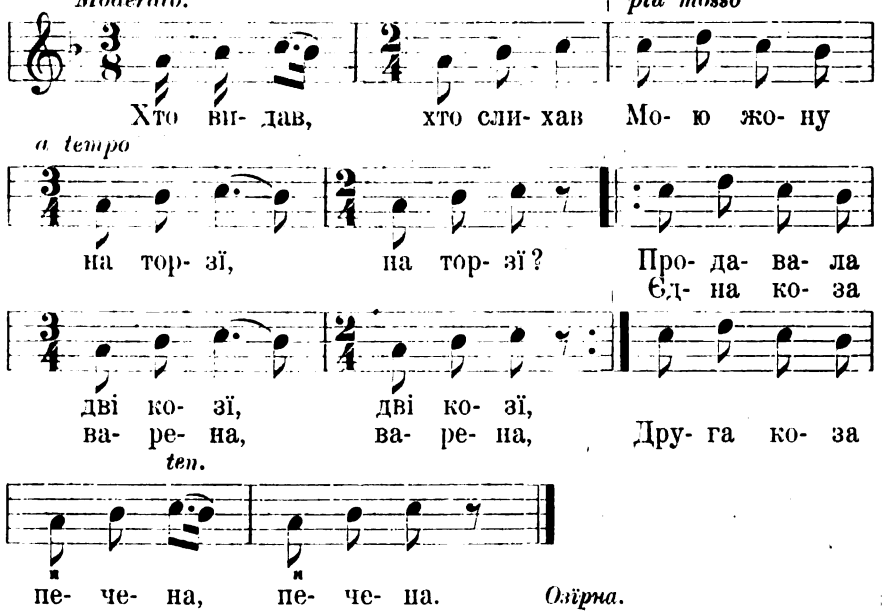

9. Осьмискладовий двоколїнний стих: 5 + 3 з повторенєм другого колїна.

Ритмічні мотиви:

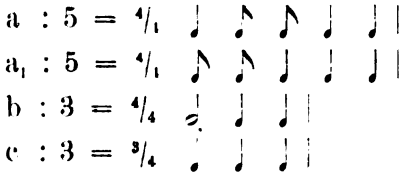

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 89: a b c — a b c

Ч. 90: a_1 b c — a_1 b c
4 : 4 : 3 — 4 : 4 : 3

89. т. 163.

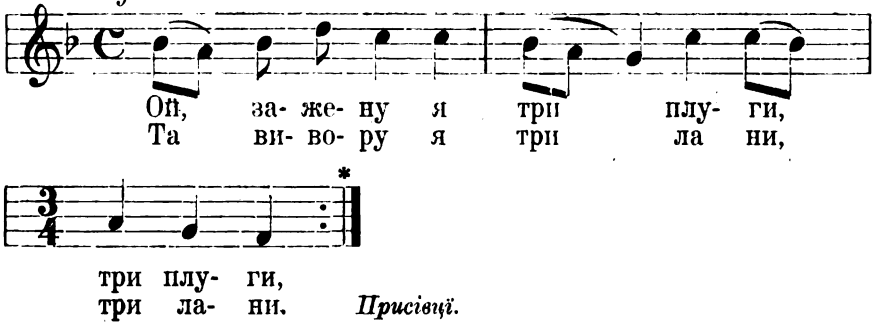

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. Етногр. Збір. XXI, ч. 203.

Allegro.

90. т. 88.

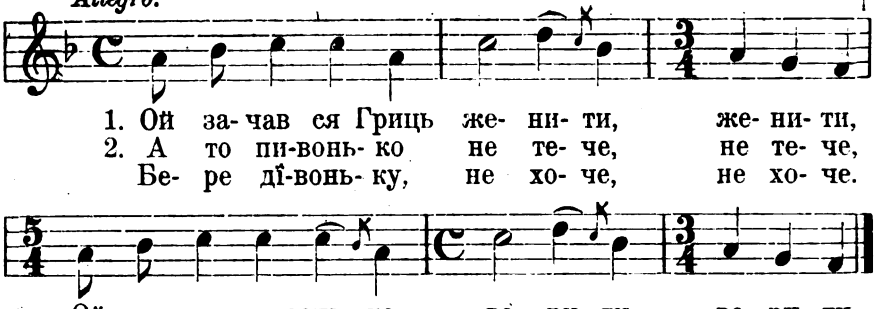

1. Ой за-чав ся Гриць же- ни- ти, же- ни- ти,
2. А то пи-вонь-ко не те- че, не те- че,
Бе- ре дї-вонь-ку, не хо- че, не хо- че.

Ой за- чав пи-вонь- ко ва- ри- ти, ва- ри- ти.

Рождалів.

10. Девятискладовий двоколїнний стих 6 + 3 з повторенєм другого колїна.

Ритмічні мотиви:

a : 6 = $^4/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ ♩ ♩ |

a_1 : 3 = $^3/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |

b : 3 = $^4/_4$ 𝅗𝅥 ♩ ♩ |

c : 3 = $^3/_4$ ♩ ♩ ♩ |

Уклад ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 91—93: a b c — a b c
4 : 4 : 3 — 4 : 4 : 3

Ч. 94: a_1 c c — a_1 c c
2 : 1 : 1 — 2 : 1 : 1

Allegro.

91. т. 46.

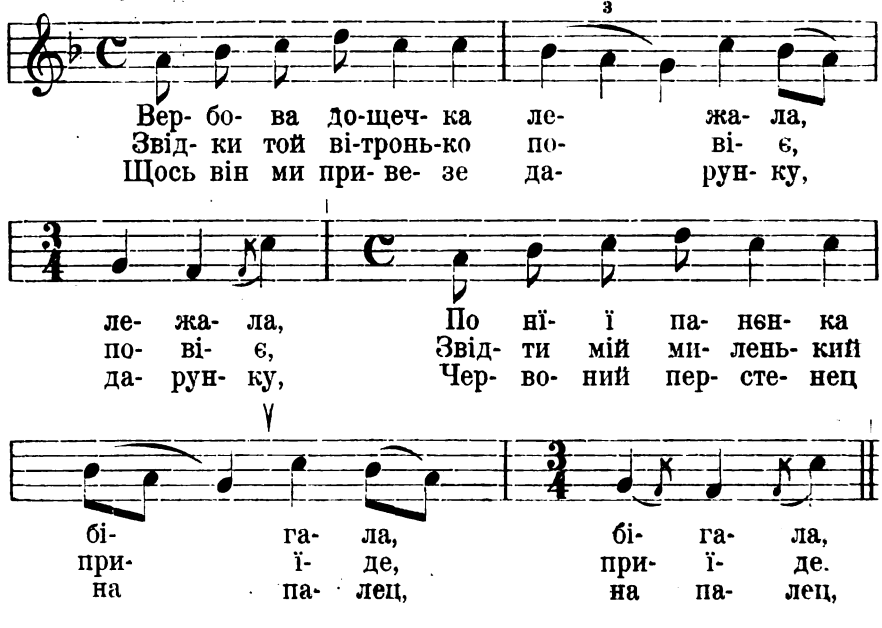

Вер- бо- ва до-щеч- ка ле- жа- ла,
Звід- ки той ві-тронь-ко по- ві- є,
Щось він ми при- ве- зе да- рун- ку,

ле- жа- ла, По нї- ї па- нєн- ка
по- ві- є, Звід- ти мій ми- лень- кий
да- рун- ку, Чер- во- ний пер- сте- нец

бі- га- ла, бі- га- ла,
при- ї- де, при- ї- де.
на па- лец, на па- лец,

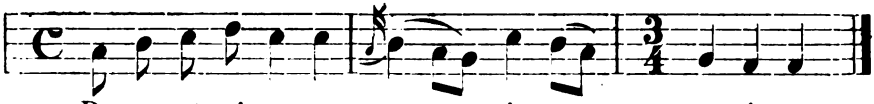

(Так само: „Ти дібрівная зазуле“ і „Зелена діброва горіла“.)

Озірна.

Allegretto.

92. т. 164.

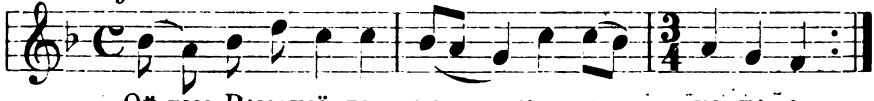

Присівці.

Allegro.

93. т. 27.

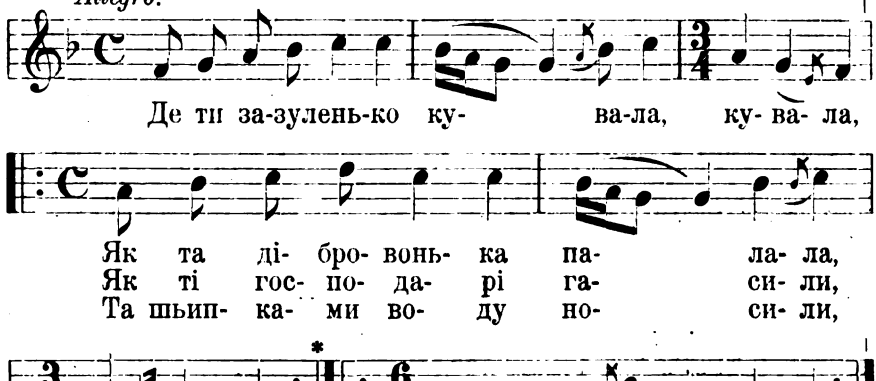

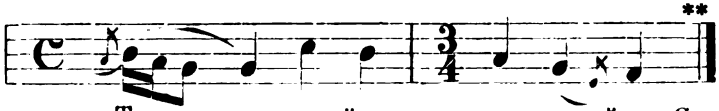

Стрілиска старі.

Allegretto.

94. т. 46.

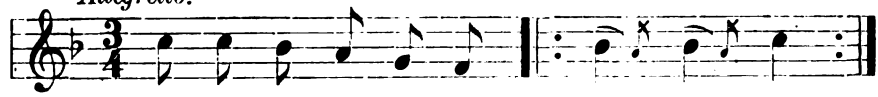

Присівці.

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI. ч. 204.)

** Ibid. ч. 186, 187, 210 (закінчене).

IV. Триколїнні стиҳи — тройсті групи ритмічні.

11. Одинайцятискладовий триколїнний стих: 4 + 4 + 3.

Ритмічні мотиви:

a : 4 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪

b : 3 = $^3/_4$ ♩ ♩ ♩

b_1 : 3 = $^4/_4$ ♩ ♩ 𝅗𝅥

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 95—96: a a b — a a b
2 : 2 : 3 — 2 : 2 : 3

Ч. 97—98: a a b — a a b_1
2 : 2 : 3 — 2 : 2 : 4

Ч. 99—100: a a b_1 — a a b_1
1 : 1 : 2 — 1 : 1 : 2

Andantino.

95. т. 166.

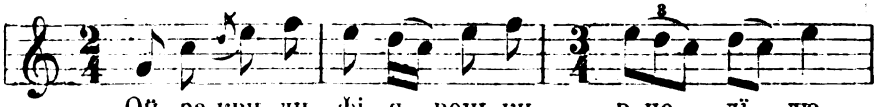

Ой, за-квит-ли фі-я-вонь-ки в не- дї- лю,
Пі-шла би я до ба- тень-ка, не ма- ю,

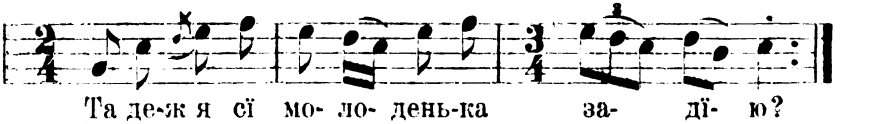

Та де-як я сї мо- ло- день-ка за- дї- ю?
Бо я в чужі сто-ро- нон- цї і в кра- ю.

(В дальших строфах слово „батенька“ заступають ся по черзї словами: „матїнки“, „сестроньки“, „братенька“: закінчене: „Пішла би я до милого я маю. Хоть я в чужі сторононцї і в краю“.)

Ваньковичі.

Allegretto.

96. т. 179.

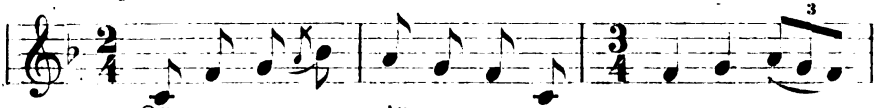

Ой, з за го- ри, мій со- ко- ле, , з за го- ри,

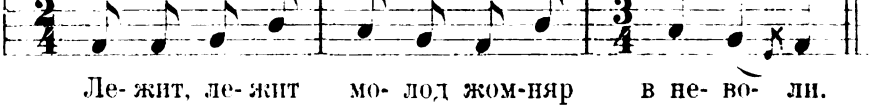

Ле- жит, ле- жит мо- лод жом-няр в не- во- ли.

* Друга строфа відходить подекуди під ритмічну схему ч. 97—98.

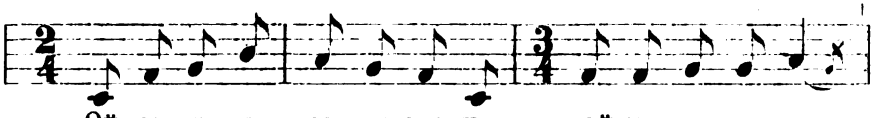

Ой, ма- ю я єд- ну скриню, тай ту- ю про-дам,

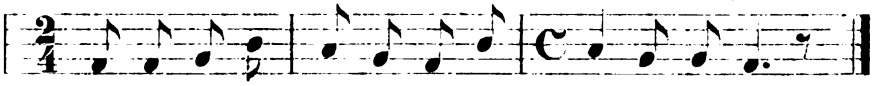

Та- ки я ти, мій миленький, вмерти не дам.

Присівці.

Moderato.

97. т. 150.

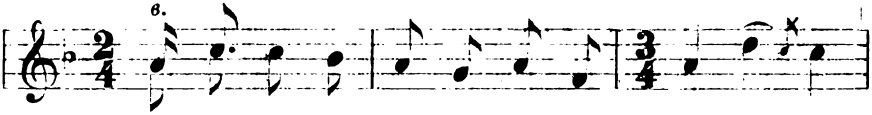

Ой, за- цви- ли фі- я- вой- ки, за- цви- ли,
Зби- ра- ла їх дів- чи- нонь-ка, з ни-зень- ка,

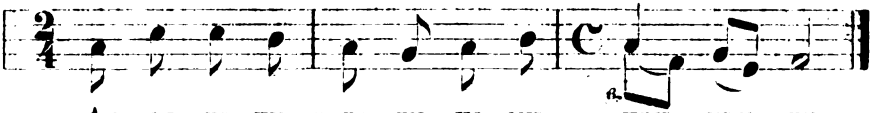

Аж ся го- ри з до- ли- на- ми при- кри- ли.
А за не- ю ї ба- тень- ко з ти- хень- ка.

Вшенка.

Allegretto.

98. т. 150.

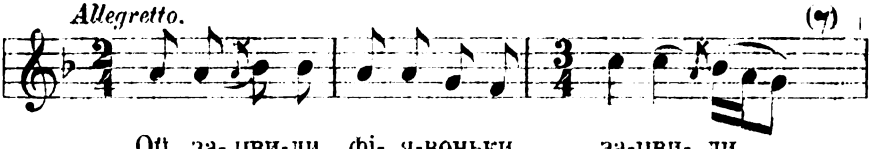

Ой, за- цви-ли фі- я-воньки, за-цви- ли.

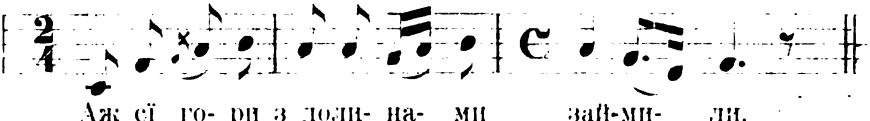

Аж сї го- ри з доли- на- ми зай-ми- ли.

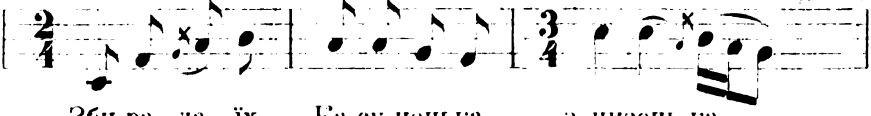

Зби-ра- ла їх Ка-су-ненька з низень-ка,

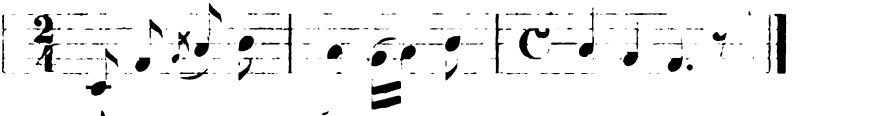

А за не- ю ба-тень- ко з тихенька.

Стрілиска старі.

Allegretto.

99.

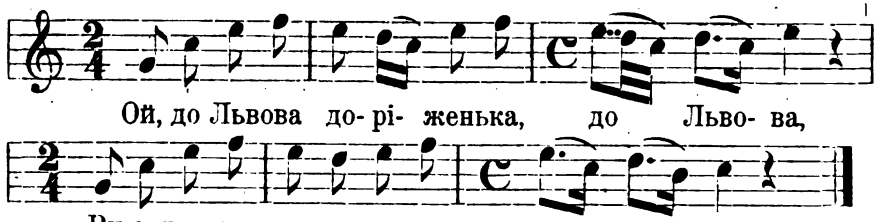

Там молода Ганусуньи заснула,
Вийшов, вийшов їбатенько, не чула.
Рубав би я той виноград, не вмію,
Будив би я своє дитє, не сьмію.

Слово „батенько“ заступаєть ся в дальших строфах по черзї словами: „матїнка“, „сестричка“, „братенько“, — „мпленький“; закінченє:

Рубав би я той виноград, я вмію,
Та я збуджу, свою милу, я сьмію.

Ваньковичі.

Allegretto.

100.
т. 44.

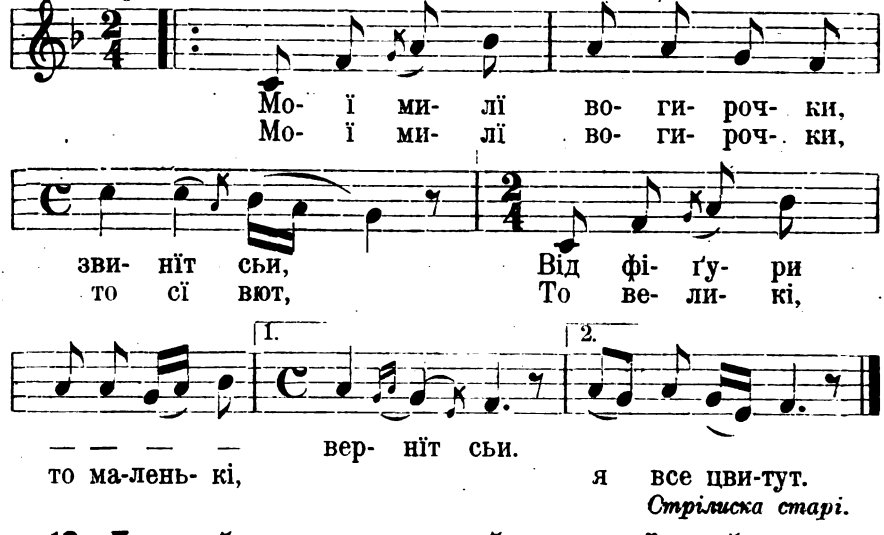

Стрілиска старі.

12. Дванайцятискладовий трикольнний стих 4 + 4 + 4.

Ритмічні мотиви:

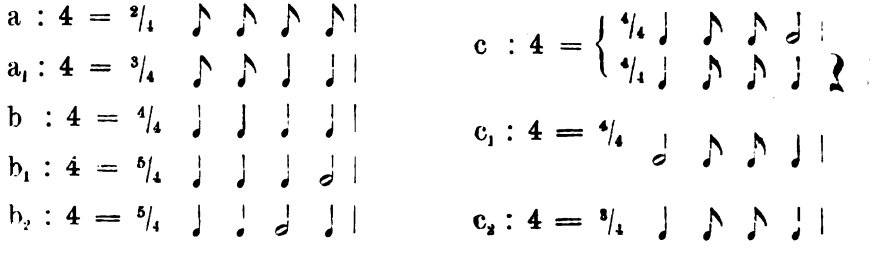

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 101—103: a a b — a a c
1 : 1 : 2 — 1 : 1 : 2

Ч. 104—105: a a c — a a c
1 : 1 : 2 — 1 : 1 : 2

Ч. 106: a a c_1 — a a c
1 : 1 : 2 — 1 : 1 : 2

Ч. 107: a a c_2 — a a c
2 : 2 : 3 — 2 : 2 : 4

Ч. 108: a a c_2 — a a c_2
2 : 2 : 3 — 2 : 2 : 3

Ч. 109: a_1 a_1 b_2 — a_1 a_1 b
3 : 3 : 5 — 3 : 3 : 4

Allegretto.

101. т. 15.

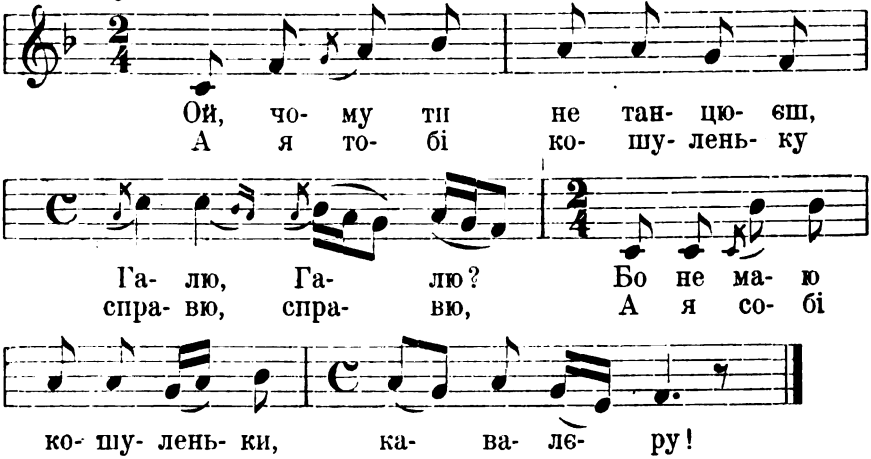

Стрілиска старі.

Allegretto.

102. т. 44.

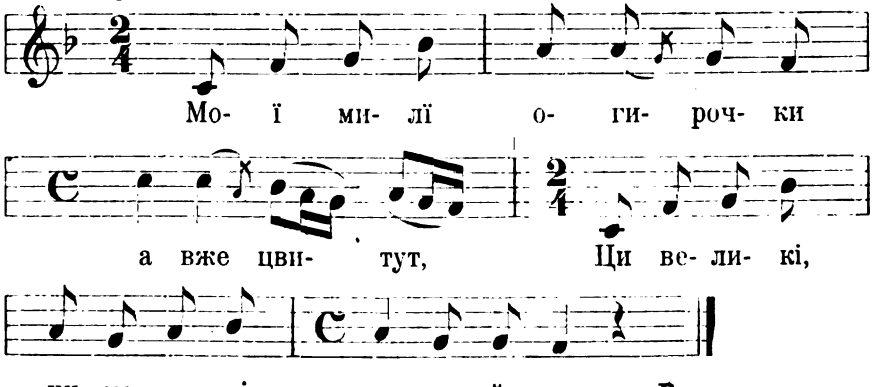

Воля велика.

---

* Усї три рядки підходять під ту саму фразу мельодії.

103. т. 44.

Andantino.

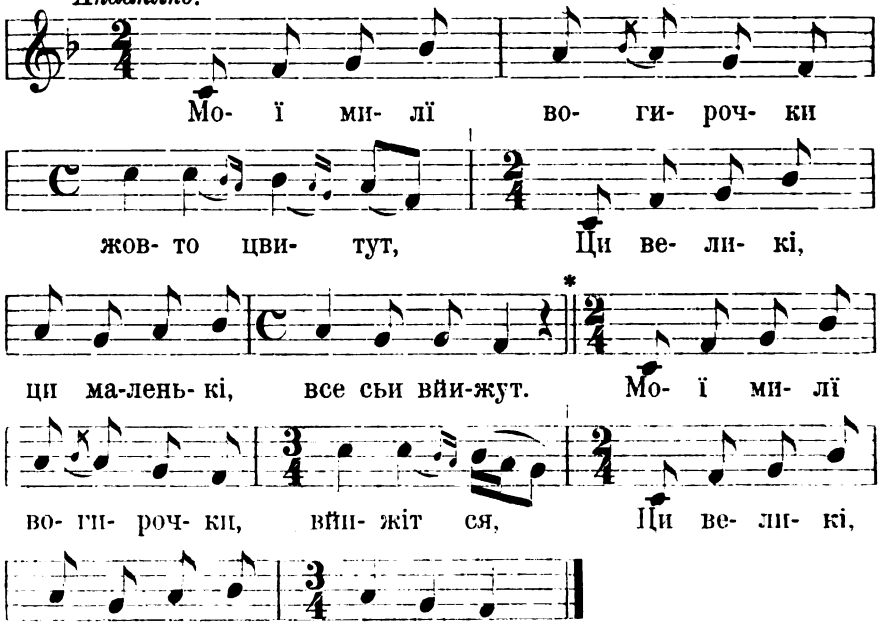

Воля велика.

104. т. 15.

Allegretto.

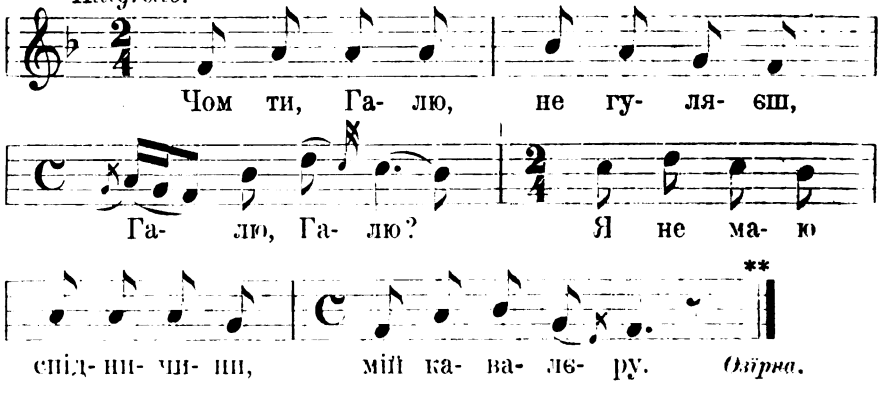

Озірна.

Варіянт мельодії 104.

Allegretto.

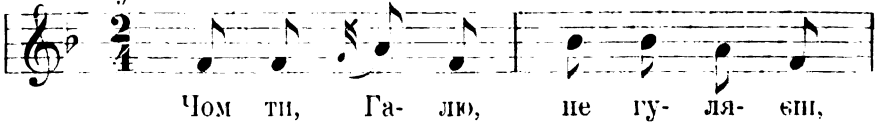

* Друга строфа підходить під ритмічну схему ч. 108.

** Одно лишень наконечне колїно сеї строфи не зовсїм підходить під ритмічну схему означену для ч. 104—105.

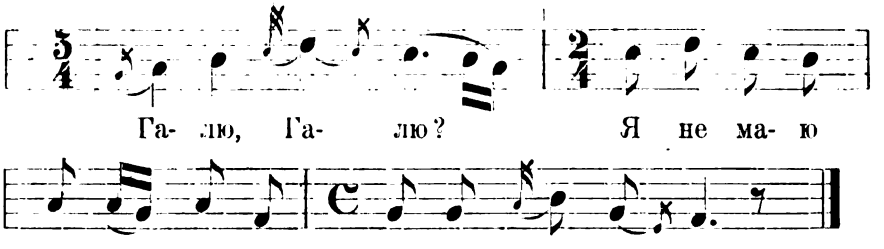

Озірна.

Andantino.

105. т. 15.

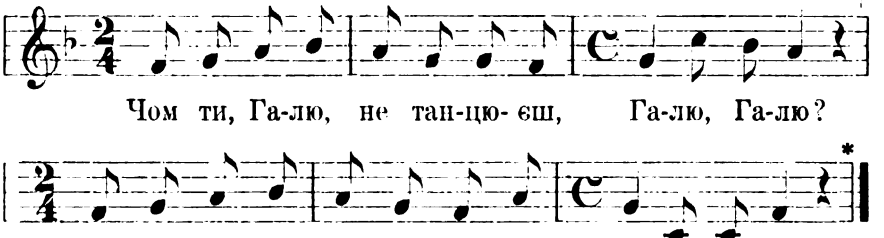

Рожджалів.

Allegretto.

106. т. 91.

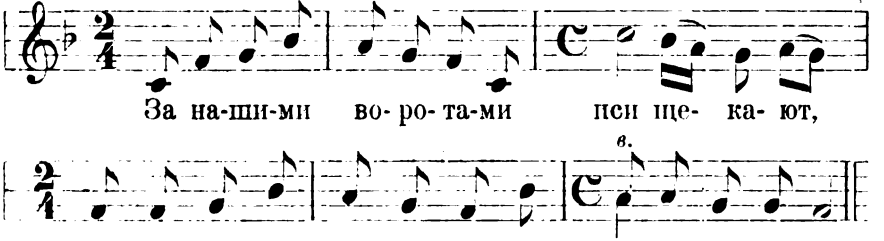

Присівцї.

Moderato.

107. т. 15.

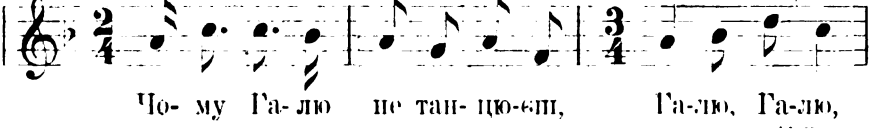

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI, ч. 175).

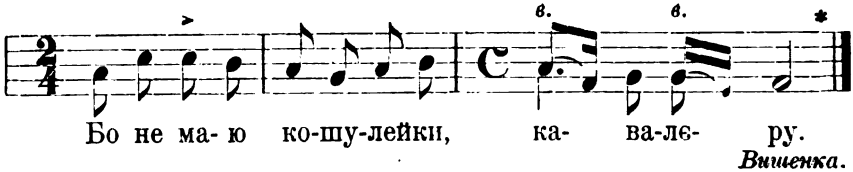

Вишенка.

108. т. 15.

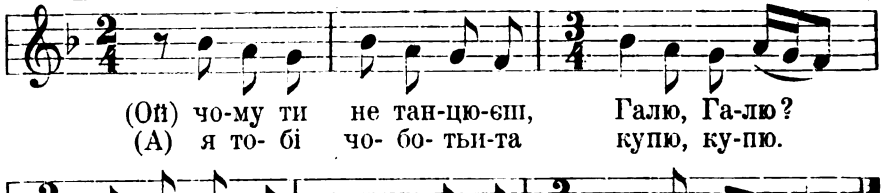

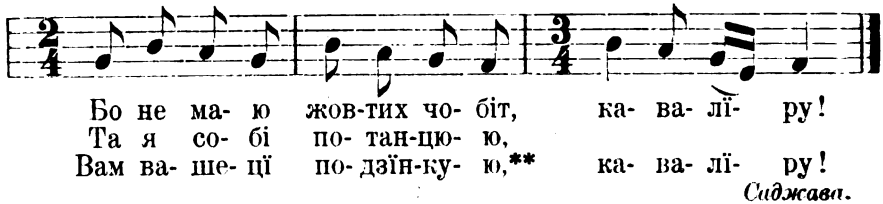

Саджава.

109. т. 117.

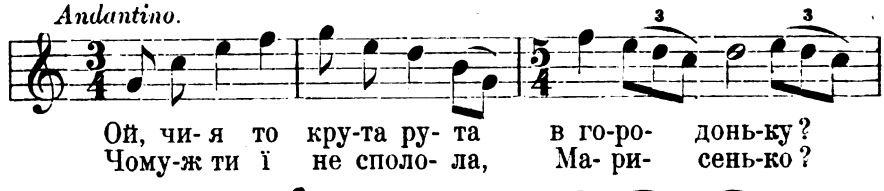

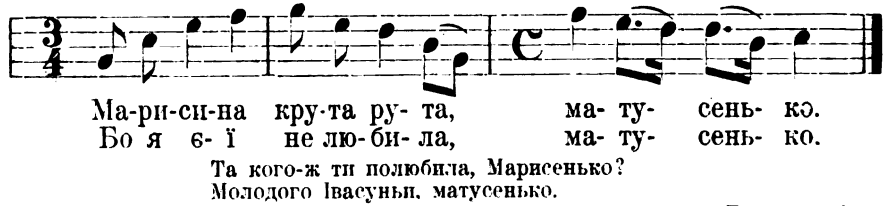

Та кого-ж ти полюбила, Марисенько?
Молодого Івасуньи, матусенько.

Ваньковичі.

13. Тринайцятискладові трикольїнні стихи:

α) 4 + 4 + 5, *β)* 4 + 3 + 6.

Ритмічні мотиви *α*:

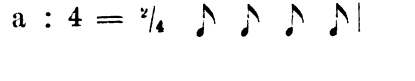

Ритмічні мотиви *β*:

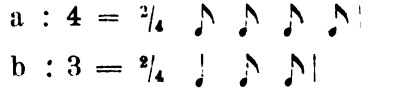

---

* Вар.: Іван Колесса, op. cit. (Етногр. Збір. XI, ст. 27—28.)
** Оба рядки співають ся під ту саму двотактову мельодію.

Уклад і пропорції ритмічних мотивів *α* у двостиху:
Ч. 110: a a b — a a b
1:1:2 — 1:1:2

Уклад і пропорції ритмічних мотивів *β* у двостиху з рефреном
Ч. 111—113: a b c — a b c + рефр.
1:1:2 — 1:1:2
Ч. 114: варіянт „Зайчика“ не підходячий
під ритмічну схему ч. 111—113.

110.
. 44.

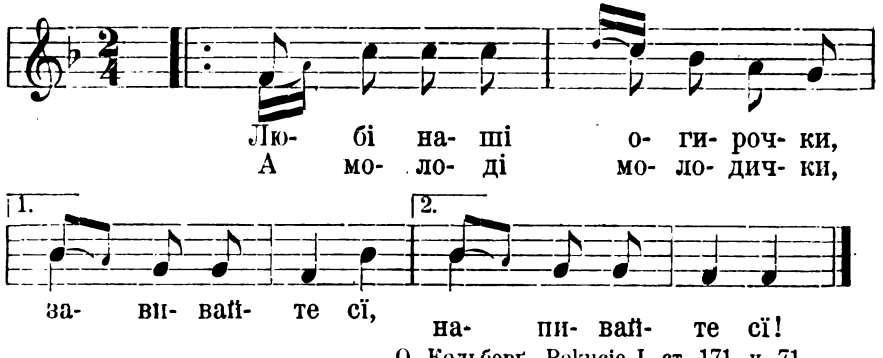

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 171, ч. 71.

111.
. 40.

Allegro.

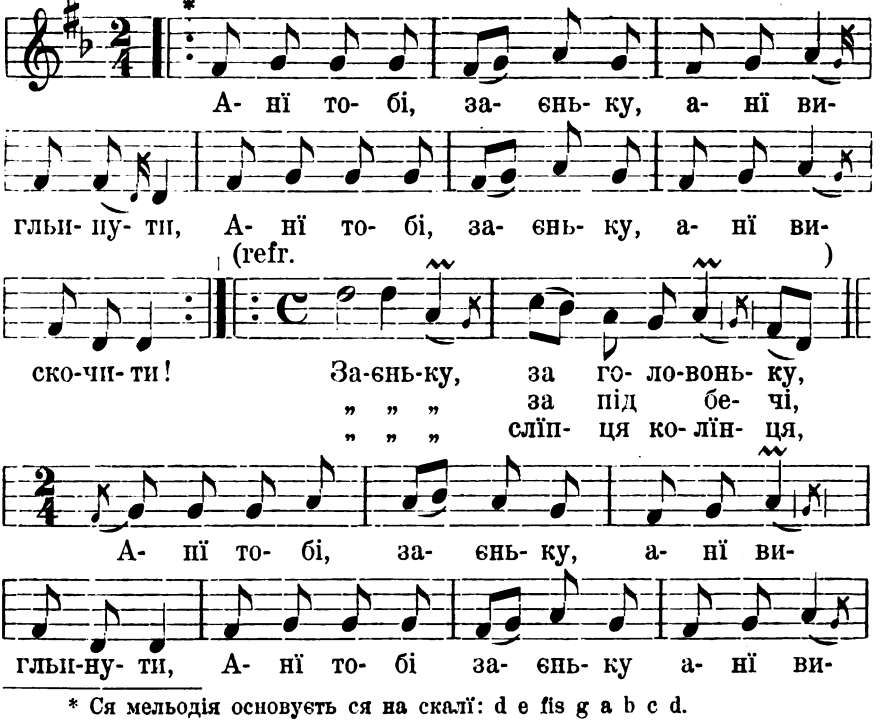

* Ся мельодія основуєть ся на скалї: d e fis g a b c d.

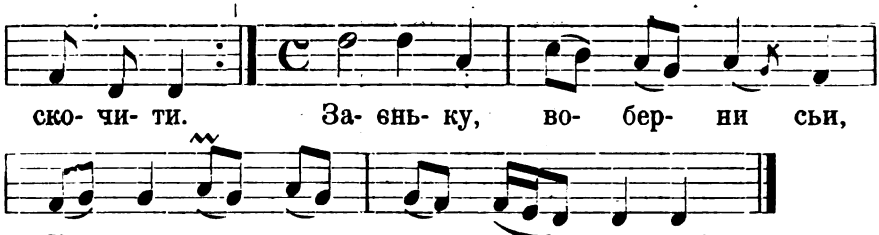

Allegretto.

A.

112. т. 40.

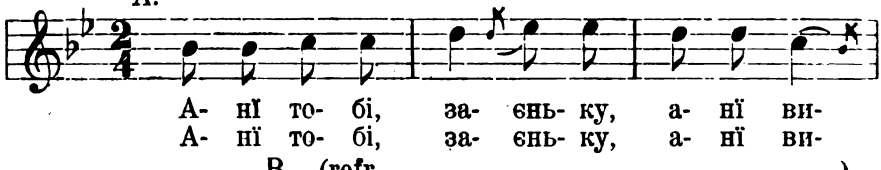

B. (refr.)

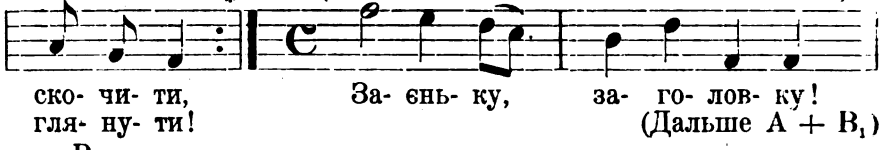

B_1.

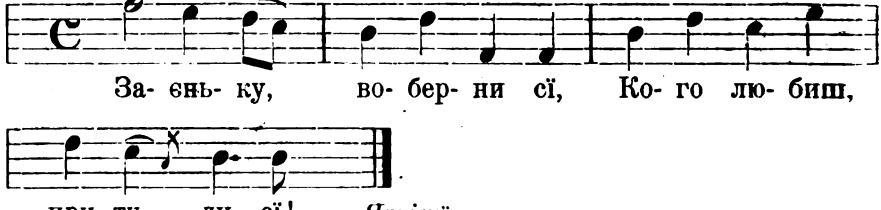

Allegretto.

A.

113. т. 40.

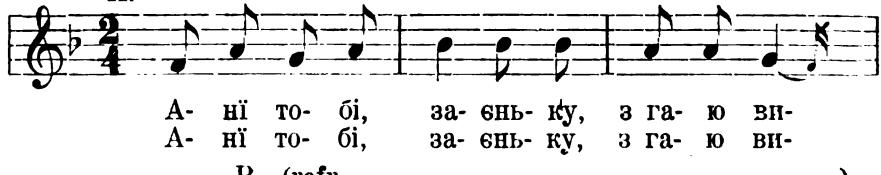

B (refr. в.)

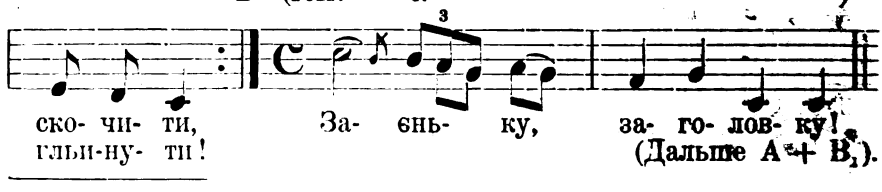

* Вар.: Ст. Людкевич: op. cit. (Етногр. Збірник XXI, ч. 213.)

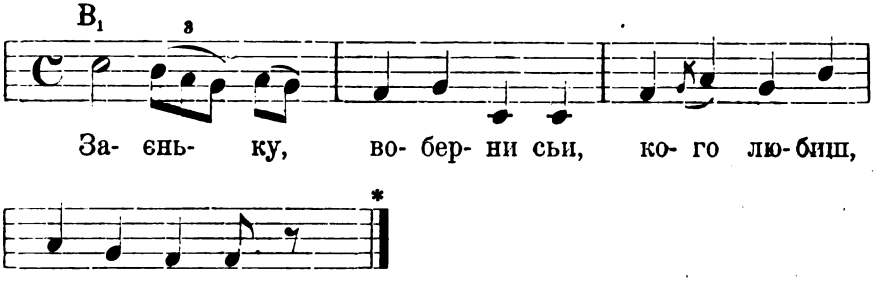

Присівцї.

Allegretto.

114. г. 40.

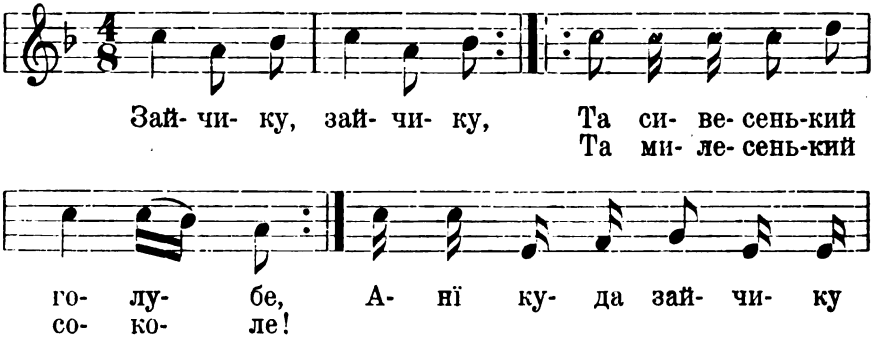

Поручин.

---

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI, ч. 214.)

14. Чотирнайцятискладовий триколінний стих 4 + 4 + 6.

Ритмічні мотиви:

a : 4 = 2/4 ♪ ♪ ♪ ♪ |

b : 6 = 2/4 + 3/4 ♪ ♪ ♩ | ♪ ♪ 𝅗𝅥 |

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у строфовім полученю стиха з рефреном:

Ч. 115—116.

a a b
2 : 2 : 5 } + рефр.

115. т. 42.

Allegretto.

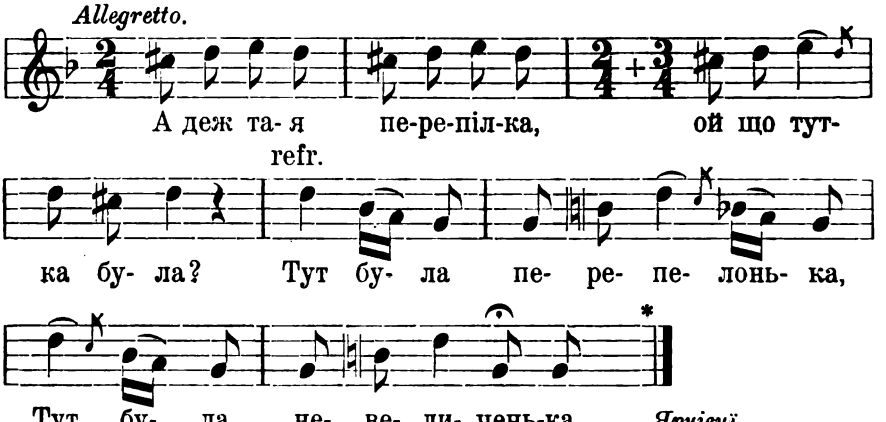

Ярчівці.

116. т. 42.

Allegro.

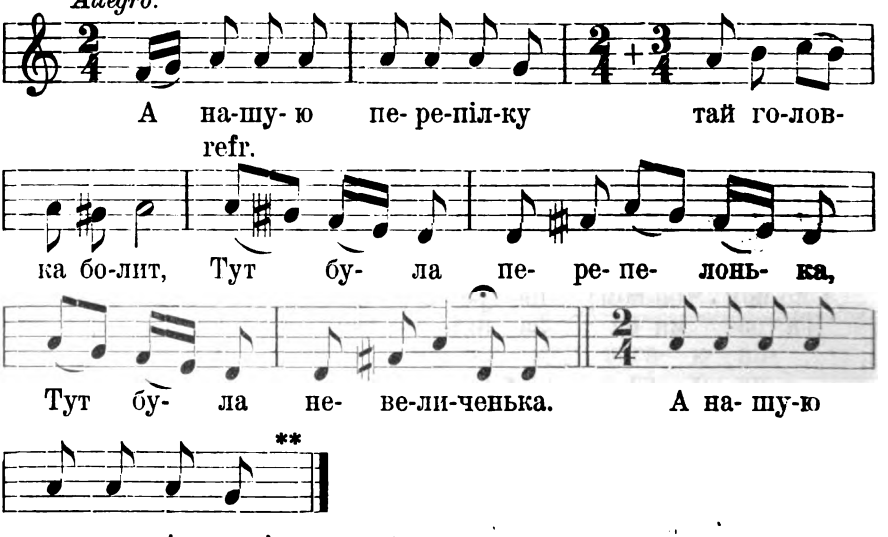

Присівці.

---

* Вар.: М. Лисенко, Збірка народ. пісень для учнів у школах народ. 1908, ст. 6, ч. 8. (Перепелка), ст. 4, ч. 2 (Подолянка), з Луцьк. пов., Волинь.

** Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI, ч. 212).

V. Триколїнні стиҳи з повторенєм третого колїна — розширені форми троїстої групи ритмічної.

15. Одинайцятискладовий триколїнний стих 4 + 4 + 3 з повторенєм послїдного колїна.

Ритмічні мотиви:

a : 4 = 2/4 ♪ ♪ ♪ ♪ |

b : 3 = 4/4 𝅗𝅥 ♩ 𝅗𝅥 |

b_1 : 3 = 2/4 ♪ ♪ ♩ |

Уклад і пропорції ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 117: 2 (a a b — b)
1 : 1 : 2 — 2

Ч. 118: 2 (a a — b_1 b_1)
1 : 1 — 1 : 1

117. т. 44.

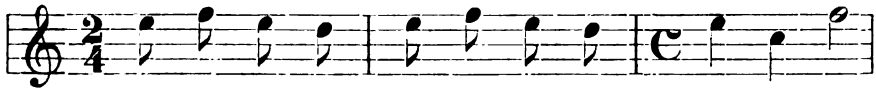

Зе- ле- ні- ї о- ги- роч- ки, сте-лїть ся,
Мо- ло- ді- ї па- ру- боч- ки, же-нїть ся,

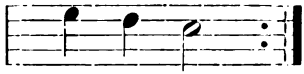

сте-лїть ся,
же-нїть ся! *Поручин.*

Allegro.

118. т. 46.

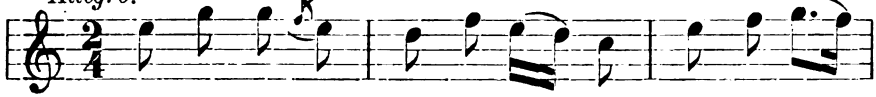

Ой, ле- жа- ла до- щі-вонь- ка, ле- жа- ла,
А там по нї ла- стї-вонь- ка бі- га- ла,

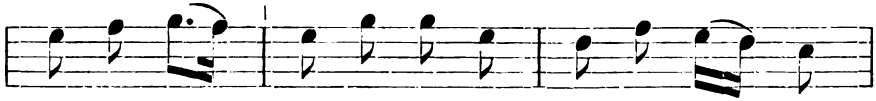

ле- жа- ла, А там по нї ла- стї- вонь- ка
бі- га- ла, На всї шти-ри сто- ро- нонь- ки

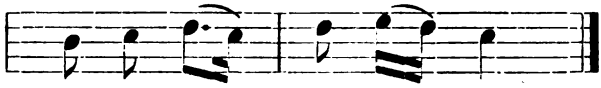

бі- га- ла, бі- га- ла.
взи- ра- ла, взи- ра- ла. *Ваньовичі*

16. Дванайцятискладовий триколїнний стих 4 + 4 + 4 з повторенєм послїдного колїна.

Ритмічні мотиви:

a : 4 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ |

b : 3 = $^4/_4$ 𝅗𝅥 ♪ ♪ ♩ |

Уклад ритмічних мотивів у двостиху:

Ч. 119: 2 (a a b — b)
1 : 1 : 2 — 2

119. т. 91.

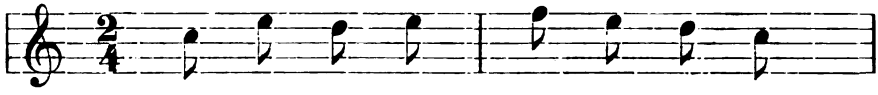

Ой, по там- тій сто- ро- ной- ці
Вий- дїть, вий- дїть, мо- я мам- цю,

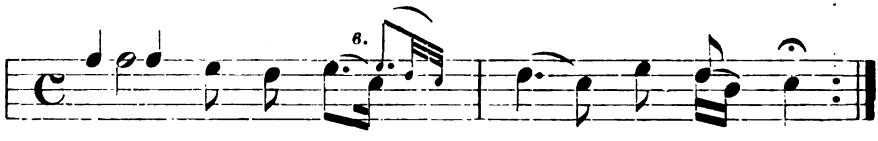

щось там за гук, щось там за гук.
щось там про- да- ют, щось там про- да- ют.

Ваньовичі.

Так само: Чому Галю не танцюєш, Галю, Галю, Галю, Галю,
Бо не маю черевичків, кавалєру, кавалєру.

Так само: Вой чия то крута рута в городойку, в городойку,
Ганунина крута рута „ „ „ „

17. Чотирнайцятискладовий триколїнний стих 4 + 4 + 6 з повторенєм третого колїна.

Ритмічні мотиви:

a : 4 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ |

b : 6 = $^2/_4$ ♪♪♪♪| ♩ ♪| | |

b_1 : 6 = $^2/_4 + ^3/_4$ ♪♪♪♪| 𝅗𝅥 ♩|

b_2 : 6 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♩ | ♪ ♪ ♩|

Уклад і пропорції ритмічних мотивів:

Ч. 120—125 (ч. 125 з пропущенєм одного чотироскладового колїна):
a a b — b
1 : 1 : 2 — 2

Ч. 126—127: a a b_1 — b
2 : 2 : 5 — 4

Ч. 128: a a b_2 — b_1
1 : 1 : 2 — 2

120. т. 3.

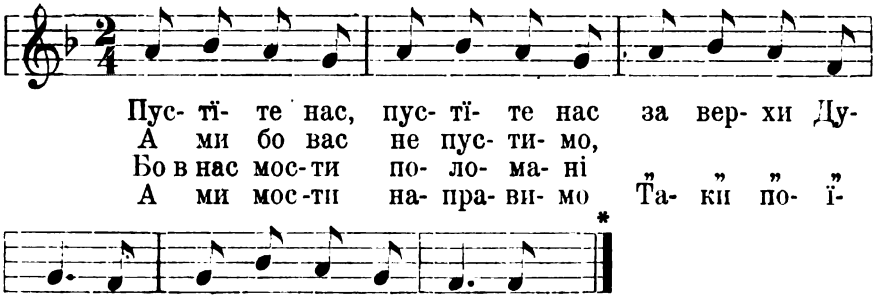

Пус- тї- те нас, пус- тї- те нас за вер- хи Ду-
А ми бо вас не пус- ти- мо,
Бо в нас мос- ти по- ло- ма- ні
А ми мос- ти на- пра- ви- мо Та- ки по- ї-

на- ю, за вер- хи Ду- на- ю!
де- мо, та- ки по- ї- де- мо! *Рожджалів.*

Moderato.

121. т. 3.

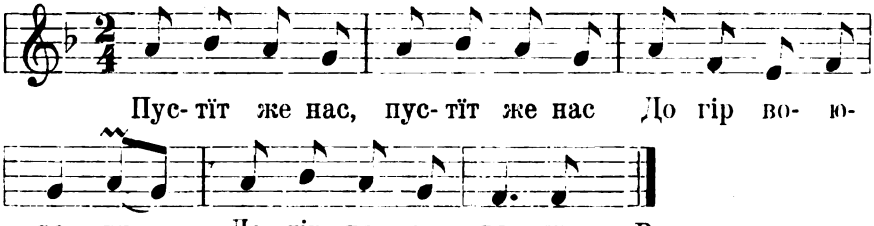

Пус- тїт же нас, пус- тїт же нас До гір во- ю-
ва- ти, До гір во- ю- ва- ти. *Воля велика.*

Allegretto.

122. т. 13.

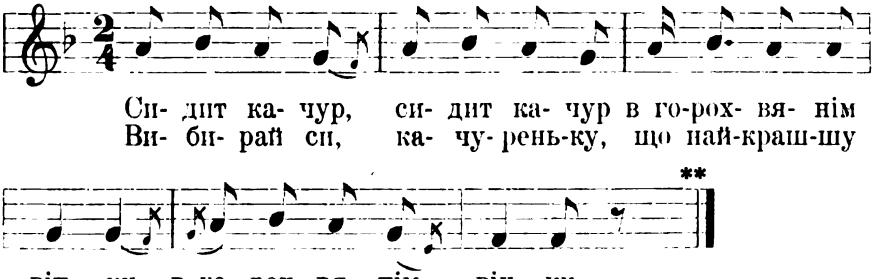

Си- дит ка- чур, си- дит ка- чур в го-рох- вя- нім
Ви- би- рай си, ка- чу- рень-ку, що най-краш-шу
він- ку, в го- рох- вя- пім він- ку.
дїв- ку, що най-краш-шу дїв- ку. *Озірна.*

Allegro.

123. т. 155.

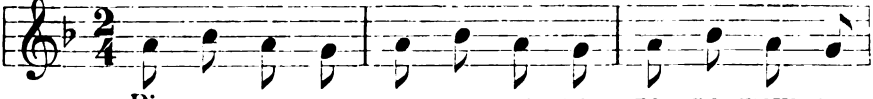

Від ка- чу- ра до ка- чу- ра до- ро- жень- ка

---

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. Етногр. Збір. XXI, ч. 174.
М. Лисенко, Збірка народ. пісень для учнїв у школах народ. ст. 1, ч. 1. (Ковельс. пов. Волинь).

** Вар.: Ст. Людкевич, op. cit., (Етногр. Збір. XXI, ч. 172, 173).

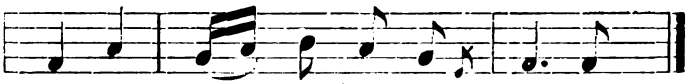

рів- на, до- ро-жень- ка рів- на. *Присівцї.*

Allegretto.

124. т. 3.

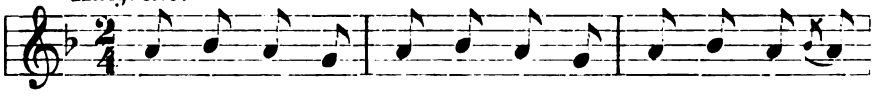

Пус- тї- те нас, пус- тї- те нас до вір во- ю-
Не пус- ти- мо, не пус- ти- мо мо- сти по- ло-

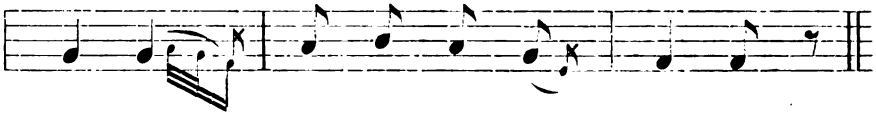

ва- ти, до вір во- ю- ва- ти.
ма- ти, мо- сти по- ло- ма- ти.

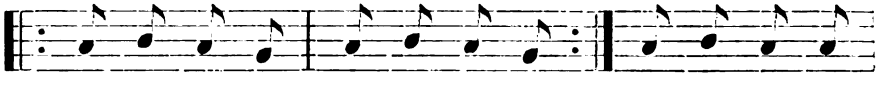

А ми мо- сти по- ло- ми- мо
І пі- ньон-дзи по- ло- жи- мо, та- кі по- ї-

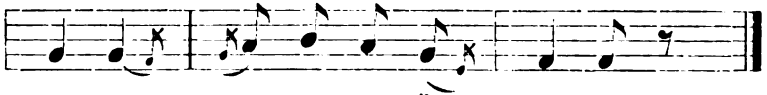

де- мо, та- кі по- ї- де- мо. *Озірна.*

Andantino.

125. т. 183.

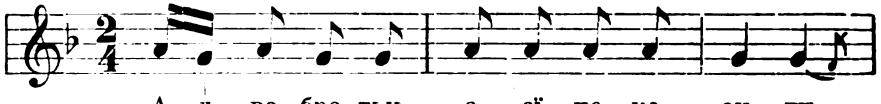

А д- ва бра- тьи а сї- но ко- си- ли,

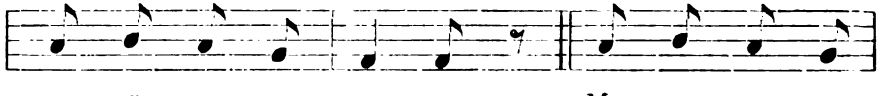

а сї- но ко- си- ли. Мо- ло- да- я

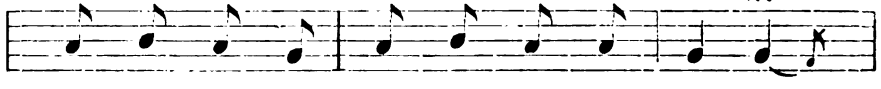

дїв- чи- ноньк- ка снї- да- нє но- си- ла,

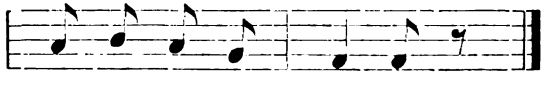

снї- да- нє но- си- ла. *Озірна.*

Andante.

126. т. 3.

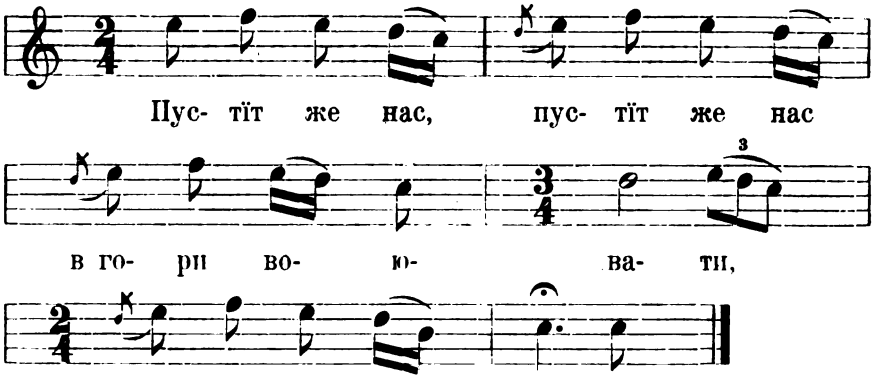

Не впустимо (2), замки поломемо (2).
Желїзний поломемо,
Золотиї поставимо, сами поїдемо (2).

Ваньковичі.

Andantino.

127. т. 3.

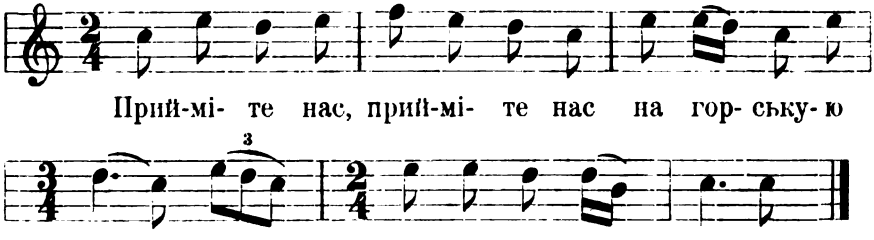

Ваньовичі.

Allegretto.

128. т. 92.

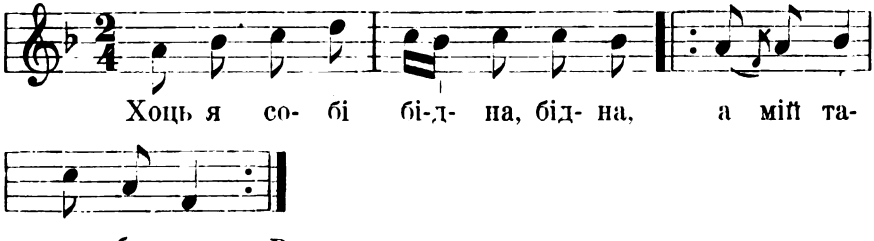

Воля велика.

VI. Мішані стиҳи — ріжнородні ґрупи ритмічні.

18. Строфа $\frac{6}{4+4} — \frac{6}{6}$ і її відміни.*

Ритмічні мотиви:

a : 6 = 2/4 ♪ ♪ ♪ ♪ | ♩ ♩ |

b : 4 = 2/4 ♪ ♪ ♪ ♪ |

Уклад і пропорції ритмічних мотивів:

Ч. 129—131:

(2 : 2)
(1 : 1 : 2)
a — a
bb — a

Ч. 132—134 виказують відміни поданої схеми.

Allegretto.

129. т. 113.

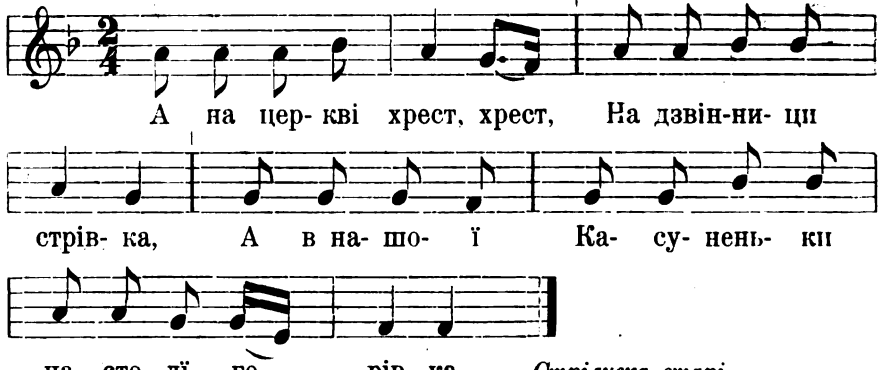

Стрілиска старі.

Allegro.

130. т. 113.

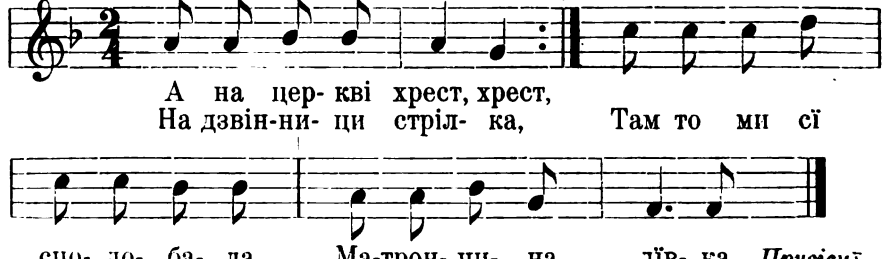

Присівцї.

* Знаком — розділюємо стихи, знаком + силябічні ґрупи одного стиха.

Allegretto.

131. т. 146.

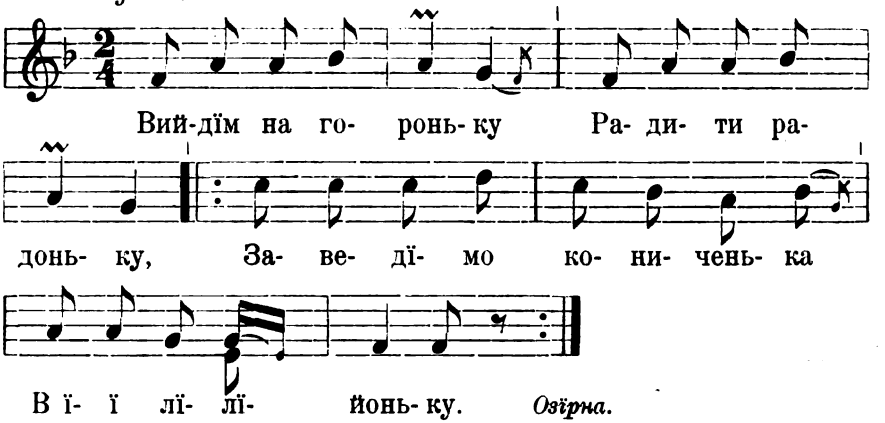

Озїрна.

Allegretto.

132. т. 24.

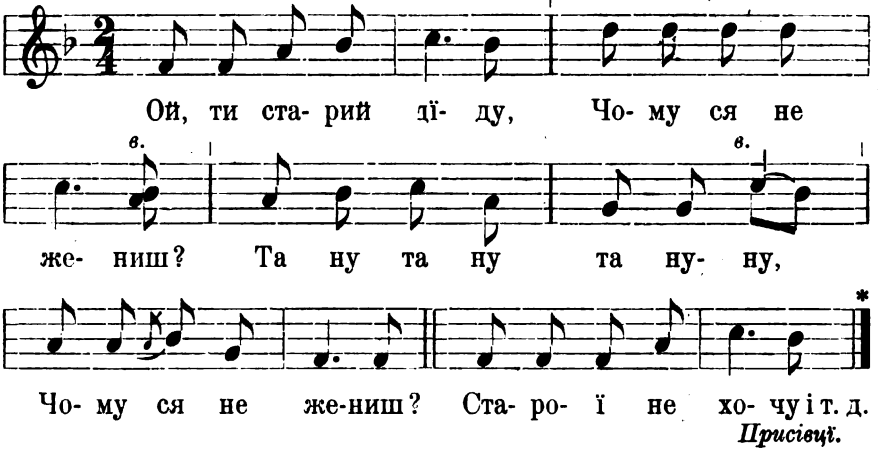

Присівці.

Allegretto.

133. т. 24.

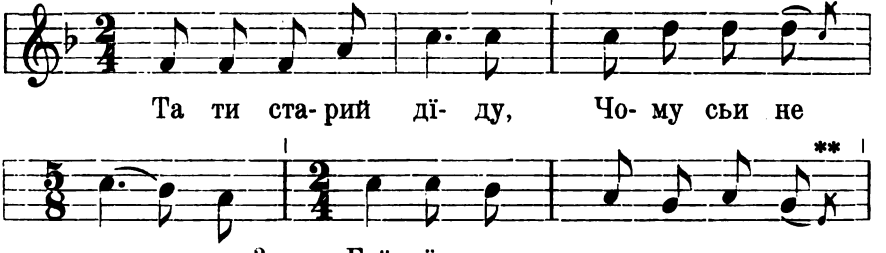

---

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI, ч. 206).

** Порівн.: М. Лисенко, Збірка народ. пісень для учнів у шк. народ. ст. 9 в пісні „Розлили ся води“ приспівка: „Гей дївки, весна красна“ (Київщина).

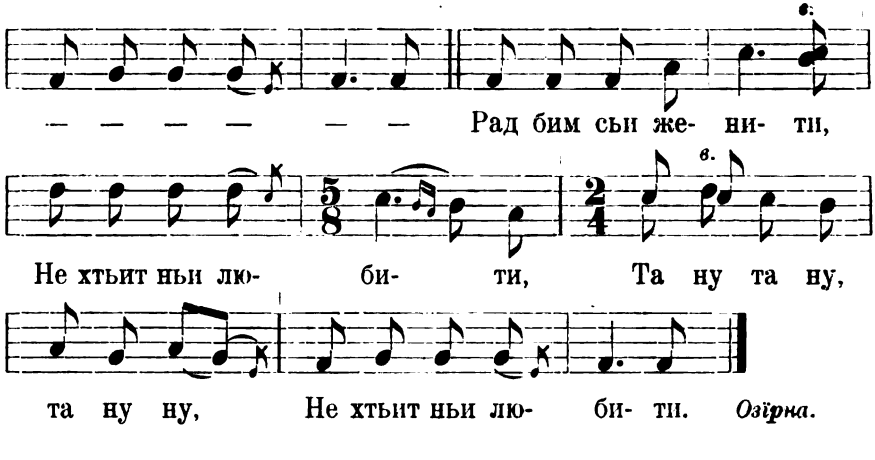

Озірка.

134. т. 42.

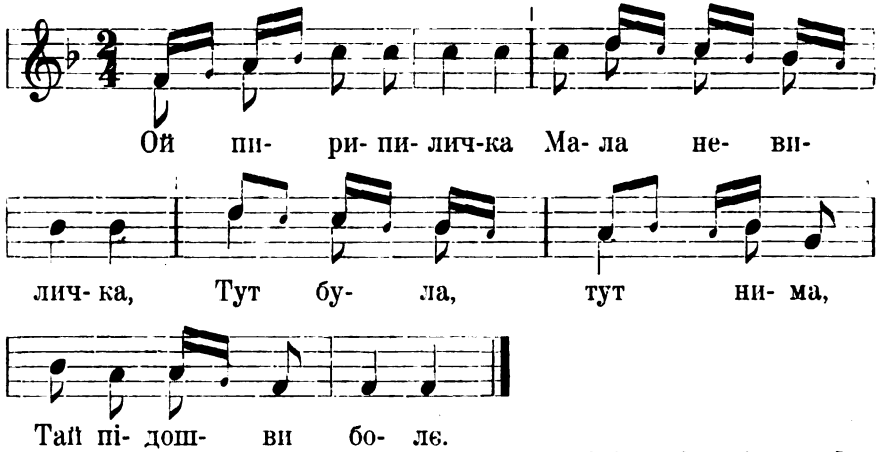

О. Кот: ерг, Pokucie I, ст. 164, ч. 65.

19. Строфа $\frac{4+2 \;-\; 4+3}{4+4 \;-\; 2+3}$ і її відміни в варіянтах „Зельмана".

Ритмічні мотиви:

a : 4 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ |

b : 2 = $^2/_4$ ♩ ♩ |

c : 3 = $^2/_4$ ♪ ♪ ♩ |

Уклад і пропорції ритмічних мотивів:

Ч. 135: a b — a c
a a — b : c
1 : 1 — 1 : 1
1 : 1 — 1 : 1

Ч. 136—142 виказують відміни поданої схеми ритмічної.

135. т. 12.

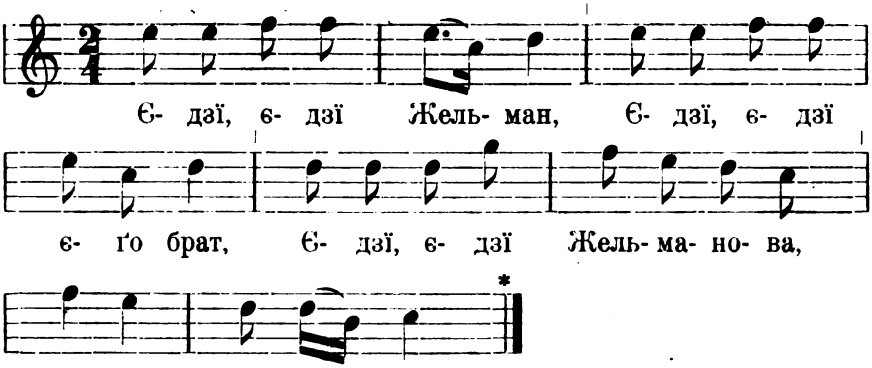

Ваньовичі.

Marciale.

136. т. 12.

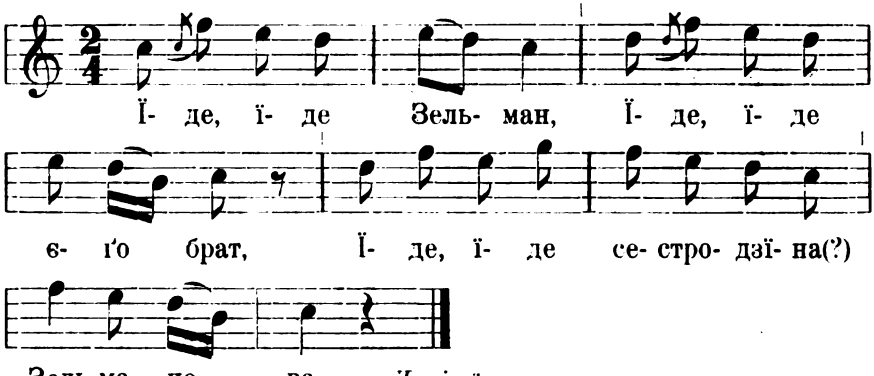

Іллівці.

Marciale.

137. т. 12.

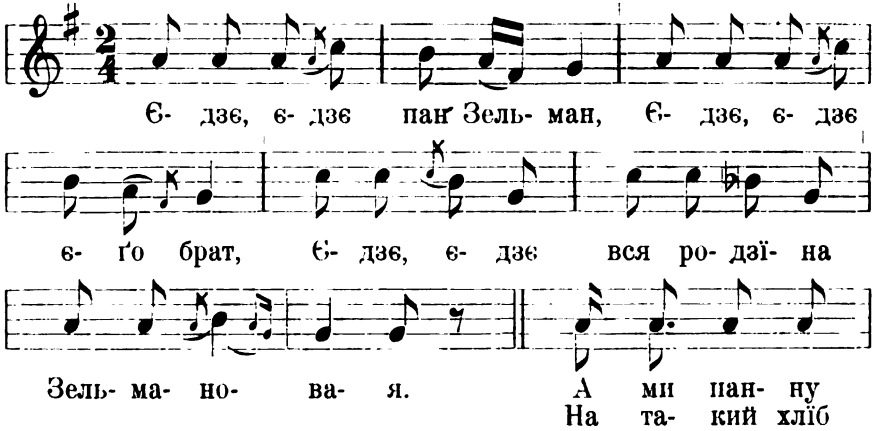

* Вар.: Іван Колесса, op. cit. (Етногр. Збір. XI, ст. 30.)
Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI. ч. 191.)

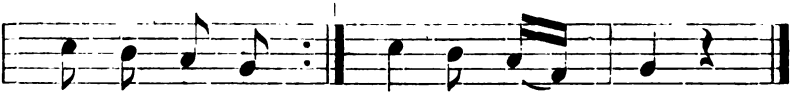

тай ма- є- мо,
не да- є- мо, Ідзь со- бі преч! *Грабовець.*

138.
т. 12.

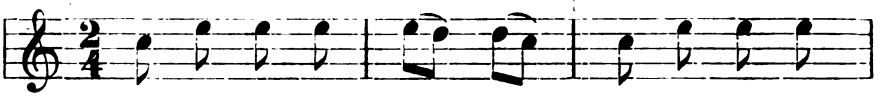

На добрий день Зель- ман, На добрий день

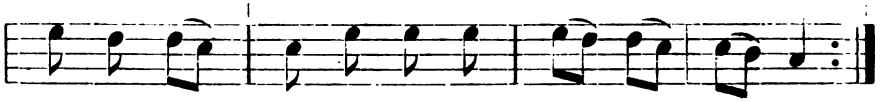

є- го брат, На добрий день Зель- ма- но- ва

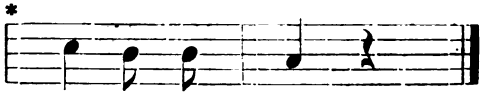

Преч, Зельман, преч!

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 177, ч. 78.

Allegro.

139.
т. 12.

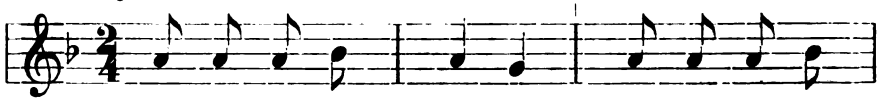

По- на- ґа- буґ Зельман, По- на- ґа- буґ

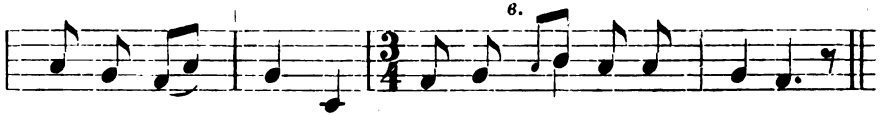

є- ґо брат, Зельман, Зель-ма- но- ва ро- дзї-на.

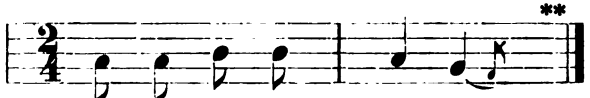

2. На я- кий хлїб Зель-ман і т. д. *Присівцї.*

Marciale.

140.
т. 12.

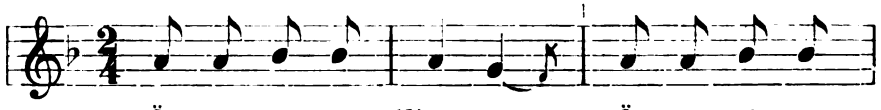

Ї- де, ї- де Жель-ман, Ї- де, ї- де

---

* До послїдної строфи.
** Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. Етн. Збір. XXI. ч. 188.

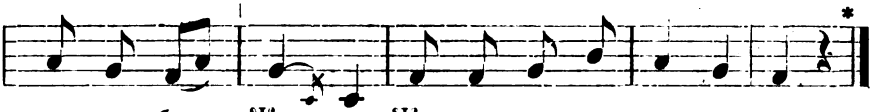

є- го брат, Жельман, Жельма- но- ва ро- ди- на.

Ярчівці.

Allegro.

141. т. 12.

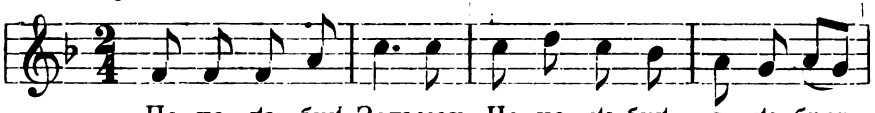

По- на- ґа- буґ Зельман, По- на- ґа-буґ є- ґо брат,

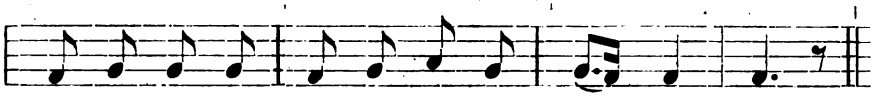

По- на- ґа- буґ Зель-ма- но- ва ро- дзї- на.

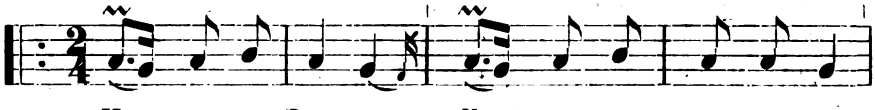

Че- ґо хце Зель-ман, Че- ґо хце є- ґо брат,
Пан- ни хце Зель-ман, Пан- ни хце є- ґо брат,

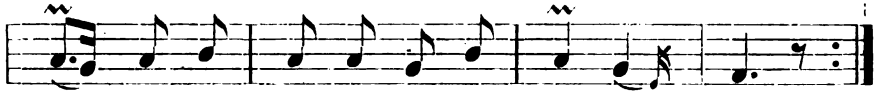

Че- ґо хце Зель-ма- но- ва ро- дзї- на?
Пан- ни хце Зель-ма- но- ва ро- дзї- на.

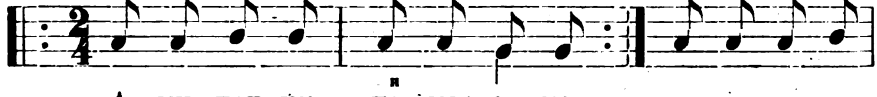

А ми пан- ни не ма- є- мо,
На та- кий двур не да- єм, На-ша пан-на

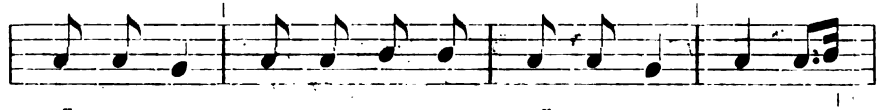

не вро-сла, І су- кен- ка не вши- та, Ідзь преч

Зель-ман, Ідзь преч Зель- ма- но- ва ро- дзї- на.

Озїрна.

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI, ч. 189.)
** Вар.: Ibid. ч. 190.

Marciale.

142. т. 12.

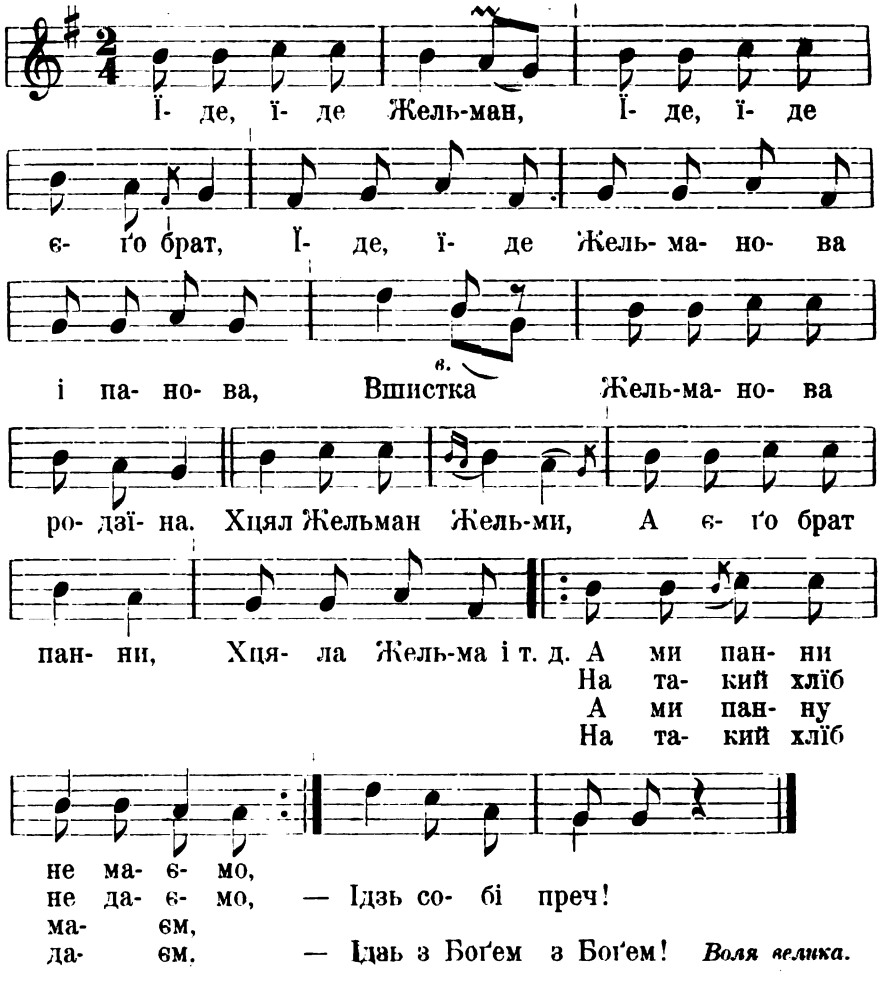

20. Строфа 4 + 3 — 4 + 3 розширена повторенєм другого колїна першого стиха і цїлого другого стиха та її відміни.

Ритмічні мотиви:

a : 4 = { 2/4 ♪ ♪ ♪ ♪ | 2/4 𝅘𝅥𝅯 ♩. 𝅘𝅥𝅯 ♩. | }

b : 3 = { 2/4 ♪ ♪ 𝅗𝅥 | 2/4 𝅘𝅥𝅯 ♩. 𝅗𝅥 | }

Уклад і пропорції ритмічних мотивів:

Ч. 143: a b b — a b
a b
2 : 2 : 2 — 2 : 2
2 : 2

Ч. 144—147 виказують відміни поданої схеми ритмічної.

143. т. 39.

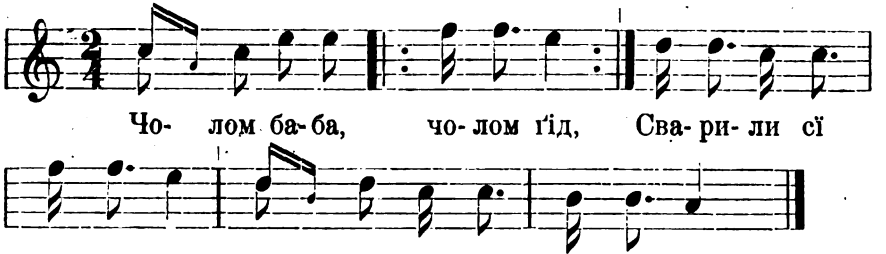

Чо- лом ба-ба, чо-лом ґід, Сва-ри-ли сї за о- бід, Сва- ри- ли сї за о- бід.

О. Кольберґ, Pokucie I, с. 160, ч. 62.

Andante.

144. т. 162.

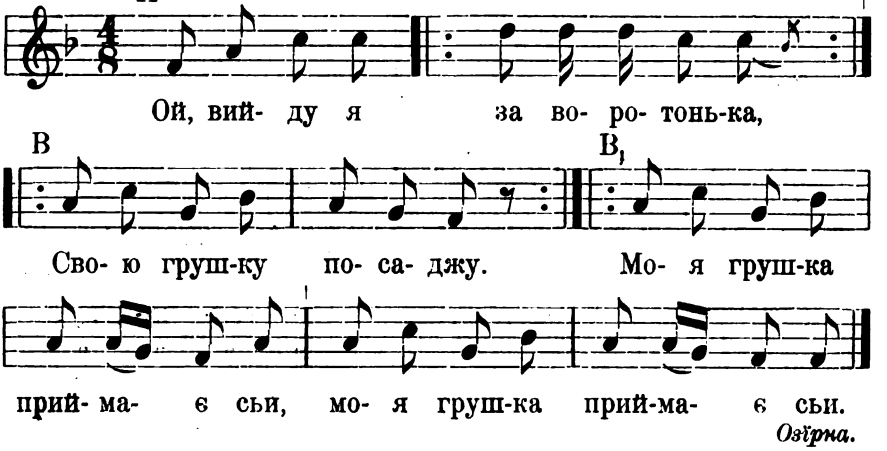

Ой, вий- ду я за во- ро- тонь-ка, Сво- ю груш-ку по- са- джу. Мо- я груш-ка прий-ма- є сьи, мо- я груш-ка прий-ма- є сьи.

Озірна.

Allegretto.

145. т. 162.

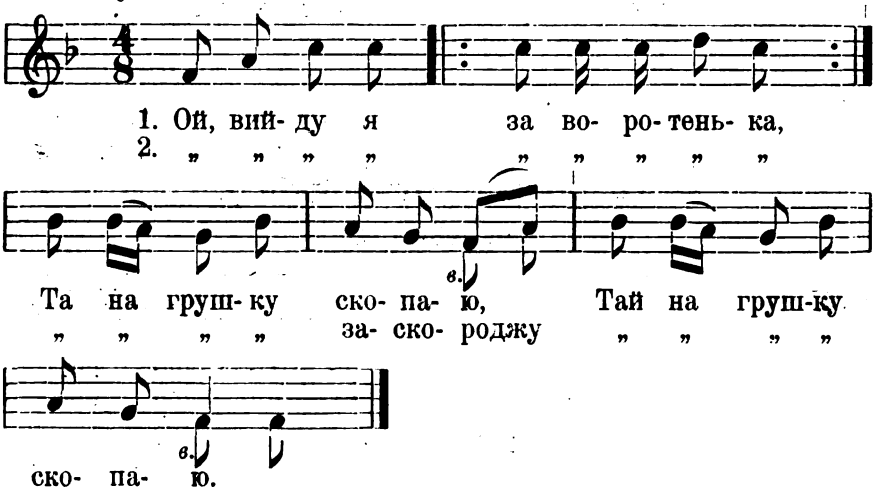

1. Ой, вий- ду я за во- ро- тень- ка,
2. „ „ „ „ „ „ „ „ „

Та на груш-ку ско- па- ю, Тай на груш-ку за- ско- роджу ско- па- ю. за- ско- ро- джу.

Ярчівці.

Allegretto.

146.

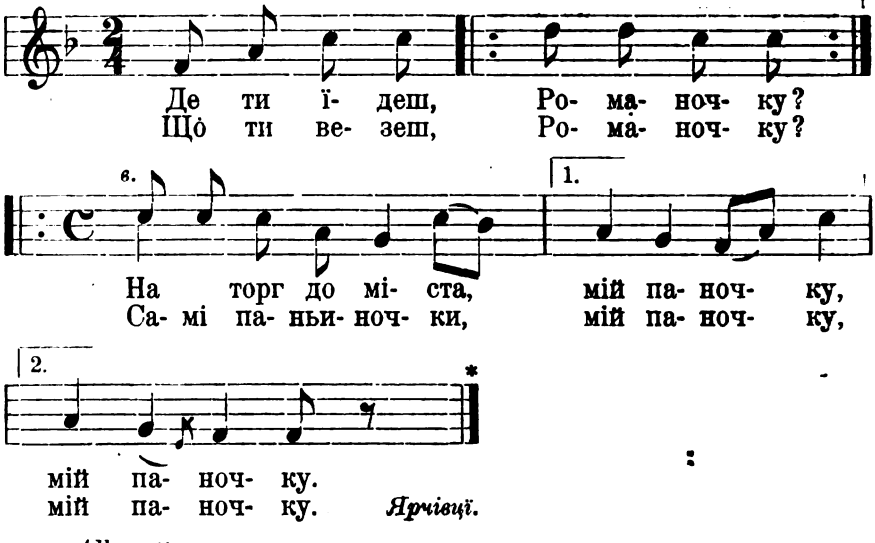

Ярчівці.

Allegretto.

147.

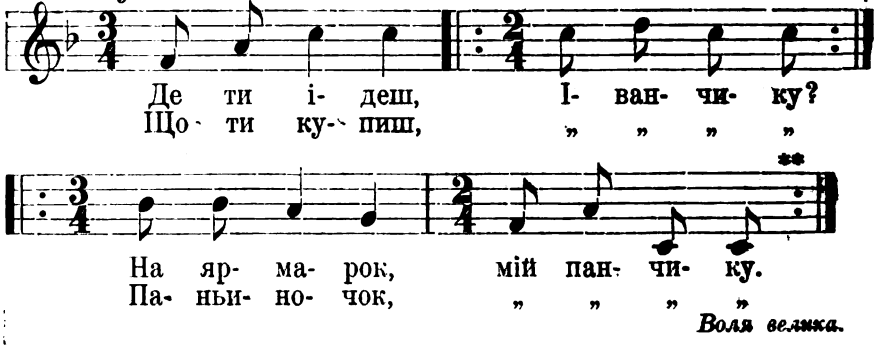

Воля велика.

21. Двоколїнні і триколїнні стихи 4 + 4, 3 + 4, 4 + 4 + 3, 4 + 4 + 4 в строфових полученнях. (Варіянти „Огирочків").

Ч. 148—153.

148.
т. 44.

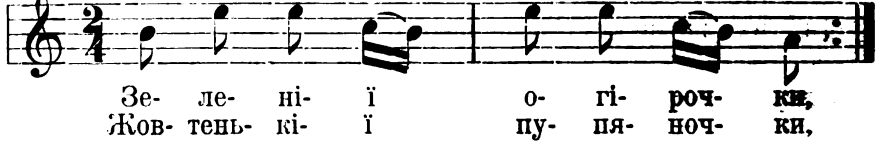

*) Не гаївка, хоч співана між гаївками; так само і ч. 147. Обі мельодії виказують очевидне споріднене із висше наведеними гаївковими мельодіями ч. 143—145.

** Вар.: Ст. Людкевич: op. cit. (Етногр. Збірник XXI, ч. 171.)

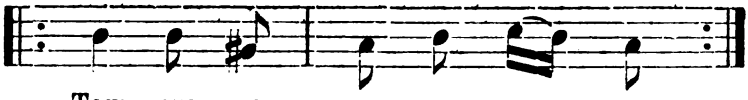

Тож ми сѣ за- ви- ва- ют,
Тож ми сѣ роз- ви- ва- ют.

О. Кольберґ, Pokucie I. ст. 155, ч. 53.

Allegretto.

149. т. 44.

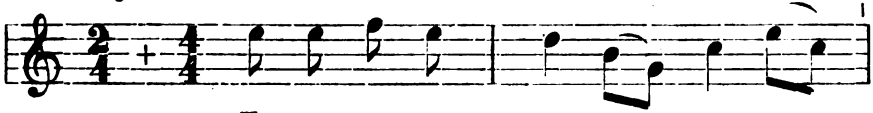

Пи- та- ла ся ма- ти доч- ки,

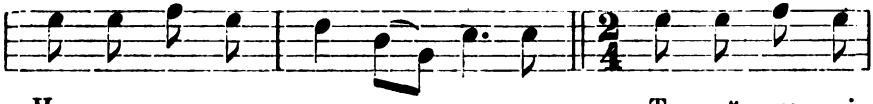

Чи са- ди- ла во- ги- роч- ки. Та най на- ші

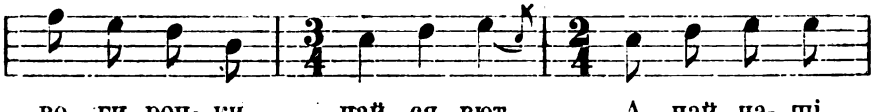

во- ги- роч- ки, най ся вют, А най на- ші

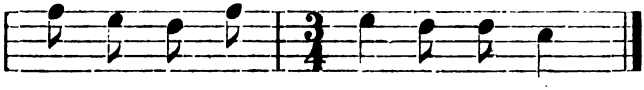

па- ньи-ноч- ки мід ви- но пют! *Ярчівці.*

Marciale.

150. т. 44.

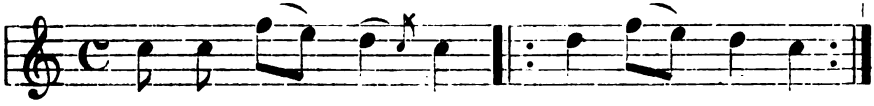

Роз- ви- вай- те ся й о- ги- роч- ки,
За- ки бу- дут
пу- пі- ноч- ки!

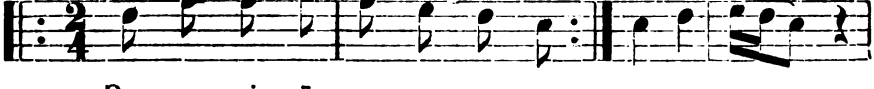

Зе- ле- ні ї о- ги- роч- ки
Та жов- ті ї пу- пі- ноч- ки то сї вют,

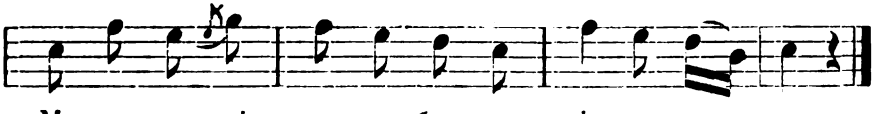

Мо- ло- день- кі па- ру- боч- ки мід, ви- но пют.

Ляхівці.

Andantino.

151. т. 44.

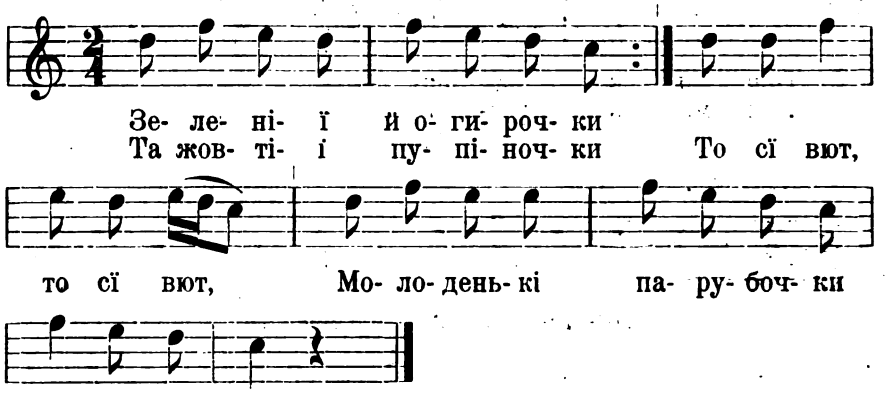

Andantino.

152. т. 44.

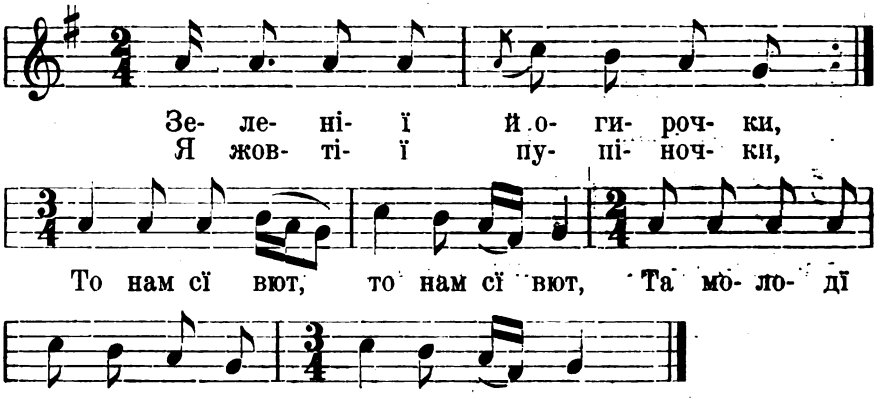

Allegretto.

153. т. 44.

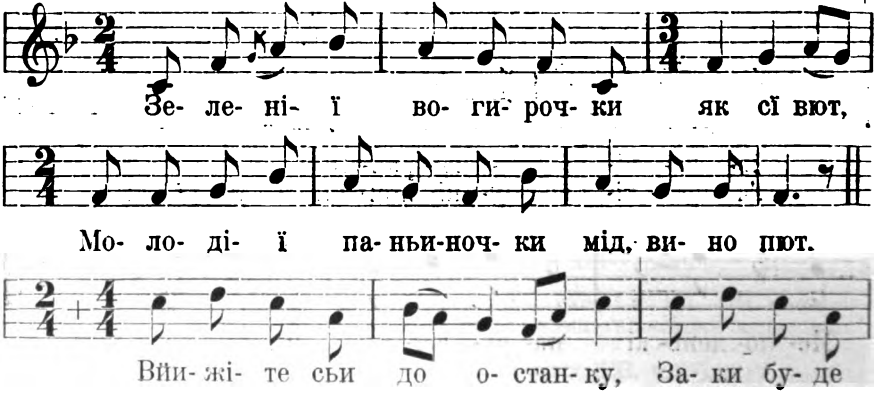

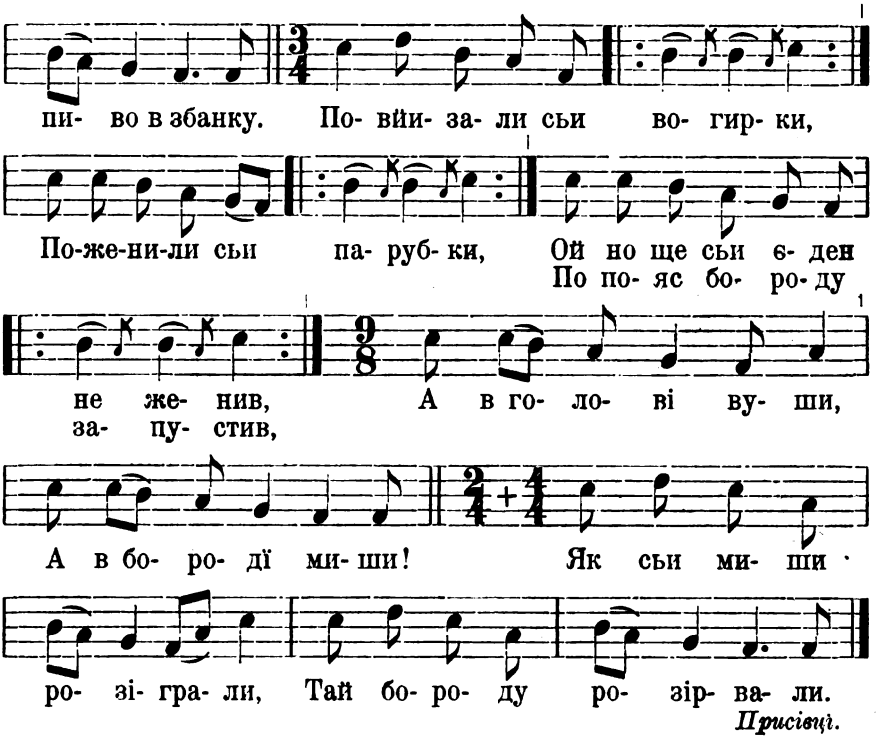

Присівці.

22. Строфові полученя двоколїнних і триколїнних стихів 4 + 4, 4 + 3, 3 + 3 + 4, 4 + 4 + 4 та одноцїльних 4- 5- і 6-складових. (Варіянти „Воробея“).

Ч. 154—160.

154. т. 26.

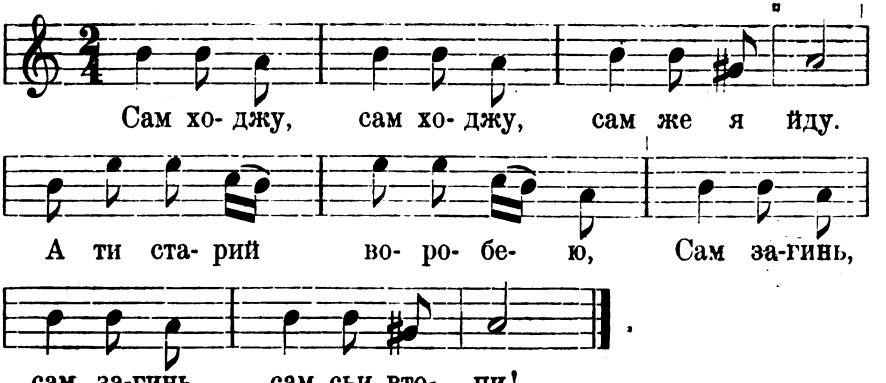

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 154, ч. 52.

155.
т. 26.

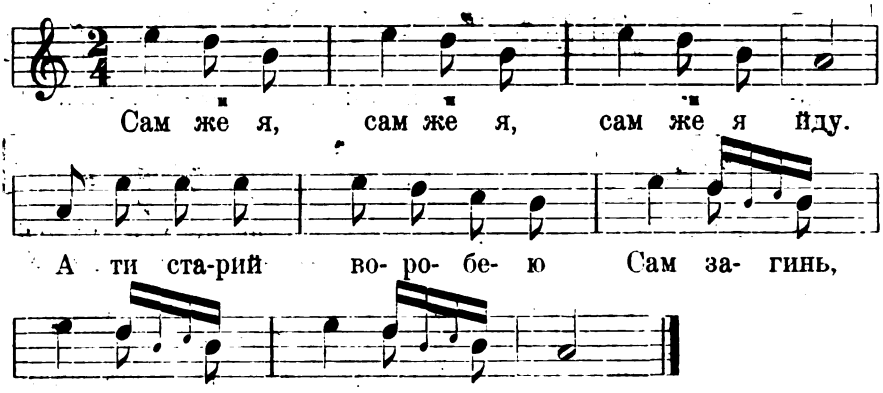

О. Кольберґ, Pokucie I, ст. 157, ч. 58.

Marciale.

156.
т. 26.

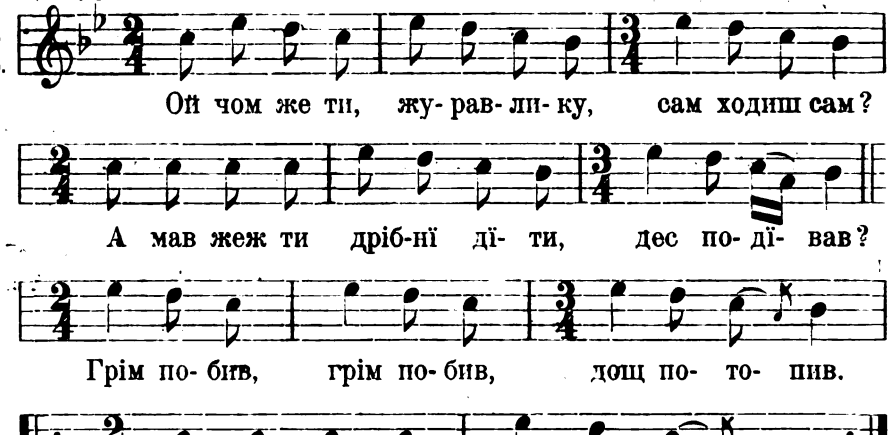

Парище.

Andantino.

157.
т. 26.

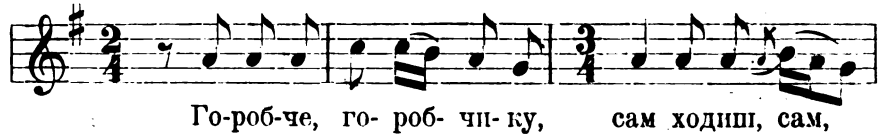

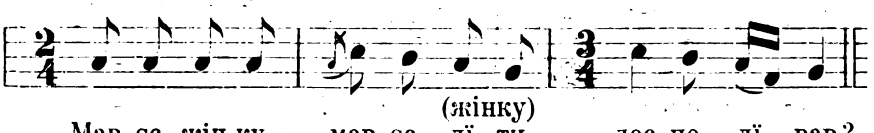

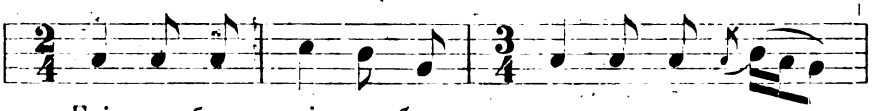

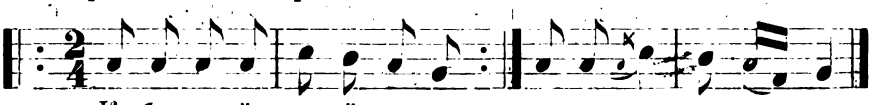

Грабовець.

Andantino.

158. т. 26.

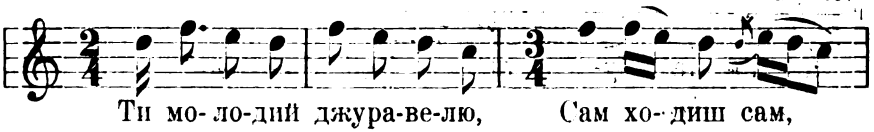

Сюжава.

Andantino.

159. т. 26.

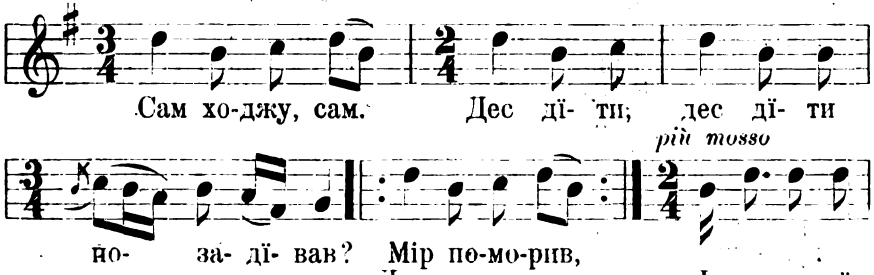

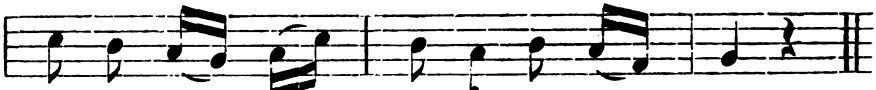

Allegretto.

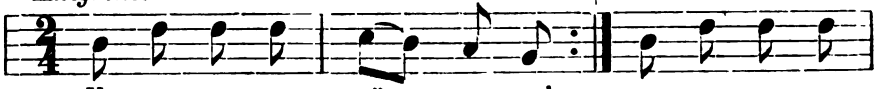

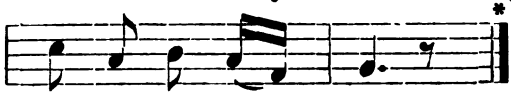

Andantino.

160. т. 26.

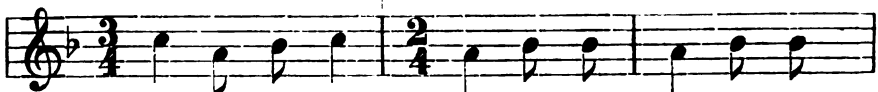

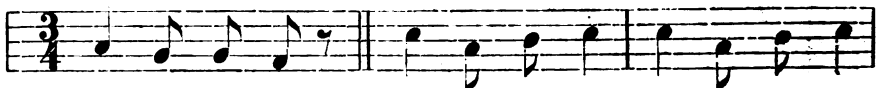

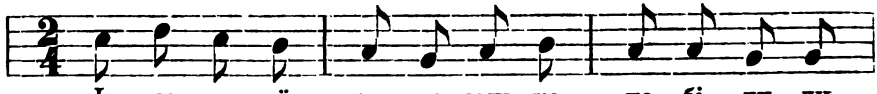

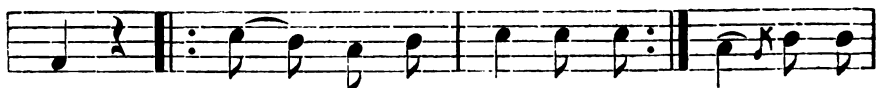

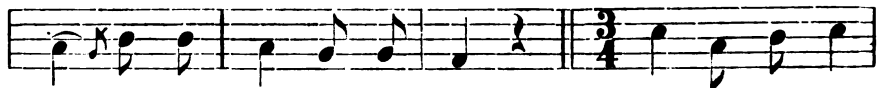

* Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. Етногр. Збір. XXI, ч. 215.

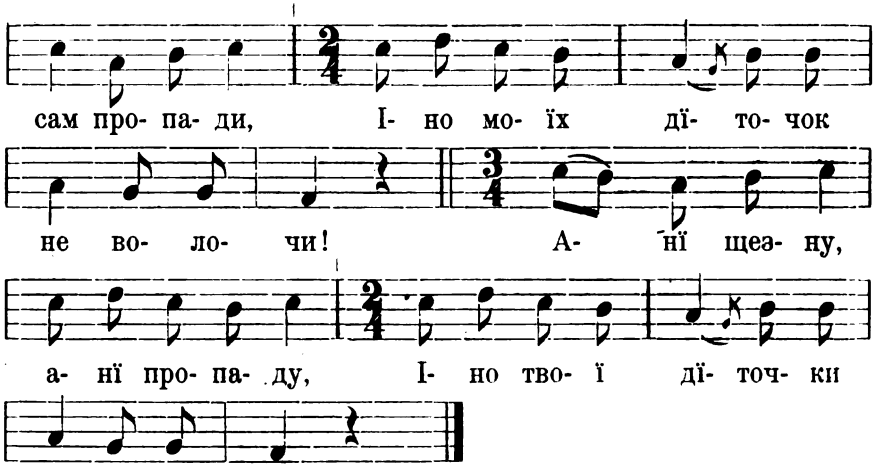

Воля велика.

23. Двоколїнні стихи 4 + 3, 4 + 4 в полученю з одноцїльними 4- 5- і 6-складовими.

Ч. 161—164.

Allegretto.

161. т. 5.

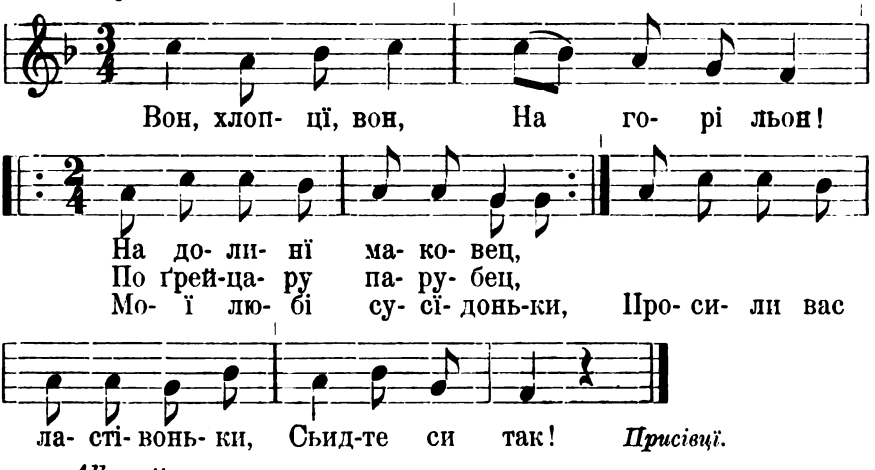

Присівцї.

Allegretto.

162. т. 5.

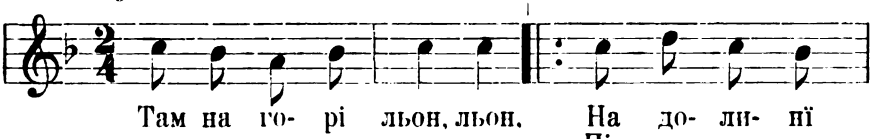

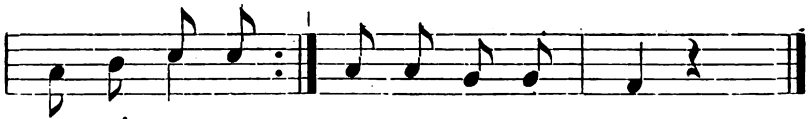

ка- мі- нец,
зе- ле- нец,
па- ньи- ноч- ки,
па- ру- боч- ки, По- пле- щіт си враз! *Воля велика.*

163. т. 5.

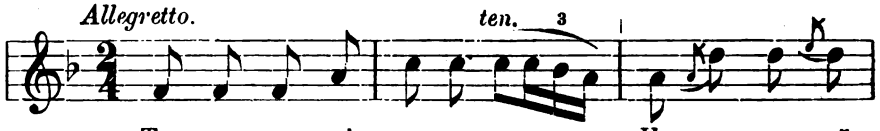

Там нам го- рі зе- ле- нець, На до- ли- нї

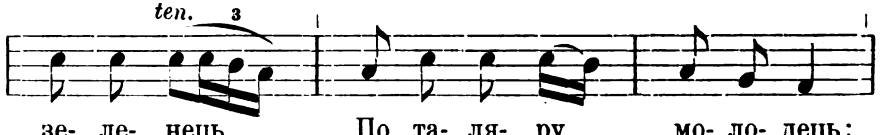

зе- ле- нець, По та- ля- ру мо- ло- дець;

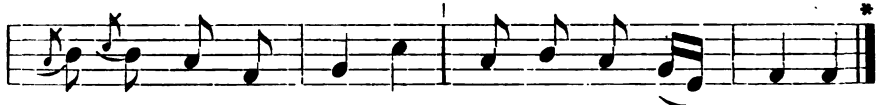

По ду- ка- ту жін- ка, Сто ду- ка- тів дїв- ка.

Стрілиска старі.

164. т. 5.

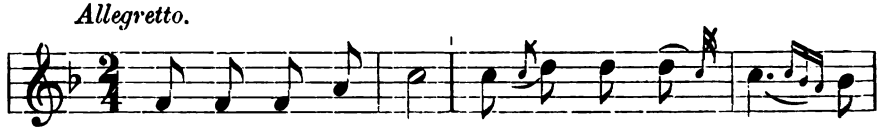

Там на го- рі льон, На до- ли- нї мак,

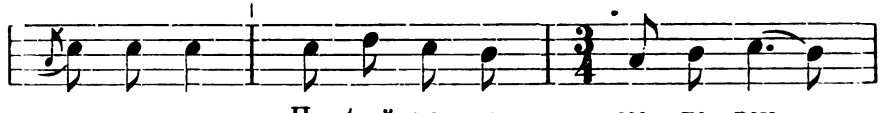

ма- ко- вец, По ґрей- ца- ру мо- ло- дец,

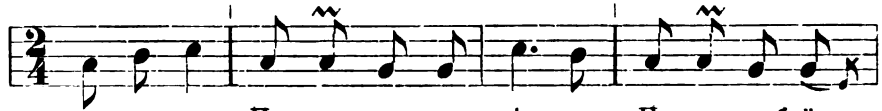

мо- ло- дец, По та- ля- ру жін- ка, По сто рублїв

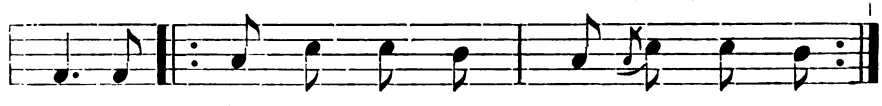

дїв- ка. Мо- ї лю- бі со- ко- лонь- ки,
Про- си- ли вас ма- кі- вонь- ки,

* Вар.: М. Лисенко, Збірка народ. пісень для учнїв у школах народ. ст. 6, пісня 7: „Ой на горі мак". (Кременчук. пов. Полтав.).

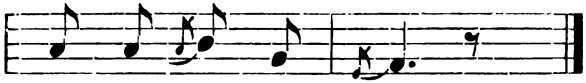

Озірна.

24. Строфа $\frac{2\ (5\ -\ 5)}{3+4\ -\ 3+4}$ і її відміни.

Ч. 165—168.

Andantino.

165. т. 17.

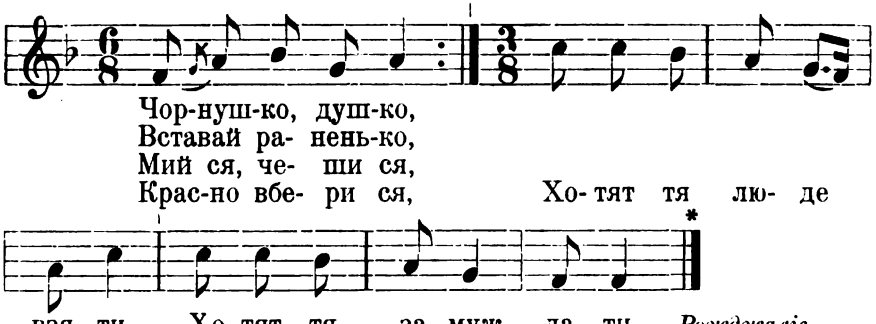

Рожджалів.

Andantino.

166. т. 17.

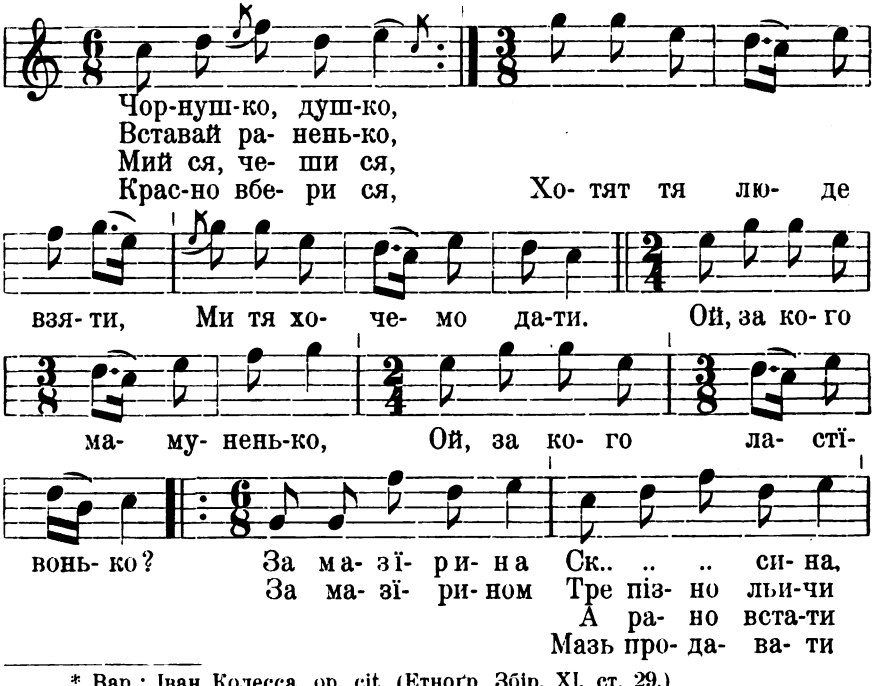

* Вар.: Іван Колесса, op. cit. (Етногр. Збір. XI, ст. 29.)
Ст. Людкевич, op. cit. (Етногр. Збір. XXI. ч. 202.)

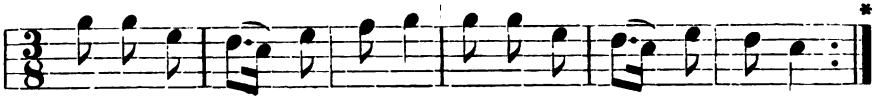

Не пі-ду, ма- му-нень-ко, Не пі-ду, ла- стї-вонько!
Не піду і т. д.

За солярина, Ой за лупія: Юж піду мамуненько, Юж піду ластївонько.
Бо лупій лупит,
Пшениці купит. Юж піду і т. д.
Ваньковичі.

Andantino.

167. т. 9.

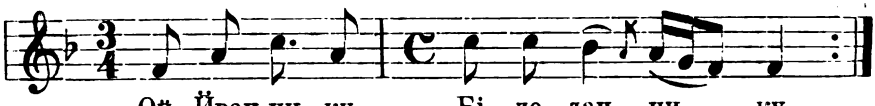

Ой, Йван-чи- ку, Бі- ло- дан- чи- ку,
Поплинь, поплинь по Ду- най- чи- ку!

Moderato.

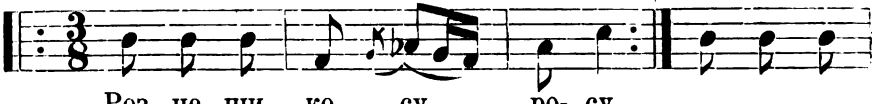

Роз- че- ши ко- су ро- су,
Тай чор-нень- кі- ї брев-ки,
Оз- ми сї за- під боч- ки, Шу- кай си

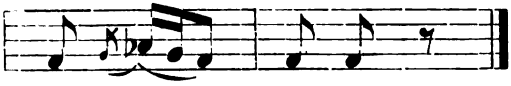

по- се- строч-ки! *Стрілиска старі.*

Andantino.

168. т. 9.

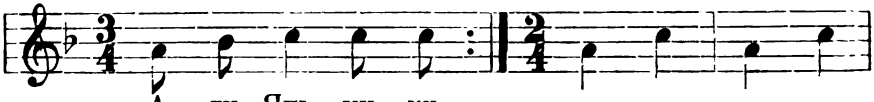

А ти Янь- чи- ку
бі- лий дан- чи- ку Поплинь, поплинь

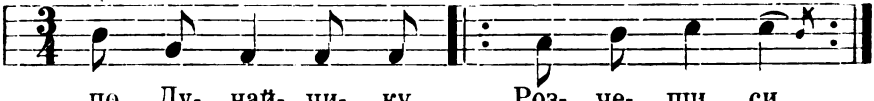

по Ду- най- чи- ку, Роз- че- ши си
ру- су ко- су

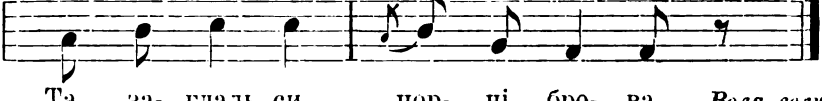

Та за- гладь си чор- ні бро- ва. *Воля велика.*

* Варіянт: Ів. Колесса, op. cit. Етногр. Збір. XI, ст. 10.
** Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. Етн. Збір. XXI. ч. 198—201.

25. Мельодії полишені поза групованєм.

Ч. 169—180.

Allegretto.

169. т. 32.

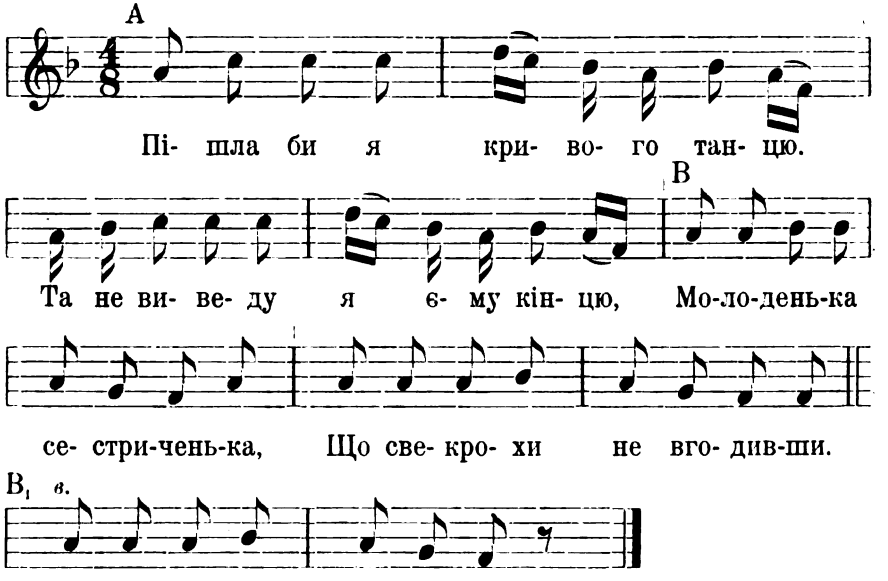

Allegro.

170. т. 112.

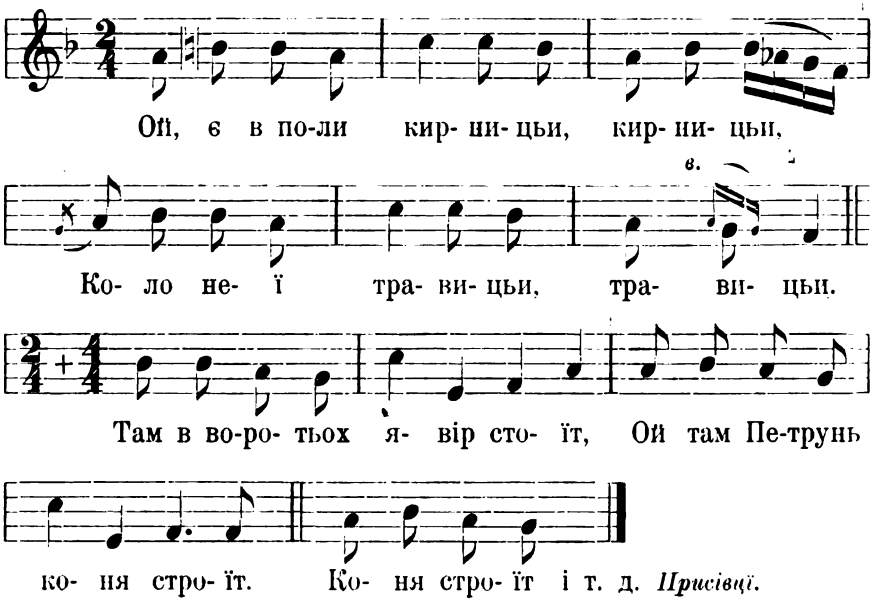

171. т. 23.

Allegretto.

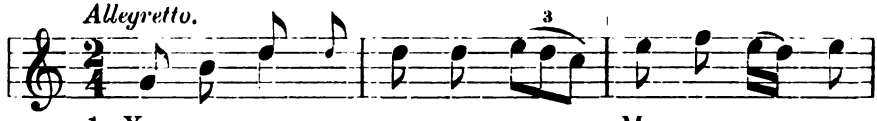

1. Хто ви- дав, хто слп- хав Мо- ю жо- ну
2. А ми є- ї ви- да- ли, Та- смо ї си
3. А я вам па- ски дам, Сво- ю жо- ну
4. А ми па- ску і- зьзї- мо, То- бі жо- ни

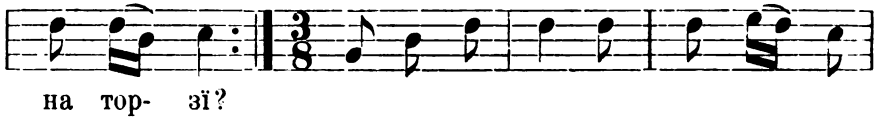

на тор- зї?
схо- ва- ли.
ви- ку- пю.
не да- мо. До до- му, жо- но, до до- му,

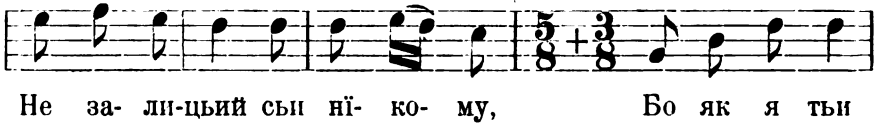

Не за- ли-цьий сьи нї- ко- му, Бо як я тьи

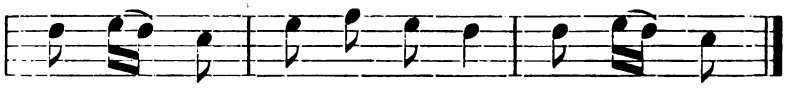

здо- го- ню, Ру- ки но- ги по- ло- мю.

Ваньковичі.

172. т. 20.

Andantino.

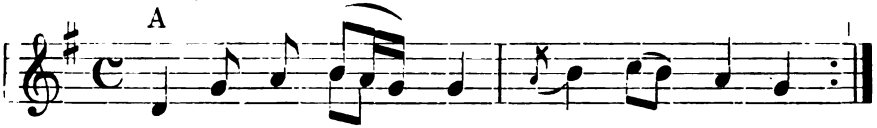

Ой як я бу- ду же- ни- ти сьи,
Про- шу ба- тень- ка ди- ви- ти сьи,

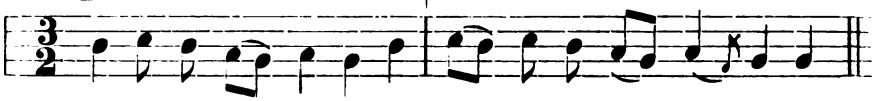

По хо-ло-доч- ку в лї-сї, По сту-де-нень- кій ро-сї,

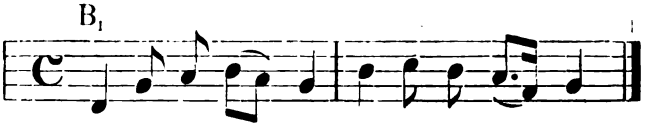

То мій ба-тень- ко ой то-то то- то. (Дальше В.)

Стрілиска старі.

Andantino.

173.
т. 19.

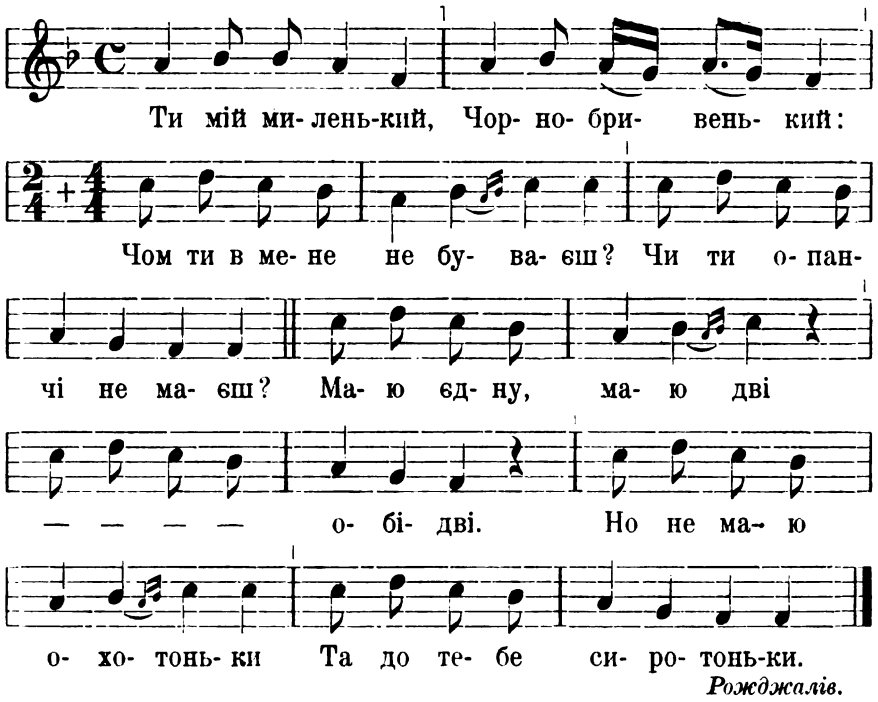

Рожджалів.

Andante.

174.

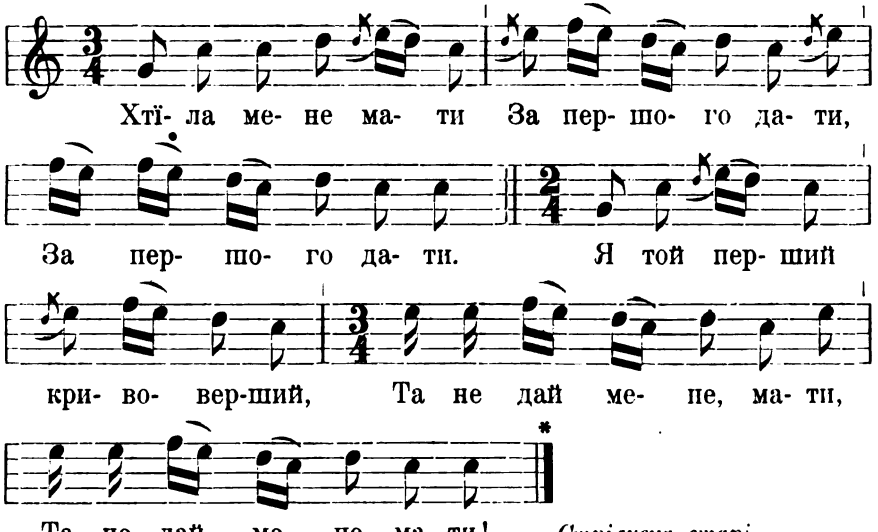

Стрілиска старі.

* Не гаївка, хоч співана між гаївками.

Allegretto.

175.

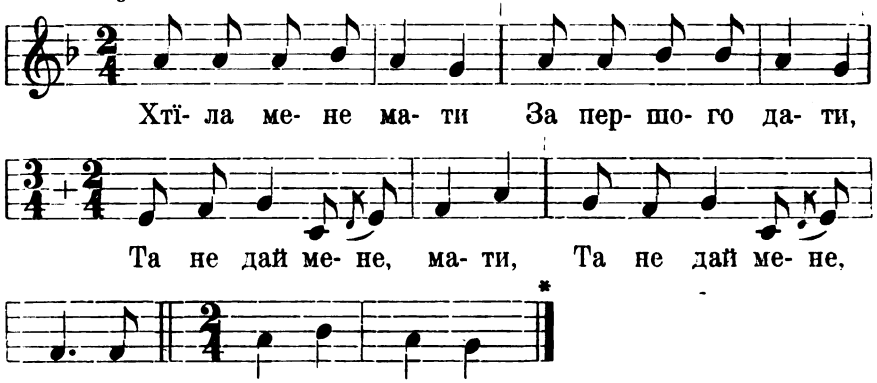

Moderato.

176.
т. 6.

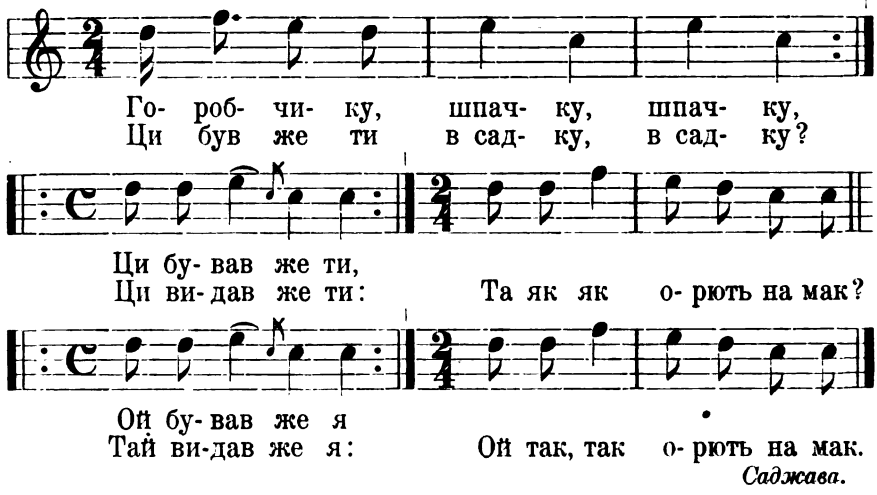

Andantino.

177.
т. 31. III.

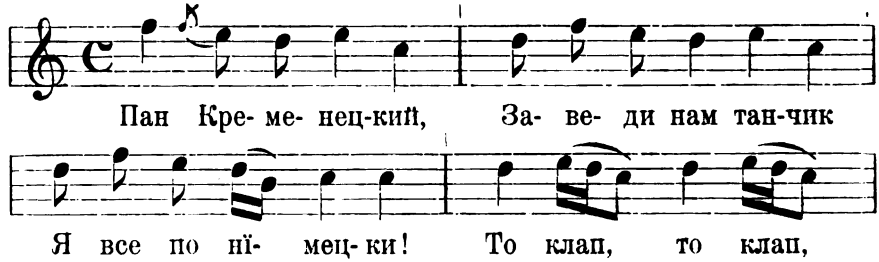

---

* Не гаївка, хоч співана між гаївками. Вар.: Ст. Людкевич, op. cit. (Етн. Збір. XXI, ч. 211). Ів. Колесса, op. cit. (Етн. Збір. XI, ст. 165).

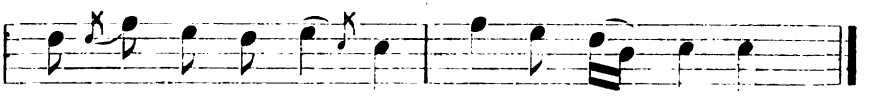

Че- ре- вич- ки вбу- є, Сьвіт по- ман- дру- є.

Саджава.

Andantino.

178. т. 3.

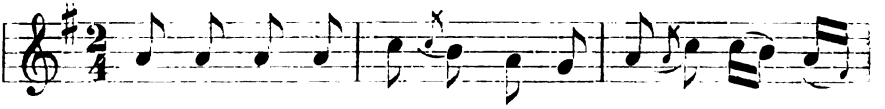

Пу- стї- те нас, пу- стї- те нас во- ю во- ю-
Не пу- сти- мо, не пу- сти- мо, мо-сти по- ла-

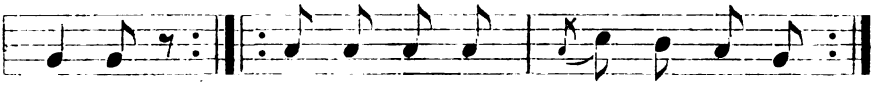

ва- ти! Тай ми мо- сти по- ла- ме- мо,
ма- ні. Та пі-ньон-дзу за- бе- ре- мо,

Преч по- ї- дем. *Грабовець.*

Marciale.

179. т. 3.

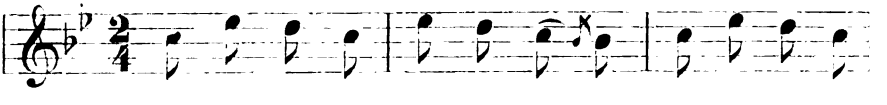

Пу- стї- те нас, пу- стї- те нас во- ю во- ю-
Не пу- сти- мо, не пу- сти- мо мо-сти по-ла-

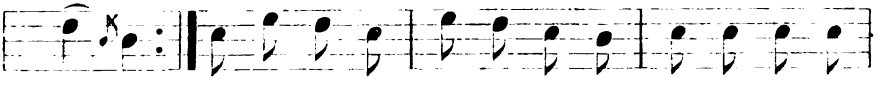

ва- ти!
ма- ти. А ми мо- сти по- ла- ме- мо, Тай пѣ-ньондзе

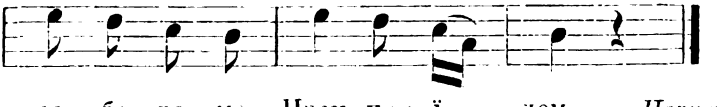

за- бе- ре- мо, Преч по- ї- дем. *Паріще.*

Andantino.

180. т. 22.

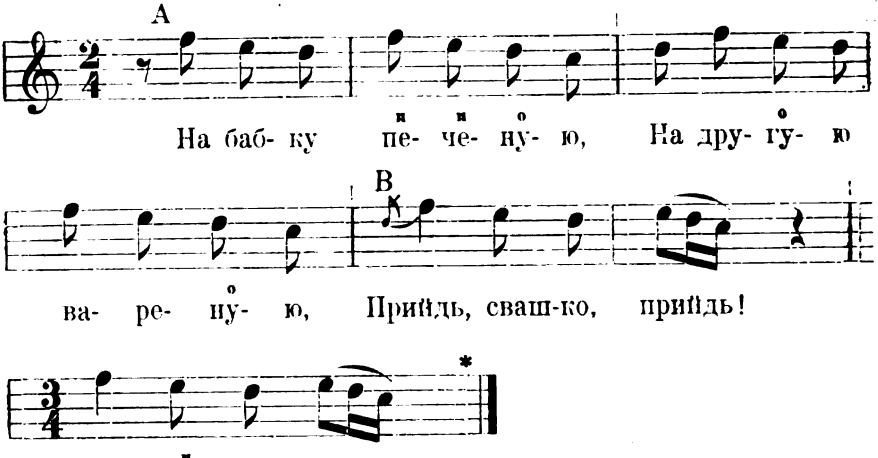

Дальше іде повторене мельодії A + B.

Саджава.

---

* Вар.: Ів. Колесса, op. cit. (Етногр. Збір. XI, ст. 25).

Про мельодії гаївок.

Написав

Філярет Колесса.

Із 180 гаївковпх мельодій, які увійшли до сеї збірки, 129 списав я з фоноґрафу; на валки фоноґрафу схопив їх д. Й. Роздольський в селах, яких спис подано нижше. З остальних 51 мельодій записав я безпосередно (без фонографу) 33 [1]); із збірника О. Кольберґа, Pokucie, I, увійшло в нашу збірку 17 мельодій, а кромі того одна мельодія передана менї в записї д. Ст. Маренїна з Яворівщини.

Щоби збірник мельодій зробити пригідним для наукових цїлий і порівняних студій, повинні ми перевести таке уґрупованє пісенного матеріялу, що зводило-б разом варіянти і споріднені з собою мельодії, улекшувало-б їх вишукуванє та давало-б ясний перегляд пісенних форм. Однакож винайденє і означенє критеріїв, на основі яких можна-б порядкувати пісні по їх мельодичним признакам належить саме до найтруднїйших проблемів порівняного музикознавства. Се питанє порушено в науцї зовсїм недавно, бо аж з початком нашого столїтя, а його розясненю присвячені студії Оскара Коллєра та Ільмарі Крона, що появили ся рівночасно в Збір-

[1]) В Ваньовичах, Самбірського пов., записав я 11 мельодій за хором дівчат, що виводили гаївки; від Тацьки Дацько з Ванькович, Самбірського пов. — 10 мельодій; від д. Василя Павлюка з Рожджалова, Сокальського пов. — 9 мельодій; від д. Богдана Лепкого з Поручина, Бережанського пов. — 3 мельодії.

нику наукових праць Інтернаціонального музичного товариства за рр. 1902—1903 [1]).

Др. Ільмарі Крон (Krohn), знаменитий дослідник фінських народних пісень, у своїх працях з обсягу музичної етнографії особливу увагу звертає на методу порядкования пісень по мельодичним признакам, а редагований під його науковим проводом монументальний збірник фінських народних пісень (Suomen Kansan Sävelmiä, видане Фінського літературного товариства, розпочате 1893 р., а доведене уже до 24 томів) може послужити взірцем для всяких подібних праць.

Дуже справедливим треба уважати помічене Ільм. Крона, оперте на довголітнім досвіді, що не для всякого збірника надасть ся одна лексикальна метода; тому вказана річ добирати ріжні методи порядкования для ріжних збірників пісень відповідно до якости мельодій і їх характеру [2]). Ся засада, переведена у згаданім збірнім виданю фінських народних мельодій послужила також для нашої праці важною вказівкою.

Нам прийшло ся отсе порядкувати невеличку збірку самих гаївкових мельодій. А що гаївки творять по змісту і музичній формі окрему ґрупу серед иншнх пісень, що жнють в устах українського народу, отже тим самим заведено у збірку дуже близько споріднені з собою мельодії, що підходять під один тип пісенний.

Для провіреня сего висказу вистане вказати на обсяг тонів (ambitus), в якім обертають ся гаївкові мельодії. За Оск. Коллером [3]) будемо означувати арабськими цифрами тони, що йдуть у гору, а римськими тони, що йдуть у низ від тоніки.

На 180 мельодій нашої збірки — 38 виповнює кварту між тонїкою й горішною субдомінантою (1—4), а 34 квінту між тонїкою і горішною домінантою (1—5). Кромі того є в збірнику 16 квартових і 11 квінтових мельодій, що з долїшних інтервалів низше тонїки уживають одної лише кварти (IV, 1—4 і IV, 1—5).

На секстї 1—6 построєні 52 мельодії; кромі того дві секстові мельодії доторкають долїшної кварти IV, 1—6,

---

[1]) Sammelbände der Internationalen Musikgesellschaft, IV.

[2]) Über das lexikalische Ordnen von Volksmelodien, ст. 66.

[3]) Oskar Koller: Die beste Methode, Volks- und Volksmässige Lieder nach ihrer melodischen Beschaffenheit lexikalisch zu ordnen.

а одна (ч. 88) основується на кварті між третім і шестим степенем скалї. Богато із згаданих 154 мельодій зачіпає ще й долїшну секунду (уводячий тон), але лишень у мелїзматичних прикрасах (особливо як Vorschlag, Nachschlag і Wechselnote при каденціях). В дуже невеликім числї гаївок уводячий тон входить у склад скалї як істотний інтервал, а ще рідше являє ся як акцентований тон. І так тони II, 1—4 виказує 4 мельодії; II, 1—5 пять мельодій; II, 1—6 одна мельодія; IV, II, 1—4 девять мельодій; IV, II, 1—6 дві мельодії; IV, II, 1—3 одна мельодія. З остальних 4 мельодій дві виповнюють долїшну кварту і горішну квінту (IV—1—5), одна малу септіму 1—7 (ч. 116 — основує ся на дорийськім звукоряді), а одна октаву 1—8 (ч. 111). Отсї сухі цифри — як бачимо — характеризують дуже добре квартовий і квінтовий склад гаївкових мельодій; длятого подаємо на осібній таблиці докладне зіставленє усїх мельодій збірника з поглядом на їх обсяг тонів (ambitus).

Відношеня що до тональности є в гаївкових мельодіях із малими виїмками зовсїм ясні і через те зовсїм оправдане прикладанє до сих мельодій таких термінів як тоніка, домінанта, субдомінанта. Мольових мельодій є між гаївками нашого збірника всего 27; з тих одна виповнює кварту 1—4 (ч. 25), 12 квінту 1—5 (8, 9, 32, 40, 78, 79, 83, 84, 85, 86, 138, 155), 9 сексту 1—6 (57, 59, 60, 64, 65, 67, 80, 115, 143). В одній із вичислених мельодій (ч. 57) приходить уводячий тон як Nachschlag. Ч. 26 виказує тони IV, 1—4 і уводячий тон як Wechselnote. Лишень у двох мольових мельодіях уводячий тон входить у склад скалї як істотний інтервал (ч. 148, 154). На увесь збірник всего одна мельодія і то мольова обіймає октаву (ч. 111); вона построєна на скалї d fis g a b c d з двома опірними точками d і g.

Замітна річ, що неясні тональні відношеня являють ся майже виключно в мольових мельодіях. І так невтральні терції або уживанє на переміну великої і малої терції між тими самими степенями скалї виказують отсї мольові мельодії: 8, 40, 64, 57, 67, 78, 85, 86, 115, 116. Натомість лише в чотирох дурових мельодіях (ч. 33, 36, 69 і 137) подибуємо невтральну терцію. Велика і мала секста виступають поруч себе між тими самими степенями скалї також лише в мольових мельодіях (59, 64), а так само чиста і надмірна кварта (59, 65). Дві мельодії збірника (167 і 170) не причислюємо анї до дурових анї до мольових, бо вони виказують зложенє із двох

частин: дурової і мольової, при однаковій тоніці. Годить ся зазначити, що майже до кождої мольової мельодії можна вишукати зовсім анальоґічну дурову мельодію, яка виказує такуж саму структуру, а подекуди навіть такий самий порядок інтервалів з одинокою ріжницею великої і малої терції (н. пр. 25 і 36, 57 і 56, 60 і 61, 64 і 63, 81 і 78).

Для улекшеня перегляду і порівнаня мельодій уживаємо в наших записях лиш тонацій C-dur, a-moll, F-dur, d-moll, і рідше G-dur, e-moll, при чім очевидно абстрагуємо від октавного складу, якого гаївкові мельодії не виказують при своїй типовій квартовій і квінтовій будові.

Абсолютної висоти не могли ми подавати при мельодіях тому, що сего не зроблено при їх схоплюваню на фоноґраф, ані не мірено напруженя фоноґр. машинки. Супроти того tempo мельодій записаних із фоноґрафу могли ми лиш приблизно означити, на скільо се потрібне було до загальної характеристики мельодій. В мельодіях із збірника Кольберґа зовсім не означено temp-a.

Коли-ж наша збірка містить доволї однородні мельодії із однаковим загальним характером (неначе зведені в окрему ґрупу якогось більшого збірника), то за критеріями при їх класифікації прийдеть ся нам оглядати ся не в сфері тональній, але в ритмічних і метричних відношеннях. З того боку виявляють мельодії гаївок доволї значну ріжнородність.

Результатом співділаня мельодичного і метрично-ритмічного елементу являє ся кристалїзація пісенних колїн, їх ґруповане і симетричний уклад у менші і більші строфові цїлости. Фрази мельодії, відповідаючі пісенним колїнам визначують ся сталою ритмічною структурою, так що можна їх уважати мельодичними і ритмічними мотивами. Кождий мотив обіймає стале число ритмічних вартостий, а з кождою такою вартостию вяжеть ся один склад співаного тексту пісні так, що ґрупі нот, злучених у ритмічний мотив мельодії, відповідає ґрупа складів у тексті. Коли-ж фрази музичні, покриваючи ся з ритмічними мотивами, віддїлені від себе мертвими інтервалами, каденціями і павзами, то сей поділ із мельодії переносить ся на текст і зазначуєть ся сталими цезурами, якими віддїлені від себе силябічні ґрупи тексту. Таким способом музична строфа з симетричним укладом ритмічних мотивів творить неначе сталу форму, в яку відливають ся усї строфи тексту від першої до

послідної, при чім цезури в мельодії мусять завсїгди сходитп ся з цезурами в текстї, а число вартостий ритмічних у кождім мотивї годить ся з числом складів відповідної ґрупи в текстї. Оттим то в складочисловій схемі тексту відбиває ся в найзагальнїйших нарисах співдїланє мельодії і ритму так, що текст, навіть відірваний від мельодії, виказує поділ на ґрупи силябічні, які відповідають укладови мотивів у мельодичній строфі. При тім годить ся зазначити, що як ритмічна схема мотиву, виповнена мельодією, замикає зразок музичної думки і одержує своє особливе значінє в строфі входячи в звязь кореспонденції з иншими колїнами пісенними, так також складочислова схема ґрупи силябічної виповнена словами містить у собі якусь сінтактично заокруглену часть речення. Через те колїна пісенні, т. є. фрази мельодії, сполучені сталою ритмічною структурою із ґрупами силябічними можна уважати музикально-сінтактичними стопами.

Мельодії гаївок виказують значне число ритмічних мотивів, як се показує їх перегляд, поданий на осібній таблиці. Сї мотиви легко можна клясифікувати по числу вартостий ритмічних, які в них ґрупують ся, або, що на одно вийде, по числу складів у відповідних ґрупах силябічних. Одному мотивови може відповідати від 2 до 7 складів тексту, що лучать ся в одноцїльну ґрупу силябічну; відповідно до того дїлимо ритмічні мотиви на 6 головних категорій. Але в рамцях кождої категорії являють ся ріжні відміни мотивів залежно від уґрупованя ритмічних вартостий в ріжнородних тактах. Декотрі з тих мотивів характеристичні для гаївок і приходять трохи не в кождій мельодії (н. пр. 4 скл. = 2/4 ♪ ♪ ♪ ♪ |; 3 скл. = 2/4 ♪ ♪ 𝅗𝅥 |; 3 скл. = 2/4 𝅗𝅥 ♪ ♪); та є значне число таких форм, що являють ся лише спорадично: найчастїйше се лиш незначні відміни звичайних гаївкових мотивів.

Відміни основних форм виходять нераз через наслїдуване мотиву подвійно довгими або подвійно короткими вартостями, н. пр.:

2/4 ♪ ♪ ♪ ♪ | — 4/4 𝅗𝅥 𝅗𝅥 𝅗𝅥 𝅗𝅥 |

2/4 ♪ ♪ 𝅗𝅥 | — 4/4 𝅗𝅥 𝅗𝅥 𝅗𝅥 |

2/4 ♪ 𝅘𝅥𝅯 𝅘𝅥𝅯 ♪ ♪ — 4/4 𝅗𝅥 ♪ ♪ 𝅗𝅥 𝅗𝅥 |

Часто один мотив ріжнить ся від другого продовженєм початкового або послїдного тону (що залежить нераз від індівідуальної вподоби співака) н. пр.

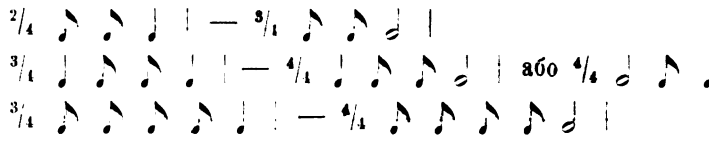

Порівнуючи оттак одні мотиви з другими переконуємо ся, що значна ріжнородність ритмічних мотивів у гаївкових мельодіях лишень позірна і дасть ся звести до кільканайцятьох основних форм.

Мотиви, що відповідають 6- і 7-складовим ґрупам силябічним виказують доволї складний зміст ритмічний, при чім один мотив о 6 або 7 вартостях ритмічних обіймає зложений такт ($^4/_4$, $^5/_4$, $^9/_8$) або простягаєть ся на два прості такти ($^2/_4 + ^2/_4$, $^3/_4 + ^3/_4$), н. пр.

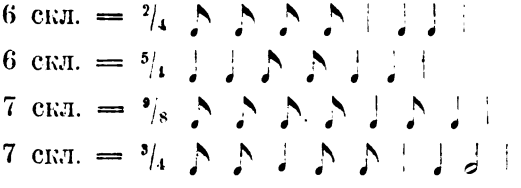

Хоча ритмічні вартости в рамцях такого довшого мотиву ґрупують ся нераз у двох тактах, то ті складові части мотиву сильно лучать ся з собою в одну цїлість через те, що їм відповідає одноцїльна фраза мельодії і не переділена цезурою ґрупа силябічна в тексті. Мотиви з таким складом виступають як одноцїльні ґрупи ритмічні, що в тексті мають звичайно значіне осібних стихів. Се діє ся найчастїйше тоді, коли однородні 6- або 7-складові ґрупи лучать ся у висші строфові цїлости.

Щоб визначити типові форми гаївкових мельодій з поглядом на їх ритмічну будову приймаємо за основу найзагальнїйшого поділу уґрупованє ритмічних мотивів при твореню першої симетрії і відношенє ритмічних ґруп до стихів пісенного тексту.

Розріжняємо одноцїльні, двоїсті і троїсті ґрупи ритмічні. Перша громада в нашому поділї обіймає саме такі мельодії, в яких висше обговорені складні мотиви, о 6 або 7 вартостях ритмічних покривають ся з ритмічними ґрупами. Одноцїльним ґрупам ритмічним у мельодії відповідають одноцїльні стихи в тексті.

Мельодії другої громади виказують ритмічні ґрупи двоїстого складу (по два мотиви ритм. в ґрупі), яким відповідають двоколїнні стихи в тексті, переділені сталою цезурою, н. пр.:

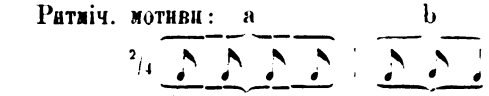

В мельодіях третої громади ритмічним ґрупам троїстого складу (по три мотиви в одній ґрупі) відповідають двоколїнні стихи, в яких друге колїно повторюєть ся, н. пр.:

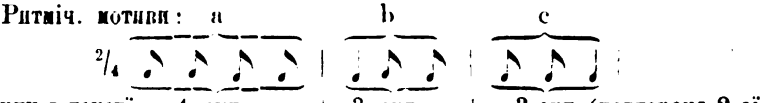

Мельодії четвертої громади виказують троїсті ґрупи ритмічні (по три мотиви в одній ґрупі), яким відповідають триколїнні стихи тексту, н. пр.:

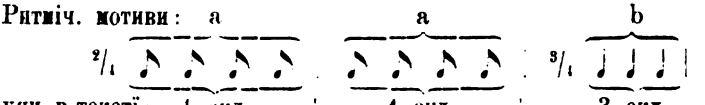

В мельодіях пятої громади виступають троїсті ґрупи розширені повторенєм третього мотиву, а в тексті триколїнні стихи з повторенєм третього колїна, н. пр.:

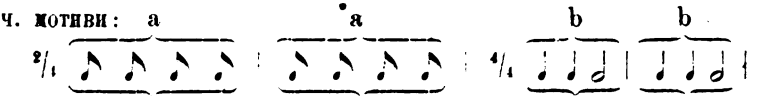

Мельодії шестої громади виказують строфові полученя ріжнородних ґруп ритмічних: одноцільних, двоїстих і троїстих із повторенєм послїдного колїна і без повтореня: відповідно до такого складу мельодії і в тексті лучать ся з собою мішані стихи: одноцільні, дво- і триколїнні творячи часами доволї скомпліковані строфи.

Уже вище згадали ми, що уклад ритмічних мотивів у мельодії і їх ґруповане зазначуєть ся в найзагальнїйших нарисах складочисловою схемою відповідних стихів. Коли-ж число скла-

дів у кождій ґрупі силябічній відповідає числу ритмічних вартостий, згрупованих у відповіднім мотиві, то числові відношення в силябічній схемі стихів дають погляд на склад та розмір і пропорції мотивів у відповідних ґрупах ритмічних. Отже прінціп складочисленя дає нам основу не лише до загальної клясифікації пісенних форм, яку подали ми вище, але й до переведеня ще спеціяльнїйшого ґрупованя в межах кождої громади; і так:

I. одноколїнні стихи ділимо на 6- і 7-складові.

II. двоколїнні стихи: 4 + 3, 3 + 4, 4 + 4, 4 + 5, 5 + 5.

III. двоколїнні стихи з повторенем другого колїна: 4 + 3, 5 + 3, 6 + 3.

IV. триколїнні стихи: 4 + 4 + 3, 4 + 4 + 4, 4 + 4 + 5, 4 + 3 + 6, 4 + 4 + 6.

V. триколїнні стихи з повторенем третого колїна: 4 + 4 + 3, 4 + 4 + 4, 4 + 4 + 6.

VI. мішані одно-, дво- і триколїнні стихи виступають у всяких строфових полученях. Відповідно до складу строф визначили ми в сій громаді 7 менших ґруп.

Так отже кожда із перших пятьох громад виказує ріжні відміни у розмірі одно-, дво- і триколїнних стихів, нерозширених і розширених повторенями.

Та вже при оглядї ритмічних мотивів виказали ми, що кожда ґрупа силябічна, сполучена з фразою музичною в пісенне колїно, може приймати ріжнородні форми ритмічні.

Отже ритмічний зміст поодиноких мотивів і їх пропорції при укладї в ґрупи і строфи дають нам підставу до переведеня дальшої діфеґренціяції ритмічних форм у межах означених складочисловою схемою кождого стиха з окрема.

Се послїдне ґруповане опираєть ся уже виключно на музичній ритміці, абстрагуючи від складів тексту. Два мотиви при твореню першої симетрії остають до себе звичайно в відношеню 1 : 1. Однакож часто ся рівновага буває нарушена і то на користь другого мотиву, що в метричнім відношеню в супроти першого відповідю (т. зв. тяжким тактом); і так являють ся відношеня 4 : 5, 2 : 3, а навіть 1 : 2 (найчастїйше в полученю тактів $^2/_4 + ^4/_4$). В троїстих ґрупах подибаємо ось які відношеня мотивів: 1 : 1 : 1, 2 : 2 : 3, 1 : 1 : 2.

Коли всї три части ґрупи собі рівні, вони цїнко лучать ся в собою також у мельодії і виказують приналежність до одної цїлости. Чим довше третє колїно, тим більше воно ві-

докремлює ся від двох перших колін, стає їх метричним противажником так, що пісенний стих розпадає ся на дві приблизно або й зовсім рівні части (н. пр. в полученю тактів $^2/_4 + ^2/_4 + ^3/_4$, $^2/_4 + ^2/_4 + ^4/_4$). Перша половина стиха обіймає два коротші мотиви, що вяжуть ся з собою тіснійше, а другу половину виповнює звичайно довший мотив, що покриває ся з одноцільною групою ритмічною. При такім відношеню мотивів друга цезура визначує ся сильнійше, як перша і набирає більшої ваги.

В гаївках, як і взагалі в українських народних піснях, домінує двостихова строфа, при чім ритмічні мотиви римують ся навхрест. Отже двостихи зложені з двоколінних стихів найчастійше виказують уклад ритмічних мотивів ab — ab; подибають ся також форми aa — ba (н. пр. в ч. 22—24, 70) і aa — aa (ч. 50—57, 61, 62—64), але доволі рідко. В двостихах, зложених із триколінних стихів, найчастійше уживані форми abc — abc, abb — abb, aab — aab; рідше подибуємо уклад aab — aac (101—104).

На 180 гаївок 106 виказує двостихову строфу [1]). Один стих розширений повторенями і рефренами приходить у 18, чотиростихова строфа в 13, а тристихова лише в 6 гаївках. В значнім числі гаївок (36 на 180) подибуємо доволі скомпліковану, подекуди асиметричну будову строфи.

Гаївки, співані в унісон цілим хором дівчат і получені з хороводними іграми, визначують ся веселим, подекуди маршовим або й танковим характером, живим tempo (найчастійше allegretto і allegro, рідше andante, andantino, moderato) і виразним тактовим укладом. Супроти того уважали ми за відповідне усюди визначувати такти, щоб нічого не лишати хибному здогадови. Найчастійше укладають ся гаївкові мельодії в такти $^2/_4$ ($^4/_8$), $^4/_4$; рідше в такти $^3/_4$, $^3/_8$, $^6/_8$, $^9/_8$, $^3/_2$.

Цезури в тексті сходять ся правильно із тактовими крисочками; виїмки від сего правила доволі рідкі, являють ся звичайно лише в двотактових мотивах, яким відповідають одноцільні, не переділені цезурою групи силябічні [2]).

---

[1]) Чистий двостих 67 мел.; двостих із повтореняни 13 мел.; двостих із рефреном 12 мел.; двостих із рефреном і повтореняни 4 мел.; два і більше двостихів, получених в одну цілість — 10 мел.

[2]) Такі крисочки тактові, що перетинають одноцільне коліно пісенне, визначуємо тоншою поперечницею; їх і не богато прийшло ся нам уживати.

Хоч порядкованє народних мельодій, як і всяка схематизація в обсягу творів людського духа і орґанїчних творів природи, не дасть ся перевести в усїх подробицях вповнї консеквентно і без дрібних компромісів [1]), то всеж таки, як результат дуже докладного порівнаня усїх мельодій, що входять у збірку, дає не лиш перегляд пісенних форм, але й підводить суму характеристичних признак у кождій ґрупі пісень.

Перегляд ритмічних мотивів, з якими лучать ся силябічні ґрупи в гаївках [2]).

2-складова ґрупа = 2/4

3-скл. „ = 2/4; 4/4; 3/4; 2/4; 4/4; 2/4; 3/4; 3/4; 3/8.

4-скл. „ = 2/4; 4/4; 4/4; 4/4; 3/4; 3/4; 5/4; 5/4; 6/8; 3/8.

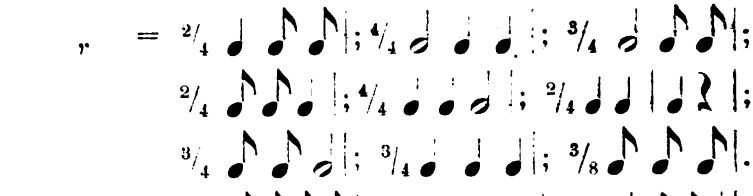

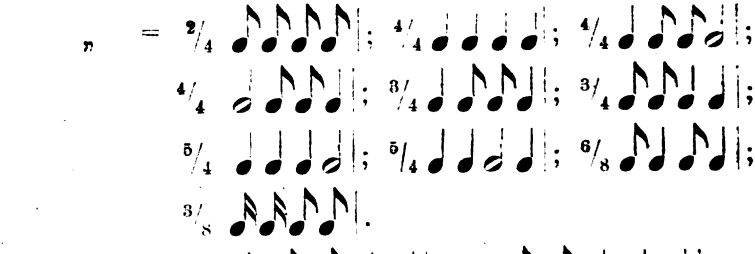

5-скл. „ = 4/4; 4/4; 6/8.

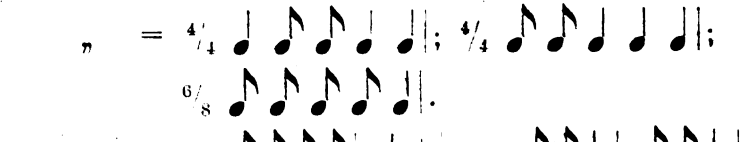

6-скл. „ = 2/4; 2/4; 2/4; 2/4; 2/4 + 3/4; 2/4 + 3/4;

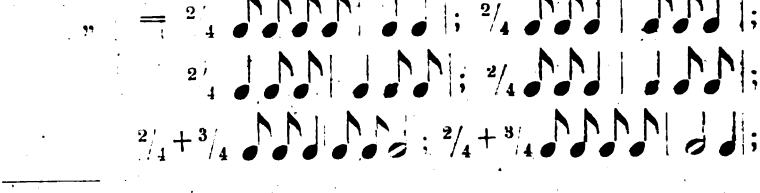

---

[1]) Так н. пр. в деяких ґрупах мельодій помістили ми варіянти, що не зовсїм підходять під означену ритмічну схему.

[2]) В сьому переглядї пропущено сї відміни ритмічних мотивів, які подибують ся лиш спорадично.

7-складова група = 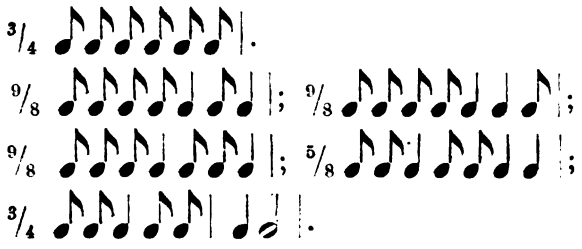

Обсяг тонів (ambitus) у гаївкових мельодіях [1]).

1—4: 3, 5, 10, 25, 29, 50, 68, 69, 70, 71, 75, 82, 87, 108, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 135, 136, 137, 151, 152, 156, 157, 158, 176, 177, 178, 179, 180 = 38 мел.

IV, 1—4: 19, 23, 26, 33, 35, 36, 41, 42, 43, 95, 96, 99, 139, 140, 172, 174 = 16 мел.

II, 1—4: 22, 38, 39, 74 = 4 мел.

IV, II, 1—4: 14, 15, 27, 28, 30, 37, 149, 171, 175 = 9 мел.

1—5: 2, 8, 9, 11, 20, 21, 24, 32, 34, 40, 47, 48, 51, 52, 58, 73, 77, 78, 79, 81, 83, 84, 85, 86, 94, 107, 138, 150, 155, 159, 161, 165, 167, 168 = 34 мел.

IV, 1—5: 1, 72, 98, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 109, 166 = 11 мел.

II, 1—5: 118, 142, 148, 154, 170 = 5 мел.

IV—1—5: 112, 113 = 2 мел.

1—6: 4, 6, 7, 13, 17, 18, 44, 45, 46, 49, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 76, 80, 89, 90, 91, 92, 93, 97, 104, 110, 115, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 141, 143, 144, 145, 146, 160, 162, 163, 164, 169, 173 = 52 мел.

IV, 1—6: 147, 153 = 2 мел.

II, 1—6: 114 = 1 мел.

IV, II, 1—6: 12, 16 = 2 мел.

3—6: 88 = 1 мел.

IV, II, 1—3: 31 = 1 мел.

1—7: 116 = 1 мел.

1—8: 111 = 1 мел.

---

[1]) Арабськими цифрами означуємо тони, що йдуть у гору, а римськими тони, що йдуть у низ від тоніки.

Виказ сїл і повітів, з яких зібрано мельодії сего збірника.

Повіт:	Село:	Порядкові числа мельодій:	Разом:
Бережани	Поручин	19, 114, 117	3
Бібрка	Стрілиска старі	4, 23, 37, 47, 58, 93, 98, 100, 101, 129, 159, 163, 167, 172, 174	15
Богородчани	Саджава	59, 68. 82, 108, 151, 158, 176, 177, 180	9
	Грабовець	25, 69, 74, 78, 137, 152, 157, 178	8
	Ляхівцї	34, 75, 80, 136, 150 . .	5
Городенка	Гарасимів-Невиска	84, 155	2
	Городниця	134, 143	2
	Підвисока	53	1
	Чортовець	51, 81, 148, 154	4
Городок	Вишенка	3, 6, 50, 77, 97, 107 . .	6
Зборів	Присівцї	11, 13, 18, 27, 45, 56, 70, 72, 89, 92, 94, 96, 106, 113, 116, 123, 130, 132, 139, 153, 161, 169, 170, 175 .	24
	Ярчівцї	10, 12, 15, 24, 28, 30, 44, 71, 86, 112, 115, 140, 145, 146, 149	15
	Оліпна	7, 14, 17, 41, 42, 43, 46, 57, 64, 67, 85, 88, 91, 104, 111, 122, 124, 125, 131, 133, 141, 144, 164 . . .	23
Жидачів	Воля велика	1, 21, 22, 33, 35, 36, 54, 55, 62, 66, 76, 102, 103, 121, 128, 142, 147, 160, 162, 168	20
Коломия	Іспас	9, 31, 52, 79, 110 . . .	5
	Корнич	138	1
	Рунґури	32, 83	2
Надвірна	Ларище	26, 60, 156, 179	4

Повіт:	Село:	Порядкові числа мельодій:	Разом:
Самбір	Ваньовичі	2, 8, 29, 40, 63, 65, 87, 118, 119, 127, 135 . . .	11
	Ваньковичі	20, 38, 39, 48, 95, 99, 109, 126, 166, 171	10
Сокаль	Рожджалів	5, 16, 49, 61, 90, 105, 120, 165, 173	9
Яворів	Бунів (Іваники)	73	1

Деякі скорочення й діякритичні знаки.

Дрібні нотки в полученях: означують прикраски, що виходять у співі слабше, як головні тони.

(Pralltriller) означує відклоненє від головного тону до горішної секунди, н. пр.:

(♭) (♯) (♮) — означують непевні або нечисто інтоновані інтервали.

Павзи в скобках або над лїнїями — непевні що до своєї ритмічної вартости.

| — криска тактова, що сходить ся з цезурою в тексті.

| — криска тактова, що перетинає одноцїльне коліно пісенне.

Штришок ¦ над тактовою крискою означує конець стиха в серединї строфи.

Нотками писаними в протилежний бік і буквою в. означуємо варіянти мельодії.

При означеню складочислової схеми знаком — розділюємо стихи, знаком + силябічні ґрупи одного стиха.

Скобки при слові refrain означують, яка часть строфи повторюсть ся, як стала приспівка.

Крисочка від нотки до співзвука в текстї означує, що при вимові сего співзвука у співі вчуваєть ся якийсь неозначений самозвук, а через те сей співзвук лучить ся з осібним тоном мельодії.

Gruppierung der Osterlieder-Melodien.

von

Philaret Kolessa.

Die Sammlung besteht aus 180 in 23 Dörfern Ostgaliziens[1]) gesammelten Melodien, deren 129 mit dem Phonographen aufgenommen wurden. Es sind lauter Melodien der Osterlieder (Hajivky), welche ihrem Inhalte und ihrer musikalischen Form nach eine besondere Gruppe bilden und unter einander sehr nahe verwandt sind. Einen schlagenden Beweis dafür finden wir schon in ihrem Ambitus.

Es sind in der Sammlung 38 Melodien vom Umfange einer Quarte (1—4)[2]), 34 Mel. vom Umfange einer Quinte (1—5) und 53 Mel. vom Umfange einer Sexte (1—6)[3]); 29 Melodien berühren ausser der Quarte, Quinte oder Sexte auch die Unterquarte (IV). In diesen oben angeführten 154 Melodien kommt manchmal auch die Untersekunde (der Leitton), aber nur in melismatischen Verzierungen oder als Wechselnote vor. Von den übrigen 26 Melodien finden sich 22, in denen die Untersekunde (der Leitton) als ein wesentlicher Intervall erscheint, zu welchem manchmal auch die Unterquarte sich gesellt; 2 Melodien füllen die Unterquarte und die Oberquinte aus (IV—1—5), eine hat den Umfang einer Septime (1—7) und eine einer Oktave (1—8)[4]).

[1]) Das Verzeichnis der Dörfer und Bezirke, in welchen die Melodien gesammelt wurden, ist S. 86—87 angegeben.

[2]) Nach O. Kollers Methode bezeichnen wir die Töne unterhalb der Tonika mit römischen, die oberhalb der Tonika mit arabischen Ziffern.

[3]) In diesen eine Melodie, welche sich zwischen der dritten und der sechsten Stufe der Skala (3—6) bewegt.

[4]) Die Zusammenstellung der Osterlieder-Melodien ihrem Tonumfang (Ambitus) nach ist S. 85 angegeben.

In den Osterliedern kommen die Melodien in Dur am häufigsten vor; unsere Sammlung enthält nur 27 Melodien in Moll.

Es ist merkwürdig, dass wir fast ausschliesslich in Mollmelodien unklaren tonalen Verhältnissen begegnen, wie die sog. neutrale Terzen, das wechselweise Erscheinen zwischen denselben Stufen der Skala der kleinen und der grossen Terz (№ 8, 40, 64, 57, 67, 78, 85, 86, 115, 116), der kleinen und der grossen Sexte (59, 64) der reinen und der übermässigen Quarte (59, 65), so wie schwankende Tonalität (111).

Beim Ordnen dieser melodisch sehr nahe unter einander verwandten Lieder haben wir ihren metrisch-rhythmischen Aufbau zur Grundlage genommen. In einer jeden Melodie werden die Phrasen durch tote Intervalle, Kadenzen und Pausen, welche mit den Cäsuren im Texte zusammenfallen, von einander gesondert. Demnach erscheint eine jede Phrase mit einer festen rhythmischen Struktur ausgestattet und mit einer Silbengruppe des Textes eng verbunden als ein rhythmisches Motiv, ein musikalisch-syntaktischer Versfuss[1]). Die Zahl der Notenwerte, welche zu einem Motiv sich vereinigen, muss mit der Silbenzahl der entsprechenden Gruppe übereinstimmen.

Indem nun die Melodie der ersten Strophe in rhythmischer Beziehung und in Anbetracht der Silbenzahl eine feste Form, in welche alle Verse des Liedes abgegossen werden, bildet, so erscheint das silbenzählende Prinzip als ein charakteristisches Merkmal der Versifikation der ukrainischen und überhaupt der slavischen Volkslieder. Im silbenzählenden Schema einer Textstrophe erscheint also nicht nur die Gruppierung der rhythmischen Motive, sondern auch ihre Ausdehnung und ihr rhythmischer Gehalt in allgemeinen Zügen ausgeprägt.

Den rhythmischen Gruppen, welche durch Verbindung der rhythmischen Motive bei der Bildung der ersten Symmetrie entstehen, entsprechen die Verse des Textes. Wir unterscheiden zweiteilige und dreiteilige Gruppen, je nachdem zwei oder drei Motive sich zu einer Gruppe vereinigen. Aber es gibt auch einheitliche rhythmische Gruppen, welche aus je 6 oder 7 Notenwerten bestehen und die zusammengesetzten Takte $^6/_4$, $^5/_4$, $^9/_8$ ausfüllen, oder sich auf je zwei Takte erstrecken (z. B.: $^2/_4$ ♪ ♪ ♪ ♪ | 𝅗𝅥 𝅗𝅥 |). Im letzteren Falle kommt es nun vor, dass wir inmitten eines einheitlichen Kolon einem Taktstrich begegnen, dem aber keine Cäsur im Texte entspricht. Die zwei durch einen Taktstrich angedeuteten Teile der Gruppe erscheinen aber eng mit einander verbunden, indem ihnen eine einheitliche

[1]) Die Zusammenstellung der in den Osterliedern am häufigsten vorkommenden rhythmischen Motive ist S. 84 angegeben.

Phrase der Melodie und eine einheitliche Silbengruppe des Textes entspricht.

In unserer Sammlung haben wir folgende Klassifizierung der Melodien durchgeführt:

I. Abteilung: Den einheitlichen rhythmischen Gruppen (welche sich mit rhythmischen Motiven decken) — entsprechen einheitliche Verse des Textes (№ 1—13).

II. Abt.: Zweiteilige Gruppen — zweiteilige Verse (№ 14—73).

III. Abt.: Dreiteilige Gruppen — zweiteilige Verse mit Wiederholung der zweiten Silbengruppe (№ 74—94).

IV. Abt.: Dreiteilige Gruppen — dreiteilige Verse (№ 95—116).

V. Abt.: Dreiteilige Gruppen durch Wiederholung des dritten Motivs erweitert — dreiteilige Verse mit Wiederholung der dritten Silbengruppe (№ 117—128).

VI. Abt.: Verschiedenartige Gruppen — verschiedenartige Verse zu Strophen verbunden (№ 129—180).

In einer jeden von diesen sechs Gruppen lässt sich nach dem silbenzählenden Prinzip noch eine weitere Differenzierung der rhythmischen Formen durchführen.

I. Einheitliche Verse: Sechs- und Siebensilbler.

II Zweiteilige Verse: 4 + 3, 3 + 4, 4 + 4, 4 + 5, 5 + 5.

III. Zweiteilige Verse mit Wiederholung der zweiten Silbengruppe: 4 + 3, 5 + 3, 6 + 3.

IV. Dreiteilige Verse: 4 + 4 + 3, 4 + 4 + 4, 4 + 4 + 5, 4 + 3 + 6, 4 + 4 + 6.

V. Dreiteilige Verse mit Wiederholung der dritten Silbengruppe: 4 + 4 + 3, 4 + 4 + 4, 4 + 4 + 6.

VI. Gemischte Verse: verschiedenartige Strophen.

Endlich haben wir auf Grund des rhythmischen Inhaltes der Motive und ihrer Proportionen [1]) in einer jeden Unterabteilung die Melodien so geordnet, dass sich verwandte Melodien und Varianten zusamengefunden haben.

Die aus zwei Versen zusammengesetzte Strophe erscheint in den Osterliedern vorherrschend (diese Form weisen 106 Lieder unserer Sammlung auf). In den aus zweiteiligen und dreiteiligen Zeilen zusammengesetzten Strophen begegnen wir meistenteils einer kreuzweisen Beziehung der Motive (ab — ab, seltener aa — ba, aa — aa; abc — abc, abb — abb, aab — aab, selten aab — aac).

---

[1]) Kommen in einem Verse zwei Cäsuren vor, so hängt deren Wichtigkeit von den Proportionen der rhythmischen Motive ab.

Die Osterlieder werden von einem Mädchenchor unisono gesungen und sind mit Reigentänzen verbunden; darum zeichnen sich diese Lieder meistenteils durch ein lebhaftes Tempo und eine markante Takteinteilung aus.

Im Notentext werden folgende Bezeichnungen verwendet: Bei den durch Querbalken verbundenen Noten werden durch kleinere Noten Verzierungen angedeutet.

Durch Versetzungszeichen in Klammern werden neutrale oder nicht genug rein intonierte Intervalle bezeichnet.

Der rhythmische Wert der eingeklammerten oder über den Notenlinien gesetzten Pausen ist unbestimmbar.

| — ein Taktstrich, der mit der Cäsur im Texte zusammenfällt.

| — ein Taktstrich, der inmitten eines einheitlichen Kolon erscheint.

| — über dem Taktstrich bezeichnet das Ende eines Verses inmitten einer Strophe.

Mit dem Buchstaben B. bezeichnen wir eine Variante.

Bei der Bezeichnung des silbenzählenden Schema werden durch — die Verse, durch + die Silbengruppen eines Verses von einandergesondert.

Mit den Klammern beim Worte „refrain" wird der Teil der Melodie bezeichnet, welcher in einer jeden Strophe des Liedes unverändert wiederholt wird.

Bei einzelnen Unterabteilungen der Sammlung werden rechts die rhythmischen Motive und die ihnen entsprechenden Silbengruppen, links die Gruppierung der rhythmischen Motive im Zeilenpaare und ihre Proportionen angegeben.

Друкарські похибки й пропущеня.

Стор. 7 при ч. 20 пропущено: Ваньковичі.
„ 7 „ ч. 21 пропущено: Воля велика.
„ 8 в чч. 22, 23 і 24 пропущено означене такту $^2/_4$.
„ 12 в трех послїд. рядках при буквах b b_1 b_2 пропущено цифру: 4.
„ 18 при ч. 51 пропущено: О. Кольберґ, Pokucie, I, ст. 155, ч. 54.
„ 20 в ч. 58 „ означене тактів: 6-того $^2/_4$, 10-того C, 11-того $^2/_4$, 15-того C.
„ 32 при означеню ритм. схеми ч. 94 надруков. 2 : 1 : 1 зам. 1 : 1 : 1.
„ 60 в ч. 151 послїдна нота 5-того такту має бути d^2.
„ 61 в титулї 22-го розряду в 2-гім рядку пропущено 4 + 4 + 5; в третїм рядку надруковано „4- 5- і 6-складових“ заміcть „4- і 6-складових“.
„ 68 в ч. 167 трета нота в першім такті має бути чвертка з точкою.

ЗМІСТ.

Перша частина. Стор.

Гаївки, передмова В. Гнатюка . . . . . 1—15

І. Двохорові гаївки.

1. Просо . . . . . 17—18
2. Суперечка . . . . . 18—19
3. Мости . . . . . 19—23
4. Чадо . . . . . 23—24
5. Цінність дівчат . . . . . 24—26
6. Мак . . . . . 26—28
7. Воробчик . . . . . 28—29
8. Козел . . . . . 29—31
9. Білоданчик . . . . . 31—36
10. Воротар . . . . . 36—42
11. Коструб . . . . . 42—49
12. Зельман . . . . . 49—55
13. Качурик . . . . . 55—57
14. Побут у Львові . . . . . 57—58
15. Галя. I. . . . . 59—60
16. Галя. II. . . . . 61—62
17. Чорнушка . . . . . 62—72
18. Сосонка 72
19. Хлопець не має охоти йти до дівчини . . . 73—74
20. Жених . . . . . 74—76
21. Королівна не рівня парубкови 76
22. Свахи . . . . . 77—81
23. Жінка на торзі . . . . . 81—87

Стор.
24. Чому дїдусь не женить ся? . . . . . 87—91
25. Слабий дїдусь . . . . . 91—93
26. Самітний . . . . . 93—95
27. Дуброва . . . . . 96—101
28. Бильце 101
29. Конопліï 102
30. Викуп . . . . . 102—104

II. Однохорові гаївки з іграми.

31. Дївоцька краса: . . . . . 105—115
I. Верменчуки . . . . . 105—106
II. Терем . . . . . 106—110
III. Пан Городецький (Кременецький) . . . . 110—112
IV. Весняний дар . . . . . 112—115
32. Кривий танець . . . . . 115—116
33. Любко . . . . . 116—117
34. Гарна донька 118
35. Спосіб на парубків 118
36. Дївоча принада 119
37. Закупуване одягів жінцї . . . . . 119—120
38. Лихий муж . . . . . 120—121
39. Дїд і баба 122
40. Зайчик . . . . . 122—125
41. Жучок . . . . . 125—131
42. Перепілка . . . . . 131—133
43. Кіт і миш . . . . . 133—135
44. Огирочки . . . . . 135—139
45. Колесо . . . . . 140—141
46. Вербова дощечка . . . . . 141—144
47. Торг . . . . . 144—145

III. Однохорові гаївки без ігор.

1. Привіт весні, утїха з гаївки і знесене панщини.

48. Привіт весні . . . . . 146—147
49. Охота до гаївки 147
50. Шильна 147
51. Грішник 147
52. Скликуване на гаївку 148
53. Хлопцї не до гаївки 148
54. Купане гаївки 148

Стор.
55. Час до дому 148
56. Мало гаївки 149
57. Гаївка про внесенє панщини . . . . . 149—152
58. Гаївка вид Соснова . . . . . 152—155

2. Жарти і дотинки.

59. Наслїдуване трівоги 155
60. Дощик . . . . . 155—156
61. Болото 156
62. Музика 156
63. Зашитий рот . . . . . 156—157
64. Лихо 157
65. Хробачливі парубки 157
66. Боягузи 157
67. Тулубець . . . . . 157—158
68. Комар 158
69. Здохлі свині . . . . . 158—159
70. Сука . . . . . 159—160
71. Іван під небесами . . . . . 160—161
72. Каша . . . . . 161—163
73. Поливка 163
74. Юшка . . . . . 163—164
75. Бліди хлопцї 164
76. Пиріжки 165
77. Дикі кози . . . . . 165—167
78. Жаба 167
79. Грушки на вербах 167
80. Скорицькі парубки . . . . . 167—168
81. Орач 168
82. Пшениця і мітлиця 168
83. Улиця . . . . . 168—169
84. Прибори 169
85. Стовпчики . . . . . 169—170
86. Пять синів 170
87. Добра воля 170
88. Грицева женитьба . . . . . 170—171
89. Бабська доля 171
90. Чорна кітка 171
91. Лїнива дівка 172
92. Богачка 173

Стор.
93. Паристі дівки 174
94. Плетуни 174
95. Риба 174
96. Старе масло . . . . . 174—175
97. Пархи 175
98. Мазур 175
99. Дубцівка . . . . . 175—176
100. Гостинність 176
101. Поза Городенкою 176
102. Ґви 176

3. Любов.

103. Неоднаковість 177
104. У місті . . . . . 177—178
105. Три парубки і три дівчині . . . . . 178—183
106. Квочка . . . . . 183—185
107. Гуска 185
108. Журило 186
109. Хлопці у дівчини 186
110. Флірт 186
111. Хлопець вибирається до дівчини 187
112. Осторога перед зрадою 187
113. Поговори . . . . . 187—188
114. Дівчина до сподоби 188
115. Чому милий подобається? 188
116. Виноград 189
117. Рута 189
118. Сумна дівчина 189
119. Невідома будучність . . . . . 189—190
120. Коса 190
121. Вінок 190
122. Нелюб і любко . . . . . 190—191
123. Нелюб 191
124. Милий при плуаї 191
125. До пари 192
126. Заохота 192
127. Дарунок 192
128. Віно 192
129. Віддаництя 193
130. Пора на женячку 193

Стор.
131. Дівчина за паном . . . . . 193—194
132. Козак сватає дівчину 194
133. Слабосилий 194
134. Свати . . . . . 194—195
135. Старости 195
136. Вибір дружини . . . . . 195—196
137. Відмова 196
138. Шлюб на ринку 196
139. Чи любити старого 197
140. Дівчина любить лише молодого 197
141. Дівчина пасе качку 197
142. Мати бє за хлопців 198
143. Дівчата пропадають за Ляшком 198
144. Мальовані черевики 199
145. Молодиця вмиває ся 199
146. Пімста . . . . . 199—201
147. Перелюбство 201
148. Хлопці бють ся через дівчата 201
149. Чудесний корінь . . . . . 202—208

4. Родина й окруженє.

150. Фіялки 208
151. Мати бє лїниву доньку 209
152. Мати бє, що донька ґавить ся з хлопцями . . . 209
153. У чужої матери . . . . . 209—213
154. Мачуха 214
155. Дівчина вишиває хлопцеви сорочку . . . . . 214—215
156. Сирітка 215
157. Покараний непослух . . . . . 215—216
158. Битий муж 216
159. Дівчина з дитиною 216
160. Заслуженина 217
161. Журба 217
162. Грушка . . . . . 217—218
163. Горошок . . . . . 218—220
164. Хлопець у льні 220
165. Барвінок . . . . . 220—224
166. Трава . . . . . 224—225
167. Біль 225
168. Ремез . . . . . 225—226

Стор.
169. Воробяче весіле 226
170. Рак 227
171. Ключі 227

IV. Риндзівки.

172. Попова невістка . . . . . 228—230
173. Виноград із трьома ягодами 231
174. Заручена 231
175. Дівчина стереже городів . . . . . 232—233
176. Дівчина шиє шитейко . . . . . 233—234
177. Жадоба слави . . . . . 234—237
178. Викуп дівчини . . . . . 237—239
179. Викуп хлопця 239
180. Журба про домашне гніздочко . . . . . 240—241
181. Королівський лісний 241
182. Вдова з трьома донъками . . . . . 241—245
183. Дівчина скаче в море . . . . . 245—248
184. Схований Христос . . . . . 248—249

Hauptmotive der Osterlieder . . . . . 250—267

Друга частина.

	Число:	Стор.:
Мельодії гаївок		1—74
I. Одноцільні стихи — одноцільні ґрупи ритмічні	1—13	1—4
1. Шестискладовий стих	1—9	1—3
2. Семискладовий стих	10—13	4
II. Двоколінні стихи — двоїсті ґрупи ритмічні .	14—73	5—26
3. Семискладовий двоколінний стих 4 + 3 .	14—24	5—8
4. Семискладові двоколінні стихи 3 + 4 і 4 + 3	25—34	9—12
5. Осьмискладовий двоколінний стих 4 + 4 .	35—67	12—24
6. Девятискладовий двоколінний стих 4 + 5 .	68—69	24—25
7. Десятискладовий двоколінний стих 5 + 5 .	70—73	25—26
III. Двоколінні стихи з повторенєм другого коліна — троїсті ґрупи ритмічні	74—94	27—33
8. Семискладовий двоколінний стих 4 + 3 з повторенєм другого коліна . . .	74—88	27—31
9. Осьмискладовий двоколінний стих 5 + 3 з повторенєм другого коліна . . .	89—90	31—32
10. Девятискладовий двоколінний стих 6 + 3 з повторенєм другого коліна . . .	91—94	32—33

	Число:	Стор.:
IV. Триколїнні стихи — троїсті ґрупи ритмічні .	95—116	34—44
11. Одинайцятискладовий триколїнний стих 4 + 4 + 3	95—100	34—36
12. Дванайцятискладовий триколїнний стих 4 + 4 + 4	101—109	36—40
13. Тринайцятискладові триколїнні стихи 4 + 4 + 5, 4 + 3 + 6	110—114	40—43
14. Чотирнайцятискладовий триколїнний стих 4 + 4 + 6	115—116	44
V. Триколїнні стихи з повторенєм третого колїна — розширені форми троїстої ґрупи ритмічної .	117—128	45—49
15. Одинайцятискладовий триколїнний стих 4 + 4 + 3 з повторенєм третого колїна .	117—118	45—46
16. Дванайцятискладовий триколїнний стих 4 + 4 + 4 з повторенєм третого колїна .	119	46
17. Чотирнайцятискладовий триколїнний стих 4 + 4 + 6 з повторенєм третого колїна .	120—128	46—49
VI. Мішані стихи — ріжнородні ґрупи ритмічні .	129—180	50—73
18. Строфа $\begin{matrix}6 & -6\\ 4+4 & -6\end{matrix}$ і її відміни .	129—134	50—52
19. Строфа $\begin{matrix}4+2 & -4+3\\ 4+4 & -2+3\end{matrix}$ і її відміни в варіянтах „Зельмана“	135—142	52—56
20. Строфа 4 + 3 — 4 + 3 розширена повторенєм другого колїна першого стиха і цїлого другого стиха та її відміни . .	143—147	56—58
21. Двоколїнні і триколїнні стихи 4 + 4, 3 + 4, 4 + 4 + 3, 4 + 4 + 4 в строфових полученях (Варіянти „Огирочків“) . .	148—153	58—61
22. Строфові полученя двоколїнних і триколїнних стихів 4 + 4, 4 + 3, 3 + 3 + 4, 4 + 4 + 4, 4 + 4 + 5 та одноцїльних 4- і 6-складових (Варіянти „Воробея“) .	154—160	61—65
23. Двоколїнні стихи 4 + 3, 4 + 4 в полученю з одноцїльними 4- 5- і 6-складовими	161—164	65—67
24. Строфа $\begin{matrix}2\ (5 & -5)\\ 3+4 & -3+4\end{matrix}$ і її відміни .	165—168	67—68
25. Мельодії полишені поза ґрупами 18—24 .	169—180	69—73

	Стор.
Про мельодії гаївок, статя Ф. Колéсси	73—87
Gruppierung der Osterlieder-Melodien, von Ph. Kolessa	88—91
Друкарські похибки й пропущеня в другій частинї .	92
Зміст	93—100